

— 1 —

ADOLF GROTFELT.

Finlands tidligere overdirektør for fængselsvæsenet, ADOLF GROTFELT, er død i Helsingfors 29 december 1892. 64 år gammel.

Stillingen som overdirektør fratrådte han af helbreds-hensyn i juli 1891, og i den anledning bragte Tidsskriftet den gang en længere redegørelse for hans betydelige virksomhed for udviklingen af fængselsreformen, som han omfattede med den største interesse, i hans hjemland.

Denne interesse for fængselsagen bevarede han til sin død, ligesom også interessen for de mænd, han havde stiftet venskab og bekendtskab med i de skandinaviske riger. Vennesæl og bramfri, som han var, tog han altid alles højagtelse og adskilliges venskab med hjem fra de skandinaviske fængselsmøder. Han skænkede dette tidsskrift fra første færd sin interesse og var det en trofast støtte og en sand ven, så længe han levede.

Fr. Stuckenberg.

Angående utsträckt tillämpning af straffarbets verkställande i enrum.

Lag angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande
i enrum;

gifven Stockholms slott den 29 juli 1892.

Vi OSCAR, med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung, gøre veterligt: att Vi, med Riksdagen, funnit godt att, med upphäfvande af förordningen angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum den 21 december 1857, förordningen angående utsträckt tillämpning af straffarbets verkställande i enrum den 30 Maj 1873 och förordningen angående ändring i bestämmelserna om verkställande af fängelsestraff, hvartill böter förvandlats, den 16 Maj 1884, stadga som följer:

§ 1. Den, som är dömd till straffarbete på fyra år eller kortare tid, skall, der så ske kan, under strafftiden hållas i enrum.

Då straffarbetet verkställs i enrum, varde från strafftiden en fjerdedel afdragen. Uppkommer i sådant afdrag brutet månadstal, varde fjerdedels månad till sju dagar räknad. Skall afdrag i dagatal ske och uppkommer i afdraget brutet tal, varde för det tal hel dag å strafftiden afräknad.

§ 2. Är någon dömd till straffarbete på viss tid ut-

öfver fyra år, skall han, der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum under tre år.

För den tid, straffet sålunda verkställes i enrum, skall från återstående strafftiden afdragas en tredjedel af den tid fången hållits i enrum. Uppkommer vid afdragets bestämmande brutet månadstal, räknas en tredjedels månad till tio dagar. Skall afdrag i dagatal ske och uppkommer i afdraget brutet tal, vare lag, som i 1 § sägs.

§ 3. Den, som är dömd till straffarbete på lifstid, skall, der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum under tre år.

§ 4. Är någon, enligt här ofvan meddelade bestämmelser, till fullgörande af straffarbete, som blifvit honom på viss tid ådömdt, i enrum insatt, och varder han, innan det straff fullbordadt är, för annat brott dömd till ytterligare straffarbete; då skall, i fråga om sättet för straffens verkställighet iakttagas, att den sammanlagda tid, under hvilken han må i enrum hållas, icke får öfverstiga tre år.

§ 5. Den, som undergår straffarbete i enrum, skall sysselsättas med det arbete, hvarpå tillgång kan finnas. Ej må han förskaffa sig eller emottaga underhåll, beklädning eller annat utöfver hvad honom vid straffinrättningen bestås. Utan vederbörandes tillstånd må han ej heller emottaga eller afsända bref eller bud från eller till annan person inom eller utom fångelset eller emottaga besök af annan än fångvaktare, vid fångelset anställd läkare eller prest samt de personer, som öfver fångelset hafva uppsigt eller der, till följd af innehafvande tjänstebefattning, ega tillträde.

§ 6. Fångelse skall, ehvad straffet blifvit omedelbart för brott eller såsom förvandlingsstraff, i stället för ådömda böter, ålagdt, på sådant sätt verkställas, att fången, så vidt ske kan, förvaras i enrum. I detta fall njute fången ej afdrag i den ådömda strafftiden.

Fångens make, föräldrar, barn eller syskon må honom i fångelset besöka; likväl skall anmälan derom förut ske

hos fängelsets styresman, som eger att för besöken bestämma lämplig tid samt, der han så nödigt aktar, förordna att under besöken någon af fängbetjeningen bör vara tillstädes.

Af andra än nu nämnda personer och dem, som i § 5 omförmälas, eger fången ej utan tillstånd emottaga besök. Ej heller må han, utan lof af fängelsets styresman, emottaga eller afsända bref; dock att, der brefvet rörers enskilda angelägenheter, sådant lof ej vägras må, så framt brefvet ej finnes innehålla något, hvaraf ordningen eller säkerheten inom fängelset kan äfventyras.

§ 7. Då fånge undergår antingen omedelbart för brott ålagdt fängelsestraff eller sådant straff i förening med fängelse, hvartill ådömda böter förvandlats, vare han berättigad att med tjenligt arbete sig sysselsätta, om han sjelf sådant sig förskaffar; dock eger fängelsets styresman tillse, att denna rätt ej till brottsliga företag missbrukas. Vill och kan fången förskaffa sig bättre underhåll eller större bekvämlighet, än i fängelset allmänneligen bestås; vare det tillåtet, så vida ordningen eller säkerheten inom fängelset derigenom ej störes.

§ 8. Skall någon undergå fängelse, hvartill ådömda böter förvandlats, och varder förvandlingsstraffet icke med annat fängelsestraff sammanlagdt, vare fången skyldig verkställa tjenligt arbete, hvarpå tillgång finnes. Ej må han förskaffa sig eller mottaga underhåll eller bekvämlighet utöfver hvad honom vid straffinrättningen bestås.

§ 9. I fråga om hvad ytterligare i afseende å ensamhetsfångars vård, arbete och behandling skall iakttagas samt hvad i öfrigt till ordning vid ensamhetsfängelse och tillsyn derå hörer gälla hvad derom redan är eller framdeles kan blifva föreskrifvet.

Denna lag länder till efterrättelse från och med den 1 Januari 1893; dock skall straff, som före nämnda dag begynt verkställas, enligt dittills gällande bestämmelser fullbordas.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafva Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. sigill bekräftat. Stockholms slott den 29 Juli 1892.

O S C A R.

(L. S.)

AUG. ÖSTERGREN.

En utsträckning af tiden för straffarbets fullgörande i enrum uti de svenska fängvårdsanstalterna har länge varit påtänkt. I skrifvelse den 9 maj 1880 anhöll den då församlade riksdagen, på motion af framlidne generaldirektören i fängvårdsstyrelsen G. F. ALMQUIST, det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och under hvilka vilkor tiden för straffarbets fullgörande i cell kunde utsträckas, äfvensom huruvida ej för dem, hvilka icke utan fara för sitt helsotillstånd kunde underkastas cellstraff, denna straffart kunde mot anuan sådan utbytas. I motiveringen för denna underdåniga anhållan yttrade riksdagen bland annat, att, huru olika åsigterna än vore, om hvilka straffarter kunde anses såsom de lämpligaste, blott en mening vore rådande derom, att dessa straffarter borde så bestämmas och anordnas, att den dömda icke genom verkställighet af straffet lede kroppslig eller andlig försämring, till försvärande af hans framtida ärliga utkomst; att sådant, enligt hvad känt vore, svårligen kunde förhindras, om fången längre eller kortare tid hölles i gemenskap med andra fångar, hvilket också insågs redan då nu gällande strafflag

utarbetades ehuru begränsning i tiden för straff i enrum då påkallades af två omständigheter: den ena, att, i enlighet med filadelfiasystemet, med ensamhetsfängelse förutsattes, att fången fortfarande skulle hållas i cellen, afskild från gemenskap ej blott med andra fångar utan ock med andra personer än bevakningen — en behandling, som ej utan skada kunde under längre tid uthärdas — och den andra, att tillräckligt antal celler på den tiden icke funnos att tillgå; att dessa båda omständigheter emellertid numera förlorat sin betydelse; att erfarenheten i andra länder lärt, att straffånge kunde, utan men i kroppsligt eller andligt afscende, hållas förvarad i enrum, skild från all gemenskap med andra fångar, längre tid, än vår lag för närvarande medgäfvde, derest honom bereddades besök af lärare eller andra bildade personer, som lemnade honom undervisning eller sysselsättning för tankarne, samt han tillika egde fortfarande tillfälle till arbete och vistelse i fria luften en eller annan stund om dagen; samt att om derförutom toges i betraktande, att den, som, utan att på förhand vara illa känd, gjort sig skyldig till brott, som medfört straffarbete i enrum, efter undergången bestraffning i allmänhet icke funne hinder att åter inträda i sin förra verksamhet; att såväl det allmännas som individens fördel manade till, att sådant underlättades; att straffarbete i enrum innefattade något i folkuppfattningen vida mer afskräckande än straffarbete i gemensamhetsfängelse; och att då till följd af den afkortning i strafftiden, som straffets verkställande i enrum förutsatte, en del af kostnaden för fångunderhållet för staten besparades, det ville synas, som giltiga skäl skulle tala derför, att, i enlighet med lagstiftningen i flere andra europeiska länder, verkställighet af straffarbete i enrum hos oss utsträcktes till längre tid än hittills varit bestämdt.

Den 2 juni s. å. inkom riksdagens justitieombudsman med utlåtande i ärendet, och sedan hafva såväl fångvårdsstyrelsen som medicinalstyrelsen och justitiekanslerem-

betet afgifvit infordradt utlåtande och dervid sammanstämmande uttalat sig för en utsträckning af tiden för cellstraffet.

Fångvårdsstyrelsens utlåtande, dateradt den 24 April 1889, redogör bland annat för Norges och Danmarks samt flera andra europeiska staters lagstiftning på detta område. Af denna redogörelse framgår, att i Norge fångar kunna hållas i enrum i fyra år och i Danmark i tre och ett halft år. I tyska strafflagen förutsättes visserligen användandet af cellstraff, som dock utan fångens samtycke icke får utsträckas öfver tre år; men i brist på celler har enrumsstraffet i detta land ännu ej vunnit någon allmännare tillämpning. I Belgien äro alla på viss tid dömda personer underkastade enrumsstraff med vederbörligt afdrag å strafftiden, så att den som är dömd till 20 års straffarbete (maximum för straffarbete på viss tid) aftjenar sitt straff med 9 år och 9 månaders celltid. Lifstidsfångar der i landet kunna hållas i enrum de 10 första åren af sin strafftid. I Holland kunna fångar enligt 1881 års strafflag hållas i cell ända till 5 år. I Frankrike samt i Storbritannien och Irland deremot har cellstraffet ännu icke fått någon utsträckt användning.

Vidare vitsordar fångvårdsstyrelsen, att erfarenheten numera gifvit vid handen, att en utsträckning af enrumsstraffet kan ske utan men för fångens andliga och kroppsliga helsa, samt visar genom utförliga beräkningar, att ett tillräckligt antal celler redan finnes inom rikets fängelser för denna anordnings genomförande. Några nya straffanstalter för inrymmande af det ökade antalet cellfångar skulle sålunda för närvarande ej behöfva uppföras.

Ehuru arbetsinkomsten vid rikets fängelser genom införandet af en utsträckt tillämpning af cellstraffet kommer att i nämnvärd mån minskas, enär det ligger i sakens natur, att en cellfånge ej kan producera lika värdefullt arbete som en gemensamhetsfånge, anser fångvårdsstyrelsen,

att statsverket genom en lag i berörda syfte dock ej skulle lida någon ekonomisk förlust utan tvärt om beredas en väsentlig fördel derigenom, att tvångsarbetsanstalten å Tjurkö bör kunna indragas och der förvarade fångar inrymmas i det nuvarande centralfängelset i Karlskrona. De återstående tre centrala straffanstalterna för män, eller fängelserna å Långholmen, i Malmö och å Nya Varfvet med tillhopa 840 natteceller, skulle nemligen mer än väl kunna rymma de på längre tid än fyra år till straffarbete dömda män, som i gemensamhetsfängelse borde förvaras.

Sedan Kgl. Maj:t, med anledning af hvad så väl fängvårdsstyrelsen som medicinalstyrelsen och justitiekanslersemetet anförde, till 1892 års lagtima riksdag ingifvit proposition om en utsträckt tillämpning af cellstraffet och lagutskottet tillstyrkt densamma, företogs frågan till behandling i riksdagens båda kamrar med det resultat, att första kammaren antog det k. förslaget utan votering och den andra med en majoritet af 183 röster mot 34, hvarefter förslaget i fråga, såsom ofvan synes, upphöjdes till lag den 29 juli 1892 och trädde i kraft med detta års början.

Enligt fängvårdsstyrelsens föreskrift i cirkulär den 2 Januari innevarande år skola under år 1893 till straffarbete på viss tid utöfver fyra år dömda manspersoner fördelas mellan centralfängelserna å Långholmen, i Malmö och å Nya Varfvet. Manspersoner, dömda till straffarbete utöfver två år till och med fyra år sändas dels till centralfängelset å Långholmen och dels till centralfängelset i Malmö, och kvinnor, dömda till straffarbete på lifstid eller på viss tid utöfver två år fördelas mellan länsfängelserna i Stockholm, Upsala, Kalmar och Mariestad, för att å dessa fängelser undergå enrumsstraffet. Samtliga de fångar, såväl män som kvinnor, dömda til straffarbete i två år och derunder, skola såsom hittills undergå det ådömda straffet i fängelse inom länet. Beträffande till tvångsarbete dömda personer gälla samma bestämmelser som förr. Under innevarande

är komma sålunda inga straffångar att försändas till centralfängelset i Karlskrona, ej heller till de för kvinnor upplåtna centralfängelserna i Stockholm, Norrköping och Göteborg.

Genom den nya lagen angående straffarbete och fängelsestraffs verkställande i enrum har sålunda ett modifieradt filadelfsystem införts vid de svenska fängelserna, och redan nu kan temligen bestämdt sägas, att fångvården i riket derigenom tagit ett stort steg framåt.

A. M.

Om den forsømte og forbryderske ungdom.

P. F. ASCHROTT: Die Behandlung der verwahrlosten und verbrecherischen Jugend und Vorschläge zur Reform. Berlin 1892. Verlag von Otto Liebmann. —

De store kriminalpolitiske spørgsmål ere ikke altid stridsæmner. Spencer siger et sted, at forskernes uenighed er moder til de videndes enighed. Det her foreliggende er indtrådt i den sidste fase. Uenigheden strejfer kun det periferiske. Det centrale er og bliver konstant.

Og så mærkeligt er dette just ikke. Den moderne videnskab fortaber sig ikke i blodløse abstraktioner. Den har et reelt, praktisk sigte. Til evig tid kan der strides om sjælens væsen, om determinisme og indeterminisme, om straffens begrundelse og formål osv. Her kommer forskerens følelse, hans hele individualitet til at spille en overvejende rolle. Men i andre tilfælde vippe disse hensyn i vejret. Det er, når det gælder om en rent empirisk betragtningsmåde, når man drager uimodsigelige konsekvenser af de foreliggende kendsgerninger. Når statistiken fortæller os, at forbrydelsernes væxt tager til i en foruroligende grad, at recidivisternes tal med hvert år bliver større, når vi erfare, — jfr. ASCHROTT i det foreliggende værk s. 1—3 — at i Tyskland f. ex. falder det største procent-

antal på den alleryngste forbryderklasse, så synes den konklusion ikke at kunne bestrides: Staten må gribe forbrydelsen ved roden. Grunden må være god. Er den skrøbelig, hjælper det kun lidt at sætte stiver til bygningen. Et vindstød kan da omstyrte den.

Og denne grund bør ikke befæstes med straf. Det er opdragelse, det gælder om: præventiv- og ikke repressiv-forholdsregler. Af den opdragelse, man giver barnet, afhænger statens lykke, har Oxenstjerna sagt. Overfor den fuldt færdige forbryder er arbejdet vanskeligere.

Dette have de forskellige landes lovgivninger ikke været tilstrækkelig opmærksomme på. Men der er fart i udviklingen. Reform-bevægelsen har også nået Norden. Norges fremragende kriminalist rigsadvokat, Dr. juris B. GERTZ har udarbejdet et »Udkast til lov om sædelig forkomne og vanvyrkede børns behandling med motiver«, Kristiania 1892, et i høj grad instruktivt og interessant skrift*). Dets grundtanker falde i det hele sammen med ASCHEOTT'S. Både teoretisk og praktisk. Hvad Danmark angår, er spørgsmålet et spørgsmål de lege ferenda, jfr. iøvrigt nedenfor.

På det foreliggende lille skrift — forløber for et bebudet større — vil jeg tillade mig at henlede dette tidsskrifts læseres opmærksomhed. Det bekendte mærke F. H. har i »Tidsskrift for retsvidenskab« V s. 248 gjort det til genstand for en kort, refererende omtale. Men da »Nordisk tidsskrift for fængselsvæsen« i en længere årrække har holdt sine læsere å jour med de legislative og videnskabelige fremskridt også på dette område, vil det forhåbentlig ikke opfattes som et forsøg på at skrive en Ilias post Homerum, at jeg her gennemgår det. Det sælges til fordel for Holtzendorff-stiftelsen**) i Berlin.

Skriftets form er knap og koncis. Forf. går lige til sagen, uden omsvøb. Lange motiveringer ynder han ikke.

*) Jfr. Ugeskrift for retsvæsen 1893 s. 41-44.

**) Se Nord. tidsskr. f. fængselsv. 1891 s. 209 og Tidsskr. f. retsvid. IV s. 520.

Med en bekendt udtalelse af Théophile Roussel som motto kaster han sig in medias res. Han undersøger kriminalstatistikens resultater*), og sammen med forfattere som Liszt, v. Oettingen og Illing slutter han sig til den ofte citerede ytring i Reichs-Kriminalstatistik 1889: »dass die jugendlichen Delinquenten die Rekruten einer Verbrecherarmee bilden, gegen welche die Strafmittel des bestehenden Rechts sich als machtlos zu erweisen scheinen«. Han angiver nogle tal. Fra 1882 til 1889 er antallet af domfældte unge forbrydere voxet med 19,76 pct. — 30719 i 1882, 36790 i 1889**). Og det er blevet værre endnu. I året 1890 er tallet steget til 40905 — henved 10 pct. Og — som ovenfor berørt — er den alleryngste forbryderklasse — børn mellem 12 og 15 år — den dominerende. I årene 1883 til 1889 vise tallene en stigning med 26,4 pct., medens forbryderne mellem 15 og 18 år kun møde med 20,94 pct. Af de straffede unge forbrydere fandtes i 1889 5590 — 15 pct. — allerede at være straffede før, og af disse udøvede $\frac{2}{3}$ den ny forbrydelse knap et år efter udsoningen af straffen for den tidligere. Forbrydelserne ere fortrinsvis berigelsesforbrydelser.

Sørgelige — og talende tal! Konklusionen kan kun være den: at kvæle de forbryderske spirer, medens det endnu er tid. Og reformerne bør ikke alene omfatte de egentlig forbryderske børn. Lige så meget de moralsk forsømte, de sædelig »forkomne og vanvyrdede« børn.

Hvordan stiller da Tysklands lovgivning sig til problemet? Aschrott giver i sin bog s. 3—11 en udsigt over lovgivningens historiske udvikling, og særlig dvæler han ved Preussen.

Allerede den almindelige landret***) — II. 2, §§ 86 ff. —

*) Jfr. Getz I. c. s. 46.

**) I samme tidsrum er antallet af alle andre dømte kun forøget med 12,02 pct.

***) Jfr. Windscheid: Lehrbuch des Pandektenrechts I s. 16 note 1. Om de ældste bestemmelser se iøvrigt Föhring i Handbuch des

erkendte nødvendigheden af en statsmæssig indskriden. Men disse bestemmelser, — som ikke ere fyldige — gik ud på, at *das Vormundschaftsgericht* skulde hjælpe forældrene, når de tvangsmidler, som lovgivningen lagde i deres hånd, viste sig at være utilstrækkelige. Ligeledes fandtes der regler i tilfælde af, at forældrene behandlede børnene grusomt, forledte dem til slette handlinger eller nægtede dem underhold. Så skulde de tages fra forældrene og på disses bekostning anbringes hos pålidelige folk — jfr. herved reskripterne af 2 oktober 1826 og 11 juni 1828*). Hvad straffelovgivningen angår, bestemte den preussiske straffelovbog af 1851, — som på dette punkt blev stærkt kritiseret — at anklagede under 16 år skulde frikendes, og i dommen udtaltes det, om vedkommende skulde overgives til sin families varetægt eller anbringes i en forbedringsanstalt. Imidlertid blev særlig spørgsmålet om unge forbryderes tilregnelighed stærkt debatteret. Og debatterne satte tildels spor i den tyske rigsstraffelov. § 55 bestemte:

»Wer bei Begehung einer strafbaren Handlung das 12 Lebensjahr nicht vollendet hat, kann wegen derselben nicht strafrechtlich verfolgt werden.«

Og hvad børn mellem 12 og 18 år angik, gjorde § 56 deres strafbarhed afhængig af, om de havde været i besiddelse af *der zur Erkenntnis der Strafbarkeit erforderlichen Einsicht*«. § 55 fik et tillæg ved loven af 26 februar 1876, hvorefter der — i overensstemmelse med de forskellige staters love — kunde tages forholdsregler til vedkommende børns forbedring. Så kom da Preussen med den bekendte lov af 13 marts 1878, jfr. l. 27 marts 1881 og 23 juni 1884. Dens hovedindhold er: Når børn mellem 12 og 16 år have begået en strafbar handling, kunne de af øvrigheden anbringes i en til opdragelse egnet familie eller i en opdragelses- eller forbedringsanstalt, når anbringelsen er

Gefängniswesens (Fr. von Holtzendorff og E. von Jagemann) II s. 281 ff.

*) Smlgn. dansk ret.

ønskelig af hensyn til den strafbare handlingens beskaffenhed, til forældrenes eller opdragernes personlighed og til barnets øvrige livsforhold for at forebygge videre sædelig fordærvelse. Denne tvangsopdragelse ophører, hvis det tilsigtede mål er nået eller på anden måde sikret, og normalt med det fyldte 18 år.

Denne lov, som strax mødte en levende opposition, gav stødet til lignende love i andre tyske forbundsstater. Af disse ere reglerne i Badens, Hamborgs og Hessens videregående end den preussiske lovs, jfr. strax nedenfor.

Aschrott sondrer således mellem fire kategorier:

- 1) Forsømte børn, som ikke have begået nogen strafbar handling. — Allgem. landr. II, 2.
- 2) Forsømte børn under 12 år, som have begået en strafbar handling. — Preussisk lov af 13 marts 1878.
- 3) Unge mennesker mellem 12 og 18 år, som have begået en strafbar handling, men uden at have indset dens strafbarhed. — Rigsstraffelovens § 56.
- 4) Unge mennesker mellem 12 og 18 år, som have begået en strafbar handling og indset dens strafbarhed. Dødsstraf er udelukket. Ligeledes tugthusstraf, tab af borgerlig ære og politiopsigt. I særlig lette tilfælde nøjes man med en advarsel. Jfr. iøvrigt rigsstraffelovens § 57.

Herimod retter nu Aschrott sin kritik. Ere de anførte bestemmelser tilstrækkelige? Er der trang til reformer?

Hvad den første kategori angår, angriber Aschrott stærkt bestemmelserne i den almindelige landret. De ere fuldstændig utilstrækkelige. De have næsten ingen praktisk betydning. Thi de ramme ikke de hyppigst forekommende tilfælde. Ikke dem, hvor forældrene på en retsstridig måde forsømme børnenes opdragelse. Ej heller dem, hvor grunden må søges i dårlige materielle forhold. Dettē er en skæbnesvanger halvhed. Og tvangsopdragelsen skal finde sted på forældrenes bekostning. Men de eje regelmæssig intel. Og det lokale fattigvæsen skubber helst denne byrde fra sig.

Hamborg, Baden og Hessen have også haft blikket åbent for disse mangler og søgt at råde bod derpå*). Og endelig har »*Entwurf eines bürgerlichen Gesetzbuches für das Deutsche Reich. Erste Lesung 1888*« sluttet sig hertil. § 1546 bestemmer:

Wenn der Inhaber der elterlichen Gewalt durch Missbrauch des Rechtes, für die Person des Kindes zu sorgen, insbesondere durch Missbrauch des Erziehungsrechtes, oder durch Vernachlässigung des Kindes dessen geistiges oder leibliches Wohl gefährdet, oder wenn eine solche Gefährdung in Folge ehrlosen oder unsittlichen Verhaltens des Inhabers der elterlichen Gewalt für die Zukunft zu besorgen ist, so hat das Vormundschaftsgericht die zur Abwendung der Gefahr erforderlichen Massregeln zu treffen. Das Vormundschaftsgericht kann insbesondere anordnen, dass das Kind zum Zwecke der Erziehung in einer geeigneten Familie oder in einer Erziehungsanstalt oder Besserungsanstalt unterzubringen sei. Sofern das Interesse des Kindes es erfordert, kann das Vormundschaftsgericht auch die elterliche Gewalt mit Ausnahme der elterlichen Nutznießung ganz oder theilweise entziehen.« Jfr. herved §§ 1504 og 1685.

Men: udkastet går heller ikke vidt nok. Som det vil ses af den citerede §, gøres dens anvendelse afhængig af et eller andet brødefuldt forhold fra forældremagtsindehavernes side**).

Aschrott har sikkert ret i sin kritik***). Staten bør skride ind, når der foreligger en moralsk forsømmelse, hvis konsekvenser tendere i retning af dagdriveri eller forbry-

*) Jfr. nærmere Aschrott s. 16—17.

***) Jfr. også Getz l. c. s. 10, Franz von Liszt: Lehrbuch des Deutschen Strafrechts (Fünfte Auflage 1892) s. 165 note 2.

***) Aschrott's egen fremstilling er bleven stærkt kritiseret af H. Appellius i »Die Behandlung jugendlichen Verbrecher und verwahrloster Kinder« s. 128, et skrift, hvis indhold jeg håber at kunne gøre til genstand for en nærmere omtale her i tidsskriftet.

delse. Så er man inde på skråplanet. Det må være ligegyldigt, om der foreligger forbryderske handlinger fra barnets side, ligegyldigt, om man kan foreholde forældrene nogen brøde. Er den private opdragelse utilstrækkelig, må statens træde i stedet. Hermed slår jeg dog ikke til lyd for politistatens korporalstok. Men med sentimentale fraser om »barnets ret til dets moders bryst« afgør man selvfølgelig ikke slige spørgsmål. En gordisk knude overhugges ikke af en paradekårde. Et Alexander-sværd må der til. Og vi have jo analoge bestemmelser i skole- og fattiglovgivningen. Selvfølgelig må — som det med styrke fremhæves af Getz — det offentliges indskriden mod forældrene omgærdes med garantier for, at den ikke finder sted i overilelse. Kun på grundlag af objektive data bør staten træde til. Heldigt vil det derfor ikke være at henlægge afgørelsen i en enkelt mands hånd. Aschrott foreslår et Erziehungsamt, se ndfr. Getz en på særlig måde sammensat komite — udkastets § 3. Og på den anden side må man være klar over, hvor man da skal gøre af børnene. Man må have rent vand i stedet for det snavsede, som man bortkaster. Her toner da det vigtige spørgsmål om anbringelsesmåden frem*). Den statsmæssige — som i Belgien —, den private — England, Amerika. At samvittighedsløse forældre med villie ville forsømme deres børn for at slippe for at underholde dem, er en indvending, som kun har ringe principiel betydning. I alt fald vil den neutraliseres ved at pålægge forældrene bidrag til at bestride underholds-omkostningerne. Her at fastsætte aldersgrænser — a die — vilde sikkert være lidet naturligt.

Forf. omtaler dernæst de unge forbrydere, som ere komne i kollision med straffeloven. Her dukker strax spørgsmålet om den kriminelle lavalder frem. Anskuelserne divergere. Aschrott udtaler sig for at sætte den laveste aldersgrænse for strafbarhed til det 14 år. Getz foreslår

*) Jfr. Getz l. c. s. 16 om de internationale kongressers udtalelser.

det 16 år, jfr. Nordisk tidsskrift for fængselsvæsen IX 1886 s. 129 ff. At gå længere ned vil sikkert ikke være heldigt. Staten vil ikke behøve denne spore til en kraftig indskriden. Lovgiveren vil med den høje aldersgrænse netop pointere, hvad det drejer sig om: de mere administrative forholdsregler med deres opdragende karakter. Selv om den strafferetlige behandling nærmest bliver formel, idet resultatet i de fleste tilfælde vil være givet a priori, vil den sikkert virke skadelig. Lovgiveren går stik imod det mål, han har sat sig. Og meningen med den høje aldersgrænse er jo ikke, — som Getz klart og fyndig udtrykker sig — at staten skal lukke øjnene og lade alt gå sin skæve gang. Aschrott har ret, når han understreger de ord: *Ein Kind, welches noch zur Schule geht, gehört nicht in das Gefängnis**).

Med denne besvarelse forkaster Aschrott konsekvent de bestemmelser, der lade straffen bero på sondringen, eftersom de unge forbrydere have indset handlingens strafbarhed eller ej — *discernement*. Og med rette. Denne sondring er formentlig enten upraktisk eller — sofistisk. På et aldeles uvæsenligt moment lægges vægten. Når de unge lovovertrædere ikke forstå, hvad de have gjort, vil grunden i de fleste tilfælde ikke være at søge i manglende intelligens. Tværtimod. Det er det moralsk døde punkt, der er punctum saliens. Vi gå i en cirkel. Vi havne i vort udgangspunct. Det er ikke straf, men pædagogisk forståelse, der tiltrænges.

Det fjerde spørgsmål står tilbage. Er rigsstraffelovens § 57 rationel? Forf. benægter det. Er der vel nogen mening i, spørger Aschrott, at tvangsopdragelsen efter § 57 kun indtræder overfor sådanne unge personer, som ere fri-

*) Jfr. også Fr. Stuckenberg i Nordisk tidsskrift for fængselsvæsen 1881 s. 238 ff. Opfattelserne i Tyskland svinge mellem det 14 og det 16 år, jfr. Appellius: Die Behandlung jugendlicher Verbrecher s. 201 o. ff. (Anlage I—IV.), samme forf.: Die bedingte Verurtheilung s. 87 o. ff.

fundne for straf, fordi de ikke have indset handlingens strafbarhed, medens den er udelukket for deres vedkommende, som ere dømte for en forbrydelse? De sidste trænge dog i en stærkere grad til en opdragende og forbedrende indvirkning*). Og Aschrott foreslår da at indføre tvangsopdragelsen, anbringelsen i en forbedringsanstalt, som et nyt moment i § 57, således at dommeren enten kan lade sig nøje med denne eller idømme den i forbindelse med de øvrige strafmidler i § 57. For de »*verwahrloste*« børn beholder han benævnelsen »*staatlich überwachte Erziehung*«, medens »*Zwangserziehung*« forbeholdes de forforbryderske. Hans forslag støtter sig til allerede bestående institutioner. I England**) bringer man de forsømte børn i Industrial schools de unge forbrydere i Reformatory schools — og den sidste anbringelse betragtes som en straf. Aschrott har sikkert ret i, at man ikke bør anbringe de to forskellige kategorier i en og samme anstalt. Men det er mig ikke rigtig klart, hvorledes forf. vil bringe de to begreber »opdragelse« og »straf« i harmoni med hinanden. Der må tværtimod sondres skarpt mellem opdragelse og straf***). Hos Aschrott løbe de ud i et. Straf kan ganske vist være opdragende. Men opdragelse er nu engang ikke straf. Sligt er en dødfødt modsigelse.

Som et nyt strafmiddel anbefaler forf. den såkaldte »bedingte verurteilung«. Om dennes berettigelse hersker der som bekendt en bitter strid†). Jeg skal derfor ikke gå videre ind herpå. Fra begge sider føres vægtige argumenter i ilden. Mænd som Wirth, Lammasch, Seuffert, Wahlberg og Hagerup have udtalt sig for reformerne. Imod

*) Jfr. også den Hamborgske lov af 6 april 1887 og Lübecks af 20 marts 1884.

**) Jfr. A. Daae: Nogle opdragelsesanstalter for forbryderske og forsømte børn s. 42 ff.

***) Jfr. ogsaa Goos: Forelæsninger over den almindelige retslære II s. 535.

†) Jfr. Francis Hagerup i »Tidsskrift for retsvidenskab« IV s. 448 ff.

dem ere f. ex. Wach og Kirchenheim, medens Goos er tvivlende. Aschrott fremhæver, at selv modstandere af den »betingede domfældelse« have forsonet sig med den, hvad de unge forbrydere angår.

I nogle tillæg anfører Aschrott dels sine egne forslag, dels beslutninger, tagne af forskellige fængselskongresser. Til sammenligning med Getz's udkast — se nærværende tidsskrift 1892 s. 94 ff. — anfører jeg de første her.

1) Zulässigkeit. Staatlich überwachte Erziehung kann gegen jugendliche Personen unter 16 Jahren angeordnet werden, deren bereits zu Tage getretene Verwahrlosung die Erziehungsgewalt ihrer Eltern oder Vormünder und die Zuchtmittel der Schule als unzulänglich erscheinen lässt, um sie vor sittlichen Verderben zu bewahren.

2) Entcheidende Behörde. Die Anordnung der staatlich überwachten Erziehung erfolgt durch ein für jeden Amtsgerichtsbezirk einzurichtendes Erziehungsamt. Dasselbe besteht aus dem Vormundschaftsrichter als Vorsitzenden und je einem Vertreter der Staats- und der Lokalbehörde, der Geistlichkeit und der Schule als Beizitzern. In schleunigen Fällen kann der Vormundschaftsrichter eine vorläufige Anordnung treffen, welche der Bestätigung durch das Erziehungsamt unterworfen ist.

3) Verfahren. In jedem Amtsgerichtsbezirke ist ein Beamter mit dem Funktionen eines Jugendanwalts zu betrauen; es liegt ihm ob, Ermittlungen über die Fälle, in denen eine Verwahrlosung vorliegt, anzustellen und darüber an das Erziehungsamt zu berichten. An diesen Beamten können von jedermann Anzeigen über wahrgenommene Fälle der Verwahrlosung erstattet werden; er hat dieselben zu untersuchen und seine Ermittlungen dem Vormundschaftsrichter vorzulegen. Der Jugendanwalt wohnt den im Übrigen nicht öffentlichen Verhandlungen des Erziehungsamtes bei.

4) Die Entscheidung. Das Erziehungsamt beschliesst bei der Anordnung der staatlich überwachten

Erziehung gleichzeitig darüber, ob der btr. Jugendliche in eine Erziehungsanstalt oder in eine Familie untergebracht werden soll. Das Erziehungsamt ist jederzeit zu einer Abänderung dieses Beschlusses befugt, es kann sowohl die Art der Unterbringung abändern wie den Jugendlichen probenweise aus der staatlich überwachten Erziehung entlassen, wie endlich die Anordnung der staatlich überwachten Erziehung gänzlich aufheben. Der staatlich überwachten Erziehung hört stets mit vollendung des 20. Lebensjahres auf.

5. Die Ausführung der staatlich überwachten Erziehung, und ihre Kosten. Zur Ausführung der staatlich überwachten Erziehung sind, insoweit dafür nicht eine genügende Zahl geeigneter Privatanstalten vorhanden ist, staatliche Erziehungsanstalten zu errichten. Die Aufsicht über beide Arten von Anstalten führt das Erziehungsamt.

Die Kosten der staatlich überwachten Erziehung werden zu einem Drittel vom Staate, zu einem Drittel von dem höheren Kommunalverbande und zu einem Drittel von dem Orts-Armenverbande getragen. Die Eltern der untergebrachten Kinder haben einen von dem Erziehungsamte zu bestimmende Kostenbeitrag, welcher jedoch über eine gesetzlich festzusetzende Maximalhöhe nicht hinausgehen darf, zu leisten; diesen Beiträge werden von dem Orts-Armenverbande eingezogen, welchem auch der Ertrag verbleibt.

Flere af disse bestemmelser ere stærkt kritiserede af Appellius i det ovenfor citerede værk.

Det foreliggende skrift fortjener opmærksomhed alene for sit æmnes skyld. Dette har affødt en rig literatur; det er blevet ivrig diskuteret på de forskellige fængselskongresser*). I Danmark har særlig Fr. Stuckenberg

*) I Kristiania, — se T. for fængselsv. V. s. 129 ff. — Rom — se Goos i Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft VI s. 605, s. 612--13 — Petersborg, Antwerpen o. s. v.

været virksom*). — Thi den danske lovgivning har kun gjort et tilløb til det rigtige, jfr. strflv. 10 febr. 1866 §§ 35 og 36**). Ganske vist findes der adskillige regler i skole- og fattiglovgivningen***). Men vi mangle en kodifikation. Der er brudstykker nok: Det systematiske hele savnes. Betegnende siger Krolue i sin »Lehrbuch der Gefängniskunde« s. 115:

»Für die verbrecherische Jugend sowohl als für die verwahrloste ist durch Privatanstalten ausreichend gesorgt«.

Mere har den ansete forf. ikke at bemærke om vore herheuhørende bestemmelser!

Reform-bevægelsen når sikkert også Danmark. Udviklingen går jo aldrig i spring. Men man må naturligvis ikke vente altfor meget af den statsmæssige indgriben. Det er en misforståelse at tro, at retsordenen gør menneskene gode. Loven forbyder f. ex. drab — derved blive individerne selvfølkelig ikke bedre. Retsordenen forbedrer ikke: den skærmer og beskytter. Den skaber de solide udenværker, indenfor hvilke menneskeslægten trygt kan arbejde for fremskridtet, for kulturen. Og Charles Lucas har ret, når han siger†), at alt det, som har de ulykkelige vildledte eller brødefulde børns opdragelse for øje, ikke alene er det sande og principale grundlag for den penitentiære reform, men det er tillige for en del grundlaget for den sociale reform.

Frantz Dahl.

* cand. juris.

*) Se således Nordisk tidsskrift f. fængselsv. I s. 261 ff., II, s. 71 o. ff., I. c. s. 130 ff., IV s. 86 f., s. 171 ff., VI s. 148 o. s. v. Jfr. også Lucas II s. 160 ff. Endvidere afhandling af Budde, Lütken, Daac o. fl. Jfr. også Fr. Bruun: Om fuldbyrdelse af strafarbejde s. 140—144.

**) § 35 hjemler — ligesom norsk ret — ubetinget straffrihed for børn til det 10 år. Svensk ret udstrækker alderen til det 14 år, se Carlén: Kommentar öfver Sveriges strafflag s. 87 o. ff., J. Hagströmer: om frihetsstraffen s. 167 f.

***) Jfr. Deuntzer: Familieret (2 udg.) s. 297 f., Stuckenberg: N. t. f. fængselsv. 1881 s. 179 ff.

†) Citeret af Fr. Stuckenberg i nærv. tidsskrift 1879 s. 78.

Den sidst fuldbyrdede dødsdom i Danmark.

I nærværende tidsskrifts forrige årgang har jeg ved anmeldelsen af Olivekronas bog: Om dødsstraffet anført, at der er dem, som mene, at dødsstraffens aftagende fuldbyrdelse vil medføre, at den må falde bort af sig selv, og at der af den grund ikke bør trænges på dens legale afskaffelse, et ræsonnement, som jeg søgte at påvise ikke var rigtigt.

I Tidsskrift for Retsvidenskab 1892 4 hefte findes under mærket B. G. en anmeldelse af samme bog. Anmelderen udtaler bl. andet heri: Kampen mod dødsstraffen er derfor tillige en kamp, om strafferetten skal grundlægges på en fuldstændig rationel basis, eller om stemninger og fordomme skal tilstedes at tale med, og netop derfor er det også af så meget større interesse, at kampen med uformindsket iver og kraft føres frem til sin endelige afslutning*).

Ret set er det ikke heller tvivlsomt, at den omhandlede bevægelse over strafferettens hele felt i ikke uvæsenlig grad har modtaget sit oprindelige fremstød fra de undersøgelser, som dødsstraffen har fremkaldt. Det måtte ligge

*) Ved udtrykkene stemninger og fordomme betegner anmelderen de momenter, hvori forsvaret for dødsstraffens bibeholdelse i almindelighed hviler.

nær at overføre de betragtningsmåder, som for dens vedkommende førtes i marken, også på andre straffe og prøve, om disse kunde holde stand for en tilsvarende kritik. Herved er kampen om dødsstraffen bleven af de banebrydende på strafferettens felt; og omvendt de bevægelser, den så væsenlig har bidraget til at fremkalde, nu har, så at sige, voxet den selv over hovedet, er det dog altid af stor vægt, at kampen ikke opgives netop på det punkt, hvor den først med fuld alvor og eftertryk er rejst. —

I slutningen af afvigte år, 8 novbr. 1892, blev en dødsdom fuldbyrdet i Danmark. Selv om fuldbyrdelsen af denne straf er en sjelden undtagelse, bliver den en naturlig påmindelse om, at straffen endnu eksisterer hos os, og ligesom alle undtagelser i almindelighed vække større opmærksomhed end reglen, således går det også med den undtagelsesvis fuldbyrdede dødsstraf, og det i forøget grad netop på grund af dens alvorlige karakter. Det sjældnere tilfælde og den større opmærksomhed, det vækker, giver desuden anledning til mange og mere indgående betragtninger såvel over straffen selv, som over den enkelte fuldbyrdelse, og animositeten imod dødsstraffen breder sig for hver gang, den er fuldbyrdet, ud i større kredse. Dette er de rent praktiske følger af dens anvendelse som undtagelse, men de ere tillige, som så mange andre, vidnesbyrd om, at den ikke hører hjemme i tiden.

Det var tugthusfangen Jens Nielsen, som dødsdommen blev fuldbyrdet på. Han havde haft en dårlig fortrukken fader, fra hvem moderen alt i Jens Nielsens tidligste barndom var bleven skilt. Moderen synes at have været en stræng, men trodsig og rå natur, der ikke lod sig bøje. Efter forældrenes skilsmisse kom familien på fattigvæsenet. Derved blev drengens tilstand ikke bedre, allerede i en alder af 6 år stjal han dristigt, vænnedes ved det friluftsliv, han førte, til at lade hånt om arbejdet, og det hårde og onde i ham voxede op, det blev ham en tilfredsstillelse at ødelægge, hvad andre satte pris på. Derfor kom han 10

år gammel til Landerupgård opdragelsesanstalt. Dennes ordnede forhold og tvang gjorde ham hadefuld, fordi han måtte bøje sig. Hans vistnok gode forstandsevner, der vare forkludrede i opfattelsen af godt og ondt allerede fra hans tidligste barndom, gjorde ham, efterhånden som han voxede til, til raisonnør. Efter at han som konfirmeret, 17 år gammel, i sin tjeneste havde forsøgt at gjøre sin husbond, hvad ondt han kunde, han skar således halerne af husbondens køer, løb han bort, begik indbrud og havnede i hænderne på Københavns politi. Efter at have fået ris, blev han sendt til Flakkebjerg opdragelsesanstalt. Kort efter løb han derfra, blev anholdt i Odense og sendt til Landerupgård igen. Denne stak han ild på først i novbr. 1878 og derpå i jan. 1879, fordi hans ønske om at rejse til Amerika blev afslået. For disse forbrydelser idømtes han 2 års forbedringshus. Efter straffens udløb fik han sit ønske opfyldt og sendtes til Kanada. I Amerika levede han af at stjele og lyve, og forbandede sin hjemstedskommune, som havde føjet ham i at sende ham der over, hvor andre stjal hans tyvekoster fra ham. Han søgte derfor tilbage til Danmark og kom også hertil efter et ophold i cellefængslet i Kalmar. Han var den gang 20 år. Herhjemme holdt han sig ikke længe i ro. Han vilde tilbage til Amerika og stak ild på 5 bøndergårde i Københavns nærhed for at stjele under den ved ildebranden opståede forvirring. Herfor blev han straffet med 16 års tugthus og indsat, 22 år gammel, i Horsens strafanstalt. I løbet af et årstid efter indsættelsen udførte han to overfald på opsynet i anstalten. For begge disse overfald, hvoraf intet medførte døden, blev han idømt dødsstraf, men hver gang benådet med tugthus på livstid; den sidste gang blev han lagt i lænker og givet 27 slag kat. I 1892 foretog han et nyt overfald på opsynet, blev atter dømt til døden, og han blev henrettet 30 år gammel.

De her gengivne korte meddelelser ere tagne af en af strafanstaltens præst, Haflstrøm, udgiven bog om: Jens

Nielsen. Et ødelagt livs historie. 1892. Det lille skrift har selvfølgelig psykologisk interesse, og fremstillingsmåden gør det let læseligt. Men det forekommer mig mindre at tilfredsstille trangen til at se tilbunds i Jens Niensens natur. Indtil hans indsættelse i Horsens tugthus ser man personen klart, dertil ere hans egne udsagn og optegnelser benyttede, men under opholdet i strafanstalten, under forfatterens iagttagelser af ham, synes han mig, at blive uklarere. Desuden får man et indtryk af, at anstalten overhovedet har manglet overlegenhed overfor Jens Nielsen, at der har været en uoverensstemmelse og famlen i hans behandling, som han har haft klogskab nok til at udnytte. Dette vilde imidlertid være et resultat, som det vilde være i allerhøjeste grad beklageligt at skulle komme til. Henrettelsen foregik i tugthusets gård i henhold til plakat 31 august 1813 for det daværende tugt-, rasp- og forbedringshus på Kristianshavn. Ifølge denne skulde en fange, som havde forsøgt at tage livet af en af sine overordnede i fængslet, miste livet i fængselsgården i de andre fangers påsyn. Således skete det også her. At man ved at lade henrettelsen foregå i fængselsgården muligt har villet undgå den forkastelige offentlige fuldbyrdelse af dødsstraffen, må påskønnes; men på den anden side er det, som var god skik i 1813, det sikkert ikke nu. Desuden kan man jo ikke sikre sig imod, at fangerne lukke øjnene.

Et andet spørgsmål er, om kredsen af de tilstedeværende, der stod i forbindelse med omverdenen, det vil sige politimester, fængselspræst og andre funktionærer fra strafanstalten, ikke var temmelig stærkt begrænset. Ved at negte referenter fra de forskellige blade adgang, gav man nemlig forestillingerne i det store publikum anledning til at påvirkes af fantasien, det, som netop er en af indvendingerne mod henrettelsen indenfor fængselsmuren, idet referenterne i heldigste tilfælde kun kunne støtte sig på meddelelser af en eller anden af de få tilstedeværende. Virkningen deraf viste sig jo også på flere måder i dette

tilfælde. Rigtigt vilde det muligt være, hvis der ved en slig henrettelse af de tilstedeværende autoriteter afgaves med navns underskrift en offentlig erklæring i bladene om, at henrettelsen havde fundet sted på tilfredsstillende og lovlig måde. — Således har der ved denne såvel som ved de andre få henrettelser, som den senere periode har ført med sig her i landet, vist sig snart en, snart en anden ulempe. Alle have de vist, at dødsstraffen rettest bør afskaffes, og for hver gang den er eller skal fuldbyrdes, træder offensiven imod den stærkere frem i det store publikum. Kun ganske enkelte af landets dagblade havde i nærværende tilfælde udtalelser til fordel for dødsstraffen, derimod var koret imod den fuldttonende. Og over det store publikum hvilede der et tryk den dag, da man vidste, at henrettelsen var foregået. Det var, som enhver var parthaver deri. Når derfor den foran omtalte anmeldelse i Tidsskr. f. Retsvidenskab af Olivekrona's bog: Om dødsstraffet, siger: Jeg kan imidlertid ikke andet end finde, at al erfaring, som hidtil er gjort, bekræfter den opfatning, der også synes at støttes af de bedste theoretiske grunde, at i lande som de skandinaviske dødsstraffen uden fare kan slettes som almindelig strafart, så har anmelderen utvivlsomt ret, i hvert tilfælde for Danmarks vedkommende.

Fr. Stuckenberg.

Behandlingen af forsømt og forbrydersk ungdom.

Indledende foredrag om ovenstående æmne på den norske kriminalist-forenings møde i oktbr. 1892 i Kristiania.

Som det vil være bekendt, er det rigsadvokat Getz's ivær udkomne »Udkast til Lov om sædelig forkomne og vanvyrrede Børns Behandling«, som skal danne grundlaget for dette mødes forhandlinger om det foreliggende æmne. Udkastet er udarbejdet af forfatteren i hans egenskab af formand i straffelovkommissionen som et af forarbejderne til den ny strafferetsordning, som det er kommissionens opgave at fremlægge forslag om. Men forfatteren gør i sin indledende bemærkning opmærksom på, at der intet er til hinder for, at udkastet gennemføres allerede under vor gældende straffelov, når man forandrer dennes bestemmelser om den kriminelle lavalder, og udtaler som sin mening, at statsmagterne, på grund af den nødstilstand, hvori vi på dette felt befinde os, uden ophold bør tage sagen under overvejelse.

Denne mening er tiltrådt af justitsdepartementet, der har anmodet straffelovkommissionen om strax at tage udkastet under behandling. I henhold hertil har straffelovkommissionen været samlet i høst til drøftelse af udkastet, og resultatet af dens netop afsluttede overvejelser foreligger allerede og vil også være i mine herrers hånd.

Såvidt vides, er det departementets hensigt strax at fremme sagen videre og snarest at forelægge den for stortinget. Det er derfor et i højeste Grad aktuelt æmne, som

mine herrer indbydes til at drøfte, og det vilde være i høj grad ønskeligt, at der måtte fremkomme så mange og så fyldige udtalelser som muligt fra den tilstedeværende skare af jurister og andre, hvis studier eller livsgerning har bragt dem til at tænke nærmere over den foreliggende sag og givet dem forståelsen af dens vidtrækkende betydning ikke alene for strafferetsplejen, men for vort hele sociale liv.

Jeg føler mig forvissat om, at alle ville være enige i at betragte det som en stor lykke for sagen, at der ved besvarelsen af de mange vanskelige og vigtige spørgsmål, som den frembyder, foreligger en så udmærket vejledning som den, der er givet i rigsadvokat Getz's udkast og dets i al sin knaphed dog så indholdsrige motiver.

Straffelovkommissionen har fuldt ud sluttet sig til udkastets grundtanke, og de i tallet vistnok ikke så få forandringer, som den har besluttet at foreslå i udkastet, ere, på få undtagelser nær, ikke særdeles indgribende.

Når jeg har påtaget mig at indlede diskussionen idag, så befinder jeg mig for så vidt i en lidt vanskelig stilling, som jeg lidet nyt har at fremføre. Jeg har haft anledning til at deltage i straffelovkommissionens forhandlinger om æmnet og til derunder at fremholde, hvad jeg kunde have at bemærke, og jeg er i alt væsentlig enig med udkastet i den form, hvori det efter kommissionens bearbejdelse foreligger, og hvori det af forfatteren nu er akcepteret. Min opgave er altså begrænset til den beskedne, men, som jeg håber, ikke ganske unyttige, til mulig orientering under den påfølgende diskussion at genkalde i Deres erindring udkastets forudsætninger, ledende tanker og væsentlige bestemmelser.

I.

»De unge lovovertrædere danner rekrutterne til en forbryderarme, mod hvilke den gældende rets straffemidler synes at vise sig magtesløse«.

Disse mistrøstige ord af den tyske rigs-kriminalstatistik for 1889 er imidlertid ikke anvendelig alene på Tyskland, men også på de fleste andre evropæiske lande. Den, som vil vide, hvorledes forholdet er hos os, han henvises til de klare og indgående oplysninger, som ere meddelte af Getz i bilag I til hans udkast.

Denne foruroligende kendsgerning gør det til en uafviselig pligt alvorlig at granske grundene til den stigende forbrøderiskhed hos børn og at søge at udfinde botemidler imod den.

Den, som da gransker efter grundene, vil strax med en vis tilfredshed konstatere, at den stigende kriminalitet hos børn tildels skyldes forhold, som samfundet og lovgivningen ikke egenlig kan bære noget ansvar for: den store forandring, som i de senere år er foregået i det sociale liv, navnlig på grund af industriens og handelens stærke udvikling og centralisation og den deraf foranledigede opvoxen af et talrigt arbejderproletariat i og omkring deres centre.

Men han vil på den anden side også måtte medgive, at en væsentlig skyld hviler på vor mangelfulde lovgivning på dette felt og på samfundets forsømmelighed, idet man selv efter at ondet var nået til almindelig erkendelse, ikke tilstrækkelig rask og energisk har skredet ind imod det, men slået sig til ro med haltende og halve forholdsregler. — —

Efter vor gældende lov straffes ikke forbrydelser, forøvede af børn under 10 år. Børn mellem 10 og 15 år straffes som regel for forsætlige forbrydelser, så fremt det enten i betragtning af forbrydelsens art eller med hensyn til angældendes forstandsudvikling og havte opdragelse kan antages, at det har indset handlingens forbryderske beskaffenhed.

Hvad ligger nu i fordringen, at barnet skal have indset handlingens forbryderske beskaffenhed? Deri ligger først, at barnet, for at kunne fældes, må have indset, at handlingen medførte offentlig straf (medens dette for voksne per-

soner ikke kan opstilles som betingelse for strafbarhed). Dernæst indeholder den en opfordring til dommeren, om i hvert tilfælde at prøve, om sådan indsigt er tilstede. Domstolene synes imidlertid at have sat meget små fordringer til denne indsigt. I Lassous bidrag nr. 129 nævnes således en højesteretsdom af 1860, hvorved et 10 $\frac{1}{4}$ år gammelt barn fældtes for hæleri, uagtet ingen andre oplysninger havde om, at det indså handlingens strafbarhed, end skolemesterens forklaring. Det er vistnok let at finde eksempler på, at et barn hos os er blevet frifundet på grund af manglende indsigt.

Imidlertid er der måske i virkeligheden ikke så meget at sige på domstolenes praxis på dette punkt. Ethvert normalt udviklet barn vil som regel, allerede før 10-års alderen, vide, at det ikke må beskadige eller tilvende sig andres ejendom, ikke fornærme andre på legeme eller ved ukvemsord, ja, at de ikke en gang må kaste sneballer på folk, og at de, som gør sligt, komme på rådhuset og blive straffede. Og er det egentlig større indsigt, loven forlanger?

Vor straffelov har fået sin bestemmelse om indsigten over Tyskland fra den franske ret, der som betingelse for et barns strafbarhed kræver, at det skal have handlet med discernement. De ældre tyske lovbøger oversatte dette med »Unterscheidungsvermögen«, den nye tyske rigsstraffelov har omsat det til »die zur Erkenntniss der Strafbarkeit der Handlung erforderliche Einsicht«. Dette sidste udtryk fortolkes så, at det er nok, at den unge er i besiddelse af evnen til at erkende strafbarheden, medens vi dog efter vor lov må kræve, at han i det konkrete tilfælde har indset den.

Hele denne lære om indsigten har i de senere år været underkastet en meget stræng kritik, og den er vistnok nu opgivet af de fleste så vel theoretiske som praktiske straffetsemmænd. Og det med rette!

Den hviler på den antagelse, at når barnet har den fornødne intelligens til at indse det forbryderske i hand-

lingen, så er det dermed givet, at det også har tilstrækkelig moralsk kraft til at modstå sine forbryderske lyster og tilbøjeligheder og derfor fortjener straf, når det lader disse beherske sig.

Men dette er åbenbart urigtigt. Den intellektuelle og moralske udvikling hos barnet går ingenlunde pari passu, og det er så langt fra, at den moralske udvikling går foran, som loven næsten synes at forudsætte, at den selv hos ganske normale børn kan ligge langt tilbage, medens den rene forstandsudvikling er forholdsvis langt fremskreden.

Barnet lærer, som før sagt, meget tidligt at skelne mellem tilladt og utilladt. Men grænserne vil dog for det mindre barn altid mere eller mindre stå som en vilkårlighed. Det ved, at de og de ting ere forbudte, men hvorfor, det ved det ikke og giver sig ikke synderlig af med at spekulere derpå. Det ved, det bliver straffet, dersom det gør det utilladte, men straffen opfattes rent udvortes, som en naturlig følge af forbudets overtrædelse. Først efterhånden hæver det sig til at forstå, at det utilladte er det onde, det moralsk forkastelige, det farlige, det uhensigtsmæssige, og at straffen er et retfærdigt onde, som rammer den, der gør det onde. Men selv efter at barnet har begyndt at oplage i sig godt og ondt som sædelige begreber, så skal der en lang udvikling til, førend disse begreber i dets åndelige organisme omsættes til saft og kraft, førend de ethiske forestillinger vinde en sådan magt over det, at de ere i stand til at øve indflydelse på dets hele handlemåde.

At frembringe og lede denne udvikling hos barnet, det er opdragelsens øjemed. Mennesket er, hvad det ved opdragelsen gøres til. Og erfaring lærer, at ethvert normalt barn er i stand til under almindelige forhold at opdrages til et sædeligt gennemsnitsniveau, der er tilstrækkeligt til i det borgerlige samfund at føre en ustraffelig vandel.

Vi søge straffens betydning deri, at den ved truslen om det onde, den indeholder, sætter et motiv til at und-

lade de handlinger, som loven forbyder. Men da kan det ikke være logisk at straffe den, hvis udvikling ikke er så fremskreden, at den har evnen til at lade straffetruslen virke motiverende på sig. Erfaring lærer, at denne evne som regel ikke er tilstrækkelig udviklet før på et stadium, der ligger hen imod det tidspunkt, da opdragelsen som regel afsluttes. Og er dette tilfældet, selv om barnet har nydt den bedste og omhyggeligste opdragelse, hvor meget mere må det ikke gælde børn, hvem ingen kærlig og forstandig hånd har ledet, som have levet i et dårligt hjem, hvor de aldrig have haft andet end ondt og stygt for øje?

Må det da erkendes, når et barn har forgæet sig mod loven, at det enten på grund af sin alder eller forsømt opdragelse ikke er i besiddelse af den moralske gennemsnitskraft til at lade straffen virke motiverende på sig, da har staten intet andet at gøre end at sørge for, at barnet får den opdragelse, som det mangler.

At anvende straf i sådanne tilfælde er ulogisk og uretfærdigt. Og det er tillige unyttigt. Thi straf kan ikke erstatte opdragelsen. Offenlig straf i denne alder er tilmed som regel i højeste grad skadelig. Den griber forstyrrende ind i skolens gerning, den virker ødelæggende på barnets æresfølelse og forspilder ofte hele dets fremtid. Særlig er fængselsstraffene uheldige. Indespærringen er i og for sig, især for børn, unaturlig, den nedbryder barnets fysiske kraft og udsætter det særlig i kønslivets kritiske periode ved overgangen fra barn til yngling for fristelser, der kunne virke i højeste grad ødelæggende på sjæl og legeme. Og hvad der næsten er det værste, barnet vænnes til fængslet, så at dette, der skulde stå som en rædsel, for eftertiden ingen frygt indgyder det. Og når det kommer ud, tilbage til skolen og kammeraterne, så vil det ofte mellem disse stå som dagens helt, der har prøvet så meget mere i verden, og udbrede den så demoraliserende forestilling mellem de unge, at det at komme i fængsel, det er dog alligevel ikke så farligt.

Ved hvilken alder kan da et barn antages i almindelighed at have nået den fornødne moralske modstandskraft, som gør det forstandigt og retfærdigt at anvende straf? Meningerne herom ere delte, men de fleste ere nu enige om at sætte det fyldte 14 år som den passende grænse. Det er vistnok meget, som taler for at gaa højere op. Jeg skal særlig fremhæve, at medens den voxnes modstandskraft mod forbryderske tilbøjeligheder i høj grad øges ved den erfaring, han har om, hvilken ofte aldeles ødelæggende indflydelse en straffedom kan have paa personens hele økonomiske og sociale liv, på hele hans fremtid, så vil barnet som regel ikke eller i al fald i meget ufuldstændig grad have denne erfaring og den støtte, som den giver.

Imidlertid tør dog 14-års alderen være at betragte som den rette grænse. Ved denne alder ophører skolepligten, barnet konfirmeres; den hjemlige opdragelse slutter for de flestes vedkommende, og dermed ophører også i de fleste tilfælde faktisk forældremyndigheden. Barnet går ud i livet i en anden stilling og får sin egen økonomi. Dette virker jo i høj grad modnende på det, og som regel vil man nu kunne stille den fordring til det, at det skal kunne modstå fristelsen til at overtræde loven. Og det vilde vistnok stemme lidet med den almindelige retsbevidsthed og måske ikke en gang praktisk gå an at lade unge mennesker i en arbejders, tjenesteguts eller skibsguts stilling leve i bevidstheden om, at lovens arm ikke kunde nå dem.

Men dette gælder kun i sin almindelighed. Der vil altid findes børn, som selv efter 14-års alderen ere komplette børn, som enten på grund af sen udvikling eller mangelfuld opdragelse ikke have nået det moralske standpunkt, som loven må forudsætte for straffetruslens iværksættelse, og hvis afsluttende opdragelse derfor staten må sørge for.

Udkastet slutter sig til 14 år som den regelmæssige kriminelle lavalder og går ud fra, at der, før denne alder er nået, ikke bør anvendes straf, men alene opdragende forholdsregler.

Det går endvidere, som senere nærmere skal udvikles, ud fra, at staten, hvis den virkelig vil søge at opvise noget i retning af at standse forbryderarmeens rekruttering, ikke kan indskrænke sin opdragende indgriben til de børn, der have forøvet strafbare handlinger, men at denne også må omfatte de børn, hvis opførsel forøvrigt eller de forhold, hvorunder de leve, giver grund til at frygte, at der i dem voxer op vordende fjender af samfundsordningen.

At opdragende forholdsregler i begge tilfælde er på sin plads, kan siges i princippet allerede at være erkendt af vor lovgivning, se straffelovens kap. 6 § 8, fattiglovenes §§ 7 og især de nye skoleloves §§ 62 og 55. For så vidt indfører udkastet ikke noget nyt. Men det må på den anden side siges, at de forholdsregler, som hidtil ere tagne, ere lidet tilfredsstillende; de love, som påbyde dem, ere tildels uklare, og deres gennemførelse overdraget forskellige myndigheder, der ikke have frembudt den fornødne garanti for at kunne opfylde dette hverv på en heldbringende måde, og mellem hvilke der heller ikke har hersket det nødvendige samarbejde. Skal virkelig noget effektivt udrettes, må der også ske ganske andre ofre af arbejde og penge, end man hidtil har fundet at kunne eller burde gøre. Men før sådanne ofre med rimelighed kunne ventes, må en fuldstændig systematisk og rationel nyordning af det hele emne om vanvyrkede og moralsk forsømte børns behandling finde sted.

Dette er da udkastets forudsætninger.

II.

Jeg går derefter over til at omhandle udkastets ordning.

Indledningsvis skal jeg bemærke, at kommissionen har benævnt loven »lov om tvangsopdragelse« i stedet for »lov om sædelig forkomne og vanvyrkede børns behandling«.

idet man har foretrukket en titel, hvormed de børn, på hvem loven finder anvendelse, mindre stærkt karakteriseres. Dette anser jeg for en forbedring af ikke liden vigtighed. Vistnok er det så, at man i loven selv ikke kan undgå at karakterisere disse børn, men det farlige ved, at dette sker allerede i lovens titel, er, at dette let vil gå over til at blive en etikette på børnene. Og intet er i den grad egnet til at virke nedbrydende på et barns æresfølelse og derved på dets sædelige udvikling og forbedring end at gå og gælde som moralsk fordærvet, en paria, et udskud.

1. Hvilke børn udkastet omfatter.

Udkastet opstiller 3 kategorier af børn, hvorpå dets regler skulle være anvendelige:

- a. Barn, der har forøvet nogen strafbar, om sædelig fordærvelse eller vanvyrd vidnende handling, og hvis anbringelse antages hensigtsmæssig af hensyn til dets forbedring eller for at hindre gentagelser.
- b. Barn, der på grund af forældres eller opdrageres lastefuldhed eller forsømmelighed findes vanvyrdet, mishandlet eller sædelig forkommet eller må befrygtes at ville sædelig fordærves.
- c. Barn, hvis anbringelse på grund af dets slette opførsel eller andre mislige forhold, hvorpå der ikke ved hjemmets eller skolens opdragelsesmidler har kunnet rådes bod, fremstiller sig som nødvendig for at redde det fra sædelig undergang.

Under disse tre kategorier har udkastet søgt at samle alle de børn, »som, om det offentlige ikke tar sig af dem, med større eller mindre sikkerhed må forudsættes i sin tid at ville falde samfundet til byrde som arbejdssky dagdrivere, forbrydere og straffanger«.

At statens omsorg bør omfatte alle disse, er, som før nævnt, i princippet i al fald, hos os allerede erkendt (jfr. især skolelovenes bestemmelser), og jeg tror ikke, det i

denne forsamling vil møde modsigelse, at hvis man vil gribe ondet an ved roden, da må man ikke vente, indtil barnet har forøvet strafbare handlinger, men gribe ind, såsnart barnets opførsel forøvrigt eller de forhold, hvorunder det lever, giver alvorlig grund til at befrygte, at det vil voxe op til et for samfundet skadeligt eller farligt individ.

Man har vistnok mod en så udstrakt indgriben fra statens side indvendt, at den indeholder et angreb på familiens frihed og selvstændighed, at den medfører en sønderrivelse af familielivets hellige bånd. Hertil er at svare, at i en mængde tilfælde, hvor staten således nødes til at gribe ind, der er forholdene inden familien således, at der ikke længere kan være tale om sønderrivelse af hellige bånd, dér ere de hellige bånd forlængst brudte. I andre tilfælde, hvor forældrene efter evne have gjort sin pligt, men barnet alligevel kommer på afveje, der må det vistnok erkendes at kunne falde hårdt, at staten tager barnet fra dem. Men her må da svares, at når retssikkerheden kræver, at det offentlige overtager barnets opdragelse, da må den enkeltes interesse stå tilbage for samfundets. Ligesom staten har fundet det at være sin pligt ved skoletvang at sikre sig den opvoxende ungdoms åndelige uddannelse, må det også være dens ret og pligt, i fornødent fald ved tvangsopdragelse, at drage omsorg for ungdommens moralske udvikling.

Selvfølgelig har den fremførte indvending den vægt, at statens indgriben i familielivets område bør omgærdes med garantier for, at den ikke finder sted, uden hvor virkelig det offentliges interesse kræver det. Dette tilsiges imidlertid ikke alene af hensynet til familielivets ukrænkelighed, men upåkrævet og betimelig indgriben vilde også stride mod opdragelsens eget øjemed, idet en endog blot nogenlunde god opdragelse i barnets egen familie altid vil være bedre for barnet og dets fremtid end en aldrig så god i en anden familie eller i en opdragelsesanstalt.

Der har endvidere været anført, at dette — at staten

overtager børnenes opdragelse — har noget socialistisk ved sig, og at det vil kunne lede til, at samvittighedsløse forældre vanskøtter sine børn i håb om, at staten skal tage disse, og de selv derved befries fra byrden og omkostningerne ved at opdrage dem. Men det vil vel medgives, at sådanne forældre derved så klart vilde have bevist sig at være uværdige og uskikkede til opdragere, at det måtte være samfundets ubetingede pligt både lige overfor sig selv og børnene at tage disse fra dem. Og nogen spekulation i forsømmelse af forældrepligterne er vel heller ikke i nogen synderlig grad at befrygte, når man belægger sådan forsømmelse med passende straffe og i forhold til forældrenes økonomiske evne, altså i tilfælde helt ud pålægger dem at tilsvare de udgifter, som de ved sin forsømmelighed påføre det offentlige. I sidst nævnte henseende giver udkastets § 33 al fornøden garanti.

En og anden har måske opkastet det spørgsmål, i hvilket forhold de her omhandlede bestemmelser stå til fattiglovene. Hertil bemærkes, at det ikke har været hensigten at overføre på staten nogen del af den fattigforsørgelsespligt, som nu påhviler kommunerne. Fattiglovens § 7, der bestemmer, at fattigvæsenet overtager omsorgen, når den forsørgelsespligtige behandler den forsørgelsesberettigede uforsvarligt, vedbliver at bestå. Vistnok får denne bestemmelse, for så vidt barn angår, en mere indskrænket betydning ved siden af den før citerede litr. b i udkastets § 1, men nogen forrykkelse i fattigforsørgelsespligten finder ikke derved sted, idet hjemstavnskommunen efter udkastets § 33, også når anbringelsen af barnet sker efter dettes § 1, må betale, hvad udsættelse af barnet i en privat familie antages gennemsnitlig at ville koste. I de tilfælde, hvor fattigvæsenet tidligere vilde have fundet at måtte indsætte barnet i opdragelsesanstalt, jfr. fattiglovens §§ 56 og 69, slipper det vistnok nu noget billigere, idet omkostningerne herved ere større end ved anbringelse i familie, men dette opvejes igen ved, at kommunen nu også må yde tilskud,

hvor staten tidligere bar udgifterne alene, nemlig hvor et barn på grund af en strafbar handling indsættes i opdragelsesanstalt.

Udkastet har ved at opstille betingelserne for det offentliges indgriben søgt at tage billigt hensyn til grundenes forskellighed.

Hvor barnet har forøvet strafbare handlinger af en beskaffenhed, der viser, at det allerede udgør en fare for retssikkerheden, der kan anbringelse ske, når den antages hensigtsmæssig (§ 1, litr. a).

Hvor skylden for barnets tilstand er at tilskrive forældres eller opdrageres lastefuldhed og forsømmelighed, kan det offentlige tage barnet, når der er grund til at frygte for, at barnet vil sædelig fordærves (§ 1, litr. b)

Hvor derimod forældre eller opdragere have gjort sin pligt, kræves, at hjemmets og skolens opdragelsesmidler først skulle have vist sig frugtesløse til at føre barnet på rette veje igen, og at anbringelsen fremstiller sig som nødvendig for at redde barnet fra sædelig undergang.

Udkastet har ikke sat nogen aldersgrænse nedad for de børn, som kunne undergives tvangsopdragelse. Derimod er 16 år sat som grænse opad, således at altså beslutning om tvangsopdragelse ikke kan finde sted mod nogen, der har nået denne alder. Man kunde mene, at når den kriminelle lavalder sættes til 14 år, så måtte også denne alder danne grænsen her. Men som tidligere påpeget, er det blot som regel, at man kan antage, at den fornødne sædelige modstandskraft vil være tilstede hos barnet ved 14 års alderen. Denne regel har, særlig under vore breddegrader, mange undtagelser, hvor opdragelse, ikke straf, er det ene rette. For barn mellem 14 og 16 år er der altså efter udkastet adgang til efter barnets individualitet og hjemmets beskaffenhed at vælge straf eller opdragelse, eller begge dele. Måske kunde man have givet adgang til sådant valg lige til 18 års alderen, men man har anset det rettest, i al fald foreløbig, at blive stående ved det 16 år.

2. Hvem skal tage initiativet?

Jo tidligere man kan skride ind mod begyndende vanart og forvildelse hos et barn, desto større udsigt har man til at bringe det på rette veje igen. Men som ovenfor fremholdt, er det vigtigt, at der gribes ind med varsom hånd, at der ikke sønderrives bånd, der kunde være barnet til støtte og nytte, at man ikke uden nødvendighed rykker det op af familiens naturlige jordbund og omplanter det på fremmed grund, hvor det altid vil kunne være tvivlsomt, om betingelserne for dets trivsel ere tilstede.

Når der da spørges om, hvem skal gribe initiativet, gælder det at finde nogen, som vil omfatte gerningen med kærlighed og interesse, som er udrustet med de fornødne midler til at udfinde, når det offentliges indskriden er nødvendig, og til nøjagtig at bringe på det rene så vel børnenes som forældrenes forhold, og som på samme tid er i besiddelse af den fornødne indsigt og omtanke til ikke at gribe ind i utrængsmål.

En tysk forfatter, Dr. Aschrott, foreslår, at der for hver underretskreds skal ansættes en egen »Jugendanwalt«, hvis funktion det skal være at anstille undersøgelser angående det tilfælde, hvor sædelig forkommenhed eller vanvyrde finder sted, og som derom skal gøre indberetning til værgerådet (Erziehungsamt). Til ham kan enhver, der iagttager deslige tilfælde, gøre anmeldelse, og han pligter da på lignende måde at undersøge og indberette dem. Han skal være tilstede ved værgerådets forhandlinger og i det hele repræsentere ikke alene statens interesse overfor forældrene, men også børnenes lige overfor værgerådet. Forslaget har sit forbillede fra Amerika, hvor der i følge forfatterens oplysninger i Massachusetts allerede i 1869 blev indsat egne tjenestemænd (State Agents), hvis hverv det er at våge over, at der træffes de mest passende forholdsregler lige overfor unge personer, som have gjort sig skyldige i straffbare handlinger. Også i Paris skal for kort tid siden

være beskikket en advocat des enfants, der har at varetage de for forbrydelser tiltalte eller sigtede børns interesser.

Udkastet (§ 3) har henlagt den her omhandlede funktion til påtalemyndigheden, og det må vistnok billiges. At have en særskilt tjenestemand i hver underretskreds vilde naturligvis kunne være mere nyttigt, men det vilde dog hos os blive et temmelig kostbart og stort apparat og under vore enkle forhold, navnlig på landet, heller ikke nødvendigt. Påtalemyndigheden har jo sine højere eller lavere organer i hver by og bygd, og da dens øverste lokale tjenestemænd, statsadvokaterne, som regel må kunne forudsættes at have den fornødne interesse og forståelse af sagen, vil de ved instruxer og anden vejledning af sine underordnede, ved rejser og personlige undersøgelser og ved at knytte forbindelser med lokalkendte mænd på de forskellige steder vistnok med held kunne lede til udførelsen af den påtalemyndigheden her stillede opgave.

Til hjælp herunder har udkastet pålagt alle offentlige tjenestemænd, der i tjenestens medfør komme til kundskab om omstændigheder, som antages at kunne begrunde anvendelse af opdragende forholdsregler, at gøre påtalemyndigheden anmeldelse derom. Sådant anmeldelse vil navnlig kunne ventes af skolelærere, fattigvæsenets tjenestemænd og præster, ligesom domstolene ikke alene under straffesager, men også i civile sager, ofte ville komme til kundskab om omstændigheder, der i nævnte henseende ville være af interesse.

Særlig har udkastet tillagt fattig- og skolestyret samt sundhedskommissionen på det sted, hvor et barn bor eller for tiden opholder sig, ret til at forlange af påtalemyndigheden, at den skal forelægge spørgsmålet om anvendelsen af sådan forholdsregel som nævnt for den besluttende myndighed.

3. Hvem har da den besluttende myndighed?

Denne er efter udkastet tillagt et såkaldt »værgeråd«, der består af stedets underdommer som formand, en af dets præster, en læge samt et af skolestyrets og to af fattigstyrets medlemmer. Jeg betragter opstillingen og sammensætningen af dette værgemål ubetinget som et af de mest vellykkede punkter i det hele udkast. Getz's motiver (side 24—25) udvikler klart og træffende, at domstolene vilde være lidet skikkede til bevisførsel og som oftest savne det personlige kendskab, der til en rigtig afgørelse er nødvendig, i sager, hvor der ikke spørges så meget om bevisliggørelsen og bedømmelsen af enkelte handlinger, som af livsforhold og såvel af forældrenes, som af barnets hele karakter. Endvidere, at det ikke vil være forsvarligt at overdrage til kommunale myndigheder, f. ex. fattig- eller skolestyret, afgørelser, der er så ubetinget en udøvelse af den egentlige statsmyndighed som den, om forældre og børn skulle tvinges til at skilles. I værgerådet er der, som motiverne udtrykker det, skabt en korporation, »hvor både det lokale, personlige kendskab og den saglige kundskab, både det engere og det videre samfund, både det læge element og staten er repræsenteret, og da navnlig begge gennem personer, hvis kald særlig bringer dem i berørelse med befolkningens brede og underste lag«.

Den eneste indvending, jeg har hørt fremsætte mod værgerådets sammensætning, er den, at det kommunale element alligevel er for stærkt repræsenteret, og at det kunde være at befrygte, at, da de forholdsregler, som beslattes, påføre kommunen udgifter, herfra hentede økonomiske betragtninger kunne få utilbørlig indflydelse på afgørelserne. Hertil må imidlertid svares, at dommeren, præsten og lægen, der kan forudsættes at ville lade sig lede af mere almene betragtninger, jo vil få den afgørende stemme, dersom de ere enige, og at en stærk repræsen-

tation af det kommunale element er ønskelig så vel for at give værgerådet den fornødne støtte og tilslutning i den stedlige opinion, som for at yde en garanti for gennemførelsen af den økonomi, som også på dette felt både kan og bør finde sted.

Efter Getz's udkast var den her omhandlede besluttende myndighed i visse tilfælde henlagt til domstole (se udkastet, § 2). Udkastet sluttede sig nemlig her til straffelovkommissionens foreløbige udkast til straffelovens almindelige del, dens § 56, hvorefter en tiltalt, der ved dommens afsigelse ikke havde fyldt sit 16 år, kunde, i stedet for straf eller ved siden af straf, dømmes til at sættes ind i opdragelsesanstalt.

Straffelovkommissionen har imidlertid besluttet at opheve denne bestemmelse, således at beslutning om indsættelse i opdragelsesanstalt ene og alene skal kunne fattes af værgerådet. Jeg betragter dette som en ikke liden forbedring, både fordi, som ovenfor udviklet, domstolene ere lidet skikkede til at overlades deslige afgørelser, og — hvad jeg lægger stor vægt på — det herved på det klareste fastslås, at opdragelsesanstalter ikke ere strafanstalter, at der her er tale om opdragelse, ikke om straf.

4. Sagens forberedelse og beslutningens afgivelse.

Fremgangsmåden er da den, at påtalemyndigheden, når den har indhentet de nødvendige foreløbige oplysninger, forelægger sagen for værgerådet. Dette kan beslutte at supplere oplysningerne og give påtalemyndigheden de i den anledning fornødne pålæg eller selv indkalde vidner og foretage andre undersøgelseshandlinger som ransagning, granskning osv. Før værgerådet fatter sin beslutning, må der gives påtalemyndigheden og, for så vidt dertil er anledning, forældrene eller dem, som stå i disses sted, adgang til at udtale sig. Om udtalelsen skal ske mundtlig

eller skriftlig, er ikke foreskrevet, men som regel vil dog vel værgerådet finde det såvel nyttigt som nødvendigt at se og tale både med barnet og forældrene. Forhandlingerne i værgerådet foregik for lukkede døre.

Værgerådet er ingen domstol og er ikke bundet af bestemte procesformer. Dets beslutninger skulle ledsages af grunde, men forøvrigt gælder ikke om dem det samme som om domme; de kan således til enhver tid forandres og omgøres.

Blot i en henseende er værgerådet sidestillet med en domstol, nemlig for så vidt som dets kendelser under vidneførsler eller andre undersøgelseshandlinger ere undergivne kæremål.

Værgerådets øvrige afgørelser ere ikke genstand for anke i nogen form, undtagen beslutning, hvorved et barn fratages forældrene eller nogen af dem. Sådant beslutning kan af fader eller moder, der ikke deri have samtykket, inden 10 dage, efter at beslutningen er dem forkyndt, fordreres forelagt for vedkommende departement. Fader eller moder, som allerede før havde mistet eller opgivet barnets besiddelse, har altså ingen klageret. Heller ikke tilkommer sådan påtalemyndigheden, hvis begæring om et barns anbringelse er forkastet.

Udkastet har indskrænket klageretten mest muligt, idet den har gået ud fra, at der er liden sandsynlighed for, at nogen overordnet autoritet skulde vide bedre at træffe det rette end en så alsidig sammensat myndighed som værgerådet. Det måtte i al fald være et efter samme principer sammensat, mere mandstærkt kollegium, men det vilde blive et uhåndterligt apparat og tildels vanskeligt at opdrive. Forældre, hvem børn fratages, har man dog ikke villet nægte adgang til klage, idet vistnok alene tilstedeværelsen af sådan adgang af dem vil føles som en betryggelse.

Klagen har man — i mangel af nogen bedre ankeinstans — ladet ske til »departementet«, d. s. det departe-

tement, hvem gennemførelsen af loven overdrages. Motiverne lader det være et åbent spørgsmål, hvilket departement dette skal blive, enten justits- eller kirke departementet. Af hensyn til den nære forbindelse, hvori loven står til strafferetsplejen, skulde jeg dog tro, at de bedste grunde tale for justitsdepartementet.

Værgerådet besørger selv fuldbyrdelsen af sine beslutninger. Betimelig fremsat anke bevirker udsættelse med fuldbyrdelsen, med mindre værgerådet bestemmer det modsatte.

Hvor der er fare ved ophold, eller hvor det findes nødvendigt at sikre sig barnets person, kan værgerådet eller såfremt dets beslutning ikke kan oppebies, dets formand eller påtalemyndigheden lade barnet foreløbig anbringe; kun i nødsfald, altså dersom intet hensigtsmæssigt sted kan opdrives, kan anbringelsen ske i et fængsel. Denne bestemmelse vil altså kunne finde anvendelse, når forældre ved klage opholder fuldbyrdelsen af værgemålets beslutning om et barns anbringelse.

5. Hvad kan værgerådets beslutning gå ud på?

Værgerådets beslutning kan gå ud på:

1. At barnet anbringes i tvangsopdragelsesanstalt, eller i anden opdragelsesanstalt eller børnehjem, hvis plan af kongen er stadfæstet, eller i en pålidelig og hæderlig familie. Herom mere i det følgende.

2. At forældrene eller nogen af dem i tilfælde af, at barnet anbringes, frakendes forældremyndigheden.

Hvor barnet vedbliver at bo hos forældrene, går det naturligvis ikke an at frakende dem forældremyndigheden, men hvor barnet anbringes andetsteds, er det anset nødvendigt at have adgang til at forhindre slet indflydelse af forældrene på deres barn. Selvfølgelig er det ikke meningen at afskære forbindelsen med forældre, af hvem man kan

vente god indflydelse på deres børn også under disses nye forhold. Nogen anledning til særskilt påklage af forældremyndighedens frakendelse har udkastet ikke troet at burde indrømme. Derimod vil klage herover kunne ske sammen med klage over besluttet anbringelse; ophæver departementet beslutning om, at et barn fratages forældrene, vil den måtte træffe afgørelse med hensyn til en dertil knyttet beslutning om frakendelse af forældremyndigheden.

Når forældrene frakendes forældremyndigheden, opnævner værgerådet en værge for barnet. Frakendes faderen myndigheden, kan moderen beskikkes som værge, dersom hun ikke bor sammen med faderen. Efter Getz's udkast skulde, dersom barnet anbragtes i en opdragelsesanstalt, dennes bestyrer være selvskreven som dets værge. Denne bestemmelse blev strøgen i kommissionen, og jeg tror med rette. I en sådan anstalt er barnet aldeles i bestyrerens magt, og det er en betryggelse og kontrol, at barnet har en særskilt værge; ellers vilde det let, om bestyreren skulde misbruge sin myndighed, i dobbelt forstand stå »værgeløst«
lige over for ham.

3. Fremdeles kan værgerådet, hvor det ikke finder at burde skride til barnets anbringelse,

- a) tildele såvel dette, som forældrene eller dem, som stå i disses sted, sådan alvorlig advarsel og formaning, som findes påkrævet, samt
- b) såfremt strafbar handling er forøvet af barn under 14 år henstille til dets foresatte i hjemmet eller skolen at tildele det sådan revselse, som lovgivningen der hjemler, og
- c) dersom henstillingen ikke tages til følge, selv lade revselsen fuldbyrde eller belutte anbringelse i en tvangsskole for en tid af indtil 2 måneder.

De her omhandlede beføjelser for værgerådet fandtes ikke i Getz's udkast, men ere tilkomne i kommissionen. Hvad den alvorlige advarsel og formaning angår, indeholder bestemmelserne vel ikke synderligt andet, end hvad værge-

rådet uden lovhjemmel vilde have anset sig berettiget at gøre. Adgangen til at påbyde revselse er, som det vil ses, knyttet til den betingelse, at barnet har forøvet en strafbar handling. Man har her tænkt på sådanne strafbare handlinger, der nærmest ere at betragte som guttestreger, men som dog ere forargelige og i et ordnet samfund ikke kunne tåles, uden at det går an at sige, at de vidne om nogen moralsk fordærvelse hos barnet, eller at forældrenes scenegennem-fingrene dermed er en så grov forsømmelighed, at anbringelse af barnet er påkrævet.

Jeg tror, at denne bestemmelse vil vise sig nyttig og heldig. Værgerådets påbud om revselse vil visselig i mange tilfælde bibringe barnet en gavnlig skræk og en alvorlig advarsel om at høre op med sine gale streger og også ofte yde svage forældre en støtte i deres opdragergerning.

Bestemmelsen har sit forbillede i svensk og finsk ret. I vor ret har man stærkt følt savnet af en lignende. Efter straffelovens 6—8 straffes ikke børn under 15 år for handlinger, der for voksne ikke vilde medføre mindst straf af fængsel, og da de fleste politiovertrædelser blot ere be-lagte med bødestraf, skulle børn for disse regelmæssig være straffri. Men dette har i praxis været følt som en så uheldig tilstand, at man ved en fortolkning, der fra et juridisk standpunkt må siges at være ganske utilstedelig, har anset de gamle politianordningers straffebestemmelser om gadeuorden og deslige af børn bestående ved siden af straffeloven.

Også påtalemyndigheden er tillagt ret til at henstille til forældrene eller skolen at anvende revselse; det vil nemlig være heldigt for barnet, at deslige ting får så liden offentlighed som muligt. Påbyde revselse kan påtale-myndigheden ikke; vil forældre eller skole ikke imøde-komme dens henstillelse, så er det værgerådet, som har afgørelsen.

Efterkommes ikke værgerådets henstillelse, kan dette selv lade revselse fuldbyrde på den måde, som det anser

hensigtsmæssigt. Jeg må sige, at jeg er kommet til at stå noget tvivlende lige overfor denne bestemmelse. Revselse har sin rette plads som led i hjemmets og skolens opdragelse; derved at værgerådet lader den fuldbyrde, vil den let få karakteren af en offentlig straf, der kan virke uheldigt på barnet og dets fremtid. Imidlertid er bestemmelsen måske nødvendig for at give henstillingen den fornødne effektivitet, og det er selvfølgelig meningen, at værgerådets fuldbyrdelse skal ske så privat og lidet opsigtvækkende som muligt.

Heldigere forekommer mig den adgang, som værgerådet har til at beslutte barnets anbringelse i tvangsskole.

Sådanne skoler have vi ikke hidtil haft hos os, men de foreslås i udkastets § 11, der også er nyindkommen i kommissionen. I andre lande, særlig England, Danmark og Sverige, har man længere tid kendt dem (Truant schools, internater). De bruges særlig for børn, som skulke eller vise slet opførsel på skolen. Det er også deres væsentlige bestemmelse efter udkastet; det er i deslige tilfælde skolestyret, som beslutter indsættelsen, der kan ske for indtil 6 måneder. Man står nu ofte magtesløs lige overfor deslige forseelser af børn, navnlig hvor den legemlige revselse på skolen er ophævet, og indsættelse i tvangsskole vil visselig i mange tilfælde vise sig særdeles effektiv, ikke blot lige overfor barnet, men også lige overfor forældrene, hos hvem ikke sjelden skylden i lige så høj grad hviler.

Men foruden at tjene som skulkeskole bruges tvangsskole også, i al fald i Sverige og Danmark, for mindre strafbare handlinger, forøvede af skolepligtige børn, og det er altså også foreslået hos os. Det er her værgerådet, som beslutter.

Tvangsskolen er efter udkastet også tænkt anvendt som et slags foreløbigt varetægtssted for børn, hvis person man finder det nødvendigt at sikre sig, indtil beslutningen

kan fattes om dem, eller som man gerne vil have under observation, inden man bestemmer sig for, hvor anbringelse bør ske, i anstalt eller i familie.

6. Anbringelsesmåden.

Foruden anbringelse i tvangsskole, kender loven, som før nævnt, anbringelse i tvangsopdragelsesanstalt, i anden opdragelsesanstalt, i barnehjem eller i en pålidelig og hæderlig familie.

Der har, som bekendt, været skrevet og diskuteret meget om, hvor det er heldigst at anbringe forsømte barn, enten i anstalt eller familie. Man er vistnok nu temmelig enig om, at dette spørgsmål ikke lader sig besvare i sin almindelighed. Det er også udkastets standpunkt (§ 13). Forholdsvis ufordærvede, særlig mindre barn, egner sig mest for familieopdragelsen. Men hvilken familie der selv har børn, vil vel optage i sin midte et 14års pigebarn, der allerede har betrådt prostitutionens veje, eller en fordærvet hovedstadsgut, for hvem ingen af storbyens lyster og laster ere ukendte? Og selv, om sådan familie fandtes, kunde man ikke påregne, at den vilde have magt og myndighed til at holde deslige ofte frække og forvorpne ungdommer under tilstrækkelig tugt, lige som det offentlige heller ikke vilde kunne forsvare at sende sådant smitstof ud i fredelige bygder til ubodelig skade for skoler og hjem. Først når deslige børn under en anstalts kraftige og årvågne disciplin så at sige have undergået en grundig moralsk desinfektion og vænnet sig til lydighed og orden, kan der blive spørgsmål om at modtage dem i familiernes skød og der at give dem den afsluttende opdragelse, som det må erkendes, at kun et godt og sundt familieliv er i stand til at skaffe.

Oftere vil man ikke på forhånd have det kendskab til barnets karakter, at man kan afgøre, om den ene eller den

anden anbringelsesmåde vil være den hensigtsmæssigste. I sådanne tilfælde åbner udkastet, som ovenfor nævnt, adgang til foreløbig at anbringe barnet til iagttagelse i en tvangsskole eller anden lignende anstalt. I flere fremmede lande har man med held anvendt den slags observationsanstalter.

a) Vælges anbringelse i familie, kan værgerådet overlade nogen i eller udenfor sin midte at udfinde en familie, der er villig til at modtage barnet, og til hvilken det med tryghed kan overlades, og at ordne det fornødne med denne. Det foretagne bliver i så fald at forelægge værgerådet til godkendelse. Politiet, skole- og fattigstyret ere pligtige at bistå ved anbringelsen med råd og dåd.

Lige med anbringelse i familie står anbringelse som tjenestetyende, håndværkslærling og skibsgut; til anbringelse som skibsgut har man dog fundet at burde kræve barnets samtykke.

Værgerådet har dels ved sine egne medlemmer, dels ved andre dertil skikkede mænd og kvinder at føre tilsyn med de anbragte børn og deres behandling.

b) Anbringelse i børnehjem og opdragelsesanstalter, der ikke ere tvangsopdragelsesanstalter, er efter udkastet ligestillet med anbringelse i hæderlige og pålidelige familier og er nærmest at betragte som surrogat for denne. Om sådanne anstalter siger loven ikke mere, end at deres vedtægter skulle være stadfæstede af kongen. Disse vedtægter ville da indeholde de fornødne forskrifter om deres virkemåde og børnenes behandling i dem, og den kontrol, hvorunder de skulle stå. Værgerådet er forøvrigt berettiget til at føre tilsyn med de deri anbragte børn på samme måde, som med de i familier anbragte. Deslige børnehjem og anstalter ere nærmest tænkte som private, men selvfølgelig er intet til hinder for, at staten også opretter sådanne, om den skulde finde det påkrævet.

c) Tvangsopdragelsesanstalterne ere bestemte for børn i eller nær den skolepligtige alder, der findes så sædelig forkomne, at ved deres benyttelse af den alminde-

lige skole andre børn vilde udsættes for skadelig påvirkning. Om disse anstalter indeholder loven forskellige bestemmelser.

De deles i to arter, strængere og mildere. De mildere kunne være såvel stats- som privatanstalter, de strengere alene statsanstalter. Private anstalters statuter må stadfæstes af kongen.

I de strængere anstalter optages børn, der ere mindst 10 år gamle, og som have forøvet grovere forbrydelser, eller hvis forhold viser, at de ere i sær grad sædelig forkomne. Til dem bliver desuden at overføre fra mildere strafanstalter enhver, der har fyldt det 18 år, og hvis ophold i anstalt ikke findes endnu enten endelig eller på prøve at kunne afsluttes. Ligeledes kunne overføres fra de mildere anstalter børn, der gøre sig skyldige i forbrydelser, rømning, forførelse af andre børn eller i høj grad af genstridighed, samt børn, der have fyldt det 16 år, og som efter at have været løsladt på prøve, igen på grund af slet opførsel tages tilbage til anstalten.

For de strængere anstalter er foreskrevet, at de skulle indrettes særskilt for gutter og piger; derimod er der for de mildere anstalter fra udkastets side intet til hinder for, at de kunne være fælles for begge køn. Der bør dog næppe blive tale om fællesanstalter uden for de mindre børn, og selv der ere de vistnok ikke uden betænkelighed. Denne mening bestyrkes af erfaringerne fra England, hvor der i 1876 var 18 fællesanstalter, i 1890 blot 8, og hvor sådanne anstalter for eftertiden ikke får offentlig autorisation.

Naturligvis vil det i de strængere anstalter faktisk vise sig nødvendigt at gennemføre en strammere disciplin, men udkastet har på en enkelt bestemmelse nær*) ikke givet særlige regler om de to slags anstalter.

*) Her sigtes til udkastets § 22, hvorefter i de strængere anstalter ældre, navnlig ny indtagne, børn kunne holdes afsøndrede for en tid af ialt indtil 4 måneder — en bestemmelse, om hvis nødvendighed og hensigtsmæssighed der vistnok kan opkastes tvivl.

Forøvrigt er det ikke særdeles mange bestemmelser, udkastet indeholder om anstaltens indretning og børnenes behandling der. De indskrænke sig til nogle almindelige forskrifter om undervisningen*) og arbejdet, belønninger og straffe. Man har jo endnu hos os forholdsvis få erfaringer på dette område, og udkastet har anset det heldigst at overlade afgørelsen af den mængde hensigtsmæssigheds-spørgsmål, som her opkommer, til udviklingen. I denne henseende kan nævnes det i sin tid meget omstridte spørgsmål, om anstalterne skulle indrettes efter familie- eller kollektivsystemet. Endvidere, om de skulle være agerbrugs-kolonier, skibsskoler eller håndværksskoler. For en mængde gutter fra kysten ville vistnok efter engelsk mønster indrettede skibsskoler være langt heldigere end agerbrugskolonier. Oplærelse i håndværk kan og må forbindes både med agerbrugskolonier og skibsskoler. Heldigst vilde det vistnok være, om man kunde få så mange anstalter, om man kunde gruppere børnene ikke alene efter lokale hensyn men efter deres alder og udviklingsstandpunkt, idet det siger sig selv, at en behandling, som passer for 10—12 år gamle børn, ikke passer for 18—20 åringer.

Navnet tvangsopdragelsesanstalt kunde vistnok være bedre. Men man må ikke deraf lade sig forlede til at tro, at her er tænkt oprettet en ny art strafanstalter. Det er ingenlunde meningen. Vistnok må der herske orden og tugt, men børnene må samtidig mødes med kærlighed og venlighed, så de lære at forstå, at man alene vil deres bedste. Bestræbelserne må gå ud på, at gøre anstalten til et sted, hvor børnene befinde sig vel og føle sig hjemme, altså på at gøre anstalten til en erstatning for det hjem, som de have tabt eller måske altid have manglet. Navnlig må man vogte sig for at gøre det for trist og gråt for

*) Denne skal kun tage sigte på folkeskolens mål; det er ikke akademier, man vil oprette. Dette hindrer selvfølgelig ikke, at et enkelt barn med særlige anlæg kan få en videregående undervisning i et enkelt fag.

børnene. Undervisning og arbejde, leg og uskyldig adspredelse må veksle, og frejdighed og friskhed herske over det hele. Aldrig må man få indtrykket af at være i en strafanstalt.

Om en anstalt skal have held med sig i sin opdragergerning, afhænger i meget, for ikke at sige i alt, af, at den har en bestyrer, som er sin opgave voxen, som med et sundt pædagogisk blik forbinder kærlighed til børnene og forstår at vinde deres genkærlighed og tillid. Disse betingelser findes ikke forenede hos den første den bedste skolemester eller teolog, men valget udkræver den største omhu. Udkastet har ved at henlægge godkendelsen eller udnævnelsen til bestyrer til kongen søgt at skabe garanti for godt valg. Ved udnævnelse af kongen vil en bestyrer opnå en for hans stilling såre ønskelig bedre social position, men jeg vil lægge til, at der også udfordres en anden garanti, af mere materiel art, den nemlig, at man også er villig til at byde en sådan mand et i forhold til de store fordringer, man stiller til ham, anstændigt og rimeligt livsudkomme.

Bestyreren er anstaltens vigtigste person. Vistnok er han sat under kontrol af tilsynskomite og departementet, men disses virksomhed må også indskrænke sig til at udøve kontrol. Bestyreren har ansvaret for anstaltens virksomhed, og så længe han står der, må han have den mest vidtstrakte handlefrihed i anstaltens indre anliggender. Har man ikke længere tillid til ham, får man fjerne ham og erstatte ham med en ny.

Den mest udstrakte beføjelse, som udkastet tillægger bestyreren, er myndighed til at løslade et i anstalt anbragt barn på prøve. Den løsladelse på prøve er et institut, som allerede længe har været godt kendt i strafferetten, og som også med held har været overført til opdragelsesanstalterne. Hos os skal det i den senere tid have været i brug ved »Toftes Gave«. Betingelsen for at kunne løslades er, at barnet har været i anstalten mindst 1 år, eller, om der er tale om strengere anstalt, mindst 2 år. Selvfølgelig er for-

udsætningen, at barnet under sit ophold i anstalten har opført sig således, at der er grundet håb om, at det vil skikke sig ærlig og vel, når det atter vender tilbage til det fri liv. Barnet anbringes i en familie som tjenestetyende, håndværkslærling eller skibsgut. Opfører det sig slet, eller anses det af andre grunde tjenligt, tages barnet tilbage i anstalten; løsladelsen er kun sket på prøve. Dette, at barnet når som helst kan tages tilbage, giver det selv en gavnlig støtte, særlig i den første tid, når det fri livs fristelser trænge sig ind på det, og yder også garanti for de familier eller husbonder, som tage det op i sine hjem eller i sin tjeneste. Også spørgsmålet om tilbagetagelsen er ene og alene lagt i bestyrerens hånd.

7. Anbringelsens ophør.

Anbringelsen ophører, når der ikke længere findes tilstrækkelig grund til at lade den vedblive. En absolut grænse er dog sat for opholdet i de strængere anstalter ved 21 års alderen, i de mildere ved 18 års alderen; som før nævnt bliver den, som i en mildere anstalt har fyldt 18 år, og som ikke findes at kunne løslades endelig eller på prøve, at overføre til de strængere anstalter.

Beslutningen om løsladelse fattes af det værgeråd, som har besluttet anbringelse. Er et barn over 16 år negtet løsladt, kan såvel det selv som dets forældre forlange sagen forelagt departementet.

På samme måde, som beslutningen om løsladelse, fattes beslutning om forandret anbringelse, dog således, at værgerådet på det sted, hvor et barn er anbragt i familie, kan beslutte dets indsættelse i anstalt, hvor dette findes påkrævet.

8. Omkostningernes udredelse.

Om omkostningernes udredelse har jeg allerede før bemærket, at det ikke er meningen at overføre på stats-

kassen nogen fattigforsørgelsespligt, der nu påhviler kommunen eller private forsørgere. Med dette princip for øje søger udkastets § 33 at træffe en fordeling af udgifterne. Tiden tillader ikke nærmere at gå ind herpå. Jeg skal kun bemærke, at man har ment, at hvis en virkelig god og effektiv ordening skal kunne opnås, så må staten overtage den ovejende del af udgifterne.

III.

Jeg har hermed gennemgået udkastets væsentlige bestemmelser. Udkastet giver af de mig bekendte love og forslag til sådanne den mest gennemførte og konsekvente ordening af æmnet om vanvyrrede og moralsk forsømte børns behandling. Men det skal villig medgives, at sagen ikke er gjort med at skaffe en god lov. Det må betones, at samfundet påtager sig et stort ansvar ved at tage børnene fra forældrene, og at dette ansvar ikke fyldestgøres, medmindre man skaffer dem den bedst mulige opdragelse og ikke skyr de ofre, som dermed ere forbundne. Hvis imidlertid loven mødes af den forståelse og offervillighed, som dens heldige praktiske gennemførelse kræver, så føler jeg mig overbevist om, at man ved den vil have gjort et stort tilsprang til at stoppe en af de farligste tilgange til forbryderarmeens rekruttering.

Men hermed må vi ikke slå os til ro. Også de unge, som vi finde at måtte ramme med lovens straf, må vi vie en ganske anden omhu og opmærksomhed, end hidtil har været tilfældet. Ordningen af et rationelt straffesystem for unge lovovertrædere er forbundet med mange vanskeligheder. Men jeg vil fremhæve, at den ledende tanke må være: hold dem så længe som muligt borte fra fængslerne. Og i denne forbindelse kan jeg ikke undlade

at fremhæve den store betydning, som jeg tillægger den betingede domfældelse for unge forbrydere.

Jeg skal ikke gå nærmere ind på æmnet; det vil jo senere på dette møde blive genstand for en ganske anderledes kyndig behandling end min. Jeg vil kun sige, at selv om man i sin almindelighed stiller sig på det standpunkt lige overfor dette institut, at det kun bør finde anvendelse i sådanne tilfælde, hvor man finder, at lovens almindelige straf vilde være uforholdsmæssig stræng, altså hvor domfældelsen i og for sig sammen med den deri liggende eller dertil knyttede alvorlige advarsel efter omstændighederne er straf nok, så synes vigtige praktiske grunde mig at tale for, at det for unge forbrydere strækkes videre, at det også bringes til anvendelse, hvor lovens straf må erkendes at være passende og retfærdig, men hvor den i det enkelte tilfælde måtte antages at virke uheldigt, ja kanske ødelægge og forspilde en sådan ungdoms hele fremtid.

Dette vilde kun være en fuldstændiggørelse af den tanke, som ligger i udkastets egen bestemmelse om, at man for unge personer over den kriminelle lavalder kan vælge opdragelse i stedet for straf, hvor straf efter omstændighederne ikke findes hensigtsmæssig.

Til slutning vil jeg også pege på nødvendigheden og betydningen af, at der over det hele land, i hver by og bygd, kunde — i fornødent fald ved statstilskud — blive oprettet godt udstyrede og ledede og samarbejdende foreninger for unge løsladte straffanger. —

— Under enhver åndelig bevægelse sammenfattes gerne bestræbelsens mål i korte sætser, der bliver ligesom det feltråb, hvorunder man kæmper. Siden den første trediedel af dette århundrede har feltråbet på den penitentiære bevægelses område lydt: at bekæmpe tilbagefaldet, det er løsningen på det penitentiære spørgsmål. På den penitentiære kongres i St. Petersburg formulerede et fremragende medlem målet således: Frels barnet, og der vil

ikke længere være voxne at straffe. Jeg tror, at denne formulering betegner en langt dybere forståelse af forbrydelsens årsager og væsen og en klarere indsigt i, hvad der med straffemidlerne kan udrettes. Naturligvis er det, at der ikke mere skulde forøves forbrydelser, så vidt vore øjne kunne se, en utopi, en uløselig opgave. Et langt skridt på vejen vilde ubestridelig være sket, om ingen, der én gang havde været straffet, faldt tilbage til forbrydelsen. Men om man kunde nå derhen, at ingen mere straffedes for første gang, at alle de, som straffedes, straffedes for anden gang, da vilde visselig opgaven være nærmere sin løsning.

H. Smedal.

Fængselspraksis.

Om tiltaleformen til fanger.

Det vilde være interessant at erfare, hvorledes man i denne henseende stiller sig i de andre nordiske riger.

I Danmark er praxis den, at alle fællesfanger og de fleste cellefanger tiltales med »Du«, medens der dog gøres en undtagelse for sådanne cellefangers vedkommende, der før deres indsættelse i strafanstalten have indtaget et højere stade. I love og reglementer lades spørgsmålet ubesvaret.

Det er givet, at alle fællesfanger må tiltales på samme måde, medens der kan siges en del til fordel for i selve straffuldbyrdelsens interesse at tiltale visse cellefanger med »De«, selv om man siger »Du« til de fleste; de samme hensyn må jo imidlertid føre til at hævde en lignende adskillelse mellem fællesfangerne som det principielt rigtige, selv om »Du« er regelen. Burde man derfor ikke hellere tiltale alle fanger uden undtagelse med »De«?

Man kan ikke betragte en sådan fordring som en sentimental hævvelse af menneskerettigheder eller deslige. Udgangspunktet er jo nemlig ikke, at man siger »Du« for at lade fangen føle sig ligesom nedsat i de meniges 2 klasse; thi i så fald måtte man ubetinget sige »Du« til alle. Nej, udgangspunktet er det rent historiske, at man i ældre tid

i langt større omfang end nu sagde »Du« til alle, til hvem man stod i overordningsforhold. Dette er imidlertid langt fra tilfældet nu. Ingen husbond i byerne siger »Du« til sine tjenestepiger, ingen håndværksmester til sine svende, ingen købmænd til sine kommissær osv; kun til tyendeklassen på landet bruges denne form, men der har det overhovedet ikke den betydning, da tyendet i almindelighed også siger »Du« til sin husbond.

»Du« klinger derfor i de flestes øren ganske anderledes nu end tidligere, nærmest lidt af foragt, slet ikke af patriarkalsk fortrolighed og har måske for mangen fange indeholdt en daglig ydmygelse, vel skikket til at avle bitterhed og rejse en skranke mellem hans foresatte og ham.

For at sige »De« til alle fanger taler også den omstændighed, at det selv i celle kun er de højere funktionærer, som besidde forudsætningerne til nogenlunde at gøre adskillelsen, så at fangen af de underordnede tiltales med »Du«, hvoraf han naturligvis må slutte, at regelen er »Du«, men at hans sociale prestige altså dog har bevaret sig selv i fængslet, om end den kun rettelig vurderes af dem, der ere »dannede« nok til overhovedet at forstå sig på sligt.

Og hvor er endelig grænsen mellem »Du«- og »De«-fanger? Kræves der nogen akademisk grad, for at blive tiltalt med »De«, eller er præliminærexamen tilstrækkelig? Hvad mener man om en handelsbetjent, en underofficer, en skolelærer, en jordemoder, en syerske, en husbestyrerinde eller en bondefødt rigsdagsmand? »En skønssag«, vil man svare; ja vel, men skønnet beror på: hvad sagde vedkommendes overordnede til ham i friheden? og svaret vil i vore dage blive »De« undtagen som sagt for tyendeklassen på landet, der — daglejere iberegnet — i de danske strafanstalter i årene 1861—85 næppe har udgjort mere end ca. 28 pct af alle fangerne*), for hvis skyld den gamle regel dog næppe burde bibeholdes.

*) Ved denne angivelse er gået ud fra, at forholdet mellem forbryderske tyender fra by og land er som forholdet i det hele taget mellem forbrydere fra by og land, idet den foreliggende statistik

At overgangen vilde blive vanskelig er en anden sag, mange vanskeligere overgange ere gjorte, og denne har jo dog kunnet lade sig gøre i militæretaten.

Resultatet bliver altså: principaliter »De« til alle (måske »Du« ved nedsættelse i klasse etc.), subsidiært »Du« til alle.

Stener Grundtvig.

Heller ikke i Norge er hverken ved lov eller reglement truffet nogen bestemmelse om, hvorvidt fangerne skulle tiltales med »Du« eller »De«. Imidlertid har det indtil for ikke mange år tilbage været en i al fald for strafanstaltens vedkommende hævdet skik, at alle fanger tiltales med »Du«. I strafanstalten for kvinder siger endnu såvel direktøren som de øvrige funktionærer »Du« til alle fanger, for så vidt de ikke undertiden ved at tiltale fangen ved navn søger at undgå tiltaleordet »Du«. En undtagelse skal dog lægen gøre, idet han, så vidt vides, siger »De« til alle fanger. I Akershus strafanstalt siger direktøren »Du« til hvilken som helst fange, når denne tiltales i andre fangers påhør; undtagelsesvis siger dog direktøren »De« i samtale med enkelt fange, for så vidt denne er en nogenlunde dannet mand. Præsten siger, såvidt vides, som regel »De«, og lægen altid »De«. De øvrige funktionærer sige som regel »Du«. Hvorledes det er med tiltaleformen til fanger i vort lands øvrige strafanstalter, nemlig Throndbjoms strafanstalt og bodsfængslet i Kristiania, samt hvorledes specielt jeg i denne henseende stiller mig, vil fremgå af følgende:

Lige siden jeg for mere end 30 år tilbage som praktiserende læge begyndte at komme i jævnlig berøring med folk i ringere kår, arbejdere, husmænd, matroser, fiskere

ikke sonderer mellem tyende fra landet og byerne men kun meddel, at der har været 52,18 pct. forbrydere fra landet, og at tyende og daglejere i det hele have udgjort 56,80 pct.

osv., har jeg brugt at tiltale dem alle med »De«, for ikke ved tiltalen »Du« muligen at fornærme nogen af dem. Til såvel andres som til mine egne tjenestepiger, syersker, arbejdersker osv. har jeg også altid sagt »De«. Da jeg i 1887 begyndte min fængselsvirksomhed som direktør ved Thronhjems strafanstalt, var det mig derfor stødende at høre, at alle fanger uden undtagelse, også de, der havde været i en noget bedre social stilling, tiltaltes med »Du« af alle funktionærer, selv af hvilken som helst af betjentene eller opsynsmændene. Jeg gjorde strax funktionærerne opmærksomme på min synsmåde i denne henseende og meddelte dem, at der fra min side så langt fra skulde være noget pålæg om at sige »Du« til fangerne, at jeg tværtimod ønskede, at de sagde »De« i den udstrækning, som de selv måtte finde rimelig. Selv sagde jeg »De« til alle fanger undtagen til de enkelte, der vare under 18 år; til dem sagde jeg »Du«. Nogen ulempe af, at der sagdes »De« til fangerne, har jeg ikke hørt tale om og heller ikke selv mærket. Rigtignok hændte det mig gentagne gange, at i samtale med en fange denne sagde »Du« til mig, medens jeg sagde »De« til ham. Så pudsigt dette end kunde høres, generede det mig ikke, da jeg vidste, at der i tiltalen »Du« ikke forelå nogen som helst uhøflighed. Jeg fandt det tværtimod heldigt også lige overfor sådanne fanger at benytte tiltalen »De« for at strafanstalten, foruden i så mange andre henseender at være en skole for dem og hjælpe på deres opdragelse, også i dette stykke kunde lære dem folkeskik. At funktionærerne i sin optræden lige overfor fangerne ere venlige og undgår at støde dem bidrager efter min mening til at humanisere fangerne, uden at der derfor i mindste måde behøver at slås af på fordringerne til fangerne i opfyldelsen af deres pligter. Jeg har nu nylig tiltrådt bestyrelsen af bodsfængslet i Kristiania, Norges eneste cellefængsel for fanger dømte til strafarbejde. Også her var det for en del år tilbage skik at sige »Du« til alle fanger, men i de senere år har undtagelsesvis været anvendt

»De«. Jeg har også her gjort funktionærerne opmærksomme på, at jeg siger »De« til alle fanger over 18 år, og på ønskeligheden af, at man ved tiltaleformen undgår at støde fangen. Da man hos betjentene eller opsynsmændene ikke vel kan vente det rette skøn på, i hvilke tilfælde »De« og i hvilke »Du« bør bruges, har jeg ladet dem anmode om så vidt mulig at sige »De« til alle fanger. For de øvrige funktionærers vedkommende, tror jeg, det endnu bør bero på deres skøn, hvorvidt de i det enkelte tilfælde skal tiltale fangen med »De« eller »Du«.

I vort lands distriktsfængsler, der alle ere cellefængsler, tiltale funktionærerne, såvidt jeg kender til det, fangerne med »Du« eller »De« eftersom de finder det passende.

Kristiania, Februar 1893.

A. Daae.

Rörande tilltalsordet till fångar finnes vid de svenska fångelserne hvarken föreskrifter eller någon stadgad praxis. Dock torde det allmänna förhållandet vara, att fångar, som ute i det fria samhället intagit en högre social ställning, tilltalas med sitt tillnamn, medan de, som före fångenskapen tillhört de lägre samfundslagren, om de äro äldre, tilltalas med tillnamnet, och, om de äro yngre, med »Du«. Det påstås att en högt stående tjänsteman inom fångvården uttalat den önskan, att fångarne måtte tilltalas med »Ni«. Men då detta pronomen i det allmänna umgängeslivet högst sällan användes som tilltalsord och för öfrigt såsom ordet »du« tillhör numerus singularis, på grund hvoraf den tilltalade i verkligheten anser det för ungefär lika hedrande, om man tilltalar honom med »Du« eller »Ni«; så är det sannolikt, att om nämnde uttalade önskan någonsin skall blifva mera allmänt efterkomman, det åtminstone dröjer länge, innan sådant sker.

Så fördelaktigt det än kunde vara, att uti frågavarande afseende så väl som vid behandlingen af fångar i öfrigt lik-

formighet blifve gällande, synes mig likväl hittils i allmänhet följda praxis öfver hufvud tagit vara den lämpligaste. Ty tilltalsordet till fången bör ju vara sådant, att det för honom hvarken kännes kränkande eller smickrande. Men det ena eller andra skulle tvifvelsutan blifva följden, ifall under härvarande förhållanden den unge tilltalades på samma sätt som den gamle eller den tillförene högt uppsatte samfundsmedlemmen på samma sätt som den, hvilken tillhört samhällets afskum.

— r —

Den gang, da Vridsløselille cellefængsel toges i brug december 1859, blev spørgsmålet fremsat blandt fængslets funktionærer, om tiltalen til fangerne skulde være »Du« eller »De«. Spørgsmålet lå så nært. Cellesystemet med sin individualiserende og rationelle fangebehandling, sin opdragende påvirkning på den enkelte, sin bestræbelse for at højne det moralske standpunkt hos fangen tilligemed selvagtelsen skulde bringes til anvendelse i stor udstrækning. Spørgsmålet om tiltalen måtte således også komme frem. Dertil kom tidsånden, som jo alt den gang gjorde sig gældende i en anden tiltaleform til tyender og andre lige stillede end det tidligere almindeligt anvendte »Du«.

Desuden gjorde cellesystemet det lettere, i hvert tilfælde delvis, at benytte tiltalen »De«, medens fællesskab i straf-fuldbyrdelsen nødvendigvis må fordre en fælles tiltaleform ligeoverfor fangerne. Direktør Bruun, som den gang var cellefængslets leder, gjorde gældende, at »Du« betegnede et fortroligere forhold mellem funktionær og fange, en forståelse hos den sidste af hans foresattes deltagelse for hans mislige stilling, kortsagt bragte funktionær og fange nærmere sammen. At Bruun var uddannet som fængselsmand i anstalter, der for største delen rummede jyske fanger,

hos hvem tiltalen »Du« endnu måtte have den betydning, som han hævdede, bidrog vistnok til hans erfaringsmæssige opfattelse. Den almindelige tiltale til fangerne blev således også i Vridsløselille strafanstalt »Du«. At der ligeoverfor fanger, der hørte til den bedre stillede klasse i samfundet, sagdes »De« af forskellige funktionærer følger af sig selv. Af opsynsbetjentene var derimod ganske sikkert »Du« gennemgående tiltalen til alle fanger.

Jeg gjorde ovenfor opmærksom på, at i fællesanstalter lader en forskellig tiltale sig ikke godt anvende. Iøvrigt findes i de fleste lande næppe nogen regel for tiltalen til fangerne. Jeg er bleven gjort opmærksom på, at i Baden er tiltalen til unge fanger »Du«, iøvrigt ellers »Sie«, men dog siges »Ihr« til alle, som i det fri liv ere vant til denne tiltale. Ved denne undtagelse bliver den opstillede regel egenlig hævet, idet det i mange tilfælde bliver et skøn hos den enkelte funktionær, der afgør valget. Vælger man »Du« som den almindelige tiltale, bliver det undtagelsesvis at sige »De« imidlertid ikke så stødende for de andre fanger, der tiltales med »Du«, medens omvendt når den almindelige tiltale er »De« tiltalen med »Du« ganske sikkert må føles som i ikke ringe grad nedsættende.

For mig er der et moment, som blandt andre kunde foranledige til at ønske tiltalen »De« som den almindelige, når der ikke er tale om børn. I en strafanstalt, som også i andre lignende institutioner, er det af vigtighed for ånden i institutionen, at der fra oven og ned til de laveste funktionærer går en høflig og human tone ligeoverfor de individer, den har med at gøre. Derved afdæmpes den råhed og brutalitet, som menneskenaturen i almindelighed har noget af i sig. Der er ingen tvivl om, at tiltalen »De« er et moment af betydning i så henseende, og ikke mindst for opsynet.

Tiltalen »Du« hører sikkert ikke længere tidsånden til; den er kun en levning fra den tid, da særligt enhver, der havde med personer at gøre, som havde forset sig imod

loven eller været mistænkte derfor, betragtede sig pligt-skyldigst som repræsentant for dyd og moral og i kraft deraf skulde vise den pågældende sin foragt for hans lave standpunkt ved at behandle vedkommende råt og brutalt, først og fremmest ved at sige »Du« til ham. Denne opfattelse gik fra dommeren helt ned til den laveste politi-betjent, fra fængselsdirektøren ned til den tarveligste op-synsmand, og den er ganske vist i mange tilfælde endnu ikke aflagt. Så vidt mig bekendt indeholder det ellers i mange retninger omhyggeligt udarbejdede arrestreglement af 7 maj 1846 intet om tiltalen til arrestanter. Særligt ligeoverfor sådanne vilde det ganske vist være ønskeligt, om en bestemt tiltale fastsattes, og den måtte selvfølgelig være »De«.

Fr. Stuckenberg.

Blätter für Gefängnisskunde.

Redaktionen af dette Tidsskrift er efter Geheimeråd Ekerts død overtaget af Dr. O. Wirth, direktør for straf-fængslerne ved Berlin, i Plötzensee og Rummelsburg, og formand for udvalget for foreningen for tyske strafanstalts-embedsmænd.

Alle sendinger og skrivelser, som ere bestemte for redaktionen af foreningens tidsskrift, adresseres:

An

Geh. Justizrath Dr. Wirth.

in Plötzensee b. Berlin. NW.

Den betingede straffedom.

Foredrag holdt i »Juridisk Samfund« den 28 februar 1893.

Det spørgsmål, som frembyder sig ved den såkaldte betingede straffedom, er følgende:

Er der grund til at straffe overalt, hvor det er konstateret, at en forbrydelse er begået? Anbefaler det sig ikke undertiden at sige til en forbryder: Du skal for denne gang slippe for straf, men den hænger fremdeles over dit hoved og vil uvægerlig blive exekveret, såfremt du for fremtiden kommer i kollision med loven? Tør det ikke antages, at det damoklessværd, som således hænges op over hans hoved, vil blive ham et memento, som han to gange vil betænke sig på at trodse, når fristelsen kommer over ham, og opnå vi ikke samtidig hermed at redde et menneske fra fængslet og al den moralske, sociale og økonomiske elendighed, som følger med dette?

Den betingede straffedom er altså intet andet end en udsættelse, der bevilges den tiltalte, en udsættelse, der går over til fritagelse, såfremt han senere ikke giver grund til klage, men som i modsat fald bortfalder.

Denné tanke er nu ikke forbleven en human konstruktion, men er ført ud i virkeligheden i adskillige lande. Man kan her skelne mellem 2 hovedformer, den engelsk-amerikanske og den belgiske eller kontinentale form. Efter

det første system afsiges der slet ingen dom, før den tiltalte på ny forser sig, efter det andet afsiges dommen strax, medens straffuldbyrdelsen udsættes. I begge skikkelser er iøvrigt navnet »den betingede straffedom« uheldigt og vildledende, i den første form, fordi der slet ingen dom er, altså heller ingen betinget, i den anden, fordi der foreligger en ubetinget dom, medens det er strafekutionen, som er betinget. Med tanken på denne sidste konstruktion vilde derfor det korrekte navn være »betinget straffeftergivelse«, men da dette udtryk dog ikke klart angiver systemets ejendommeligheder i alle retninger, foretrækker jeg at beholde det tilvante navn, den betingede straffedom.

Sit historiske udgangspunkt finder tanken i Amerika. Fra 1869 anvendte man i Massachusetts systemet på forbrydere under 17 år, når en særlig hertil udnævnt embedsmand, state agent, gjorde indstilling til retten derom, hvilket forudsatte, at han i forvejen havde gjort sig bekendt med den sigtedes forhold og fundet, at der var rimelighed for den antagelse, at han uden straffedom kunde rette sig. Dette system gav så gode resultater, at 2 love, af 1878 for Boston og af 1880 for hele staten Massachusetts, indførte det også for voxne forbrydere. State agent omdøbtes til probation officer, uden at dog funktionerne ere forandrede. Hver morgen begiver probation officer sig til varetægtsarresten og besøger de ny ankomne arrestanter*). De politifunktionærer, som have indbragt fangerne, ere da tilstede og give de fornødne oplysninger om personer og forbrydelser. Herved og ved sine egne samtaler med de vedkommende danner probation officer sig en foreløbig mening om, hvorvidt den ene eller den anden fange vedkommer ham. Yderligere undersøgelser, som probation officer på egen hånd foretager, bringer ham til et resultat. Når da dagen for hovedforhandlingen er kommen for en fange,

*) Det er kun varetægtsarrestanter, P. O. ex officio tager sig af. De, som ere på fri fod, må selv henvende sig til ham og bevæge ham til at tage sig af deres sag.

hvem probation officer vil tage sig af, begiver han sig til retssalen og overværer forhandlingerne. Tror han fremdeles, efter hvad herved fremkommer, at det er anbefalesværdigt at give den skyldige fri på prøve, fremsætter han, efter at juryen har fældet sin kendelse, sit andragende for retten og angiver samtidig de nærmere betingelser, som bør opfyldes af den skyldige, f. ex. ikke at besøge værts-huse, skaffe sig en hæderlig beskæftigelse, vende tilbage til sin familie o. l. Det står dommeren fuldstændig frit for, om han vil gå ind på andragendet og de nærmere betin-gelser, samt hvilken prøvetid han vil pålægge tiltalte. Går han ind på probation officers forslag, hvilket næsten altid sker, tilkendegives det tiltalte, at han er fri, men at han har at opfylde de pålæg, retten nu giver ham, samt følge probation officers anvisninger i en frist, som alt efter det foreliggende tilfælde bestemmes fra 2—15 måneder. Det er da probation officers pligt i dette tidsrum at våge over tiltaltes færdsel, påse, at han arbejder, holde øje med, hvad han tjener, og hvortil han bruger sine penge, samt under-søge, hvor vidt han særlig overholder de ham af retten givne pålæg. Probation officer aflægger ham derfor besøg, modtager indberetninger fra ham og kan kræve politiets bistand til sine efterforskninger. Samtidig står han ham bi med råd og hjælp i kritiske situationer. Opfører han sig vel i den foreskrevne tid, andrager prob. off. for retten om, at den skyldige erklæres fritagen for straffedom, og sagen er dermed for stedse til ende. Giver han grund til klage i nogen retning, lader probation officer ham anholde og føre for retten, der nu afsiger den tidligere udsatte dom. Er hans forhold tvivlsomt, kan prob. off. for retten andrage om forlængelse af prøvetiden. — Hele denne ordnings re-sultater ville jo i væsentlig grad komme til at afhænge af, hvorledes probation officers vanskelige opgave løses, om han kan skaffe sine efterforskninger den fornødne effekti-vitet, uden at de dog få polititilsynets skæbnesvangre karakter. I så henseende synes Boston at have fået den

rette mand i den nuværende probation officer, kaptain Savage. Hans iver, menneskekundskab, klogskab og takt roses fra alle sider, og at tilsynet ikke under ham er en blot form, viser det faktum, at han årlig aflægger c. 2000 besøg hos sine forskellige »myndlinge«. Resultaterne ere da også tilfredsstillende. Af de c. 8000 personer, som under lovens virksomhed have været stillede på prøve (on probation), have 92 pct. opfyldt betingelserne og ere blevne fritagne for dom, 6 pct. ere atter førte for retten, 2 pct. have unddraget sig probation officers opsig. Disse resultater synes så meget betydningsfuldere, som loven hverken subjektivt eller objektivt, hverken med hensyn til forbrydere eller forbrydelser, drager nogen som helst grænse, men overlader alt til probation officers og rettens skøn. Men selvfølgelig indskrænkes dette udstrakte område betydelig i praxis: c. 95 pct. af forbryderne ere sådanne, som ikke tidligere have forbrudt sig, og for den allervæsenligste del ere de forbrydelser, for hvilke prøvesystemet anvendes, ringere forseelser, gadeuorden, drukkenskab, små berigelsesforbrydelser, krænkelse af husfreden, hærværk o. l. *)

Dette system vakte nu snart opmærksomhed udenfor Amerikas grænser; systemet fæstede først rod i England, idet et af Londons tidligere politichef Howard Vincent foreslået udkast blev ophøjet til lov i 1887. I modsætning til den bostonske lov er den betingede straffedom her kun anvendelig på ikke tidligere straffede personer og kun for forbrydelser, der ikke i loven ere truede med højere straf end 2 års fængsel. Fremdeles pålægges det domstolene at tage hensyn til tiltaltes ungdom, karakter og foregående liv, forbrydelsens ubetydelighed og de formildende omstændigheder, under hvilke den er begået. Disse 3 punkter betegne dog mere en legal præciseren af forhold, som faktisk også ere de afgørende i Amerika, end nogen væsensforskelse overfor det her anvendte system. Derimod

*) Se nærv. Tidsskr. XIV p. 33 og fl.

må det betegnes som en vigtig forskel, at man i England ikke har ansat nogen probation officer, men derimod pålagt den sigtede som betingelse for beneficet at indgå en gældsforpligtelse, med eller uden kautionister. Tanken i denne ordning, der hænger sammen med det i England i stor udstrækning anvendte borgensystem mod fremtidige lovovertrædelser, er da den, at kautionisterne af sig selv ville overtage det tilsyn, som probation officer i Amerika udøver, idet sikkerheden forbrydes og eventuelt må betales af kautionisterne, såfremt tiltalte ikke opfylder sin pligt, at opføre sig vel (*keep the peace and be of good behaviour*) i den ham af retten forelagte frist, foruden at den tidligere udsatte straffedom nu selvfølgelig fældes. Hvor kautionister ikke ere fordrede, ventes det, at udsigten til erlæggelsen af et kontant pengebeløb i påkommende tilfælde vil gyde den tiltalte koldt vand i blodet også der, hvor selve udsigten til straf ikke er tilstrækkelig — en forventning, som ganske vist hyppig synes at måtte blive af ringe værd i betragtning af, at sikkerheden ikke behøver at være reel, men kan bestå i et simpelt pengeløfte, der for intet ejende tiltalte ikke kan lægge noget lod i vægtskålen. Imidlertid synes man at være vel tilfreds med systemet, der efter de dog meget sparsomme og indbyrdes noget uoverensstemmende beretninger angives at have et heldigt udfald for c. 94 pct. vedkommende.

På kontinentet havde Børenger alt i 1884 indbragt et forslag i det franske senat, gående ud på under betingelser, der nærmede sig til den senere belgiske lov, at udsætte, ikke straffedommen, men strafekutionen i en af forslaget nærmere bestemt tid. Dette forslag blev dog først i 1891 til lov, medens det er Belgien, som blandt kontinentets stater først har vovet forsøget ved en lov af 31 maj 1888. Denne lyder saaledes;

»Når domstolene idømme en eller flere straffe, kunne de, såfremt den idømte fængselsstraf, enten som principal- eller subsidærstraf, eller som følge af sammenlægning af

principal- og subsidiærstraffe, ikke overskrider 6 måneder, og den dømte ikke tidligere har været domfældt for nogen forbrydelse, ved motiveret kendelse fastsætte, at dommens fuldbyrdelse udsættes i et tidsrum, hvis varighed de fastsætte, og som regnes fra dommens datum, men ikke kan overstige 5 år.

Dommen betragtes som ikke afsagt, hvis den skyldige i dette tidsrum ikke pådrager sig nogen ny domfældelse for en forbrydelse.

I modsat fald bliver såvel den udsatte straf som den, der er genstand for den ny domfældelse, at kumulere.«

I samme retning går den franske lov af 26 marts 1891, der dog afviger fra den belgiske ved at medtage alle fængselsstraffe uden maximumsgrænse samt bødedomme, ved at gøre beneficet afhængigt af, at tiltalte ikke tidligere har været dømt til fængselstraf for nogen forbrydelse, ved at fastsætte 5 år som ufravigelig termin, samt ved at betinge fritagelsen af, at tiltalte ikke i dette tidsrum kommer under forfølgning for nogen forbrydelse, der medfører fængselsstraf eller hårdere straf, medens det er ligegyldigt, om selve domfældelsen foregår efter det kritiske tidspunkt, og bødedomme ikke indvirker på strafudsættelsen.

Trods disse ret betydelige afvigelser er den franske lov at anse som en affødning af den belgiske, og det er overhovedet med denne som udgangspunkt, at spørgsmålet om den betingede straffedom er blevet brændende i kontinentets stater og har fremkaldt en diskussion som neppe noget andet strafferetligt spørgsmål. Her havde jo nemlig den positive skole begyndt sin kamp med den klassiske strafferet. Mod retfærdighedsteorien opstillede den samfundets beskyttelse som ledende princip, mod straffens fastsættelse efter retsbrudets objektive beskaffenhed stillede den hensynet til den individuelle forbryder som afgørende ved strafudmålingen, mod juristernes forbrydelsesklassificering stilledes kriminalantropologiens forbryderinddeling med sondringen mellem lejligheds- og vaneforbrydere som ud

gangspunkt, mod straffuldbyrdelsen som målet i sig selv, en lidelse *in abstracto* som soning for den sædelige skyld, stilledes straffen som et middel, hvis opgave det var at pacificere forbryderen *in concreto* ved et rationelt gennemført system, sigtende enten til hans afskrækkelse, forbedring eller uskadeliggørelse. — Med disse udgangspunkter vendte den positive skole sig mod det herskende straffesystem, og den konstaterede da, at alt her beherskedes af de korte frihedsstraffe. Det langt overvejende flertal af idømte straffe er i næsten samtlige kontinentets stater fængselsstraffe i nogle dage eller uger, højst nogle måneder, og det bliver så meget mere overvældende, som også bødestrafen i stort omfang er ensbetydende med nogle dages fængsel. Men nu opfylder efter den positive skoles teori den korte frihedsstraf ikke et eneste af de formål, straffen kan tjene. Den afskrækker ikke, dertil er den for lemfældig, den uskadeliggør ikke, dertil er den for kort, den forbedrer ikke, dertil er den for negativ. Derimod rammer den en stedse voxende skare mennesker, der rives bort fra deres arbejde til nød og elendighed for deres familier, til hvem de vende tilbage med svækket agtelse for den før så frygtede lov, med fængselsstemplet på sig til foragt for alle, der støde dem bort, når de søge tilflugt, og inficerede med den moralske smitte, opholdet i fængslet uvægerlig medfører. »Samfundet værner sine medlemmer til fængslet«, »retfærdigheden visner, fængslet ødelægger, og samfundet har de forbrydere, det fortjener« — disse og lignende udtalelser karakterisere den positive skoles opfattelse af det gældende system*).

*) I Danmark og Norge dømmes omtrent $\frac{2}{3}$ af de tiltalte til fængselsstraf, væsenlig fængsel på vand og brød, altså i en tid, der ikke overskrider 30 dage, hvortil endnu komme bødedømmene, der for omtrent $\frac{1}{3}$'s vedkommende afsones. I Tyskland udgøre bøder og fængsel c. 95 pct. af samtlige dømte, fængsel alene c. 70 pct., og heraf dømmes c. 80 pct. til fængsel under 3 måneder. Således næsten overalt.

Det bliver da opgaven i stedet for dette forkastede system at sætte et nyt og bedre i stand. For vaneforbryderen anvises den ubestemte dom. Værre er det at finde en passende udvej for lejlighedsforbryderens vedkommende. Når der her i almindelighed fordres strængere straffe, som mere intensivt kan realisere det afskrækkende formål, straffen skal have overfor disse individer, støder man på den vanskelighed, at samfundet dog ikke kan gå ind på, for enhver politiforseelse, ethvert ringe lovbrud at diktere fængselsstraf i årevis. Selvo de onde følger af fængslet, som teorien så stærkt fremhæver, potenseres jo kun derved; om det end nok så meget hører med til planen at forlange en grundig forbedring af fængslerne med tvunget arbejde i enkeltcelle, i modsætning til det fordærvelige sløseri i fællesskab med alle slags gamle slyngler, som de små fængsler endnu i alt for stort omfang byde forbrydelsens rekruter, så bliver jo al den sociale og økonomiske elendighed tilbage, som de langvarigere frihedsstraffe kun forværre. Det er da også teoriens tendens samtidig med, at den vil straffe grundigt i fængslet, hvor det er nødvendigt, så længe som muligt at undgå overhovedet at bringe den tiltalte i fængsel. Og i denne retning anbefales da en række forholdsregler, advarsel, sikkerhedsstillelse mod fremtidige lovbrud, reform af bødestrafen, der skal fastsættes i forhold til tiltaltes skatteevne og kunne betales afdragsvis, tvunget arbejde uden indespærring og endelig den betingede dom. Særlig denne skal gøre det muligt i vidt omfang at undgå fængslet første gang, medens den åbner udsigt til på en nem måde, såfremt forbryderen atter skulde forse sig, at ramme ham med en følelig, langvarig straf, idet både den tidligere udsatte og den ny nu forskyldte straf kumuleres.

Det er under denne fane, som en væsenlig erstatning for de korte frihedsstraffe, at teorien holdt sit indtog i Belgien og har gjort propaganda i Europas lande.

Det belgiske kammerudvalgs ordfører, Thonissen, begrundet systemet i hovedsagen således:

»To kendsgerninger ere uomstødeligt godtgjorte af kriminalstatistiken: De korte straffe udøve kun en ringe indflydelse på kriminaliteten, og indespærringen med hele dens følge af sørgelige konsekvenser frembringer ofte et resultat stik modsat det, som man tilstræber. Den frembringer en depression i moralsk henseende, nedsætter den dømte i hans egne øjne, gør ham for fremtiden ligegyldig for den offentlige menings dadel og forbereder ham for tilbagefaldet, navnlig når den, om end kort, som det ofte hænder, medfører den dømtes økonomiske ødelæggelse og hans families elendighed«. Herimod opstilles så som middel den betingede dom. Det samme fremgår af lovens motiver, justitsministeren le Jeune forsvarede den med lignende argumenter, og grundet på sådanne betragtninger vedtoges den med 63 stemmer mod 19. I de følgende år steg så diskussionen og lovtalerne over loven op i Tyskland, Frankrig, Italien, Østrig og Rusland, stadig fra samme udgangspunkt. Udret så meget som muligt i fængslet, og bevar så længe som muligt for fængslet, var løsnet, og det er et bevis stærkere end lange argumentationer for det berettigede i de fremførte klager, for den modløshed og rådvildhed, der herskede i kampen mod forbrydelsen, at det varede år, førend teoriens sejrsgang blev anfægtet og modstanden brød løs. Den er nu imidlertid kommen, og jeg skal i det følgende gå ind på denne kritik og søge at besvare spørgsmålet om den betingede domfældelses stilling, når alle berettigede hensyn skulle ske fyldest.

Først må da fremhæves, at den positive skole sikkert har ret, når den drager så stærkt til felts mod de korte frihedsstraffe. Der ødsles med fængselsstraffe Evropa over. Hundredetusinder vandre i uophørlig skiftende skarer ind og ud ad fængslets porte. Fysiognomiet i dag er et andet end i går. Det er som et hotel, hvorfra ingen afvises. Og

selve opholdet der er i og for sig heller ikke så skrækindjagende. Der er varme, mad, senge, klæder og for dem, som sætte pris derpå, et veksende og opmuntrende selskab. Thi cellearresten er endnu langt fra gennemført*). Der stræbes derefter, men de uhyre omkostninger, den medfører, gør fremgangen langsom. Og når man betænker, at her i København besøge c. 10000 mennesker årligt fængslet, vil man forstå, hvad et gennemført cellesystem betyder i penge. Medens nu dette forhold for den gamle forbryder — og der er mange sådanne, der slippe med fængselsstraf under vor milde straffelov — er som en behagelig ferie, der giver hvile efter strabadserne, lejlighed til at forny gamle bekendtskaber og stifte ny, betyder det hyppigt for den unge forbryder hans fuldstændige ødelæggelse. Ingen arbejdstvang hindrer i fællesarresterne den fri udveksling af meddelelser, alle kneb og færdigheder, som den gamle forbryder har tilegnet sig, meddeles beredvillig den yngre, hele den atmosfære af last og depravation, hvori han hører hjemme, lader han den yngre indånde. Den moralske smitte, der udgår herfra, kan sikkert ikke vurderes for højt, den sociale og økonomiske elendighed, som for lejlighedsforbryderen, der er en social skabning med hjem og virkekreds, bliver langt mere gennemgribende end for den antisociale vaneforbryder, kan ikke forbigås med ligegyldighed.

Det er da heller ikke herimod, at oppositionen retter sine angreb. Derimod bebrejdes det med rette den betingede doms forsvarere, at de på dette punkt have gjort sig skyldige i en sangvinitet med hensyn til, hvad der skulde opnås ved institutet, som er i høj grad overdreven. Som fremhævet, er det nemlig stadig som et middel, ja som det allervæsentligste middel til at afskaffe de korte frihedsstraffe, at den betingede domfældelse er bleven frem-

*) Kun c. 35 pct. af arrestdagene udstås således i København i enkeltcelle, og heraf optage selvfølgelig varetægtsarrestanterne en væsentlig del.

stillet. Herved er hele spørgsmålet kommet ind på et galt spor. Thi for at gennemføre denne opgave, måtte der gives institutet et omfang, som ingen fornuftigvis kan tænke på. Alle de utallige småtyverier, som hver dag i en stor by medfører, af en ske, et par sko, en trøje etc., der ikke i og for sig ere kvalificerede til streng straf, vilde så på en gang blive erklærede for straffri, når de blot ikke gentoges. Alle de mange lapperier, som bringes for retten i form af underslået gods, ulovlig omgang med hittegods, små hælerier etc., ligeså. Der vilde i samfundet blive dekretet en vidtgående straffrihed for første gangs forbrydelser. En gang er ingen gang, vilde blive parolen. Lad så være, at forfægterne også give anvisning på andre erstatningsmidler for de korte frihedsstraffe. Mod dem alle kan den indvending rejses, at de kun ere anvendelige under særlige forhold. Husarresten er uanvendelig uden et stort apparat, sikkerhedsstillelse passer kun for de velhavende klasser, bøders fastsættelse efter skatteindtægt ligeledes, adgang til afbetalinger volder exekutionsvanskeligheder, arbejde uden indespærring forudsætter en arbejdsgiverevne hos staten, som idetmindste hos os ikke kan tænkes virkeliggjort. Altså bliver det dog den betingede dom, som skulde være den egenlige afløser af de korte frihedsstraffe. Og når nu dette, som påvist, ikke lader sig gennemføre, viser det sig, at vi dog ikke kunne undvære de korte frihedsstraffe, uden enten en umenneskelig strengthed på den ene side eller en vidtgående usikkerhed i samfundsforholdene på den anden side. Det lader sig altså ikke gøre at hægte den betingede domfældelse sammen med spørgsmålet om de korte frihedsstraffes afskaffelse. Ere de uheldige, hvad der er utvivlsomt, bør de reformeres. Cellesystemets gennemførelse, forstærkelse af straffenes intensitet i visse tilfælde ved indførelse af de militære straffe, mørk arrest etc., forøgelse af deres intensitet i andre tilfælde, som f. ex. ved den ubestemte dom, det er spørgsmål, der høre herhen. Indtil denne reform er gennemført eller selv da, såfremt den dog ikke får befriet

fængslet for alle lyder, hvad næppe tør håbes, kan man tale om den betingede domfældelse som et middel til for særlige tilfælde at indskrænke anvendelsen af de korte frihedsstraffe, ikke til i det hele at afskaffe dem. Enhver tale herom røber en uklarhed i tanken, en theoretiseringen, som den positive skole ikke burde gøre sig skyldig i, og baner vejen for en reaktion, når de højtflyvende forhåbninger ikke blive opfyldte, som en i sig selv god tanke ikke bør komme til at lide under. Det viser sig da også klart i Belgien, hvilken illusion man her har hengivet sig til. Af 300,000 domme med korte straffe, som fældedes i lovens 2 første virkeår, anvendtes den betingede domfældelse kun i 13000 tilfælde. Dette er en langt større anvendelse end en rolig eftertænken på forhånd kunde vente, og de vundne resultater ere i og for sig fortræffelige, men her er dog kun tale om en forholdsvis ringe formindskelse, aldeles ikke om en afskaffelse af de korte frihedsstraffe.

Ere vi nu nåede til denne erkendelse, bliver spørgsmålet øjeblikkelig langt mere håndgribeligt, får mere plads i virkelighedens rige. Idet vi hilse ethvert middel til at formindske antallet af de korte straffedomme velkommen, og idet vi i den betingede domfældelse erkende et sådant middel, bliver spørgsmålet, om det kan forenes med samfundets krav på repression: om det opfylder sin mission uden på andre områder at komme i strid med samfundets interessen eller andre berettigede principer.

Her har nu hele den klassiske skole rejst sig mod institutet. Forbrydelsen kræver sin straf, brøden sin soning. Samfundet kan ikke af individuelle grunde gå ind på at eftergive sin ret til straffen. Ulykke skal følge på lovbruddet. Forskellen mellem godt og ondt, strafbart og ikke strafbart vil forsvinde, når loven i noget tilfælde alviger fra sin ret og pligt, som er straf for forbrydelsen. — Det er gengældelsesteorien, som her fører ordet, det absolute krav, det kategoriske imperativ, hvis tilsidesættelse er synd og rets-

brud. Til denne betragtning må nu imidlertid bemærkes, at et så absolut og rigoristisk straffesystem eksisterer intetsteds i virkeligheden. Selv om legitimitetsprincippet er nok så gennemført i straffesystemet og straffeprocessen, åbner det dog plads for afvigelser. Overalt i lovgivningerne findes regler om straffrihed under særlige betingelser, straffrihed ved tilbagetræden fra forsøg, ved oprettende virksomhed efter forbrydelsen, betinget påtale, strafforældelse, ja selve benådningsinstituttet og den betingede løsladelse ere ligeså mange indrømmelser til opportunitetsprincippet. Og dersom det viser sig, at samfundets interesser ere lige såvel eller endogså bedre tjente med den betingede dom end med en straffedom, så kan der ikke anføres noget for netop på dette punkt at bryde med de opportunitetshensyn, som man på andre områder har forsonet sig med. End ikke fra retfærdighedsteoriens eget standpunkt kan altså den ubetingede forkastelse forsvares. Den har for ofte måttet gå på akkord med hensigtsmæssighedshensynene til netop på dette punkt at kunne tage affære.

For samfundsnyttetheorien eksisterer denne vanskelighed slet ikke. Der beror det hele på en praktisk prøve. Kan der anføres samfundshensyn, som strider mod den betingede domfældelse, og hvilke ere disse? Først og fremmest: kan det for alvor håbes, at den betingede domfældelse kan holde forbryderen i ave? Han har jo en gang forbrudt sig. Er der rimelighed for, at den skygge af en repression, som den betingede domfældelse giver, er i stand til at holde ham tilbage næste gang? Vil han ikke gå ud af retssalen belært om, at det hele ikke er så farligt som det ser ud til, med svækket retsbevidsthed og større mod på at vove end før? Her må man imidlertid huske på, at instituttet jo kun tænkes bragt i anvendelse overfor første gangs forbrydere; mangfoldige af disse have endnu en skræk for fængslets slår og nøgler, som den ældre forbryder ikke kender. Første gangs forbryderen føler, at han en gang har været på nippet til at komme i kast med dem, men han er gået fri, dette indtryk udviskes ikke

let: Brændt barn skyr ilden, siger ordsproget. Er først broen brudt af, har fængslet sat sit mærke på ham, da er slaget tabt, og der må andre midler til. Hvad det gælder om, er netop at holde ham borte første gang. Jeg erindrer fra min egen praxis en dreng, som var bleven dømt til ris for en forbrydelse. Af særlige grunde fik han udsættelse med straffen et årstid, idet det blev betydet ham, at hvis han påny forbrød sig, vilde han både få den gamle og den ny straf. I hele dette år var der intet i vejen med ham. Kort tid efter, at straffen var bleven exekveret, var han arresteret påny. Et enkelt eksempel beviser jo ikke stort, men det tør dog måske være tilladt at slutte, at en medvirkende årsag i ethvert fald til det ny brud var følelsen af, at nu havde han engang været straffet, og så gjorde lidt mere eller lidt mindre ikke så stort. Respekten var borte. Når man anfører imod denne psykologiske ejendommelighed hos første gangs forbrydere den ringe virkning, som den blotte advarsel har, så må man jo vel erindre, at den betingede straffedom stiller selve straffen levendegjort, lige til at exekvere for forbryderen, hvis fristelsen skulde komme. Det er netop en af de væsentligste grunde til at holde på det belgiske fremfor det amerikanske system, at advarslen ligesom forflygtiges ved dette system, medens ved det belgiske system dommens afsigelse og straffens forkyndelse på en ganske anderledes slående måde gør advarslen levende for den tiltalte; han ved nu og kan regne ud med simple tal, at forser han sig påny, vil han ikke alene komme til at udstå denne, men endogså en ny straf hårdere end den første. — Endelig kommer hertil, at om man end ikke skal være for rask til at regne med ædlere motiver hos sine medmennesker og mindst af alle hos forbrydere, så er det dog altid et moment at tage i betragtning, at der hos mange af dem, vi her beskæftige os med, lejlighedsforbrydere, vil opstå en vis taknemlighedsfølelse mod det samfund, som har skånet dem en gang, en pligtfølelse, en trang til at vise sig tilliden værdig, som

måske mangan gang kan være mere værd end frygten. At man ikke her bevæger sig i sentimentale sfærer beviser da også de resultater, den betingede domfældelse fremviser på de steder, hvor den er indført, idet Amerika kun viser et recidiv på 8 pct., Australien 8 pct., England 6 pct., Belgien endogså kun 2 pct.

Må det således anses for rimeligt og bekræftet af erfaringen, at den betingede domfældelse formår at holde de forbryderske drifter i tømme og således forskåner samfundet fra at anvende strængere forholdsregler overfor den skyldige, vilde dette i og for sig være nok til at retfærdiggøre tanken, hvis der ikke også var andre hensyn at tage. Det er ikke tilstrækkeligt, at systemet viser sig fortræffeligt overfor den enkelte forbryder, at det virker tilfredsstillende som specialprævention, det må godtgøres, at det ikke medfører farer for hele samfundet, ø: at det ikke skader generalpræventionen. Fra denne betragtning er der rejst store indvendinger mod systemet. Når det først bliver bekendt, siges der, at der hos domstolene kan findes overbærenhed med det enkelte tilfælde, når det ses, at Per eller Poul ere gåede fri for straf, skønt det er sikkert, at de have stjålet, bedraget, hælet, vil så ikke både den ene og den anden tænke, at sådan kan det vel også gå ham. Selv om domstolene kun i forholdsvis ringe omfang anvende den betingede domfældelse og med yderste forsigtighed, vil alene håbet om at kunne blive en af de heldige, om ikke just blive motivet til en forbrydelse, i ethvert fald svække modstandskraften overfor fristelsen og således indirekte fremkalde forbrydelser, der ellers aldrig vilde være begåede; og vilde det ikke være at så Kadmus sæd, når vi for at undgå at gøre en enkelt til gentagen forbryder ved vor mildhed skabe ti? — Der er nu utvivlsomt adskilligt at betænke i denne indvending. Først og fremmest er det fuldstændigt afgørende overfor den regelmæssige anvendelse af institutet, som teorien fra først af påtænkte, og som alt er berørt. Men dernæst er det også

afgørende mod den form, som f. ex. den belgiske lov og senere den franske lov af 1891 har givet institutet. Thi idet disse love ganske overlade det til domstolenes diskretionære skøn at afgøre, hvornår udsættelsen skal indrømmes eller ikke, når blot ikke straffen overstiger et vist maximum, åbnes der i virkeligheden et betænkeligt spillerum for spekulationer af den antydende art. Meningen er naturligvis den efter udgangspunktet ganske naturlige, at domstolene skulle skønne over, hvorvidt in concreto straf eller straffrihed kan anses for det mest hensigtsmæssige, hvad ingen lov på forhånd kan give regler for. Men det er klart, at en sådan på rent subjektive kriterier bygget dom forudsætter et kendskab til den forbryderske individualitet, som ingen dommer i den korte tid, han har med forbryderen at gøre, kan opnå; hans midler til at skille »bukkene fra fårene« ere så begrænsede, at afgørelsen nødvendigvis må blive til en vis grad vilkårlig, og dermed er det givet, at i virkeligheden ikke en eneste første gangs forbryder under fornødent hensyn til straffens størrelse vil være uden håb om en betinget dom. Der er da åbnet en mulighed for spekulationer i dommens barmhjertighed, der kunne komme til at indeholde en fare for den generalprævention, som strafinstitutet skal indeholde. Det må derfor fordres, at loven i modsætning til de subjektive kriterier, hvorpå den franske og den belgiske lov hviler, væsentligst henvises til at holde sig til objektive skelnemærker, navnlig således, at det kun er under ganske særlige omstændigheder, der i høj grad forringe handlingens almindelige straffværdighed, at den betingede domfældelse kan indtræde. En moder stjæler brød til sine sultne børn, en arbejder napper et stykke kul fra en vogn i den barske vinter, en mand overfalder en anden under indtryk af *justus dolor*; sådanne forhold må være forudsætningen. Det er den store fristelse, den gunstige lejlighed, den hæftige trang efter at opnå forbrydelsens gevinst, som må være afgø-

rende. Det er muligt, måske i mange tilfælde sandsynligst, at også andre, som ikke havde været udsatte for en sådan fristelse og dog vare bukkede under, vilde rette sig bedre uden straf end med en sådan. Men overfor samfundssikkerheden, overfor borgernes krav på, at heller ikke de små forbrydelser skulle florere, overfor den stigende letsindighed og ligegyldighed for autoriteten og straffen, går det ikke an, at indføre et middel, som sikkert vil give anledning til skæbnesvangre misforståelser. Derfor bør der overhovedet kun være tale om institutet ved små forbrydelser, hvor generalpræventionens krav ikke gør sig så stærkt gældende, og endda kun under særlig formildende omstændigheder. Om der da i det enkelte tilfælde skal dømmes betinget eller ubetinget, vil bero på, hvorvidt forbryderen efter sin alder, levevis og hans i handlingens åbenbarede karakter gør det sandsynligt, at en betinget dom i sig selv vil være tilstrækkelig. I en sådan form vil generalpræventionen ikke lide. Det står ikke i nogens magt at skabe de objektive momenter, hvorpå lovens anvendelse vil komme til at bero, medens det hyppig vil være en let sag for en tiltalt eller hans defensor at fremstille lovens anvendelse på det konkrete tilfælde som en selvfølge, dens ikke-anvendelse som en forbrydelse, når afgørelsen skal bero på et skøn over straffens subjektive hensigtsmæssighed. Skulde end loven selv i sin objektive form måske bevirke, at nogle flere mødre stjal brød til deres sultne børn o. l., vil det næppe kunne antage samfundsfarlige former, og selv dette er næppe at befrygte. Thi en sådan lovbryders tanke går ikke ud over tilfredsstillelsen af det øjeblikkelige behov; det er først bagefter, spørgsmålet rejser sig: Hvad er det, du har gjort; at hun da finder en redningsplanke i den betingede domfældelse skal næppe bevirke, at nogen vil rive den bort; før og under forbrydelsen når hendes tanke slet ikke justitsen, altså heller ikke den betingede dom.

Men selv om den betingede dom kan forenes med

både special- og generalpræventionens krav, er det ikke tilstrækkeligt. Det må endvidere godtgøres, at den kan forenes med folkets retfærdighedsfølelse. Ellers vil den dog kun gøre skade, ikke gavn. Dette er blevet benægtet. Folket, siges der, søger ret, ikke nåde hos dommeren: det vil ikke forstå og ikke billige, at denne i et enkelt tilfælde til forbryderen udtaler et: Gå bort, og synd ikke mere, i et andet ikke. Derfor vil den betingede dom svække tilliden til domstolene og dermed til hele retten og dens gennemførelse. — Så berettigede disse indvendinger vilde være, såfremt det gjaldt om at indføre den betingede domfældelse i det vide omfang, den belgiske og franske lov har gjort, og som disse lade dens anvendelse bero på subjektive kriterier, der ikke for den udenforstående gjorde nogen kontrol mulig og derfor nødvendigvis måtte give anledning til misforståelser, lige så uberettigede forekomme de mig at være, når institutet gives det indskrænkede omfang, jeg har omtalt. Jeg tror ikke på, at folket er den hævngherrige tyrann, som denne betragtning vil gøre det til. Jeg tror ikke, at det overfor disse små og undskyldelige forbrydelser, som her er tale om, vil føle sin retsbevidsthed krænket. Tværtimod er det en erfaring, man uophørlig gør, at mange mennesker undlade at anmelde begåede forbrydelser, særlig når de har en vis, om man vil, almen skrøbelig karakter, netop for ikke at gøre nogen ulykkelig. Der tilføjes herved ofte justitsen skade, da det kan dreje sig om vaneforbryderes gerninger, som det netop gælder om fuldtud at få opklarede. Det er måske ikke umuligt, at netop den betingede domfældelse kunde bringe folk til frejdigere at anmelde sådanne forbrydelser, når de kunde gøre en vis regning på, at en virkelig undskyldelig forbryder dog ikke derved vilde styrtes i ulykke. Under alle omstændigheder tror jeg, at selv om lovens anvendelse strax vilde bevirke en del studsens og misforståelse, vilde den meget hurtig gå over i folkets retsbevidsthed, og det vilde blive det indlysende, at samfundet,

folket og dermed den enkelte godt kunne være tjente med ikke strax at gå til den yderste kraftanvendelse, men skåne for at bevare et menneske for samfundet, og derved netop komme i harmoni med den højere ret og retfærdighed. Anderledes ganske vist, hvis den indvending skulde vise sig berettiget, at institutionen i domstolenes hænder skulde blive et værn for de velhavende, men ikke mærkes overfor de fattige. Denne indvending er af stor betydning i den engelske form, hvor forbryderen skal stille en sikkerhed i forbindelse med kautionister, og er derfor afgørende mod ethvert sådant forsøg i det mindste her på kontinentet, men bortset herfra retter den en så graverende beskyldning mod domstolene, at der må ganske særlige grunde til for at retfærdiggøre den. Man kan kun sige, at har domstolene en sådan tendens, ere de slette, enten man har den betingede domfældelse eller ikke, i modsat fald er det umuligt at angive nogen grund til, at netop dette institut skulde fremkalde en ulighed. — Jeg må på dette sted berøre også en anden »retfærdighed«, man har befrygtet af den betingede straffedom, nemlig, at den skulde oprøre den private fornærmede part og drive ham til i mangel af domstolenes assistance at skaffe sig fyldestgørelse ad privat vej, ved selvtægt og lynchjustits, og under hensyn hertil har man endogså anbefalet at gøre anvendelsen afhængig af den private samtykke. En sådan regel vilde nu komme i bestemt strid med det retsprincip, som tilsiger, at straf ikke finder sted for den private men for samfundets skyld, og det vilde ikke stemme hermed, om staten af hensyn til den private skulde nødsages til anvende en straf, den i og for sig fandt uhensigtsmæssig. At nu faren for lynchjustits etc. skulde være så nærliggende, at man af denne grund måtte gøre brud på dette princip, kan ikke anerkendes. Det er karakteristisk, at denne restriction stammer fra Italien. Under vore nordlige breddegrader, hvor blodet flyder langsommere, er faren for en sådan opbrusen meget ringe og bliver slet ingen med den indskrænkede anvendelse af reglen, som jeg

har omtalt. Den privates interesser ere tilstrækkeligt varetagne, når samfundet har udtalt dommen over den skyldige, når han har fået sit materielle tab erstattet, hvilket den betingede domfældelse selvfølgelig ikke udelukker men netop forudsætter; om og hvorvidt straffen også skal exekveres, bliver samfundets sag.

Jeg kommer nu endelig til det sidste spørgsmål, som hører hjemme på dette sted, hvor den betingede dom i almindelighed undersøges, nemlig, om man ikke her principielt bebyrder domstolene med en funktion, der ligger udenfor deres ressort, og som de praktisk hverken kunne anses kompetente eller habile til at udfylde. Man fremhæver således, at her er tale om en benådning, en ekstraordinær straffertingelse, som retlig set kun tilkommer statsoverhovedet, i hvis prærogativer den betingede domfældelse således gør et skår. Det er muligt, siges der, at den tanke, hvorpå den betingede domfældelse hviler, at en strafudsættelse, der kan gå over til eftergivelse, ofte vil opnå mere end en straf, men i så fald må det være den autoritet, som altid bliver den afgørende, hvor retten skal vige for billigheden, de kriminelle hensyn for de kriminalpolitiske, nemlig administrationens chef. — Herimod anføres det nu ofte, at den betingede domfældelse i sig selv er en straf, det ligesom enhver anden tilkommer domstolene at pålægge. Der ligger nu imidlertid klart nok heri en forveksling af begrebet *onde* med begrebet *straf*. At den betingede domfældelse bliver et *onde* vil være åbenbart, når man betænker den undersøgelse, der går forud, mulig varetægtsarrest, retsforhandling, inkquisition og offentlig domsafsigelse. Men straf, det er den lidelse, som umiddelbart og direkte hjemles ved dommen, og denne lidelse forskånes jo netop forbryderen for. Alle de ubehageligheder, som mulig går både forud og efter dommen, kunne aldrig blive straf. Forsåvidt må det altså indrømmes, at den betingede domfældelse indeholder en straffertingelse, om man vil en benådning. Men dette bliver dog noget kvalitativt forskelligt fra kronens benådningsret. Ganske

vist er det domstolenes funktion er at varetage samfundets retlige interesser, medens benådningen udøves for at imødekomme dets krav på andre områder. Men er det givet, at domstolene overfor en forbryder skulle statuere, hvorvidt og i hvilket omfang en tvangsindgribelse fra samfundets side er hjemlet, og den samme domstol finder, at i dette tilfælde er det — samtlige foreliggende omstændigheder jævnløste med de opgaver, som straføjemedet må stille sig — ikke hjemlet at gå videre end til at udtale en fordommelsesdom, men ikke til at eksekvere en straffedom, så er det ikke alene en moralsk men en retlig hjemmel, domstolene have, til at blive stående herved, så viser det tilsyneladende uvedkommende billighedshensyn sig netop at være et retshensyn, et retfærdighedens krav, som det ikke kan ligge udenfor deres opgave at imødekomme. Så betegner den betingede domfældelse ikke et brud med rettens principer, men netop en dybere trængen ind i deres væsen, en fuldere forståelse af deres krav. Og den betingede domfældelse bliver et af de mange tilfælde, hvor, for at tale med Goos, den »moraliske billighed i virkeligheden er en retlig billighed, den »strænge« ret ikke den sande ret, men en ufuldkommen ret«. Lige så lidt som den simple advarsel, der kendes af alle love, ligger udenfor rettens sfære, lige så lidt gør denne særlige advarsel det. Spørgsmålet bliver da igen kun det rent praktiske: Ere domstolene i stand til at løse den opgave, der stilles dem, skille »bukkene fra fårene« og på en for retssikkerheden tilfredsstillende måde angive, hvilke tilfælde der skal straffes, hvilke ikke. Jeg har allerede omtalt, at man i den belg. og franske form sikkert stiller uløselige krav til domstolene. Det gennemførte rent subjektive skøn på grundlag af rent subjektive kriterier, om straf er hensigtsmæssig in concreto eller ej, savner i den grad faste holdepunkter, at selv den klogeste og mest samvittighedsfulde dommer hyppigst vil famle i blinde. Indskrænker man derimod anvendelsen til de af mig antydede tilfælde, foreligger der et skøn, som aldeles ikke er kvalitativt forskellig fra det, som domstolene

uafbrudt må øve, når der er spørgsmål om undtaget tyveri og bedrageri, forbrydelser med formildende omstændigheder, således som disse med hensyn til strafudmålingen ere nærmere præciserede i straffelovens § 57, og anses domstolene for berettigede til af sådanne grunde at gå ned til straffens yderste minimum, så er det kun et skridt videre at tillade dem efter omstændighederne helt at suspendere den, så meget mere, som den skyldiges senere vandel tillader når som helst at korrigere et muligt fejlgreb fra dommerens side. — Endnu kunde man spørge, om det under disse omstændigheder ikke anbefalede sig simpelthen at give domstolen adgang til efter omstændighederne ex officio at indgive andragende til kongen om straffens suspension, og dermed opnå ganske det samme som ved den betingede domfældelse, medens man overvandt betænkelighederne hos dem, som i denne så et indgreb i kronens prærogativer. Hertil er imidlertid at sige, at man ved denne forskydning principielt forrykker forholdet mellem den dømmende og udøvende magt, idet domstolene efter det oven udviklede ved en betinget dom ikke gå udenfor deres judicielle funktion, så lidt som ved den simple advarsel. Betænkelighederne ved en administrativ indgriben er derfor ikke mindre overfor en betinget dom end overfor enhver anden retslig afgørelse. Og praktisk set opgiver man ved en sådan ordning den fordel, som består i, at netop den autoritet, som tilfulde er inde i alle forholdets enkeltheder, den skyldiges hele tankegang, og som har den uvurderlige fordel at have det personlige indtryk af den hele sag, træffer afgørelsen, der i stedet for henlægges til autoriteter, som kun kunne dømme efter det forflygtigede indtryk, som en aktmæssig fremstilling giver, en omstændighed, der under en mundtlig procedur falder tungt i vægtskålen, men også bevarer sin betydning under vor skriftlige procesform, så sandt som det også her er dommeren, der foretager afhørelsen. I virkeligheden vilde det da også faktisk blive dommerens erklæring, der blev den afgørende i spørgsmålet, og forsåvidt var forskydningen

unyttig, medens på den anden side dog muligheden for reelle indgreb af administrationen foreligger og da kan blive skadelig. Retsmidlet mod fejl fra dommerens side bør være den almindelige appel, derimod ikke administrationens indgriben.

Den skikkelse, i hvilken vi således får den betingede domfældelse, er som en ret for dommeren, under særlige objektive omstændigheder, for mindre forbrydelser, begåede af personer, som ikke tidligere have forbrudt sig, at forordne straffens udsættelse i en vis frist, således at den bortfalder, hvis han opfører sig vel i denne tid, men i modsat fald vil være at exekvere.

Efterat vi således ere nåede til principets anerkendelse i almindelighed, vilde der endnu stå tilbage at angive dets udformning i enkelthederne for at få en praktisk brugbar lov. Jeg skal imidlertid her nøjes med nogle antydninger.

Når institutet fordrer første gangs forbrydere, er det ikke, fordi det benægtes, at de formildende omstændigheder, loven forudsætter, kunne foreligge også for den, som anden eller tredje gang forbryder sig, men fordi en sådan forbryder ikke kan antages at opfylde de psykologiske forudsætninger, angst for den offentlige tiltale og straf, hvorpå systemet bygger. Selv om de motiver, der lede til forbrydelser, ere af yderst forskellig art, og det ikke synes på forhånd indlysende, at en person, der en gang er dømt for uagtsom vold, skulde være afskåren fra en betinget dom for et senere tyveri, så har dog begge forbrydelser en fælles subjektiv forudsætning, ligegyldighed for lovens bud, og det synes dermed givet, at forbryderen, der en gang har set følgerne af sin egenrådighed, og som dog påny forser sig, har sat sig selv udenfor den gruppe, for hvem den særlige advarsel, som den betingede dom giver, er på sin plads. Den strænghed, som dette medfører, behøver imidlertid ikke at strækkes til det yderste. Det kan således forsvares, om loven erklærer, at en justitsforbrydelse, der ikke har medført strængere straf end en bøde, ikke skalkomme

i betragtning til ubetinget at udelukke en betinget dom, i erkendelse af, at en sådan handling i virkeligheden befinder sig på det tilladtes grænse og navnlig ikke kan åbenbare noget egenligt forbrydersk tankesæt. Fremdeles bør tidligere politiforseelser ikke lægge hindringer i vejen for en betinget dom. Disse forseelsers rent positive karakter stiller dem på en særlig plads udenfor det strafbares område; de udgøre så at sige en verden for sig selv med egne retsgoder, egne retsstridige handlinger, andre både ydre og indre motiver end de egenlige forbrydelser. Kun for senere politiforseelser bør sådanne domme derfor udelukke beneficiet, men i betragtning af det højst uensartede kompleks af regler, som disse love indeholde, dog kun hvis det ny brud er en lignende politiforseelse. — Nogen nødvendighed for at knytte den betingede dom til bestemte grupper af forbrydelser er der ikke. Selv om faktisk små berigelsesforbrydelser ville blive de hyppigste, kan det ikke bestrides, at de samme særlige omstændigheder kunne foreligge ved voldshandlinger, usædelighedsforbrydelser, falsk angivelse, falsk forklaring for retten o. m. fl. For dog at sætte en grænse opad, anbefaler det sig, i lighed med de foreliggende love, at fastslå, at loven ikke kunde finde anvendelse på forbrydelser, for hvilke højere straf end fængsel in concreto findes at burde anvendes. Når en sådan forbrydelse da var begået under omstændigheder, der gav den en høj grad af mindre strafværdighed end den almindelige, og forbryderens person og forhold talte for, at en betinget dom var i sig selv tilstrækkelig, kunde den anvendes. — Den forelagte frist, prøvetiden, kan tænkes fastsat af loven eller af dommeren. Den belgiske lov overlader det til dommeren, indenfor en maksimalfrist af 5 år at fastsætte tiden, den franske foreskriver ufravigelig 5 år. For ikke at få for stor uensartethed i de forskellige jurisdiktioner, bør loven drage grænsen, der dog bør fastsættes forskellig, eftersom der er spørgsmål om politiforseelser eller justitsforbrydelser, f. ex. til

3 år i første fald, til 5 år i sidste. — Endnu kunde der spørges, om slet opførsel i almindelighed eller kun ny forbrydelser skulde bringe straffen til exekution. Mest konsekvent er utvivlsomt det første. Det er klart, at en person på mangfoldige måder kan vise sig som en slet borger, der ikke fortjener den viste tillid, uden dog derfor ligefrem at komme i kollision med loven. Vil man imidlertid ikke ansætte en *probation officer* eller anordne et polititilsyn, som har meget imod sig, er det særlig i en stor by praktisk umuligt at lade det komme an på andet end på ny forbrydelser. Hvad disse angår, må man bygge på samme betragtning som ovenfor er anført. En ny justitsforbrydelse burde således ubetinget bringe den for en ældre justitsforbrydelse udsatte straf i virksomhed, medmindre en af dommene lyde på bøder, en ny lignende politiforseelse burde ubetinget bringe en udsat politidom til exekution.

Endelig måtte der gives adgang til appel af dekretet under samme betingelser, som gælde for ubetingede domme. Vel savner appelretten det personlige indtryk, som underretten har, og hvorpå man, som bemærket, må lægge megen vægt, men for retsenhedens skyld må der bortses herfra; forudsætningen for den overordnede instans indgriben bør da være, at underretten ved sit dekret åbenbart har afvejet fra lovens tanke.

Der kunde endnu være plads for en del detailspørgsmål, som jeg imidlertid må lade ligge. Heller ikke skal jeg forøge antallet af private lovforslag med et nyt. Det udviklede er forhåbentlig tilstrækkeligt til at danne sig en mening om den betingede straffedom, indse dens betydning og forstå vanskelighederne ved dens praktiske gennemførelse.

Aug. Goll.

Dødsdomme i Danmark 1866—92.

Med Oplysning om de stedfundne Benådnings og Højesterets Stilling
til disse M. M. ved STENER GRUNDTVIG.

Den under ovenstående titel for kort siden af Hr. STENER GRUNDTVIG udgivne bog (283 sider) er en samling af de siden 1 juli 1866 i Danmark afsagte dødsdomme og disses udfald, fuldbyrdelse eller benådning. Bogen har sin betydning som samling, idet den derved giver en lettere oversigt over de sager, hvorfor landets højeste straf er bleven fældet, og som den foreligger, giver den et overskueligt billede af de dødsstraffen vedrørende forhold her i landet siden 1866. Den bliver derved et bidrag mere til bedømmelsen af spørgsmålet om dødsstraffens bibeholdelse eller afskaffelse.

Dette spørgsmål er i virkeligheden aktuelt i Danmark. Af den grund er det af betydning, at enhver krog, hvor oplysninger til løsningen kunne søges, bliver belyst, og derfor fortjener forfatteren påskønnelse for sit interessante lille arbejde.

I Norge synes dødsstraffens afskaffelse at måtte påregnes som meget sandsynlig, hvis man kan slutte af de udtalelser om denne straf, som foreligger fra formanden, Rigsadvokat Getz, for den der nedsatte kommission til at udarbejde forslag til en ny straffelov. Bliver afskaffelsen i

Norge besluttet, tør man vel håbe og formode, at turen i så henseende også snart vil komme til Danmark. Vore forhold i retning af dødsstraffens anvendelse, nødvendighed og nytte ere så temmelig de samme som i Norge.

Det er også med spørgsmålets løsning for øje, at forfatteren er gået til sit arbejde. Hensigten med bogen angiver han selv at være den, at give en let tilgængelig materialsamling for området og tillige en oversigt over den på samme gældende benådningspraxis og dennes forhold til højesterets voteringer. Som sagt, han har villet levere et bidrag til belysning af spørgsmålet om dødsstraf for Danmarks vedkommende. Hans standpunkt fremtræder i så henseende nærmest som neutralt, men med en tilbøjelighed for afskaffelsen, når den måtte findes betimelig. Dette betimelighedshensyn er noget meget vagt, thi hvoraf skal betimeligheden betinges? Det kan jo kun være af samfundets magtevne til at holde den enkelte, samfundets fredelige borgeres liv altid truende forbryder så vel bastet og bundet, at han derved er gjort uskadelig. Dertil kommer i hovedsagen forfatteren, når han siger, at spørgsmålets besvarelse for en del afhænger af fængselsvæsenets udviklingsstandpunkt ved siden af samfundets hele åndelige og materielle tilstand. Men er fængselsvæsenets udvikling i Danmark endnu ikke så vidt fremskreden, at det med rimelighed for andres liv kan påtage sig at fastholde en med livsstraf domfældt forbryder, så komme vi såmænd aldrig så vidt. Det ydre apparat, som er nødvendigt i så henseende, må dog i hvert fald anses for at være tilstede i upåklagelig stand. Og desuden, vore anstalter huse og have jo allerede huset adskillige benådede dødsdømte, uden at der er givet anledning til tvivl om, hvorvidt de måtte være i stand til at gøre fyldest i så henseende. Betimelighedshensynet bliver tilsidst kun et skøn. Kan dette ikke bygges på de erfaringer, der i så henseende er gjort ved de mange benådede dødsdømte, som have tilbragt mange år i vore strafanstalter, så vil erfaringen heller ikke komme til at

spille nogen rolle for afgørelsen af det spørgsmål hos os.

Forfatteren anfører dernæst oplysninger om dødsstraffens anvendelse og ikke anvendelse i fremmede lande, oplysninger, som alt tidligere ere anførte her i tidsskriftet på forskellige steder.

Størst interesse har selvfølgelig oplysningerne om Danmark, det, der er bogens kærne. I tidsrummet 1 juli 1866 til udgangen af 1892 er der her i landet fældet 51 dødsdomme, deraf 23 over kvinder, 28 over mænd. Her er jo den mærkelighed, at de dødsdømte kvinders antal er tæt op til antallet af mænd, medens det modsatte for almindelige forbrydelsers vedkommende ellers er tilfældet. Fra tallet 23 må imidlertid drages 14, som straffes for barnemord (af disse 14 er det halve antal svenske af fødsel), der bliver således 9 tilbage mod 28 mænd, altså omtrent $\frac{1}{3}$ kvinder mod dødsdømte mænd, et forhold, som fremdeles er en del større end det almindelige forhold mellem mænd og kvinder. Kvinderne ere alle benådede. At dette er sket, kan kun opfattes som en bestræbelse for at begrænse dødsstraffens anvendelse så meget som muligt. Det naturligste resultat heraf vilde jo være, at den afskaffedes ganske for kvinder.

Af de 51 dødsdømte ere de 4 henrettede. Resten er benådet. Dette vil med andre ord sige, at lovens bestemmelser om dødsstraf der kun kunne betragtes som anvendelige på nogle enkelte undtagelser og ikke som regel for det almindelige tilfælde. I alle andre strafferetlige forhold vilde en sådan anomali ganske sikkert ikke blive opretholdt af den simple grund, at alle strafferetlige begreber vilde blive forvrængede derved, alle strafferetlige forhold vendte på hovedet. Dog, jeg skal ikke komme nærmere ind på enkeltheder ad denne vej. Et slikt tankeexperiment vilde være en urimelighed. Men er der da mere rimelighed for at vende op og ned på regel og undtagelse, fordi man har benådningsretten at ty til ved dødsstraffen? Det er det mest sårbare punkt i spørgsmålet om bibeholdelsen, og bogens resultat, 4

fuldbyrdelser af 51 domfældelser, viser tilfulde det betimelige i ikke at beholde dødsstraffen. I så henseende er det betegnende nok, at udøvelsen af benådningsretten er tagen til siden 1 juli 1866, medens man, som forfatteren gør opmærksom på, skulde have ventet, at forholdet mellem dødsdommene og fuldbyrdelsen af dem var blevet større end tidligere. Efter straffelovgivningen før 1 juli 1866 idømtes nemlig dødsstraf for adskilligt flere forbrydelser end efter den ny straffelov af 1866. Man havde altså grund til at slutte, at, når man ved den ny straffelov havde indskrænket tilfældene, hvorfor dødsstraf kunde idømmes, til et minimum, som loven ikke kunde give afkald på at bibeholde, så måtte også følgen deraf blive, at straffen vilde blive fuldbyrdet på muligt ganske få undtagelser nær. Men som sagt, dette har ikke været tilfældet. Fra 1841 til 30 juni 1866 er af 389 dødsdomme fuldbyrdet 38 eller 9,77 pct., fra 1 juli 1866 til 1893 af 51 dødsdomme derimod 4 eller 7,84 pct.

Forfatteren giver nogle oplysninger om højesterets vøteringer for eller imod benådning, hvoraf det fremgår, at tilbøjeligheden til at stemme for benådning hos højesterets medlemmer har været fremherskende. Hvor interessante disse oplysninger end ere, skal jeg dog ikke komme ind på en nærmere omtale af dem.

Mærkeligt er det, at lidt over halvdelen af dødsdommene falde på Jyllands landdistrikter, de, som ellers i almindelige forbrydelser komme sidst af landsdelene. I forhold til landets folkemængde kommer der en dødsdom årlig på 960000 indbyggere, og i hele det tidsrum, som bogen omhandler, $2\frac{3}{5}$ på 100000 indbyggere.

Hvad motiverne til forbrydelserne angår, henregner forfatteren 33, nemlig for 18 mænd og 15 kvinder, til økonomiske hensyn, heri er medtaget drab af uægte børn. Egenlige rovmord ere begåede af 7. Erotiske motiver tillægges for 9 personer, 6 mænd og 3 kvinder. For disse 3 kvinders vedkommende er det ganske betegnende, at det

er ægtemanden, de have villet af med for at leve i andre forbindelser, medens slig bevæggrund ikke findes for nogen af mændenes vedkommende. Ulykkeligt ægteskab har ledet 2 kvinder til at begå forbrydelsen.

En person havde lovet moderen at tage livet af hendes aftægtskone og havde ikke mod til at tage sit løfte tilbage.

De dræbte personer vare 16 mænd, 9 kvinder og 17 børn. Som drabsmåde blev anvendt skud, gift, kvælning, drukning og anden vold.

Som man vil se af det anførte, er det interessante oplysninger, som Hr. Grundtvigs bog meddeler på det område, den behandler, men hovedresultatet må blive dette, at de erfaringer, som de give anledning til at slå fast, tale tydeligt nok for dødsstraffens afskaffelse i Danmark. I så henseende skal jeg minde om en udtalelse af Rigsadvokat Getz på det foran omtalte sted, hvor han hævder, at det ikke let kan tilstedes, at løsningen af spørgsmålet om dødsstraffen sker gennem theoretiske ræsonnements og deduktioner, men ad erfaringens vej. Og i kraft heraf udtaler han sig for, at det må være tilrådeligt at afskaffe dødsstraffen i Norge, og lige med Norge stiller han Danmark

Fr. Stuckenberg.

Betingede straffedomme i Norge.

Under 21 april d. å. har den norske konge bifaldet justitsdepartementets indstilling om at forelægge stortinget et udkast til lov om betingede straffedomme.

Udkastet er sålydende:

Udkast

til lov om betingede straffedomme.

§ 1. Hvor den straf, som retten idømmer, er bøder eller fængsel paa sædvanlig fangekost i ikke længere tid end 30 dage eller tilsvarende straf af anden fængselsart, kan den under særlige, formildende omstændigheder i dommen bestemme, at den idømte strafs fuldbyrdelse skal udsættes.

Foruden til forbrydelsens særlige ubetydelighed eller de særlige formildende omstændigheder, hvorunder den blev forøvet, bør retten herved navnlig tage hensyn til den skyldiges alder og foregående vandel samt til, om han har afgivet en fuldstændig og oprigtig tilståelse og ydet den fornærmede den oprejsning og erstatning, hvorpå denne har krav, eller erklæret sig beredt til efter evne at yde en sådan erstatning. I sidste tilfælde kan dommen opstille som betingelse, at en i samme bestemt erstatning ydes inden en i dommen bestemt frist.

§ 2. Forøver domfældte senere nogen forsætlig forbrydelse, hvorfor han inden 3 år efter dommens afsigelse som sigtet undergives forfølgning med det udfald, at han dømmes til fængsel, embedsfortabelse eller højere straf, bliver den udsatte straf at fuldbyrde uden afkortning. Er den nye forbrydelse uforsætlig eller dømmes han til ringere straf end ovenfor nævnt, bliver det under hensyn til begge forbrydelsers beskaffenhed ved dommen at afgøre, hvorvidt den udsatte straf strax skal fuldbyrdes eller fuldbyrdelsen fremdeles udstå. Afgøres den senere sag ved vedtagelse af forelæg, bliver herved også at afgøre, om den udsatte straf skal fuldbyrdes.

Er ydelse af erstatning opstillet som betingelse for udsættelsen, bliver, om fristen oversiddes, straffen ligeledes at fuldbyrde, medmindre oversiddelsen skyldes omstændigheder, der ikke kunne tilregnes domfældte. Påstås dette at være tilfældet, bliver spørgsmålet overensstemmende med forskrifterne i straffeprocelseslovens § 481 at indbringe til afgørelse af retten, der i tilfælde kan bestemme en ny frist eller helt frafalde betingelsen.

§ 3. Kommer den, der er dømt til fængselsstraf, hvis fuldbyrdelse er udsat, inden 3 år efter dommens afsigelse under forfølgning som sigtet for nogen anden tidligere end dommen forøvet forbrydelse, for hvis vedkommende en frihedsstraf, hvis fuldbyrdelse ikke bliver at udsætte, findes at burde idømmes, bliver en ny for begge forbrydelser fælles straf at idømme. Det samme gælder, hvor den udsatte straf er bøder og retten for den forbrydelse, som senere pådømmes, vil idømme strafarbejde. Er straffen for begge forbrydelser bøder eller for den ene fængsel, for den anden bøder, bliver på den i foregående §'s 2 og 3 punktum omhandlede måde efter de nærmere omstændigheder at afgøre, om den udsatte straf skal fuldbyrdes eller fuldbyrdelsen fremdeles udstå.

§ 4. Kommer den udsatte straf ikke til fuldbyr-

delse i henhold til bestemmelserne i de foregående §'er, betragtes den som udstået ved dommens afsigelse.

§ 5. Idet rettens formand forkynder for domfældte en dom, hvori udsættelse med straffens fuldbyrdelse er bestemt, bør han gøre ham bekendt med ovenstående regler og hertil, såfremt domfældte er under 21 år, knytte sådan alvorlig advarsel og formaning, som omstændighederne måtte give opfordring til.

§ 6. De processuelle regler om straffeuudmålingen finder anvendelse på spørgsmålet om straffuldbyrdelsens udsættelse.

§ 7. Nærværende lov kommer til anvendelse, også hvor forbrydelsen er forøvet, forinden loven er trådt i kraft, såfremt den først senere pådømmes.

Det foreliggende udkast slutter sig i det væsentligste til et af Rigsadvokat Getz formuleret forslag, der blev drøftet på et af norsk kriminalistforening afholdt møde i oktober f. å. Den højst interessante diskussion, som fandt sted her, bragte navnlig modsætningen mellem, hvad man kan kalde principets subjektive og objektive anvendelse, klart for dagen. Den første retning repræsenteredes af Professor HAGERUP, der i lighed med den belgiske og franske lovs regel vilde lade anvendelsen bero på hensynet til straffens præsumptive virkning overfor den enkelte forbryder: Om straffen ligeoverfor ham kunde antages at ville virke heldigt eller ikke. Herimod udtalte Getz sig, idet han frygtede for, at man ved denne methode vilde ende i vilkårlighed, da det vilde være yderst vanskeligt, ja umuligt for en dommer at træffe en afgørelse efter et skøn over straffens konkrete virkning. Det vilde i virkeligheden føre til i de fleste tilfælde at lade forbryderen slippe for straf, da man kun sjældent har holdepunkter for den antagelse, at straffen vil virke positivt gavnligt. »I hvert tilfælde vilde man, hvor man måtte nære nogen lyst til at forskåne forbryderen, meget let kunne overtale sig til at tro, at det vilde være den eneste rigtige måde at tage sagen på.« I modsætning

hertil hævdede han, at systemets anvendelse måtte bero på objektive kriterier, på, hvorvidt det lader sig forene med de almindelige strafferetlige grundsætninger for strafs anvendelse og udmåling, eller med andre ord: spørgsmålet må være afhængigt af, om der gives tilfælde, i hvilke den betingede straffedom kan anses som en passende og retfærdig straf for forbrydelsen. Han advarer bestemt mod at knytte spørgsmålet sammen med undersøgelsen af de korte frihedsstraffes forkastelighed, undtagen for så vidt som det altid er ønskeligt at bevare for fængslet så længe som muligt. Den betingede domfældelse bør derfor heller ikke betragtes som en benådning, men — ligesom den simple advarsel — som en strafart, og dens anvendelse bero på dels hensynet til forbryderens alder, vandel, etc., dels hensynet til de formildende omstændigheder, under hvilke forbrydelsen er begået. Når da forbrydelsen i sig selv kun er ringe — i hvilken henseende hans oprindelige forslag gik ud på kun at anvende den betingede dom, når retten ikke fandt anledning til anden straf end bøder eller minimum af fængselsstraf (efter norsk lov 16 dage), hvilket forfatteren dog senere modificerede til 24 dages fængsel — vilde det kunne opnås, at den betingede dom kun anvendtes, hvor den for ethvert fornuftigt menneske måtte stå som en ved omstændighederne tilstrækkelig retfærdiggjort straf. — Udkastet har sluttet sig hertil og er derved trådt i heldig modsætning til de bestående love og udkast, der bygge på subjektive kriterier. Sin almindelige begrundelse af instituttet giver motiverne med følgende ord:

*Departementet deler den betragtning, at det undertiden vil være det bedste ved mindre forseelser, at straf ikke bringes i anvendelse, og at den mildhed, som derved vises, ofte vil kunne være et virksommere middel til at bevare den skyldige for samfundet og afholde ham fra nye forbrydelser, end straffens fuldbyrdelse vilde være. Den omstændighed, at straffen ikke strax endelig eftergives,

men først når nogen tid er hengået, og det har vist sig, at den skyldige ikke har gjort sig skyldig i nye forbrydelser, må vistnok forudsættes at ville styrke forsættet om en fremtidig bedre livsførelse, selv om der på grund af ringheden af den straf, hvis fuldbyrdelse udsættes, ikke kan ventes at ville stå nogen særlig skræk af denne.«

Motiverne udtale dernæst, at når det iagttages, at institutets anvendelse knyttes til tilstedeværelsen af formildende omstændigheder, og der gives adgang til de samme retsmidler, som haves med hensyn til strafudmålingen iøvrigt, vil både strafferettens almindelige grundsætninger og den ønskelige ligelighed i anvendelsen kunne opretholdes. I overensstemmelse hermed og med tanken i rigsadvokatens propos har udkastet dels lagt vægten på forbrydelsens ubetydelighed og de særlige formildende omstændigheder, hvorunder den blev forøvet, dels på den skyldiges alder, vandel og tilståelse, hvorimod intet hensyn til straffens præsumtive virkemåde er taget. Af stor interesse er det hensyn, der endvidere skal tages til, hvorvidt den skyldige har ydet den fornærmede den erstatning, hvorpå denne har krav, eller erklæret sig beredt til efter evne at yde sådan erstatning. Meningen hermed er ikke, at en ydet erstatning skal give et krav på straffens eftergivelse eller udsættelse. Det vilde da blive et privilegium for de rige. Det overlades domstolene at bedømme, hvorvidt der deri ligger et formildende moment, og afgøre dets betydning. Med hensyn til personer, som endnu ikke have ydet erstatning, er det lagt i rettens hånd at fastsætte en efter den skyldiges vilkår afpasset erstatning, der altså meget vel kan være ringere end det lidte tab, og lade strafudsættelsen bero på, om den ydes inden en nærmere bestemt frist. Med et lykkeligt greb har man herved nået at få et objektive kriterium for den subjektive anger og iver efter at gøre det skete usket, samtidig med, at det farlige skær, den velhavendes fortrin frem for den fattige, er undgået. Tanken er udgået fra Getz.

Den nærmere ordning af erstatningsspørgsmålet findes i lovens § 2, 2 stykke.

Udkastet har ikke udtrykkelig indskrænket sin regel til første gangs forbrydere, men selvfølgelig ville kun ganske undtagelsesvis andre komme til at nyde godt deraf. Den forskel, udkastet her betegner, sammenlignet med den engelske, belgiske og franske lov, beror på, at det norske udkast ikke således som disse er baseret på hensynet til at bevare for fængslet. Medens der derfor for de nævnte fremmede love ikke er grund til at anvende institutet overfor dem, som alt en gang have besøgt fængslet, bliver det norske udkast stående ved det faktum, at de samme formildende omstændigheder kunne komme til at foreligge også overfor en tidligere straffet person. Anvendelse herfor vil der dog formentlig kun blive, hvor en person tidligere er dømt, således som omhandlet i § 2, 1 stk. 2 pkt., altså for en uagtsom forbrydelse eller til en bøde, da det vel må antages, at de samme omstændigheder, som efter § 2, 1 pkt., ubetinget bevirke den udsatte strafs exekution, når de indtræffe senere, må bevirke beneficiets udelukkelse, når de alt i forvejen foreligge.

Med rette har udkastet ikke optaget sikkerhedsstillelse eller den krænkede samtykke som betingelser.

Hvad straffebetingelserne angår, går udkastet opad noget videre end Getz' udkast, både det oprindelige og det modificerede, idet det tillader institutet, hvor den idømte straf ikke overskrider fængsel på sædvanlig fangekost i 30 dage eller tilsvarende straf af anden fængselsart; nedad medtages også bødedomme. I sidstnævnte henseende stemmer udkastet med den franske lov, men står i modsætning til den belgiske lov, det østrigske og v. Liszts udkast. Disse loves regel skyldes atter deres udgangspunkt, den betingede dom som erstatning for de korte frihedsstraffe, og når dette forlades, bliver der ikke mindste grund til, at den ringere strafskyldige, som kun idømmes en bøde, ikke kan nyde godt af strafudsættelsen, medens den mere strafværdige, der

idømmes fængsel, har denne fordel. Praktiske vanskeligheder ere næppe heller at befrygte. Hvad maximumsgrænsen angår, er det givet, at en sådan altid til en vis grad må blive vilkårlig. Begrebsmæssigt konsekvent efter udgangspunktet var utvivlsomt Getz' oprindelige forslag, at den betingede dom kun skulde anvendes, hvor domstolen idømte minimum af fængselsstraf; thi når forholdet er det, at institutet skal være en indrømmelse til den materielle retfærdighed, altså en erkendelse af, at i det givne tilfælde en særlig advarsel er bedre og retfærdigere end nogen som helst straf, synes det vanskeligt at kunne tænkes, at en dommer finder al straf for stræng, men dog, når han nødes til at idømme en sådan, går højere end til minimalstraffen. Når G. dog senere modificerede dette derhen, at den betingede dom kunde anvendes, når blot den idømte straf ikke oversteg 24 dage fængsel på sædvanlig fangekost, og udkastet er gået til 30 dage, er det i erkendelsen af, at der dog kan tænkes tilfælde, hvor en dommer f. ex. af hensyn til andre medtiltalte, en fast praxis eller lignende må idømme en straf, der er over minimum, uagtet de særlig formildende omstændigheder foreligge. Mulig hænger den satte grænse dog også sammen med, at det er tanken at hæve fængselsstraffens minimum til en måned, i hvilket tilfælde reglen atter vil blive et konsekvent udtryk for den til grund liggende betragtning, retfærdighedshensynet.

For såvidt man kunde finde det besynderligt, at der åbnes en adgang til i et tilfælde, hvor dommeren finder en fængselsstraf for stræng, strax at gå til den betingede straffedom, i stedet for til den derefter følgende mildere strafart, nemlig bøder, er forklaringen herfor naturligvis den, at der i mange straffelovbud slet ikke vil findes bødestraf, uagtet de samme formildende omstændigheder kunne foreligge. Og mod den indvending, at det da er naturligare at foreskrive en videre anvendelse af bødestraffe end en betinget domfældelse som substitut for fængselsstraffe, gjorde G. på kriminalistmødet den slående sande

betragtning gældende, at bødestraffen ingenlunde altid vil være nogen heldig afløser af fængselsstraffen, da den intet moralsk moment besidder. Den, hvis ære det ikke generer at have begået handlingen, finder sig i så henseende ikke generet ved at betale for den — hvad injuriersagerne hver dag vise. Men netop derfor betegner bødestraffen også i den almindelige opfattelse handlingen som et *aliaforon*, og egner sig derfor mindre som straf lige overfor handlinger, hvis moralsk fuldtud forkastelige karakter ikke bør mindre indskærpes, fordi gerningsmanden i tilfælde findes at burde behandles mildt. Betegnende i så henseende er det, at alle de lande, som tilstede at vælge en mildere straf end fængsel på grund af ungdom, have fundet at måtte tage deres tilflugt, ikke til bøder, men til en anden strafart, advarslen og irettesættelsen. Derfor kan efter Getz' mening, der følges af lovudkastet, den betingede dom meget vel anbefales som en erstatning for fængslet, uden at man først behøver at lægge vejen over bøderne.

De omstændigheder, som bevirke straffens iværksættelse og udsættelsens bortfalden, ere i det norske udkast bedre præciserede end i nogen mig bekendt lov eller udkast, og det synes også, som udkastet i så henseende er bedre end Getz's forslag. Efter den belgiske lov og det østrigske udkast forbrydes udsættelsen, så snart tiltalte i løbet af fristen pådrager sig nogen ny domfældelse for en forbrydelse (i snævrere forstand), uanset brødens subjektive momenter og uanset straffen, efter den franske lov dog kun, såfremt straffen for den ny forbrydelse er fængsel eller strængere straf, efter de private forslag, så snart vedkommende i løbet af fristen gør sig skyldig i nogen »strafbar handling«. Med rette har man fundet disse bestemmelser for vidtgående. De strafbare handlingers tal er så stort — man tænke blot på politiforseelserne — at det umuligt i al almindelighed kan siges, at enhver, der senere gør sig skyldig i en sådan, eo ipso har vist sig tilliden uværdig. Og selv om man holder sig til de egenlige forbrydelser,

er en nærmere bestemmelse nødvendig, når reglen skal blive naturlig. Getz' udkast foreskrev her, at kun en forsættlig forbrydelse kom i betragtning, og kun når straffen var fængsel eller højere straf (udkastets § 2, 1 mbr. 1 pkt.). Med rette bemærke imidlertid motiverne, at denne regel synes noget stiv, da det ikke kan forsvares, at f. ex. den, der er dømt for en uagtsomhedsforbrydelse, og som inden fristens udløb gør sig skyldig i en ny uagtsomhedsforbrydelse, ikke skal kunne komme til at udstå den tidligere udsatte straf, eller at en senere fældelse til en bødestraf, selv om den ny forseelse er ganske ligeartet, ikke skal kunne bevirke en udsat bødestrafs fuldbyrdelse. Udkastet har derfor føjet punkt 2 til, hvor det for sådanne tilfælde lægges i domstolens hånd, om begge straffe skulle kumuleres eller ikke, hvorved de da ville have at tage hensyn til, om begge forbrydelser ere ligeartede, så at det kan siges, at den skyldige netop i denne retning trænger til en særlig straf.

Derimod synes det mindre indlysende, hvorfor det afgørende skal være, om tiltale rejses inden fristens udløb. At den påny skyldige skjuler sin forbrydelse, så at den først bliver bekendt og påtalt etter fristens udløb, synes ikke at burde gavne ham, når han dog har begået forbrydelsen inden dens udløb. Det er dette, som viser, at man har taget fejl, at man lod ham slippe for let første gang, »at den vækker, han har fået, ikke har gjort ham visere« (Getz), men at hårdere midler påkræves, derimod ikke processuelle tilfældigheder. Udkastet har her fulgt den franske lov, men strider mod det østerrigske udkast og de resultater, hvortil den europæiske diskussion nu formentlig er kommen.

§ 3 handler om den særlige kombination, at det efter en betinget doms afsigelse inden det kritiske tidsrums udløb findes, at den skyldige tidligere har begået en forbrydelse. En sådan bestemmelse findes ikke i de fremmede love og fandtes heller ikke i Getz' forslag. Reglen i § 3 er noget

positiv, men det må indrømmes, at det er vanskeligt at nå nogen rationel ordning for et så abnormt tilfælde. For en umiddelbar betragtning synes det naturligst at holde sig til, at den nu opdagede forbrydelse under normale forhold vilde have fundet sin afgørelse under den første sag. Heraf vil da følge, at man må undersøge, hvorvidt dens inddragelse under denne sag vilde have bevirket, at den betingede dom var udelukket, enten fordi den for begge forbrydelser forskyldte straf da vilde have overstøget 30 dage fængsel, eller de øvrige i § 1 omhandlede betingelser vilde være overtrådte, hvad antagelig vilde være det almindelige, eller om der trods sammenstødet intet ifølge § 1 vilde have været til hinder for under den første sag at lade den skyldige nyde godt af beneficiet. I første fald burde da begge straffe fuldbyrdes, selv om den ny forbrydelse blev påtalt efter fristens udløb, da der ingen grund er til at lade tiltalte fremdeles nyde godt af den tilsnigelse, han under den første sag opnåede; i sidste fald vilde der derimod ikke være noget til hinder for at ikende en ny betinget straffedom, selv om forbrydelsen alt opdagedes inden fristens udløb. At sammenstille forholdet med det, at forbryderen senere begår en ny strafbar handling, hvad § 3 nærmest går ud på, er vel praktisk lettere, men synes mere at hugge vanskelighederne over end at løse dem.

At fristen for udsættelsen er sat fast en gang for alle i lighed med den franske lov er utvivlsomt langt at foretrække for en af dommeren for hvert enkelt tilfælde fastsat frist, der nødvendigvis må medføre lokale uligheder, som ikke stemmer med retsenhedens princip. Om fristens længde kan der naturligvis tvistes; den franske lov sætter 5 år, den norske 3. En almindelig mening går ud på at fastsætte en forskellig termin for bøde- og fængselsdommes virkekraft, og herfor er der vistnok en del, som taler. Det vilde overfor det norske udkast bevirke, at fristen for de sidste dommes virkekraft sattes op, da en kortere termin end 3 år næppe bør vælges. — For retslighedens skyld

må det også højlig billiges, at det norske udkast har givet adgang til appel af dekretet under samme betingelse som straffastsættelsen selv. »For afgørelsen må der gives særlige grunde i domspræmisserne, og ved hjælp af disse vil man kunne øve en kontrol, der i alfald må forebygge alle åbenbare misbrug og håndgribelig vilkårlighed. Også hvor den betingede straffedom nægtes, står anke åben for den, som herved finder sig for hårdt behandlet. Skønt den overordnede ret vistnok sjældent vil omgøre en sådan dom, bør dog adgangen være der, da der utvivlsomt gives tilfælde, der så at sige af sig selv præsenterer sig til alene betinget straffældelse.« (Getz på kriminalistmødet og motiverne).

Endelig er det et stort fortrin ved det norske udkast, et straffen efter fristens udløb betragtes som udstået; ikke som andetsteds, at domfældelsen betragtes som usket. Den betingede dom skal kun fritage forbryderen for straffen, ikke udlette selve handlingen. Det vilde i virkeligheden også være urimeligt at tillægge en ringe bødestraf for tyveri gentagelsesvirkning, men derimod ikke en betinget fængselsstraf. De af dommen følgende virkninger for de statsborgerlige og andre rettigheder vedblive ligeledes, indtil æresoprejsning er givet. —

Den betingede straffedom har ved det norske udkast, der sikkert snart vil blive lov, atter gjort et stort skridt fremad. Belært af sine forgængeres fejl, formet af en Getz, og alsidig belyst og kritiseret af en stab af landets dygtigste jurister, er det blevet nr. et af alle de udkast, som hidtil ere fremkomne. For os danske kan det være en trøst, at norden også er nået i højde med europæisk udvikling på dette område, om vi end med beklagelse må erkende, at vi atter ere sejlede forbi af vort reformlystne broderland. Det burde dog være på tide for os at komme ud af »dødvandet«.

Aug. Goll.

Straffevæsenets organisation i China.

Af Ou-Tsong-Lien.

Det kinesiske kejserdømmme er delt i 20 provinser, med underafdelinger i departementer, arrondissementer, kantoner og distrikter. I spidsen for provinsen står en generalguvernør, som evropæerne kalde en vicekonge. Administrationen af hver provins er fordelt mellem underpræfekter, præfekter og guvernører og en chef for justitsen. Man kan regne 2 til 300 præfekter til en provins og 5 til 10 guvernører.

Karakteristisk for den judicielle organisation i China er det, at der ikke findes øvrigheder, som særligt ere udnævnte for det område. Den administrerende og dømmende embedsmand er den samme person. Præfekten eller underpræfekten er ved siden af sine mange andre administrative funktioner tillige dommer og politimester. Han skal våge over ordenen, modtage klager, finde ophavsmændene til forbrydelser og lovovertrædelser, fængsle dem, forhøre dem og dømme dem. Den anklagede kan kun forhøres og dømmes offentligt. Der findes ingen instruktion undtagen i tilfælde af komplot eller lige overfor røvere, som tilhøre en farlig bande. I så fald må man undgå overrumpling, som vil kunne forlede deltagerne til at befri fangen. Når dette tilfælde undtages, foregår alt offentligt. Præfekten er

alene dommer. Den afsagte dom er ikke endelig, førend sagen er kommen til Peking, til justitsministeren, og domfældelsen er approberet af ministeren. Men førend den når Peking, passerer den efterhånden gennem hænderne på guvernøren, chefen for justitsen og generalguvernøren i provinsen. Enhver af dem skal sige sin mening. Deri ligger der en ikke ringe garanti til fordel for den anklagede. Det er dog ikke den eneste garanti. Dersom den dømte protesterer, tages sagen op på ny. Men ikke nok dermed. Han kan også henvende sig til den centrale administration af sættemommere i Peking, og disse undersøge derpå sagen. Hvis endelig den dømte fremdeles protesterer, tilstilles protesten på hans forlangende kejseren, og han kan påbyde, at der sendes en undersøgelseskommission til provinsen. Dersom der er begået en fejl, blive alle de embedsmænd, som have haft med sagen at gøre, straffede. Man degraderer dem. Der er mange andre tilfælde, hvor præfekter eller underpræfekter erklæres for ansvarlige for forbrydelser, der ere begåede af den dem underlagte befolkning. Hvis et mord på forældre blev opdaget, eller en kone havde dræbt sin mand, vilde præfekten eller underpræfekten blive suspenderet i 1 år. Men i de tilfælde, hvor disse forbrydere erkendtes at lide af galskab, vilde ansvarligheden hos embedsmanden blive formindsket, uagtet de mod deres vidende skyldige ikke kunde have nogen nytte af en frikendelse.

Men man må lægge mærke til, at forbrydelsen overhovedet er begået af personer uden opdragelse og kundskaber. Vore embedsmænd drømme nok om at forbedre denne sørgelige tilstand. Og, når han har overtaget sin stilling, udsteder han en proklamation, hvori han, idet han pålægger befolkningen at opføre sig godt, fremsætter lovenes hovedforskrifter. Således bekendtgør han, at, hvis et barn begår en forbrydelse eller er vagabond, vil faderen blive draget til ansvar; dersom en discipel gør overgreb eller manifesterer mod den offentlige sikkerhed, vil skolemesteren

såvel som eleven blive dragne til ansvar; og hvis nogen begår et mord, ville naboerne løbe en risiko og blive straffede for ikke i tide at have bragt offeret den nødvendige hjælp.

Hver 14 dage lader han disse erklæringer gentage ved en offentlig udråber på de mest besøgte gader og i de fjerneste landsbyer.

Lige overfor disse officielle trusler stiller samfundet sig ganske naturligt på vagt mod alle symptomer på forbrydelser og forseelser.

Hvis en sådan ulykkeligvis indtræffer, straffer øvrigheden strængt den skyldige, som har tilstået, thi han er overbevist om, at det er en nyttig lære for mængden, at den skyldige straffes.

Hvad embedsmandens personlige ansvarlighed angår, kan man kun fordømme hans uheldige stilling.

Det er indlysende, at præfektens eller underpræfektens hverv er meget vanskeligt.

For at opmuntre hans administrative bestræbelser lader regeringen ham avancere i grad og klasse.

Regeringen har opmærksomhed for den gode opdragelse, som forældre give deres børn, og for de forstandige råd, som en hustru giver sin mand, det er derfor, at ascendenterne have ret til at tage del i deres descendents ærestitler, og at hustruen bærer sin mands titel.

Desuden benåder kejseren, fuld af velvillie mod alle sine undersætter, ofte ulykkelige domfældte.

Forøvrigt er det i China meget vanskeligt at finde et instrument, som kan frembringe drab, idet forbudet mod brugen af revolvere er meget strengt.

Den årlige statistik fra domstolen i Peking viser de meget tilfredstillende resultater af hele denne organisation. Gennemsnitstallet for mord overstiger ikke 10 personer om året, udenfor tilfælde af røveri og komplot.

Dødsstraf anvendes på mordere, røvere og politiske forrædere, uden nogen forandring, hvis man opnår tilståelse.

Exekutionen foregår offentlig og foretages af sparpretteren med sværdet.

Varetægt anvendes alene på anholdte, som ere anklagede for tyveri, bedrageri, sædelighedsforbrydelser, bankerot etc.

Fængsel anvendes på mordere, røvere og politiske forrædere før exekutionen af dødsstraffen.

Tugthusstraf findes ikke i China.

Den hyppigste straf, landflygtighed, anvendes på høje embedsmænd, som have modtaget ducører, som have gjort sig skyldige i tyverier eller underslæb af kejserens skat, i nederlag eller opgivelsen af en by ligeoverfor fjenden. Disse landflygtige sendes ofte over floden Amour, grænsen mellem China og Rusland; der ere de fri. De må fremstille sig for præfekten den første i hver måned. Efter tre eller sex år kunne de blive benådede efter en indberetning fra provinsens guvernør. Denne straf anvendes også på recidivist-tyve, soudenører, forledere til udsvævelser og falskmøntnere. Landflygtighedens varighed er ubestemt og beror på deres opførsel under den lokale øvrigheds tilsyn,

Forbud om ophold på et bestemt sted anvendes på den lokale øvrigheds funktionærer, som have forset sig ved udøvelsen af den dømmende myndighed.

Bødestraf findes ikke officielt; dog anvendes den mod købmænd, som have begået svig, eller mod rige mænd, som have begået ægteskabsbrud. I det første tilfælde tilkendes staten bøderne, i det andet fattigvæsenet.

Foruden de nævnte straffe anvendes slag med bambusstokke og den spanske kappe (cangul). Slagene gives i almindelighed opkrævere af grundskatter, som ikke kunne indbetale den forlangte sum i den tid, der er pålagt dem. Tallet af slagene vexler fra 10 til 200. De gives på lårene.

Hvad den spanske kappe angår, anvendes den på småtyve, lommetyve, småsnydere, for en tid fra en uge til tre måneder, og hele dagen ere de udstillede offentligt tilskue.

Ejere af bordeller underkastes også denne straf, når deres skammelige håndværk bliver opdaget.

De nuværende straffelove have været i kraft i to århundreder, de ere reviderede 1872 under kejser Toung-Tse og udgøre omtrent 24 bind med 436 artikler. Der findes specialister, som hengive sig til studiet af denne videnskab, og som senere indtræde i de lokale øvrigheder. I virkeligheden er det klart, at, uagtet embedsmændene søges ud af den oplyste klasse, vil den samme mand ikke kunne være kendt med de mange grene af virksomheden i embedet, som er betroet ham. (Bul. d. la Soc. Gen. d. Pris. 1892. S. 1184).

Den franske recidivistlov i 1891.

Som bekendt har Frankrig ved lov af 27 maj 1885 indført forvisning til kolonierne Guyanna og Ny-Kaledonien for sådanne recidivister, om hvem det må antages, at kun en forandret jordbund kan neutralisere deres anti-sociale tendenser. De henvises til ophold på fængselskoloniernes territorium og forblive der, så længe de endnu frembyde nogen fare for samfundet.

De vigtigste grupper, for hvilke forvisning anvendes, ere: Individuer, som i et tidsrum af 10 år, fraregnet straffetidens varighed, have undergået følgende domfældelser:

1. To domfældelser til offentligt arbejde eller til »afspærring« (reclusion*).
2. En domfældelse af denne art og 2 domme til fængselsstraf, enten for en egenlig forbrydelse (crime), eller,

*) Offentligt arbejde idømmes fra 5—20 år eller på livstid, reclusion fra 5—10 år.

for så vidt straffen overstiger fængsel i 3 måneder, for tyveri, bedrageri, vagabondering eller betleri.

3. 4 fængselsdomme af denne art.
4. 7 domfældelser, hvoraf 2 af den foran ommeldte art, og resten enten for vagabondering eller overtrædelse af polititilhold.

Endelig, og det er ikke af mindst betydning, kunne individer, som ernære sig offentlig ved utilladt spil eller prostitution på offentlig sted eller vej, anses som landstrygere og straffes som for vagabondering uanset om de have fast bopæl. — Dette gælder de falske spillere og souteneurs.

Forvisning er imidlertid ikke simpelthen en følge af at have undergået det nævnte antal domfældelser. Den må særlig pålægges i dommen og fremtræder da som et tillæg til hovedstraffen, der bliver at idømme som sædvanlig under hensyn til de forudgående domme og udstås i hjemlandet, før den dømte sendes bort.

Til at våge over fuldbyrdelsen af denne lov, hvis enkeltheder ere ordnede ved et dekret af 26 november 1885, er nedsat en kommission under forsæde af en statsråd, medlemmer af marine-, justits-, indenrigs- og kolonialministerierne. Det er denne kommission, som i disse dage har udsendt sin beretning om lovens virkemåde i 1891, og hvoraf her nogle meddelelser gives.

Siden lovens ikrafttræden og til d. 31 decbr. 1891 ere 8534 individer dømte til forvisning. Heraf ere imidlertid kun 4694 virkelig forviste, deraf 2218 til Ny-Kaledonien, 2476 til Guyanna. 403 vente på at komme afsted, 1028 udstå de dem idømte straffe af offentligt arbejde, 1455 de dem idømte straffe af afspærring eller fængsel, efter hvis udløb de ville blive forviste. 430 ere afgåede ved døden i Frankrig, og 514 ere benådede, nogle dog kun betinget.

I selve 1891 ere 965 forviste. Dette er unægtelig et overmåde ringe antal, når man tager i betragtning, at der i Frankrig i samme år i alt er afsagt 133466 domme lydende på offentligt arbejde, afspærring eller fængsel, og heraf ere

44735 domme for tyveri, 6463 for bedrageri og 17269 for vagabondering. Man spørger med rette sig selv, om 965 af 133466 ikke er et for magert resultat, og om domstolene ikke ere for frygtsomme til at benytte denne lov, hvis øjemed det var at rense Frankrig for recidivisterne.

Og et usvigeligt bevis for denne domstolenes mildhed kan hentes fra selve den officielle beretning. Thi af de nævnte 965 have 444 alt overskredet de 7 domfældelser, som udgøre det maximum, efter hvilket forvisning er mulig. Man ser nemlig, at

69	alt have lidt	8	domfældelser
66	— —	9	—
51	— —	10	—
137	— —	11—15	—
73	— —	16—20	—
36	— —	21—30	—
9	— —	31—40	—
2	— —	41—50	—

Endelig havde en af de forviste — en hædersmand i sandhed — undergået over 50 domme. Er dette ikke et for vidt drevet mådehold overfor disse forbrydelsens veteraner? Burde de ikke være forviste for lang tid siden?

I det hele repræsenterer disse 965 forviste den smukke sum af 8076 domfældelser, gennemsnitlig 9,7 for hver, eller omtrent 7 års fængsel.

Hvad forholdet mellem kønnene angår, er siden lovens ikrafttræden 1953 mænd forviste til Ny-Kaledonien, 265 kvinder, til Guyanna 2283 mænd, 193 kvinder, ialt 4236 mænd, 458 kvinder, eller 89 pct. mænd, 11 pct. kvinder. Af de i 1891 forviste giver beretningen nærmere oplysninger om 829. Af disse vare 756 mænd, 73 kvinder. Af mændene vare

	70 mellem 21 og 25 år
143	— 26 - 30 -
268	— 31 - 40 -
192	— 41 - 50 -
83	— 51 - 60 -

Gennemsnitsalderen for mænd er 37 år 5 mdr. For kvinder er den højere: 39 år 10 mdr. I tidligere år var gennemsnitsalderen for begge køn 40 år og derover, så at der særlig for mændenes vedkommende synes at kunne spores en tendens til at forvise dem i en yngre alder end tidligere.

De ugifte forbrydere ere, som overalt i forbryderverdenen, i majoritet: af 756 mænd ere 586 eller 78 pct. ugifte, af 73 kvinder 37 eller 51 pct. ugifte.

Endelig findes en statistik over de forvistes opdragelsesstandpunkt. Af 756 mænd var 184 eller 24 pct. ganske ulærte, 541 eller 72 pct. kunde læse og skrive, 31 eller 4 pct. havde nydt en elementær undervisning og ikke en eneste havde fået en højere opdragelse. Kvinderne stå på omtrent samme trin. Af 73 vare 29 ganske ulærte, 42 kunde læse og skrive, 2 havde fået elementær undervisning, og ingen havde nydt højere undervisning. (Archives de l'anthropologie crim. Nr. 44). A. G.

Dødsstraf og mord i de forenede Stater i Amerika.

Efter Howard Associations beretning for oktober 1892 er dødsstraffen afskaffet i følgende 3 af de forenede stater: Rhode-Island, Michigan og Wisconsin. I Kansas er den vel ikke afskaffet ved lov, men de facto. I disse stater vise tallene på mord imidlertid ingen tilvæxt. Næst Massachusetts er Rhode-Island endogså den stat i den nordatlantiske del af Unionen, hvor det laveste tal på mord forekommer. Det relativt største tal på henrettelser i 1889 fandtes i vestlige stater, og hyppigst forekomme de i de distrikter, hvor folkejustis ved lynchen særligt gør sig gældende.

Efter oplysninger fra kongresmedlemmet general Curtis var antallet af mord

1882.....	1467	1887.....	2335
1883.....	1697	1888.....	2184
1884.....	1465	1889.....	3567
1885.....	1808	1890.....	4290
1886.....	1499	1891.....	5906

Altså i det sidste år fire gange så mange som i 1882, og det uagtet dødsstraffen anvendes de jure og de facto i 44 stater og territorier i den nordamerikanske Union. I dette ser Howard Association, og det næppe med urette, et bevis for, at dødsstraffen ikke har nogen afskrækkende betydning.

Ved siden heraf skal ifølge den af FREDERIC WINES 1 juni 1890 foretagne optælling af fangerne i Amerikas Forenede Staters fængsler efter Nationaløkonomisk Tidsskrift 1893, 2 hefte, anføres følgende oplysninger.

Den nævnte dag sad der i de amerikanske fængsler 82329 personer, hvoraf imidlertid kun mellem 72 og 73000 vare endeligt dømte, medens henved 9000 kun vare anklagede. Af det samlede tal var ca. 76000 mænd, ca. 6400 kvinder; ca. 57300 hvide, deraf fødte i de Forenede Stater ca. 41000, udenfor de Forenede Stater ca. 16000, ca. 24300 negre, ca. 420 kinesere og 322 indianere. De fleste af forbryderne havde naturligvis gjort sig skyldige i forbrydelser mod ejendomsretten, mod sædeligheden, den offentlige orden etc., men som dømte eller anklagede for mord hensad dog ikke mindre end 7351 personer, deraf 6958 mænd og 393 kvinder (hvortil yderligere kommer nogle mordere, der figurerede under andre benævnelser). Af samtlige kvindelige fanger vare således lidt over 6 pct., af samtlige mandlige fanger derimod noget over 9 pct. dømte eller anklagede for mord. Af de ca. 7400 fanger vare 980 endnu ikke endelig dømte, men kun tiltalte for mord. Forholdet mellem antallet af fanger, dømte eller anklagede for mord, og folkemængden var i de Forenede Stater således 117 sådanne fanger pr. million, — men i de enkelte stater var forholdet, som man kan tænke, meget forskelligt. I

de nordatlantiske stater (Maine, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Rhode Island, Connecticut, New York, New Jersey og Pennsylvania) med tilsammen 17.4 mill. indb., fandtes der pr. 1 mill. kun 62 morder-fanger, i Massachusetts endog kun 38, i New York derimod 79. Lidt ugunstigere stillede forholdet sig i Nord-Central-Staterne (Ohio, Indiana, Illinois, Michigan, Wisconsin, Minnesota, Iowa, Missouri, Nord- og Syd-Dakota, Nebraska og Kansas), hvor der på en samlet folkemængde af 22.4 mill. for hver million fandtes 80 af den omtalte art fanger. Blandt disse stater var Minnesota (50), Ohio (59) og Iowa (60) de gunstigst, Indiana (103), og Kansas (121) de ugunstigst stillede. Blandt de sydatlantiske stater — med 8.9 mill. indb., og 123 morder-fanger pr. million — træffe vi Delaware med et så ringe forholdstal som 36 og Colombia-distriktet med forholdstallet 43, endvidere Maryland, Nord-Carolina, Vest-Virginia og Virginia med forholdstal som resp. 81, 86, 89 og 98; men dernæst træffe vi også her Syd-Carolina, Georgia og Florida med forholdstallene 138, 189 og 289. Endnu værre bliver det, når vi komme til Syd-Centralstaterne (Kentucky, Tennessee, Alabama, Mississippi, Louisiana [293!], Texas [327!], Oklahoma og Arkansas), hvor der lige overfor en samlet folkemængde af knap 11 mill. indb. findes 2545 morder-fanger, altså 232 pr. million. Men allerværst stillede ere dog de vestlige stater. I disse stater med en samlet befolkning af 3 mill. indb., fandtes pr. million 276 personer dømte eller anklagede for mord. Værst blandt disse stater ere: Idaho (308), Montana (340), California (346), Ny Mexiko (358), Nevada (896) og Arizona (906), — hvorimod Wyoming, Colorado, Utah, Washington og Oregon ere mere gunstigt stillede.

Rækkefølgen i forholdstallet bliver altså for den nordatlantiske, den nordcentrale, den sydatlantiske, den sydcentrale og den vestlige gruppe af stater resp. således: 62, 80, 123, 232, og 276. Og mellem de enkelte stater varierer forholdstallet fra under 40, i Delaware og Massachusetts,

til betydeligt over 300 i flere af de vestlige stater, — for ikke at tale om Nevada og Arizona.

Af de omtalte fanger var 4425 hvide, 2739 negre, 95 kinesere (deriblandt 1 japaneser) og 92 indianere. Blandt de hvide mordere indtog irklænderne den øverste plads. Af de mandlige fanger var den yngste 11, den ældste 86 år gammel, blandt de kvindelige henholdsvis 14 og 74. Af de mandlige fanger kunde 33 pct. hverken læse eller skrive, henimod 5 pct. kun læse, 62 pct. både læse og skrive. Af de kvindelige fanger kunde over 42 pct. hverken læse eller skrive, c. 7 pct. kun læse, og knap 51 pct. kunde både læse og skrive. I staterne med de særligt mange mordere er det navnlig, at de ikke ikke-læse- og skrivekyndige findes.

Omtrent en femtedel af fangerne var, da de fængsledes, arbejdsløse. Omtrent 20 pct. af de mandlige og 11 pct. af de kvindelige angaves at være drankere; omvendt vare 19 pct. af mændene og 48 pct. af kvinderne totalafholdsfolk.

Det siges, at omtrent 77 pct. af de omhandlede fanger havde gjort sig skyldige i »mord«, 23 pct. i »drab«; men nogen nøjagtig klassifikation er ikke mulig, da lovene i de forskellige stater ofte bruge det samme udtryk i forskellig betydning. Også straffene ere for de samme forbrydelser meget forskellige i de enkelte stater: i Arkansas, Colorado og Utah er f. ex. maximums-straffen for ufrivillig drab 1 år, — i Vermont er minimumsstraffen for den samme forbrydelse 7 år. Over halvdelen af dommene lød på over 20 år; stregheden i straffebestemmelser stiger i det hele fra øst til vest. Gennemsnitlig er hårdheden i straffen større for mænd end for kvinder, større for negre end for hvide, og allerstørst for kinesere.

For 2,5 pct. af morder-fangerne var der afsagt dødsdom; men udførelsen heraf opsattes i mange tilfælde, ofte i et år eller så. I løbet af 1890 fuldbyrdedes der 156 henrettelser (i Kentucky 17, i Nord-Carolina 15), og 117 lynching'er (i Mississippi 18). Disse tal ere de officielle, der antages at være noget mindre end de virkelige.

Den kriminelle retspleje i Danmark 1886—1890.

Det statistiske bureau har for et par måneder siden udgivet beretningen om den kriminelle retspleje i 1886—90. Det må påskønnes, at dette arbejde er fremkommet i langt kortere tid end tidligere.

Beretningen fremtræder derimod i den sædvanlige form med stedse manglende oplysninger om tilbagefaldet, et æmne, der er så betydningsfuldt for bedømmelsen af straffesagens indflydelse, særligt for de små straffes vedkommende og særligt på et tidspunkt, hvor reformen på straffevæsenets område er et brændende spørgsmål. Ligeledes mangler fremdeles oplysning om stilling i samfundet, nationalitet og religion.

Beretningen meddeler, at de domfældtes antal i perioden udgjorde 19303 personer, nemlig 14098 mænd og 5205 kvinder, mod 17921 personer, 13298 mænd og 4623 kvinder, i det foregående femår 1881—85. Der er således en stigning i almindelighed med 7,7 pct., for mænd 6,0 pct. og for kvinder 12,6 pct. i 1886—90. Selv om man vil tage de enkelte år i perioden i betragtning, bliver der dog også for disse, hvert for sig, en stigning, når undtages året 1886. Dette har det samme antal som 1885, 3531 personer, et tal, der i det foregående femår tilnærmelses-

vis var det gennemsnitlige, men i de følgende år bliver tallet næsten 3900 og i 1889 endogså 4161.

Går man en anden vej og sammenligner det årlige gennemsnitstal af domfældte på 100000 personer af begge køn på 10 år og derover, viser det sig, at dette tal i 1881 var 230, i 1885 224, 1886 223, men i 1887 241, 1889 258 og 1890 237. Altså selv om stigningen vel ad denne sidste vej bliver noget mindre end det absolute tals, så er den der dog, selv om der tages hensyn til den stadig stigende folkemængde, som det er sket ved beregningen af de ovenanførte gennemsnitstal for domfældte på 10 år og derover.

Hvad de enkelte forbrydelser angår, viser der sig for tyveri en nedgang fra det foregående femår, idet gennemsnitstallet årlig for 100000 personer på 10 år og derover var 114,4 domfældelser mod 118,6 i 1881—85. Tages femåret 1876—80 med, bliver forholdet endnu bedre, idet gennemsnitstallet for det femår for tyveri var 119,4.

Dette gælder iøvrigt så godt som alle forbrydelser mod ejendom, at de vise en nedgang i det her omhandlede femår, således:

tyveri.....	1876—80	119,4	1886—90	114,4
hæleri.....	—	6,8	—	4,7
røveri.....	—	1,2	—	1,0
ulovlig omgang med hitte-				
gods.....	—	5,8	—	4,7
bedrageri.....	—	31,9	—	27,3
små tyverier og bedragerier	—	4,1	—	3,3
falsk.....	—	7,7	—	9,8

Den sidstnævnte forbrydelse er således i den omhandlede kategori den eneste, som viser en stigning.

I forbrydelser mod den offentlige myndighed og orden findes ligeledes en stigning, nemlig fra 9,2 i 1881—85 til 11,3 i 1886—90. Mindre stigninger findes for mened

og falsk forklaring for retten, ligesom også for forsætlig brandstiftelse og andre forbrydelser. Endelig er der forbrydelser mod sædeligheden. Af disse ere voldtægt og blodskam faldne lidt, derimod anføres andre forbrydelser mod sædeligheden stegne fra 18,4 til 29,1 eller i absolute tal fra 1413 til 2340, altså omtrent med 1000. Dette kunde jo synes at tyde på en i høj grad foruroligende tilstand. Men i en artikel i Nationaløkonomisk Tidsskrift oplyser chefen for Københavns statistiske bureau, Hr. Rubin, at den opgivne stigning falder på de mere disciplinære, små straffe, som ikendes løsgættige kvinder i København, og som derfor ikke kunne yde et bidrag til bedømmelsen af sædelighedsstandpunktet. Bigami, fostermord, fosterfordrivelse og barnefødsel i dølgsmål ere forbrydelser, der alle ere aftagne; der fødes nu færre uægte børn end for 10 år siden.

Vold på person og legemsbeskadigelser har en nedgang i det årlige gennemsnitstal fra 14,2 i det foregående femår til 13,5 i 1886—90. For 1890 er tallet højest, nemlig 230.

Landsdelenes deltagelse i de domfældtes antal er forholdsvis den samme som tidligere. København har den største part, derefter købstæderne, og af disse stå igen de jyske forrest, endelig komme landdistrikterne på øerne foran de i Jylland. Således er det årlige gennemsnitstal på 100000 personer af begge køn på 10 år og derover i femåret i landdistrikterne i Jylland 139,7 mod 574,6 i København. Medens herefter antallet for landdistrikterne er langt lavere end for København og de øvrige købstæder, så er der dog en fortsat nedgang i gennemsnitstallet for disse sidst nævnte landsdele, medens der omvendt er en fortsat stigning i de sidste 3 femår for landdistrikterne.

Forholdet mellem kønnene var 1886—90 som 1:3,0 mod 1:3,1 i 1881—85 og 1:2,9 1876—80. Tages der tilige hensyn til alderen, viser stigningen for kvindekønnet sig fra 15—20 år helt ned til fra 40—45 år, men i de følgende

aldersklasser en nedgang, medens der for mandkønnet er en nedgang i aldersklasserne 20—25 år og derefter fra 45—50 år, men ellers i de øvrige aldersklasser en stigning.

Af hensynet til den rolle, 18 års alderen spiller i vor straffelovgivning, har beretningen delt aldersklassen 15—20 år i 2 dele, 15 til 18 og 18—20 år. På disse to afdelinger bliver det årlige gennemsnitstal på 100000 personer fra 10 år og derover i 1886—90 henholdsvis 428,6 af mandkøn og 166,5 af kvindkøn og 647,5 af m. og 329,1 af kv. mod henholdsvis 437,1 og 184,0 og 626,4 og 281,9 i 1881—85. Antallet af domfældelser i 10—25. års alderen er i 1886—90 6300 af mandkøn og 2533 af kvindkøn mod 5995 og 2221 i 1881—85, altså en fortsat stigning.

De højeste forholdsvise gennemsnitstal falde på de unge aldersklasser i København. Af mandkønnet er der her i aldersklassen 15—20 år i femåret 1881—85 gennemsnitlig årlig dømt henimod 2 pct. af befolkningen indenfor aldersklassen, i klassen 20—25 år over $1\frac{1}{2}$ pct. og i klassen 25—30 år over $1\frac{1}{10}$ pct. For femåret 1886—90 dømtes indenfor 15—20 års alderen kun $1\frac{7}{10}$ pct., indenfor 25—30 år kun lidt over 1 pct. af den til hver aldersklasse hørende befolkning. Altså det sidste femår stiller sig i så henseende gunstigere end det foregående. For kvindkønnets vedkommende ere de forholdsvise gennemsnitstal selvfølgelig noget mindre; 1,0 pct. af enhver af de omhandlede aldersklassers befolkning.

De idømte straffe vise fremdeles ligesom de foregående femår siden straffeloven af 1866 en formindsket anvendelse af de større og en hyppigere anvendelse af de mindre. Højere straf end vand og brød idømtes således 1866—70 lidt over 20 pct. og i hvert af de følgende 3 femår 17 pct. af samtlige forbrydere, 1886—90 lidt over 15 pct., deraf 10 pct. forbedringshusarbejde under 2 år. Fængsel på vand og brød idømtes næsten 52 pct.

Fangebefolkningen i Sveits i 1891.

Samtlige tugthusfanger i Sveits udgjorde i 1891 2644 eller i gennemsnit 0,91 af 1000 indvånere; 2302 vare mænd og 342 kvinder. Ved udgangen af året var antallet 1347, 1170 mænd og 177 kvinder.

Antallet af fængselsfanger var ialt 6279 eller i gennemsnit 2,15 af 1000 indvånere; 5232 vare mænd og 1047 kvinder. Ved udgangen af året var fængselsfangerne antal 753, 630 mænd og 123 kvinder.

De, der vare dømte til tvangsarbejde, udgjorde i alt 1179 eller 0,40 af 1000 indvånere; 940 vare mænd og 239 kvinder. Ved udgangen af året var tallet 561, 419 mænd og 142 kvinder.

Det samlede tal på tugthusfanger, fængselsfanger og tvangsarbejdere var for året 1891 i hele Sveits 10102 eller 3,46 på 1000 indvånere; 8474 eller 2,90 af 1000 vare mænd og 1628 eller 0,56 pct. af 1000 vare kvinder. Ved udgangen af året var det samlede tal 2661, 2217 mænd og 442 kvinder.

Årets tilgang for alle tre kategorier var 7264 og afgangen 7441; der var således en formindskelse i det samlede tal af 177, hvoraf 44 falder på tugthusfangerne.

For at beregne, hvormange anstalter man vilde behøve i Sveits, dersom straffuldbyrdelsen blev en fællessag, har man lagt det samlede tal ved udgangen af 1891 til

grund. Men det er dog derved erkendt, at det egenlige grundlag for en slig beregning vilde forplejningsdagens antal være, og derom mangler man fuld oplysning. Resultatet, man er kommen til, er dette, at der til fuldbyrdelse af straffen for de kriminelt dømte (tugthusfangerne) vilde behøves 5 à 6 anstalter, beregnede på 250 til 300 fanger, og til de korrektionelt dømte (fængselsfangerne) 3 à 4 af samme størrelse, som foran anført. Dette vilde altså blive 8 à 10 anstalter til fuldbyrdelse af straf på kriminelt og korrektionelt dømte i hele Sveits, medens man nu har 27 mer eller mindre formålstjenligt indrettede og mer eller mindre godt bestyrede strafanstalter. (Zeitschrift f. Schw. Strafr. Årg. 1892.

Afstraffelsen af børn i Luzern.

Af en beretning af 21 juli 1890 fra justitskommissionen til regeringsrådet i Luzern over antallet af unge forbrydere under 18 år uddrages følgende statistiske oplysninger:

Af personer mellem 10 og 18 år gl. indstilledes for domstolen i

1878... ..	14	} af disse erkendtes mangel på skelneevner (discernement) hos	22
1879.....	9		
1880.....	5	---	3
1881.....	8	---	8
1882.....	4	---	4
1883.....	5	---	5
1884.....	5	---	5
1885.....	7	---	7
1886.....	13	---	11
1887.....	4	---	4
1888.....	9	---	7
1889.....	16	---	14

Ved slutningen af september 1892 hensad der i centralfængslet i Luzern 14 eller 15 drenge under 17 år, straffede for sædelighedsforsæelser, bedrageri og tyveri.

Børnene blive hverken beskæftigede eller underviste i fængslet. De få ingen bevægelse i fri luft, og de ere ikke sjældent i det sletteste selskab. Og de ere for største delen børn, som domstolen har erklæret for at mangle skelneevne, hvilket efter andre lovgivninger vilde begrunde frifindelse. (Zeitsch. f. Schw. Strafrecht, årg. 1892. s. 562),

Fængselspraksis.

Sverige. Fångar och tidningar. Kungl. Fångvårdsstyrelsen har af förekommen anledning uti cirkulär, utfärdadt i februari detta år, bestämt att tidningar och periodiska skrifter, som utöfver sådana uppsatser, hvilka kunna tjäna till fångens uppbyggelse och förkofran i andligt och intellektuelt afseende, innehålla notiser om dagens händelser, meddelanden om sättegångsförhandlingar och mera dylikt, icke få, utan styrelsens medgifvande för särskilda fall, af fångarne innehafvas eller dem till läsning tillhandahållas.

— r —

Danmark. Under 10 januar har overinspektionen for fængselsvæsenet til direktørerne for samtlige strafanstalter udfærdiget følgende cirkulære:

På given anledning skulde overinspektionen tjenstligst anmode Hr. Direktøren om:

1. at indskærpe samtlige embeds- og bestillingsmænd i den Dem underlagte strafanstalt den dem i embeds- eller bestillingsmedfør påhvilende pligt til ikke at åbenbare,

hvad der, deres embede eller bestilling vedkommende bør holdes hemmeligt, med tilføjende, at de i overtrædelsestilfælde ville blive dragne til ansvar.

Hvad særligt angår offentlige publikationer, bladmeddelelser og lignende til et større publikum rettede meddelelser om fængselsforhold, fangers personalia og lignende, hvorom pågældende har erhvervet kundskab ifølge sin embedsstilling, må ingen sådan meddelelse gives i trykken eller offentlig fremføres, førend dens indhold gennem anstaltens inspektør og direktør har været forelagt overinspektionen og fremkomsten billiget af denne. De korte notiser om fanger, hvis navne ikke nævnes, i fængsels-selskabernes årlige beretninger eller lignende skrifter ere undtagne fra denne forskrift.

2. at tilkendegive anstaltens inspektør, at tilladelse til at bese strafanstalten af ham bør gives med megen varsomhed og kun til personer, der i følge deres livsstilling som fængselsembedsmænd, dommere, præster, læger, rigsdagsmænd, lærere eller lignende kunne antages at have en berettiget interesse af at bese anstalten og at ville benytte deres ved besøget erhvervede kundskab med diskretion. Ere sådanne personer ikke forsynede med en adgangstilladelse fra justitsministeriet, overinspektionen eller direktøren eller introducerede af en inspektøren bekendt mand, som garanterer deres identitet, bør der afkræves dem nøjagtig legitimation, og er denne ufyldestgørende, bør adgang negtes.

De besøgende skrive deres navne i en protokol, hvori tillige den forevisende embedsmand skriver sit navn, og en meddelelse om, hvem der i årets løb har besøgt anstalten, gives i årsrapporten.

3. at tilkendegive anstaltens inspektør og præst, at der ordenligvis ikke må gives gejstlige udenfor folkekirken adgang til at udøve sjælesorg overfor fanger af folkekirken. Skulde undtagelsesvis særlige omstændigheder, f. ex. en fanges indstændige ønske, tale for at fravige denne regel,

må sagen af inspektøren foranlediges forelagt overinspektionen, ledsaget af præstens erklæring, jfr. justitsministeriets skr. 27 april 1855.

Iøvrigt er det en selvfølge, at fængselspræsten vil have at rådføre sig med sine gejstlige foresatte om ethvert i hans gejstlige virksomhed indtræffende tvivlsomt tilfælde.

Literatur.

Samling af författningar och föreskrifter rörande Svenska fångvården. Detta arbete, som länge varit af behovet påkalladt, är på kungl. fångvårdsstyrelsens uppdrag utarbetadt och utgifvet af dess kammererare J. H. Nilsson samt innehåller så väl de i Svensk Författningssamling infördas som och samtliga öfriga, fångvårdsförvaltningen i allmänhet gällande instruktioner, reglementen och föreskrifter, som mycket underlättar hennes användelse.

— r —

Tidsskrift for Retsvidenskab, 5. årg. 1—4 h. 1892. Indhold: Den moderne retshistorie, af E. Hertzberg. Om föreningsrätt och församlingsfrihet, af Rydin. Om bevisførelsens begrænsning i straffesager, af Getz. Om skadeserstatning for ubest. formuestab og påførte legeml. onder eller sjælel. lidelser, af N. Lassen. Den Struenseeske proces, af Thoresen. Oversigt over de nord. landes lovgivning i 1891. Oversigt o. vigtigere frem. love i 1890. Mindre meddelelser. Om det sammenlign. retsstudium, dets øjemed og dets praktiske resultater, af Dr. Platon. Om de subj. hævdsbetingelser efter D. L. 5—5—1 og N. L. 5—5—3, af A. Petersen. Den Struenseeske proces. Replik af N. Lassen. Vigtigere fremmede love i 1890. Anmeldelser af nord. literatur. Nord. literaturfortegnelse for 1891. Oversigt over frem. literatur i 1881. Mindre meddelelser.

Samme. 6 årg. H. 1 og 2. 1893. Indhold: Ihering—Windscheid, af Hagerup. Om sondringen indenfor forbryderne med særligt hensyn til modsætningen mellem lejligheds- og vaneforbrydere, af Eyvind Olrik. Några anmärkningar om köp, leverans aftal och arbetsbeting, af Hj. Hammarskjöld. Den ny lov om nederlandske

17

statsborgerskab og indvånerskab, af Egidius. Folkrättsinstitutets 14de årsmøde i Genève 1892, af Klebn. Oversigt over de nordiske landes lovgivning i 1892. Literatur. Mindre meddelelser.

Bulletin de la Société gén. d. prisons. Nr. 5. 1892. Indhold: Selskabets møde i april. Penitentiære spørgsmål i Italien, af F. Crispi. Fængslerne i justitspaladset, af Guillet. Strafanstalten for kvinder i Rennes, af Rouvin. Revue du patronage. Penitentiær revue.

Samme Nr. 6. 1892. Indhold: Selskabets møde i maj. Reformen i fængslerne for korte straffe, af Dubois. Cellesystemet sammenlignet med fællesskole for unge fanger, af Revière. Transportation og strafarbejde, af Talkok og Griffiths. Bibliografi. Revue du patronage. Penitentiær revue.

Samme Nr. 7. 1892. Indhold: Selskabets møde i juni. Om løsdriven og liderlighed hos unge personer på 16 år, af E. Parser. Om tvangsarbejde, af Voisus. Om de unge fangers undervisning i de foren. Stater, af Brueyre. Revue de patronage. Penitentiær revue.

Samme Nr. 8. 1892. Indhold: Selskabets møde i novbr. Budgetkommissionens beretning, af Baucher. Beretning om straffekolonierne, af Chautemps. Straffuldbyrdelsen i China, af Ou-Tsong-Lieu. Revue du patronage og penitentiær revue.

Samme Nr. 1—5. 1893. Indhold: Selskabets møde i decbr. 1892. Hvad er der blevet af reformen af casier judiciaire, af Lèveillé. Det sveitsiske selskab for fængselsreformen og en ensartet strafferet i Sveits, af Corrévon. Selskabets møde i januar 1893. Forslaget til en reform af straffeloven, af Le Poittevin. Teksten til forslaget fra kommissionen for straffelovens revision, af Lacointa. Det penitentiære budget i deputeretkammeret, af Cremieux. Kolonialbudgettet, af Lojoye. Selskabets møde i marts 1893. Børns ansvarlighed, af Puibrand. Nødvendigheden af at revidere lovgivningen om internering af hensyn til forældremyndigheden, af Brueyre. Selskabets møde april 1893. Dødsstraffen, af Vanier. Om børns lediggang og militært engagement, af Voisus. Den kriminelle statistik og det penitentiære budget i senatet, af Rivière. Kampen mod forbrydelsen i England, af Griffiths.

Nytt juridiskt arkiv. Afd. II, Sjutt. Årg. 1892. H. I og 4. Indhold: Om den nya Väglagen, af H. Forsell. Om förfarandet då vilkorlig benäad lifstidsfänge begått brott af beskaffenhet att störa allmänna säkerheten, af C. O. Montan. Foreslagne ändringar i jordudstykningsretten, af Hj. Hammarskjöld. Forslag til förändrad

anordning af de jur. examina. Ett och annat om syn, af Ernst Trygger. Om förändringarna i antalet vad mot härads- och rådhus rätternas domor i Sverige åren 1850--1890, af P. A. Östergren. Bertillons anthropometriske metod att identificera brottslingar, af Retzius. Öfersikt af de vid 1892 års riksdag behandlade ärenden.

Zeitschrift f. Schw. Strafrecht. 1892. H. 3-6. Indhold: Dödsstraffen i kanton Vaud, af Soldan. Sædelighedsforsøelser efter Züricher strafferet, af Kronauer. Bernske straffedomme fra 16 årh., af Türler. Afgørelse i straffesager. Kantonale domme. Literatur. Forbrydelser og straffe i Schaffhausen, af Dr. Stokar. Udkast til en forbundslov om en disciplinær strafordning, af Carl Stoos. Fangebefolkningen i Sveits i 1891, af Hürbin. Grundlaget for en ensartet strafferet, uddrag af den sveits. juristforenings forhandlinger. Afgørelser i straffesager. Forbundets og kantonernes straffelovgivning. Literære anmeldelser. Om den betingede løsladelse, af Carl Stoos. To bøger om Frankrigs fængsler, ved Gautier. Uskyldig dømt. Aargauske strafferetskilder, af Dr. Merz. Carl Zürcher, nekrolog. Afgørelser i straffesager. Literære anmeldelser. Aargaus straffelovbog. Straffuldbyrdelsen i Neuchâtel og Luzern. Unge forbrydere. Forebyggende foranstaltninger mod forbrydelser. Foreningsanliggender.

Samme 1893. H. 1-2. Indhold: For og imod de ubestemte straffe, af Gautier. Operativ behandling og legemsbeskadigelse, af Stoos. Anvendelse af den ny lov om jury i Genf, af Picot. En straffelovbog for kanton Aargau, af Zürcher. De bernske korrektions- og arbejdsanstalter i St. Johannsen, Witzwyl, Ins og Arbejdshjemmet Tannenhof, af Hürbin. Professionelle og vaneforbrydere, et uddrag af strafregistrene i kanton Bern. Revisionen af Luzerns straffelovgivning. Den sveitsiske straffelovbog. Løsladte straffanger af tysk nationalitet. Afgørelser i strafsager.

Blätter für Gefängnisskunde. B. 27. H. 1-4. Indhold: Forord af Dr. Wirth. Ekerts, nekrolog, af Kirn. De nordam. forenede Staters fængselskongres, af Winther. Udviklingen i Elmira, af Winter. Meddelelser af litteraturen om forbryderantropologien, af Kirn. Korte meddelelser om straffuldbyrdelsen, anvendt på ungdommen, af Wirth. Strafanstalten Gaspic, af Sabljak. Beretning om fængselslærerkursus'et i landsfængslet i Freiburg, af Krause. Lov om celle i Sverige. Lov om deportation i Portugal. Stevens jubilæum. De unges afdeling i strafanstalten i Prag og i Marburg a. Drau. Den betingede domfældelse i Frankrig. Spørgsmålet om fængselsarbejdet, af Leffler. Om den lovmæssige regulering af straffuldbyrdelsen, af Böhmer og af Sichart. Opgaverne for de forenede tyske beskyttelsesforeninger, af Fuchs. Korrespondance fra og om strafanstalterne. Literatur. Foreningsanliggender.

Gerichtssaal. 46 Bd. H. 3—6. Indhold: Retten til at revse i sin strafferetlige betydning, af Dr. Hubrich. Skyld og straf af Dr. Mittelstädt. Om beskyttelsen af æren, og retten til fri meningsytning, af v. Bülow. Begrebet beskæftigelsessted, imod hensyn til den offentlige forsikring, af Dr. Hilfe. Små bidrag, af Dr. Damme. Determiniums og betinget domfældelse, af v. Burs. Fraværelse, udelivelse og forsømmelse af termin i straffeprocessen, af Dr. Kleinfeller. Små bidrag, af Damme. Literatur.

Adriano
Kill
Samme, B 47. H. 1—6. Indhold: Skyld og straf, af Dr. Mittelstädt. Børsen og straffelovgivningen, af Dr. L. Fuld. Godtgørelse for uskyldig lidt frihedsstraf eller varetagt. Når forfalskning af dokumenter foreligger, af Dr. Hugo Meyer. Om genoptagelsen af en retssag på grund af ny vidner, af Ditzgen. Den særlige del af norsk straffelov, ved A. Færden. Om beskadigelse af genstand, af Notening. Brøde og straf, af v. Buk. Endnu et ord om den såkaldte betingede domfældelse, af Prof. Zucker. Bødestrafpen efter den intern. krim. Forenings forhandlinger, af Stenglein. Stat og samfund i strafferetsplejen, af Herm. Ortloff. Blandede meddelelser om strafferetspleje. Om begrebet bevis, af Brodmann. Nogle bemærkninger om nødvendigheden af en reform i den nuværende forundersøgelse, af Dr. A. Zucker. Literære meddelelser.

Samme. B. 48, H. 1—3. Indhold: Efterskrift til: Om beskyttelse af æren, af v. Bülow. Om værdien af det statistiske bevis for misbrugen af korte frihedsstraffe, af Heinemann. Anstiftelse af at forlede til mened, af Otto Schanitz. De strafferetlige forskrifter i telegrafloven, af Fuld. Den straffbare bankerot, af Reichart. Den lovmæssige regulering af straffuldbyrdelsen, af Bøhmer. Beskæmmelsen af en afdøds minde, af Munsen. Literatur.

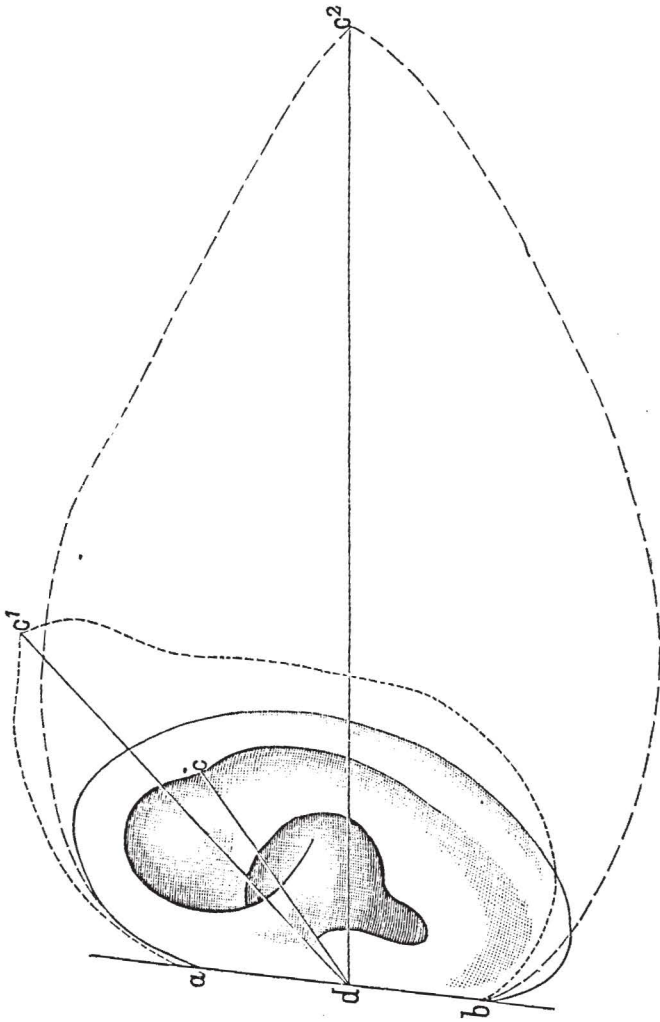
Bidrag til ørets anthropologi hos forbrydere.

Allerede fra oldtiden af har især kunstnere, men også videnskabsmænd været opmærksomme på ørebruskens forskellige udseende og sat dens form og størrelse i relation til vedkommendes karakter. MOREL (1837) påviste, at degenererte mennesker havde ikke alene en altereret psyche, men også abnormiteter ved enkelte legemsdele. Disse sidste kaldtes »stigmata heriditatis«, og hertil regnede han og senere LOMBROSO (1871) foranomalier ved ørebrusken. Senere er disse statistisk undersøgt og klassificeret af mange forskere, både ørelæger og anthropologer; nu sidst af GRADENIGO, VALI og EYLE. Den sidstnævnte opstillede en typus for det såkaldte »forbryderøre«. Alle disse forskere er enige i, at ørebrusken hos forbrydere og sindssyge viser flere og større foranomalier end hos almindelige mennesker, og de har som bevis herfor opstillet store statistiske tabeller, baserede på en stor række undersøgelser, der dog er foretaget uden anvendelse af noget mål. Gradenigo har f. ex. undersøgt først 15000 mænd og 10000 kvinder, alle ikke forbrydere og alle ikke sindssyge, og faststillet procenten af anomalier hos disse normale mennesker. Derefter undersøgte han 800 sindssyge og 467 straffanger, faststillede anomalier hos disse og sammenlignede resultatet med normale ører. Anomalierne grupperedes i

5?

1) stor lobulus, 2) forlænget og til kinden fastvoxet lobulus, 3) altfor stærkt fra hovedet devicerende ørebrusk, 4) assymetrisk ørebrusk o. s. v. Han fandt, at af forbrydere har kun 28 pct. normal ørebrusk, medens af normale mænd 56 pct. og af normale kvinder 65,6 pct. Normale mænd har altså normal ørebrusk dobbelt så hyppig som forbryderne. Dette vilde jo være tilfredstillende resultat, forudsat at man på den ene side kunde sådan i sin almindelighed faststille kriterierne på et normalt øre, og forudsat at man havde skarpt afstukket grænsen mellem det normale og abnorme øre. Det har man imidlertid ikke. Efter min formening er de nævnte undersøgelser derfor kun af relativt værd, idet de intet andet viser, end at vedkommende forsker mener, at de og de formanomalier findes hyppigere hos forbrydere og sindssyge end hos andre mennesker. Og da de kun baseres på et kun subjektivt skøn og ikke på målinger, er de vedkommende undersøgelsers ejendom, men kan ej kontrolleres. Hvad en kalder et stort øre, kalder en anden normalt, hvad en kalder et frastående øre, kalder en anden ikke frastående o. s. v. For at have videnskabelig almindelig gyldighed må resultaterne kunne kontrolleres.

Den i funktionel henseende mest fuldkomne form af ørebrusken er efter SCHWALBE den form, som findes hos de frygtsomme, lydhøre og raske dyr, nemlig den lange, spidse, kræmmerhusagtige, let bevægelige form. Da ørebrusken som andre organer passer til dyrets livsvilkår, forandres dens form med disse. Jo mindre brug dyret har for det ydre øre, desto mere reduceret findes det. Hos mennesket, hvor det kun ubetydeligt, dog noget, bidrager til lydopfattelsen og muligen til bestemmelse af lydretningen, er den omtrent ubevægelig og betydelig reduceret. Reduktionen foregår ikke på må og få, men efter visse bestemte dimensioner. Medens nemlig det funktionelt ypperligste ydre øre er langt og smalt, blir det reducerede kort og bredt, og hos mennesket er endog ørets sande bredde større end dets sande længde.

a-c²-b = ko øre,
a-c¹-b = bavians øre,
a-c-b = menneske øre,
c = den reducerede øre-
 spidstuberculum Dar-
 wini.

Fig. 1.

Samtidig optræder også de bøjede kanter lodret på længdeaxen. Ørebruskens fri rand rulles ind, og af dyreørets spids fås enten intet tilbage eller blot den lille valk eller spids på grænsen mellem øvre $\frac{1}{3}$ og nedre $\frac{2}{3}$, det såkaldte *tuberculum Darwini*. Man forstår således, at ørebruskens sande længde er fra tub. D. til basis, og ørebruskens sande bredde er dens basallinje, linjen mellem dens øvre og nedre insertionspunkt. Hvad man i almindelighed kalder ørets længde, svarer følgelig nærmest til sande bredde, og bredden til den sande længde. En større reduktion af den menneskelige ørebrusks enkelte afsnit og især af afstanden fra tub. D. til basallinjen i sammenligning med dyreøret skal repræsentere en højere civilisation og en abnorm størrelse, en excessiv udvikling af samme skulde være tegn på degradation.

For at mål af forbryderører kunne have gyldighed, må de sammenlignes med mål af normale ørebruske. Professor Schwalbe har i »Festschrift für Virchow 1891« leveret en udførlig statistik over nogle mål af ørebrusker hos tyskere, og det er ved sammenligning af hans resultater med de, hvortil jeg er kommen, at jeg tør drage mine slutninger. Ifølge velvillig privat underretning fra professoren til mig er hans målinger foretagne på lig af »normale« mennesker.

Hvad slags apparat han anvendte dertil, ved jeg ej. I almindelighed bruger man til måling af fangers ører for at fastsætte deres signalement BERTILLONS øremål. Da dette, der utvivlsomt er meget hensigtsmæssigt for sit øjemed, viste sig mindre praktisk for de målinger, jeg agtede at tage, benyttede jeg som mål en glimmerplade med indridset millimetermålestok. Pladen er 10×5 ctm., let håndterbar; den forener gennemsigtighed og styrke med holdbarhed mod fugtighed og temperaturforandringer. De tagne mål er følgende: (se tavle II).

1) største længde (ab), 2) største bredde (cd), 3) sande længde (gx), altså afstanden fra *tuberculum Darwini* til *incisura auris anterior*, lige over *tragus*, 4) sande bredde

(ef), altså basallinjen, 5) afstanden fra tub. D. til nedre insertionspunkt (fx), nedre linje, 6) afstanden fra tub. D. til øvre insertionspunkt (ex) øvre linje.

a—b = største længde,
c—d = største bredde.
e—f = basallinjen, sande bredde,
g—x = sande længde,
e—x = øvre linje,
f—x = nedre linje,
x = tuberculum Darwini.

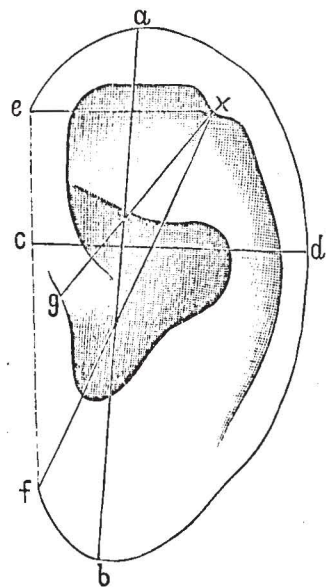

Fig. 2.

De to sidste linjer danner med basallinjen et triangel, hvis højde skulde repræsentere ørets dannelsesstrin. Af disse mål regnes ud den physiognomiske index, d. v. s. forholdet mellem øret største længde og bredde (den giver nemlig udtryk for det physiognomisk karakteristiske) samt den morphologiske index, d. v. s. forholdet mellem ørets sande længde og sande bredde (den giver udtryk for det anthropologisk karakteristiske). Desuden har jeg bestemt forholdet mellem ørets største længde og individets længde, udtrykt i $\frac{0}{100}$, samt noteret fangens fødested, alder og forbrydelsens art.

Undersøgelserne omfatter 252 ører af fanger i bodsfængslet i alderen fra 18—65 år. Bodsfængslets direktør har havt den godhed at lade mig undersøge fortrinsvis re-

cidivister. som altså helst kunde antages at være degene-
rerede. Det er derfor for største delen dem, jeg har un-
dersøgt.

I følgende tabel betegner tallene over linjen de af mig
fundne mål, de under linjen, de af professor Schwalbe
fundne; hvor disse sidste ikke er opført, mangler under-
søgelser.

Alder	15-20	20-30	30-40	40-50	60-70	Varierer mellem	Gennem- snitlig
Længden ab.....	62,1	60	63,3	64,1	66	51 og 75	61,35
		60,3	63,7	63,7	67,4	50 og 80	65,9
Bredden cd.....	37,7	36,8	38,1	36,6	38,3	31 og 46	37,5
		38,3	38,1	39,4	39,5	32 og 53	39,7
Basis ef.....	40	40,8	41		45	34 og 49	40,6
		41,9				33 og 58	44,4
Physiognomisk index cd. 100 ab.....	60,7	60,6	60,46	57,56		50 og 74	60,25
		61,7				50 og 78	60,5
Sande længde gx...	31,7	31,2	30,6		29,9	23 og 41	31
						22 og 49	35,9
Øvre linje ex.....	31,9	31,4	29,9			23 og 41	31,2
Nedre linje fx.....	44,3	43,9	43,7			34 og 55	43,8
Morphologisk index ef. 100 gx.....	131,3	131,7	136,5		146,5	100 og 200	132,8
						83,7 og 195,5	
Ørets længde i forhold til individets længe- de udtrykt i ‰...	37,9	37,5	35,8	38,7	39,2	31 og 44 ‰	37,5
							39,9

Af ovenstående tabel ses:

1) som Schwalbe påviste, finder også jeg en med

alderen tiltagende længde, bredde og basis. Påfaldende er de gennemgående mindre mål ved mine undersøgelser, samt både for længdens og breddens vedkommende aftagende mål fra 20—30 år, sandsynligvis beroende på en stærkere sammenrulning af brusken i denne individets kraftigste alder. Ørets i den senere alder tiltagende længde, bredde og basis beror nemlig i følge Schwalbe på indtrædende slappelse i de elastiske fibre i ørebruskens *subcutane* væv med deraf følgende udjævning af fordybningerne og fremspringene. Da længden tiltager mere end bredden, aftager den physiognomiske index. Oldingeøret er derfor absolut større end ungdommens, både længere og bredere, men er relativt smallere, da længden voxer mere end bredden.

2) De 3 afstande fra tuberc. Darwini til basallinjen (ex, fx og gx) aftager med alderen. Tuberc. D. nærmer sig altså til basis med tiltagende alder. Når nu samtidig længden, bredden og basis tiltager, må denne aftagen enten have sin grund i, at oldingeøret står mere ud fra hovedet end ynglingens, eller i, at helix randen med alderen krølles mere ind. Det sidste er dog usandsynligt.

3) Indtil 30—40 års alder aftager ørets længde i forhold til individets længde for derefter at tiltage. Hos småbørn (1 måned) har jeg fundet op til 70 ‰, og med tiltagende alder aftagende ‰, indtil 30—40 år. Indtil den fuldtudviklede manddom voxer altså individet forholdsvis mere end øret, men fra 40 år af voxer kun øret, medens individets længde snarere aftager, og forholdet nærmer sig til barndommens.

4) Som ventelig kunde være, viser mine resultater i det store og hele taget den skønneste overensstemmelse med de af normale ørebruske fundne mål.

Tuberculum Darwini forekommer som førnævnt langt fra altid. I mine tilfælde fandtes det i det hele i 49 pct. (Schwalbe 73), deraf beggesidig i 27,7 pct. (S. 70), kun højresidig 14,6 pct. (S. 12), kun venstresidig 6,5 pct. (S. 7)

og manglende i 51 pct. (S. 11); varierende i hyppighed i de forskellige aldre. Påfaldende er, hvor sjældent *tuberc. D.* fandtes i mine tilfælde i sammenligning med Schwalbes. Desuden fandt jeg *tuberc. D.* ofte betydeligt lavere nede på helix end det sted, hvor Schwalbe har bestemt dens plads.

Som det fremgår af Schwalbes og mine undersøgelser, varierer ørebruskens form og størrelse med alderen hos et og samme individ. Men lige sålidt som man altså vil finde øret ens hele livet igennem hos det enkelte individ, lige så lidt finder man 2 individer, som have ens ører. Ørets uforanderlighed hos den enkelte kan i det højeste tilnærmelsesvis påstås mellem 25 og 40 år; udenfor dette tidsrum forandres det tydeligt i forholdsvis kort tid. Da ørebrusken imidlertid beholder sin form, trods minespil, er den alligevel skikket til at tages med ved optagelsen af en persons signalement, hvortil den efter Bertillons forslag også benyttes såvel i Frankrig som også i flere andre lande.

Som nævnt, er de af mig fundne mål påfaldende små i sammenligning med Schwalbes. De af mig undersøgte norske forbryderes ører er mindre end ørerne hos normale tyskere.

Ved målingen af 8 ører af forbryderske lapper fandtes øret overmåde lidet i forhold til individets længde (35,7 ‰), og det uagtet de alle var små folk. Den physiognomiske og morphologiske index var derimod begge normale. Lapperne havde altså normalt formede men meget små ører.

I korthed er mine resultater følgende:

- 1) Ørebruskens størrelse varierer hos et og samme individ med alderen.
- 2) Ørebruskens form varierer hos et og samme individ med alderen.
- 3) Ørebruskens fraståenhed fra hovedet varierer hos et og samme individ med alderen.
- 4) Norske forbryderes ørebrusk synes at være mindre end endog normale tyskeres; og specielt synes øret at

være allermindst hos forbryderske lapper, denne lavtstående folkestamme.

- 5) Forbyderes ører står anthropologisk på samme standpunkt som andre menneskers, idet den morphologiske index hos forbrydere er omtrent den samme som hos andre mennesker og
- 6) skulde altså efter mine undersøgelser nogen typus for forbryderøre ikke kunne antages.

Kristiania, 22 juli 1893.

Hans Daae.

Første Assistentlæge
ved Rigshospitalets Afdeling for Øre-,
Næse- og Hals sygdomme.

Børnehjemssagen i Danmark.

Midt i juni har ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet efter samråd med justitsministeriet nedsat en kommission til overvejelse af de forskellige børnehjemssagen i dens helhed vedrørende spørgsmål samt i forbindelse hermed spørgsmålet om foranstaltninger til fyldestgørelse af statens forpligtelse overfor børnenes moralske opdragelse.

Kommissionen består af Birkedommer OLDENBURG, Borgmester JACOB, Professor C. TORP, Politiinspektør C. PETERSEN, Fængselspræst V. LÜTKEN, Bestyrer af Holsteinsminde L. BUDDE og Lærer C. CHRISTENSEN.

Det vil navnlig blive kommissionens opgave at undersøge og udtale sig om:

- 1) hvorvidt de foreliggende samfundsforhold i landet indeholde en opfordring for staten til at tilstræbe en videre udvikling af foranstaltninger til opfyldelse af statens forpligtelse til at våge over den opvoxende slægts moralske opdragelse; ad hvilke veje man i bekræftende fald bør gå, og i hvilket omfang foranstaltningerne bør træffes;
- 2) hvorledes den eventuelle iværksættelse af slige foranstaltninger bør påvirke statens stilling til børnehjemmene;
- 3) hvilke fordringer der, ved et muligt forøget tilskud til børnehjemmene, må stilles til de enkelte børnehjem, for at det kan anerkendes for understøttelsesberettiget, efter hvilke principer fordelingen bør finde sted, og i forbindelse hermed, hvorledes omfanget af statens forpligtelser herefter vil stille sig på grundlag af de bestående og i en nærmere

tid forventede forhold, endelig, hvorledes den vedvarende kontrol med de understøttede børnehjem rettest etableres.

Som man ser, er børnehjemssagen sat i spidsen og dertil føjet spørgsmålet om børns moralske opdragelse, altså om behandlingen af vanartede og forbryderske børn. Sandsynligt er det, at det er Kanasagen, som har givet stødet til kommissionens nedsættelse. I børnehjemmet Kana, hvor der opdroges drenge fra en ringe alder til konfirmationen, var en stor dreng bleven forført til utugt af plejemoderen, og da drengen blev så gammel, at han skulde til at udgå fra hjemmet, kvalte hun ham for at skjule forbrydelsen. Når Kanasagen har været ophavet til kommissionen, må man for så vidt føle en vis tilfredshed ved, at den sag er kommen for dagen. På den anden side kan et og andet tyde på, at hovedvægten for kommissionens virksomhed er tænkt at skulle lægges på behandlingen af de moralsk forsømte børn. Derfor taler blandt andet kommissionens sammensætning, der væsenlig er dannet af mænd, der have eller kunne tænkes at have beskæftiget sig med forsømte børn. Desuden bragte et dagblad nogle dage umiddelbart før offentliggørelsen af kommissionens nedsættelse nogle artikler af et af kommissionens medlemmer, professor Torp, der kun behandlede de forsømte børn. Det kunde se ud, som de skulde forklare publikum, hvad kommissionens opgave skulde være. Når endelig det er klart, at det store spørgsmål er det om de vanartede børn, så sluges ganske børnehjemmene af dette.

Det er vel tvivlsomt, om det er rigtigt, at man har villet sætte disse to spørgsmål under et. Og det er tvivlsomt, om det vigtige spørgsmål om de vanartede børn vinder noget ved denne forening, eller om det ikke snarere taber noget derved. Opmærksomheden henledes derved let på noget andet. Børnehjemssagen er fra præsteskabets side stillet op i den senere tid som en menigheds-sag, og man har bestræbt sig for at drage spørgsmålet om

de vanartede og forbryderske børn med ind under børnehjemssagen. Men derved døber man barnet med et fejlagtigt navn, thi det er ikke et børnehjem, talen kan være om ved disse børns anbringelse, det er tvangsopdragelse med hvad dertil hører, og det kommer ikke børnehjemssagen ved.

Altså, lad det være Kanasagen, der er oprindelsen til kommissionen, og lad være, at det havde været ønskeligere, om »børnehjemssagen« havde været sat i anden række, glædeligt er det dog, at kommissionen er nedsat, og at sagen skal til behandling. Under de foran udtalte forudsætninger tør man sikkert glæde sig til, at de så længe ventede forholdsregler til vanartede og forbryderske børns behandling ville blive resultatet af kommissionens virksomhed. Ingen kan med større glæde imødesee dette end jeg, som lige fra dette tidsskrifts første årgang igennem 15 år, på forskellig vis har søgt at oplyse og meddele, hvad der fandtes og fremkom i den sag rundt om i verden, også hos os. Tidsskriftet har i det spørgsmål i fuldt mål opfyldt sin opgave.

Nærværende tidsskrift har hos os ikke blot været det første, men tildels også det eneste, som har behandlet spørgsmålet. Ingen kan derfor, som sagt, med større opmærksomhed imødesee det eventuelle resultat af kommissionens arbejde. Megen besværlighed og lang tid vil det næppe tage. Erfaringsmæssige oplysninger foreligge jo flere steder fra, og den norske lovkommissions udmærkede arbejde i det spørgsmål vil være et fortrinligt grundlag, der vil lette arbejdet herhjemme i højeste grad. Adskillige af de herhenhørende spørgsmål ere debatterede og forsøgte i andre lande i så vid udstrækning, at deres afgørelse næsten synes at være falden i forvejen. I hvad der i den sidste tid hos os offentlig er bemærket og fremsat om spørgsmålet såvel i dets helhed som i enkeltheder, viser der sig også så stor en overensstemmelse i principerne, at der også af den grund tør forventes en redegørelse for kommissionens overvejelser indenfor et overskueligt tidsrum.

I tidsskriftets 4 årgang, for 1881, opregnede jeg side 239 de mangler, som vor lovgivning havde, for at den kunde siges at give regler for en rationel behandling af forsømte børn og unge lovovertrædere. Da forholdene ere uforandrede siden den gang, skal jeg tillade mig at gentage dem her; det er jo de punkter, hvorpå kommissionen skal råde bod:

At vor lovgivning mangler en ren og klar almindelig tilkendegivelse af, at hensigten med den retslige behandling af børnene er forebyggelse af større sædelig fordærvelse gennem opdragelse, men ikke straf, således at denne sidste ved retsanvendelsen kun kan blive undtagelse og ikke som nu regelen;

at vor lovgivning foranlediger:

at børn under 10 år komme til at stå udenfor al behandling, indtil der foreligger noget meget graverende, som sandsynligvis er udsprunget af en allerede vidt fremskreden fordærvelse;

at børn mellem 10 og 15 år, som følge af det foran bemærkede, i mange tilfælde alt ere meget fordærvede, forinden en behandling indtræder;

at disse sidstnævnte børn kunne slippe med en advarsel eller i det højeste få prygl og så vende tilbage til de gamle forhold;

at børn under 15 år ikke kunne straffes for betleri, skønt det professionelle tiggeri er en farlig kilde til andre overtrædelser, hvilket erfaringen noksom viser;

at unge personer fra 15 til 18 år aldeles ikke underkastes nogen forebyggende behandling, men kun straf, skønt denne aldersperiode er den vanskeligste i hele ungdommen og særlig trænger til opdragende vejledning;

at der ikke lægges tilbørlig vægt på den gentagne skoleforsømmelse som årsag til at skride ind imod barnet, skønt skulkeri som oftest er indledningen til andre laster;

at anbringelse til opdragelse kun er en undtagelse;
at anbringelsen hovedsagelig skyldes det private initiativ;
at anbringelsen, som følge af det foranstående, i de fleste tilfælde kommer for silde;
endvidere:
at der for anbringelsens vedkommende ganske mangler en ordning;
at der som følge deraf finder en sammenblanding af de forskellige kategorier sted i den samme anstalt;
at de private anstalter ere uden offentlig kontrol;
at der ikke findes godkendte regulative bestemmelser for anstalternes virksomhed;
at vor lovgivning mangler en bestemmelse om, at forældremyndigheden ved barnets anbringelse går over til plejeforældrene eller anstalten.

Tidsskriftet indeholder sammesteds en antydning af, hvorledes disse mangler ville kunne afhjælpes. Nogle modifikationer i så henseende kunne på enkelte punkter tænkes, men i hovedsagen må de fremtidige afgørelser komme til at følge antydningen, fordi den falder sammen med allerede fastslåede principer.

På forhånd kan jeg ønske kommissionen til lykke. Det er en smuk opgave, den har fået at løse, og det er en tilfredsstillende opgave, forsåvidt som løsningen, der umuligt kan falde udenfor de engang fastslåede og prøvede principer, altid, selv om der kan tvistes om nogle enkeltheder, må føre til en bedre, mere heldbringende tilstand for samfundet end den nuværende.

Fr. Stuckenberg.

Penitentiära frågor inför svenska riksdagen.

1. Prygelstraffet.

Om dess afskaffande i fängelserna väcktes motion vid lagtima riksmötet 1892. För denna motion anfördes hufvudsakligen följande.

Användningen af prygelstraffet grundade sig egentligen på en administrativ stadga af Kgl. Majt. i afseende på hvilkens utfärdande riksdagen hvarken blifvit hörd eller gifvit sitt bifall; och då Kgl. Majt. icke torde ega laglig befogenhet att i administrativ ordning stadga kroppsstraff, så kunde en sådan straffart icke sägas hafva en laglig tillvaro.

Under nuvarande förhållande vore ådömandet af prygelstraff lagdt i fängelsedirektörens händer, och han kunde missbruka denna sin makt att hämnas på den gent emot honom värnlöse fången, som i ett eller annat afseende vållat honom obehag. Det torde icke finnas något annat exempel på, att en domare får döma i egen sak. Äfven den aflägsnaste möjlighet för, att han kan vänta nytta eller skada af domen, gör honom enligt alla lands lagar jäfvig.

Prygelstraffet vore ett motbudande straff och ett straff, som icke öfverensstämmer med nutidens uppfattning af straffet och dess ändamål. Det utdömdes af våra dagars folk, som så gerna berömmar sig af sin odling och sin människovänlighet.

Lika litet som upphäfvandet af spö- och risstraffen 1855, husagan 1858 samt prygel- och daggstraffen för militärer 1868 medfört någon olägenhet, lika litet skulle prygelstraffets afskaffande i fängelserna för framtiden vålla någon skada. Det vore numera äfven obehöfligt, alldenstund de förfintliga disciplinärstraffen — mistning af åtskilliga förmåner samt ljus eller mörk cell utan sängkläder eller arbete — kunna göras ganska eftertryckliga, och som bevakningen tillåtes att både bära och begagna huggare och revolver.

Prygelstraffets användande motverkar väsentligen en bland fängelseväsendets hufvuduppgifter, nämligen fångens förbättring. Ty en gammal erfarenhet sedan tiden för kroppsstraffens allmännare begagnande, och som då i främsta rummet anfördes som skäl för deras afskaffande, var deras förnedrande och försämrande inflytande, hvilket i hög grad försvårade individens uppättande i egna ögon och derigenom gjorde honom hemfallen åt lasten och brottet.

Häremot androgs bland annat:

Man hade ifrågasatt Kgl. Majts. behörighet att hafva stiftat lagen om prygelstraffet. Men på den tid, då lagen stiftades, föll den säkenligen inom Kgl. Majts lagstiftningsområde. Ifrågavarande straffart kunde därför icke fränkännas laglig tillvaro.

Det vore blott inom gemensamhetsfängelserna prygelstraffet användes. Och i dessa anstalter samlades personer från de sorgligaste lagren af samhället, personer bland hvilka icke få mistat nästan all känsla för sitt en gång inneboende människovärde; det är en samling af personifierad list, lögn och våld, som gör, att den bevakning, som har med dem att göra, är utsatt för daglig och stundlig fara till både lif och lem. Dessa farliga element i fängverlden förvaras, arbeta, röra sig i gemensamhetsfängelset tillsammans med de öfriga, hvilka kunna vara, relativt taget, oförderfvade. Det gäller för de förra, de mest förhärdatede och hänsynslösa viljorna, att slå dessa senare under

sig och förhindra de inflytelser till ett bättre, som från fängelsefunktionärernas och bevakningens sida söka bland dem göra sig gällande. I detta syfte, hvars ernående skulle göra dem till herrar inom fängelset, utöfva de ett rent af tyranniskt regemente öfver de svagare viljorna bland fångarne, bland dem som tendera till förbättring, och så starkt är trycket af dessa mera kraftiga viljor, att, äfven der bättringsuppsåtet varit än så uppriktigt, det dock uppgifvits — man har nog velat, men man har af fruktan för kamraterna icke vågat. Det är klart, att mot den respekt de kraftigare viljorna inom gemensamhetsfängelset kunna utöfva på de öfriga behöfves från bevakningens sida verkliga kraftmedel för att uppväga dessa farliga inflytelser. Ty skulle de mera välsinnade bland fångarne märka, att de vid dessa försök att neutralisera dessa äro utan tillbörligt skydd från bevakningens sida, skulle de märka, att denna icke eger anlita de medel, hvarigenom de hos dessa medtäflare om makten inom fängelset kunna skaffa sig respekt, då kan man icke begära, att dessa svagare viljor verkligen skola fortfarande våga att intaga den om ock passiva, så dock välsinnade hållning, hvars bibehållande dock är i både samhällets, deras eget och bevakningens välförstådda intresse. Och om bevakningspersonalen finner, att den på detta vis beröfvas det stöd, som på oförmälda sätt kan komma den till del, hvad blir följderna? Tror man verkligen, att en liten styrka här i vårt land, ungefär 300 mot 2000, under alla förhållanden skall vara i stånd att upprätthålla ordning och skick inom fängelserna? Det är omöjligt. De bevakande måste då å sin sida börja att svika i sin tjensteutöfning, måste lära sig att blunda och tiga. Hvilken blir då befällets ställning? Den blir fullkomligt ohållbar.

Det vore icke sant, att de nu befintliga disciplinär-cellstraffen kunna genom mistning af åtskilliga lättnader göras ganska eftertryckliga, så att man kan lära fångarne att frukta dem lika mycket som något annat straff. Just på en stor del af ifrågavarande fångar utöfva cellstraffen

mycket litet eller intet inflytande. De skratta åt dem. Hvarje förhoppning om deras förbättring genom cellsystemet har ock beklagligen bra ofta synts kullkastad; åtskilliga af dem, de lätjefulla, kunna till och med känna som ett behagligt afbrott att få tillbringa någon tid i cell, de göra der ingenting, man kan icke tvinga dem till arbete. När kroppsstraffen tagas bort, finnes intet medel kvar att af dessa tilltvinga sig lydnad; de veta, att man icke kan svälta ihjäl dem, andra försakelser äro de nog vana vid för att tillmäta dem någon betydelse, helst de icke längre kunna vidhållas, utan att slå öfver i det barbariska. Det veta de, och de göra alldeles som de vilja.

En ganska vanlig iakttagelse både inom vårt och andra land vore, att just de värsta våldsverkarne, de mest brutala viljorna, icke hafva så mycket respekt för något som för svedan i det egna skinnet; och det vore också på denna erfarenhet, som straffebestämmelserna inom fångelserne i alla land måste stödja sig. Det sades väl, att det är barbariskt, att Sverige bibehållit prygelstraffet. Men skall prygelstraffets bibehållande utmärka barbari, då delar Sverige detta sorgliga öde med land, hvilka nämnas bland kulturens främste bärare inom Europa.

Att fångens förbättring inom fångelset skulle motverkas genom prygelstraffet, vore en missuppfattning. Såsom motbevisning kunde åberopas hvad som nyligen meddelats om förhållandet mellan de mer och mindre förderfvade viljorna inom fångelserna. Ty har man icke medel att sätta sig i respekt hos de förra, så kan man heller icke förbättra de senare, äfven om dessa verkligen skulle både kunna och vilja förbättras. De förra hafva vi ingen förhoppning om; och de senare undandragas vårt inflytande i den mån de tvingas in under de andras välde.

Den förmodan hade utkastats, att direktörerna kunna använda sin makt att ådöma prygelstraff för att hämnas på fångarne. Att dessa senare icke hysa sådan fruktan, bevisas dermed, att de vid mönstringarne pläga klaga öfver

allt upptänkligt, smått och stort, samt mot direktörerna rikta de mest orimliga beskyllningar. Egendomligt vore för öfrigt, att under det att fångarne gerna klaga öfver allt möjligt, aldrig någon klagan förspörjes hos dem öfver undfånget prygelstraff. Det torde möjligen visa, att fångarne sjelfva uppfatta nu förevarande humanitetsfråga på annat sätt än motionären.

Hvad som yttrats mot prygelstraffets borttagande ansågs så talande, att riksdagen icke blottt förkastade sjelfva motionen derom utan ock lagutskottets i anledning af densamma framställda förslag om en skrivelse till Kgl. Majt med anhållan, det Kgl. Majt ville taga i öfvervägande, huruvida prygelstraffet såsom extra judiciel bestraffning må kunna afskaffas samt, der detta finnes icke böra ske, på hvad sätt straffet må kunna inskränkas och underkastas lämplig, mot missbruk betryggande kontroll.

2. Dödsstraffet.

Sistlidne vinter blef en dödsdom stadfäst af Kgl. Majt. Denna hade fällts öfver Perjohan Petersson från Mossbo i Alfta socken, hvilken var hufvudman i det mord, som af honom, hans fader och broder föröfvats på länsman-
nen Gawell och fjärdingsmannen Norén, då dessa in-
funno sig i deras hem för att hålla undersökning rörande
lönkrögeri; och afrättningen verkställdes den 17 mars på
länsfängelset i Gefle.

Delvis i anledning af denna dödsdom väcktes vid inne-
varande riksdag tvänne motioner om dödsstraffets afskaf-
fande. I den ena föreslogs dess borttagande för alltid och
i den andra dess suspenderande under så lång period, att
det kunde utrönas, huruvida rättsäkerheten kunde tryggas
utan, att afrättningar egde rum.

Motionärarna och deras meningsfränder framstälde som
skäl för dödsstraffets afskaffande i korthet:

Kristendomen tillåter icke någon jordisk makt att taga en annans lif. Det är endast Gud som är herre öfver lif och död. Öfverheten skall med rättvisans svärd skipa rätt och rättvisa bland människorna. Men den rätten att taga en annans lif har den icke. Man skall icke kunna uppvisa ett enda exegetiskt hållbart bevis derpå ur vårt nya testamente. Den innersta nerven i nya testamentets lagstiftning är dessutom kärlekan, som söker den fallnes upprättelse, men icke den fallnes förpassande utom området för förbättring.

Dödsstraffet verkar ingalunda kraftigare än något annat straffmedel att afskräcka brottsligt sinnade personer från begåendet af brott. Om en afrättning inger fasa, så är det hos den stora fredliga mängden, som har vaket samvete. Det gifves talrika exempel på, att brottslingar, som åsett en afrättning eller fått kännedom derom, genast derofter begått brott, hvilka straffas med livets förlust. Hvad brottslingen vid planläggningen tänker på, det är att undgå allt straff. Afrättningen blir ej heller någon oblandad nesa, någon skamfläck för brottslingens minne — utan den gör honom snarere till en intressant och märklig person, sedan allmänheten genom tidningarne fått sysselsätta sig med honom till det sista. Något verksamt afskräckande i sjelfva afrättningen fins ej heller, sedan denna försiggår inom fängelsets portar.

Om man förmenar, att utomordentligt grofva brott fordra utomordentliga straff, livets förlust, således vill tillfredsställen rättvisans fordringar, så må man också svara för, att brotten med full rättvisa bedömas, graderas. Men att här fylla rättvisans kraf är helt enkelt omöjligt. Föröfvarne af de gröfsta brotten äro ej oftast, snarare sällan, de mest förhårdade brottslingarne och, när så någon gång är händelsen, kan man i regeln spåra orsaken dertill i missförhållanden, i hvilka hela samhället är djupt medansvarigt.

Dödsstraffet kunde drabba en oskyldig person. och en upprättelse blefve icke möjlig.

Staten behöfver icke ens förberörde straff såsom nödvärn till skydd för sina fredliga medborgare, sedan fängelsystemet numera är så ordnad, att man kan på det fullkomligaste oskadliggöra en brottsling, som är vådlig för samhället.

I land, der dödsstraffet afskaffats, hafva de grofva brottens antal ingalunda ökats utan tvärt om förminskats.

Häremot anfördes i hufvudsak följande:

Att dödsstraffet vore fullt enligt med kristendomens ande, hade tydligt påvisats af sådana män som Martensen i hans kristliga etik, Charles Kingsley i hans ryktbara framställning af dödsstraffen och Luthart i hans apologetiska försök; och dessas auktoritet kunde godt uppväga deras, som nu ville från nytestamentlig ståndpunkt utdöma detsamma.

Man hade sagt, att det är att kränka kärleken att taga en annans lif. Men det kan med fog påstås, att detta icke alltid är fallet. Ty mången gång har det inträffat, att missdådaren gått till afrättsplatsen med ett lugn, en frimodighet och ett hopp, som lät kärleken tro, att det var en verklig välgerning, som bevisades honom, att han blef förflyttad ur detta lifvet.

Då man velat göra den åsigten gällande, att samhället icke eger taga hvad det icke gifvit, d. ä. här en människas lif, må det allenast påvisas, att denna sats härrör af en uppfattning om statens väsen, som lagstiftaren icke vill dela, och mot hvars giltighet man föröfrigt icke utan fog invändt, att det icke kan vara följdriktigt att medgifva staten rätt att för sitt ändamål kräfva sina ädlaste söners lif, men förneka dess befogenhet att till bevarande af sina medlemmas trygghet taga missdådarens.

Straffets hufvudsakliga ändamål är icke vare sig att afsärräcka eller att positivt verka till brottslingens moraliska förbättring; hvaraf följer, att man icke kan tillmäta de

skäl emot dödsstraffet, som dess motståndare sökt och trott sig finna hos nämnda straffteorier, någon afgörande betydelse.

När man med stöd af brottmålsstatistiken från land, som afskaffat dödsstraffet, söker visa, att farhågorna för att dödsstraffets borttagande skulle öka antalet förbrytelser, för hvilka dylikt straff förut varit stadgadt, äro ogrundade, inlåter man sig dermed på en sannolikhetsbevisning af synnerligen vanskligen art, alldenstund man dervid lemnar ur räkningen de andra faktorer, som hafva kunnat medverka till det påvisade resultatet. För öfrigt må erinras, att en fråga sådan som den förvarande bör afgöras, om icke uteslutande, så dock företrädevis ur synpunkten af ett lands egna förhållanden, dess kultur och seder.

Påståendet, att dödsstraffet utan våda skulle kunna ersättas med den straffart, som i vårt land för närvarande alternativt stadgas såsom påföljd för de grofva förbrytelser hvarom här är fråga, nämligen straffarbete på lifstid, kan icke heller tillerkännas giltighet. Svårigheterna att göra tillsynen i fängelserna i alla afseenden så effektiv, att möjlighet för lifstidssfänge icke förefinnes att begå ett brott som lagstiftningen hittills belagt med dödsstraff, äro, enligt hvad erfarenheten noggsamt visat, oöfvervinneliga, så framt frihetsstraffet icke skall verkställas på ett sådant sätt, som är helt och hållet oförenligt med ett civiliseradt samhälles fordringar på verkställigheten af frihetsstraff. Full trygghet i detta afseende för samhället lärer sålunda äfven med den möjligast stränga tillsyn och ändamålsenliga anordningar i öfrigt icke kunna förväntas, och det kan icke vara med rättens fordringar öfverensstämmande, att en förrymd lifstidssfänge eller en sådan fänge, medan han ännu hålles inom fängelsets murar, skall strafflöst kunna hopa brott på brott, emedan samhället icke längre eger några straffmedel att på honom tillämpa.

Motionerna blefvo både af lagutskottet afstyrka och af riksdagen förkastade.

I Norge er under 26 juni d. å. bleven udfærdiget:

Lov om forandring i bestemmelserne
om fuldbyrdelse af strafarbejde:

§ 1. »Mandlige forbrydere skulle, så længe de ere under 21 år gamle, udstå idømt strafarbejde i Bodsfængslet. De undergives der en efter deres alder og udvikling afpasset behandling efter nærmere regler, som gives af kongen, og hvorefter der kan gøres sådanne ændringer i de gældende forskrifter om fangebehandlingen, som findes påkrævede. Om natten skal som regel fuldstændig afsondring fra medfanger finde sted, kongen giver de fornødne bestemmelser om, i hvilke tilfælde mandlige forbrydere, hvem strafarbejde påhviler efter deres fyldte 21 år, skal udstå straffen i Bodsfængslet.

§ 2. Uden eget samtykke kan ingen i Bodsfængslet holdes i enrum udover 3 år af den idømte straffetid.

For strafarbejdsfangers vedkommende, som før eller efter sit 21 år har hensiddet 3 år af straffetiden i enrum i Bodsfængslet, kan kongen for den genstående straffetid gøre sådan ændring i de gældende regler om fangebehandlingen, at arbejdet og i tilfælde undervisningen foregår i fællesskab.

Lignende ændring kan også ske for personers vedkom-

mende, som findes ikke at egne sig for den fuldstændige afsondring.

§ 3. Når strafarbejde i Bodsfængslet udstås i eurum, udholdes de 6 første måneder uden afkortning; i de næste 18 måneder afkortes der en trediedel og i resten det halve. Ved afkortningen regnes en måned lige med 30 dage.

§ 4. Forsåvidt dertil er anledning, skal kvindelige strafarbejdsfanger under 21 år i vedkommende strafanstalt undergives en behandling efter tilsvarende regler som for mandlige af samme alder bestemt.

Kongen kan foreskrive, at kvinder, hvem strafarbejde påhviler efter deres fyldte 21 år, skal udstå straffen i eurum, i hvilket fald § 2, første led, og § 3 kommer til anvendelse. De nærmere regler om fangernes behandling i sådanne tilfælde gives ligeledes af kongen.

§ 5. Nærværende lov træder i kraft fra den tid, kongen bestemmer.

Fra samme tid ophæves lov om Bodsfængslet m. v. af 6 juni 1884, jfr. lov af 12 juli 1848 § 1.

I Norge, hvor i reglen alle varetægtsfanger og uden undtagelse alle, som er idømt fængselsstraf, holdes i enecelle i de over det hele land spredte distriktsfængsler, er der af de fængsler, i hvilke strafarbejde udsones, kun et, der er indrettet som cellefængsel, nemlig det i Kristiania liggende såkaldte Bodsfængsel, opført i årene 1844—51. De øvrige fængsler for udholdelse af strafarbejde er gamle fællesanstalter, der skrive sig fra forrige århundrede eller fra endnu længere tilbage i tiden.

De gældende regler for udholdelse af strafarbejde i bodsfængslet indeholdes i en lov af 6 juni 1884 og i en kongelig resolution af 1 juli samme år. I følge disse skal mandlige forbrydere, der tilkendes strafarbejde på 6 måneder eller derover indtil 3 år, og som, når straffen kommer til fuldbyrdelse, er i alderen fra det fyldte 18 til det fyldte 50 år, udstå straffen i bodsfængslet, for så vidt dertil

er anledning. Herfra undtages dog forbrydere, der tidligere har udstået strafarbejde i cellefængsel, og som, når den senest tilfundne straf skal fuldbyrdes, har fyldt det 25 år. Til strafarbejde dømte mandlige forbrydere over 18 år, der ikke efter disse bestemmelser skal indsættes i bodsfængslet, kan, når de deri samtykke, hensættes der til udståelse af straffen, dog ikke for en længere tid end 4 år.

Medens det skulde anses rimeligt, at cellefængslet (bods-fængslet) først og fremmest skulde benyttes af de præsumtivt mindst fordærvede forbrydere, det vil sige af dem, der er idømt de korteste straffetider, specielt første gang dømte, og af ganske unge forbrydere, har forholdet i denne henseende hidtil tildels været et ganske andet. Når således en person, der er bleven dømt til 6 måneders strafarbejde — der, når undtages efterskudsstraf, er korteste tid for strafarbejde — af dommeren har fået sin straffetid noget afkortet på grund af udholdt varetægtsarrest, hvortil loven af 21 juni 1886 giver adgang, så har han, selv om straffetiden kun er afkortet med en eneste dag, at udsone sin straf i en af vore utidsmæssige fællesanstalter, hvor det er umuligt at holde ham afsondret fra de gamle professionelle forbrydere, hvormed disse anstalter er opfyldte. Vistnok kan det på ansøgning tilstås ham at overflyttes til bodsfængslet, men mod fangens vilje kan overflytning til bodsfængslet ikke finde sted. Heller ikke kan til strafarbejde dømte børn og unge mennesker fra 10 år, der endnu er laveste aldersgrænse for strafbarhed*), og til 18 år indsættes i bodsfængslet, men er nødt til at udsone straffen i fællesanstalterne.

Det er vistnok væsentlig for at råde bod på de her nævnte bestemmelser, at lovforandringen er istandbragt, skønt den også tildels sigter på andre forhold, specielt på

*) Den norske regering har nylig forelagt storthinget en kongelig proposition, i hvilken laveste aldersgrænse for strafbarhed foreslås opsat fra 10 til 14 år. Denne proposition vil inidertid desværre ikke komme under behandling i dette år.

bedre at udnytte pladsen i bodsfængslet, hvor i de senere år ca. $\frac{1}{6}$ af det samlede antal disponible celler har stået ledig.

I § 1, første passus, omhandles bl. a. mulige ændringer i gældende forskrifter om fangebehandlingen, som måtte findes påkrævede for unge mandlige forbrydere. Disse ændringer har man tænkt væsentlig skulle bestå deri, at der gives adgang til i de tilfælde, hvor det måtte findes ønskeligt, at lade gutterne arbejde i fællesskab og modtage undervisning sammen. Fanger i alderen 18—21 år antages i regelen at burde holdes i enrum også for skolens og arbejdets vedkommende.

§'s sidste passus overlader til kongen at træffe bestemmelse om, hvilke strafarbejdsfanger over 21 år der skal udstå den dem idømte straf i bodsfængslet.

§ 2, første passus, som bestemmer, at uden eget samtykke kan ingen i bodsfængslet holdes i enrum udover 3 år af den idømte straffetid, er således at forstå, at der med de indskrænkninger, som af kongen måtte bestemmes, intet er til hinder for, at samme person efter ny dom gentagende kan sidde indtil 3 år i enrum.

§ 3 indeholder kun en gentagelse af den nuværende regel om afkortningen.

§ 4 bestemmer, at såvidt dertil måtte være anledning, skal også kvindelige strafarbejdsfanger kunne undergives en lignende fangebehandling som den mandlige. Hertil mangler imidlertid endnu de fornødne lokaliteter.

A. D.

Strafanstalten i Gospic i Kroatien 1891.

Den følgende beretning har ikke blot sin interesse derved, at den omhandler en anstalt, der ledes efter det rene irske system, men den har også i flere andre retninger forhold at fremvise, der afvige fra de ellers i de fleste lande almindelige, og som således blive karakteristiske for landet.

Således ere af fangerne 368 gifte og 134 ugifte, et forhold, som ellers plejer at være det omvendte. Kun 20 fanger ere håndværkere, medens 481 ere markarbejdere, et vidnesbyrd om disse to erhvervsgrenes indbyrdes forhold i landet. For mord ere 58 straffede og 80 for drab; føjes hertil 150 for svære legemsbeskadigelser, får man et udtryk for befolkningens lidenskabelighed og glubskhed i modsætning til tyvene, som her kun repræsenteres af 91, et tal, som er forholdsvis ringe i modsætning til, hvad den gruppe i andre lande møder op med. Også antallet af disciplinærstraffene i forbindelse med det foran fremhævede karakteriserer befolkningen. Meddelelserne om sundhedstilstanden og dødeligheden ere ligeledes særligt værd at bemærke.

Strafanstalten i Gospic blev tagen i brug 1 august 1883. Den er indrettet til at optage 300 fanger. Da den imidlertid skal afgive plads til omtrent 40 varetægtsfanger, der

høre under domstolen i Gospic, kan den ikke modtage det bestemte antal straffanger. Alle mandlige fanger, som ere dømte fra 1 dags og til livsvarigt fængsel, afsone straffen i denne strafanstalt.

Fuldbyrdelsen foregår efter det irske eller progressive system, ligesom for strafanstalten i Lepoglava, hvis tjenestereglementer også gælde for denne anstalt.

En intensiv systematisk drift blev begyndt i maj 1884 og har siden haft en glædelig fremgang. For private personers regning eller til eget forbrug udføres der i anstalten væver-, skrædder-, skomager-, snedker-, drejer-, bødker-, smede-, rebslager-, bogbinder-, og tømmerarbejde.

Fanger, som på grund af legemlig svaghed eller den idømte straf på kort tid ikke kunne oplæres i et håndværk, finde beskæftigelse ved at skære brænde for private på stedet eller ved at anvendes til mark- og havearbejde.

Priserne for arbejdsprodukterne ere de samme som det fri erhvervs, for ikke at skabe nogen konkurrence med småhåndværkeren. Den nødvendige undervisning i de erhvervsgrene få fangerne af nogle dertil skikkede opsynsmænd og af andre fanger, som forstå sig på håndværket.

Fangetallet var 31 decbr 1890	216	
I årets løb tilkom	320	
		536
Løsladte efter endt straffetid blev.....	287	
— betingelsesvis	7	
Afgiven i anden anstalt	1	
Døde	8	
		303

Den højeste daglige belægning var 239, den laveste 195. Fangernes gennemsnitstal i 1891 var 220, forplejningsdagens 80464.

Alderen var fra 16 år for 27 fanger, 5,04 pct.

16—20 - -	92	—	17,16	-
20—30 - -	215	—	40,10	-
30—40 - -	102	—	19,04	-
40—50 - -	64	—	11,94	-
50—60 - -	24	—	4,48	-
60—70 - -	10			
70—80 - -	2			

Ugifte vare 134 fanger, 25,00 pct.

Giftede 368 — 68,65 -

Enkemænd 34 — 6,35 -

Straffetiden var indtil 1 år for 261 fanger, 48,60 pct.

1—2 - -	83	—	15,48	-
2—5 - -	86	—	16,05	-
5—10 - -	49	—	9,14	-
10—15 - -	26	—	4,86	-
15—20 - -	28	—	5,22	-
livstid - -	3	—	0,56	-

Funktionærer havde 5 fanger været

Håndværkere — 20 — —

Markarbejdere — 481 — —

Tyender — 30 — —

For majestætsforuærmelse var 1 straffet, » pct.

- offentlig vold	-	35	-	6,35	-
- voldtægt	-	1	-	»	-
- omgængelse mod naturen	-	4	-	»	-
- mord	-	58	-	10,82	-
- forsøgt mord	-	4	-	»	-
- drab	-	80	-	14,93	-
- svære legemsbeskadigelser	-	150	-	27,98	-
- brandstiftelse	-	13	-	»	-
- tyveri	-	91	-	16,98	-
- utroskab	-	5	-	»	-

For rovmord	var	15	straffet,	«	pct.
- bedrageri	-	22	-	4,10	-
- forseelser og overtrædelser	-	51	-	9,53	-
- disciplinære forseelser	-	6	-	»	-

Af de ny indsatte fanger afsonede:

276.....	8—30	dage i celle
26.....	30—40	— —
14.....	40—50	— —
3.....	50—60	— —
1.....	2—3	måneder

Under afsoningen i cellen er intet tilfælde af sindssyge eller selvmord forefaldet.

Fællesfangerne fik tidligere deres mad anrettet på deres brix i soverummet og spiste den der. Nu er der i hvert værelse et spisebord, som støttes mod væggen.

Fangerne blive i fællesskabet adskilte efter alder, fortid, moralitet og tilbagefald i forskellige hovedafdelinger med underafdelinger, eftersom en fange er straffet første eller anden gang for en forbrydelse.

Med hensyn til klassifikationen fandtes af første gang straffede under 24 år gl. ialt 30 fanger, over 24 år gl. 87. Af tilbagefaldne under 24 år fandtes ingen, over 24 år 58.

Mellemanstalten er en særegen bygning uden jerngitter for vinduerne. Efter afsoningen af mindst $\frac{3}{8}$ af den idømte straffetid i strengt fængsel blive fangerne — recidivisterne undtagne — overførte til mellemanstalten, hvor de for størstedelen beskæftiges med mark- og havearbejde, delvis med industrielt arbejde.

Angående anbringelsen i mellemanstalten indeholder instruktionen for tjenesten følgende anvisninger:

§ 31. Hensigten med oversættelsen til mellemanstalten er den, at fangerne, som under det hårde fængsel og en stor del af straffetiden have vist tegn på forbedring og som følge deraf ville kunne komme i betragtning til allerhøjeste

benådning eller til at opnå betinget løsladelse, få lejlighed til at føre beviser for en virkelig indtrådt forbedring og deres evne til at erhverve også uden tvang og trods de under disse forhold forekommende fristelser.

Livstidsfanger ere ikke udelukkede fra at overføres til mellemanstalten, dog må de først tilbringe 10 år i hårdt fængsel.

De individer, som i 1891 vare overførte til mellemanstalten, vare dømte

6 for svære legemsbeskadigelser
18 - drab
2 - offentlig vold
3 - mord
10 - tyveri
1 - røveri
2 - bedrageri. Af disse vare:

5 dømte på indtil		1 år.
12	—	2 -
4	—	3 -
3	—	4 -
7	—	5 -
5	—	6 -
2	—	7 -
1	—	8 -
3	—	fra 10 til 16 år.

Efter afsoningen af straffetiden blev 9 fanger løsladte fra mellemanstalten, 2 blev betinget løsladte.

For overtrædelse af husordenen blev 20 fanger nedsatte fra mellemanstalten til hårdt fængsel.

Helbredstilstanden var altid udmærket.

Betinget løsladelse blev indført ved lov af 22 april 1875. De fanger, som ere dømte for en forbrydelse, der er begået af vindesygge, eller for brandstiftelse, ere ganske udelukkede fra denne velgerning.

Indtil udgangen af 1891 blev betinget løsladelse tilstået 7 fanger, som vare dømte 3 på 2 år, 2 på 4 år, 1 på 5 og 10 på 20. I intet tilfælde blev løsladelsen kaldt tilbage. I 1891 blev ingen fange benådet.

De disciplinære forhold vare slet ikke gunstige. Strafanstaltens bygninger ligge midt i staden. Slægtninge og venner af fangerne stikke på enhver optænkelig måde penge, tobak, cigarer og brød, m. m. til dem uagtet det skarpeste tilsyn. Det er således ikke påfaldende, at 540 disciplinærstraffe blev dikterede i 1891 for følgende overtrædelser af husordenen:

for ulydighed mod embedsmænd	10
- — - opsynet	54
- forstyrrelse af ro og orden	53
- sædelige overtrædelser	5
- farlige trusler mod medfanger	8
- småtyverier	44
- dovenskab	49
- ondskabsfuld beskadigelse af fremmed ejendom	38
- vægring ved at arbejde	52
- rømningsforsøg	2
- benyttelse af sengestedet udenfor sovetiden	16
- overtrædelse af forbud mod hemmelig brevvexel	5
- falsk angivelse	6
- besiddelse af forbudne sager	106
- andre overtrædelser	92

De tildelte disciplinærstraffe bestod i:

Enrum	for	72
samme med skærpelser	-	97
mørk arrest	-	5
hårdt leje	-	94
berøvelse af en del af kosten	-	17
faste	-	142
berøvelse af morgenspise ...	-	23

berøvelse af gårdtur	-	25
— af begunstigelser ..	-	22
krumslutning	-	23
tilbagevisning til hårdt fængsel	-	20

Sundhedstilstanden viste en væsentlig forandring til det bedre mod året i forvejen. Det hele sygetal var 139; af disse blev 117 udskrevet som raske, 8 døde, ved årets udgang vare 14 tilbage i sygehuset. Af det samlede dagetal i 1891 80464 falde 4600 eller 16,49 pct. på sygedagene. Dødeligheden er 3,64 pct. af gennemsnittallet af fanger.

Af de døde var 1	16—20 år gammel
4	20—30 - —
3	30—40 - —

For at forbedre de hidtil meget uheldige sanitære forhold blev der tilstået rekonvalescenter og blodfattige den såkaldte mellemkost efter Lepoglavas mønster. Desuden blev der, så længe drikkevandet var slet, indtil en ledning blev indlagt fra staden, tilstået hver fange 2 deciliter rødvin fire gange om ugen. Disse forholdsregler mindskede i en væsentlig grad de hidtil i stor mængde forekommende tilfælde af diarrhoe.

I løbet af 3 år er dødeligheden falden fra 20,50 pct. til 3,64 pct.

Af sanitære grunde få fangerne i foråret, sommeren og høsten frisk gemyse og grøntsager, der leveres af anstaltens eget havevæsen, for så vidt det rækker til.

Omkostningerne til underholdet, deri medregnet udgifter til mellemkost og rødvin, beløb sig pr. mand og dag til c. 27 øre.

Af den herværende kommune afstodes der til anstalten til rationel behandling 4,32 hektarer slet ager og eng (lutter hede). På denne jord anvendtes i 1891 4806 arbejdsdage. Den avlede sæd, grøntsager, hø m. m. beregnedes til at have givet en nettoindtægt af 1226 gylden 59 kr.

Strafanstalten er næsten fuldstændig afskåret fra ethvert handelssamkvem, da man må tilbagelægge 122,7 kilometre fra staden over Kapella bjergets store serpentiner, der om vinteren ofte ere ufarbare, til nærmeste jernbanestation, og 41,8 kilometre til dampskibspladsen ved det adriatiske hav. For at skåne småhåndværkernes interesser i hjemmet må anstalten søge en langt borte liggende markedsplads for afsætningen af dens varer. Disse forhold må man tage i betragtning ved bedømmelsen af den industrielle virksomheds indtægter.

Tallet på fangernes samtlige forplejningsdage i 1891 var 80464. Af disse faldt 34978 på beskæftigelse med industrielle arbejder.

Væveriet.....	omfattede	6109	arbejdsdage
Skrædderiet	—	2314	—
Skomageriet	—	2781	—
Snedkeriet og drejeriet.....	—	6221	—
Bødkeriet	—	878	—
Smederiet	—	657	—
Bogbinderiet.....	—	583	—
Rebslageriet	—	6475	—
Murer- og dagarbejde	—	5994	—

Udgifterne til de forskellige huslige arbejder som sygepleje, rengøring, pasning af kaloriferen, barberen og klipning af fangerne bestrides direkte i alle landets anstalter af forplejningsfonden, uden at nogen gevinst beregnes deraf for arbejdsvirksomheden.

Dr. E. Laurent:

Les habitués des prisons de Paris.

Etude d'anthropologie & de psychologie criminelles.

De høje kampråb, som ved den italienske, kriminalistiske — den såkaldte positive eller anthropologiske — skoles første fremtræden for få år siden lød så vel fra tilhængerne som fra modstanderne, ere forholdsvis hurtigt blevne betydeligt dæmpede; men kampen er ikke ophørt, den føres fremdeles. Heldigvis! thi forudsætningerne for dens afslutning foreligge endnu langt fra. Afset fra enkelte ildtilbedere ere vel nu de fleste enige om, at Lombrosos lære er opbygget på et ganske utilstrækkeligt bevismateriale, og at allerede af den grund de fleste af hans sætninger i alt fald kun kunne gælde som hypoteser, ja det tør sikkert påstås, at overdrivelsen, ensidigheden, ja urigtigheden i adskillige af hans påstande er temmelig almindelig erkendt. Men ligesom på den anden side næppe mange mere ville vende tilbage til den opfattelse, der i forbrydelsen væsenlig alene ser et udslag af en i højere forstand fri — o: over omstændighedernes magt og herredømme hævet — personligheds onde villie, således gælder det utvivlsomt om mange såvel af den italienske skoles som af modstandernes påstande, at den endelige dom ikke

er fældet og endnu ikke kan fældes, fordi forudsætningerne mangle.

Overfor den italienske skoles ensidige fremhæven af arvelighedens betydning for kriminaliteten, særlig i form af degeneration, står den franske skoles stærke fremhævelse af det sociale milieus betydning — et punkt, hvori denne vistnok mødes med lederne af den internationale kriminalistiske forening. I hvilket omfang hver af disse faktorer og muligvis endnu en deraf uafhængig fri villie er medvirkende ved forbrydelsens genesis, dette er endnu for en stor del et åbent spørgsmål og må være det, fordi materialet til besvarelsen mangler. Men løsningen af denne tvivl er af største betydning for den praktiske strafferet. Heri udmunde sluttelig de fleste af de store spørgsmål, som de ny rørelser på strafferetsvidenskabens område have bragt i forgrunden. Navnlig det afgørende grundspørgsmål om forbryderens ret overfor samfundet — grænserne for dettes ret overfor ham*) — står i nær forbindelse med spørgsmålet om, i hvilken grad forbryderen er og kan være moralsk ansvarlig, i hvilken forstand forbrydelsen kan tilregnes ham.

Til en vis grad vil dommen om dette og lignende spørgsmål måske altid blive subjektiv, afhængig af den enkeltes livssyn og åndsretning, idet der her er et stort område, hvor objektiv sikkerhed vanskeligt erhverves, fordi mange psykiske fænomeners forklaring vel altid bliver hypothetisk. Men der er på den anden side utvivlsomt et stort område, hvor videnskaben kan og bør yde materialet til en objektiv sikker besvarelse, men endnu ikke har gjort dette, idet den ikke tilstrækkeligt har benyttet det eneste pålidelige middel til erhvervelse af en empirisk vished, studiet af forbryderen som psykologisk, fysiologisk og eventuelt patologisk fænomen set i forhold til andre personer. Et væsentligt om end langt fra det eneste bidrag hertil er lægen nærmest til at yde. Mange fænomener er kun han i stand til

*) Jfr. herom på d. e. s. C. Goos i T. f. Fængselsvæsen XIII. s. 65 flg., på d. a. s. C. Herold samme Tidsskr. XIV s. 313 flg.

fuldt at opklare og konstatere. Andre bidrag ydes måske naturligst af andre, der have lejlighed til nær berøring med forbryderne. Når tilstrækkeligt materiale gennem manges bidrag efterhånden samles, vil vistnok meget stille sig langt mere klart end nu. Deri, at det i overskriften angivne værk danner et værdifuldt led i disse undersøgelser, ligger grunden til, at jeg har fundet i dette tidsskrift at burde henlede opmærksomheden på det.

Dr. Laurents værk er jo langt fra det eneste, som behandler sådanne æmner, det giver ingen udtømmende besvarelse, allerede fordi det kun behandler de mandlige fanger og væsenlig vaneforbryderne, og det tilsigter hovedet ikke at drage endelige slutninger af de gjorte iagttagelser. Forfatteren er i den henseende meget tilbageholdende; men det er heller ikke heri, at bogens værd skal søges. Den er og skal væsenlig kun være en fremstilling af iagttagelser gjorte under en 2årig tjeneste i centralhospitalet for Paris's fængsler ved fængslet la Santé, en dokumentindsamling, hvis værd først fuldt kan bedømmes, når den suppleres og følgelig kan sammenlignes og korrigeres ved andres tilsvarende iagttagelser. Ved den bevidste måde, hvorpå dette formål fremtræder som bestemmende for fremstillingen, er værket banebrydende. På grund af disse værkets egenskaber frembyder det imidlertid særlige vanskeligheder at give en kortfattet redegørelse for dets indhold, og denne kan følgelig kun blive ufuldstændig.

Forfatteren begynder med at fremhæve, at pariserfængslernes befolkning — som andre fængslers — falder i to hovedklasser, den flatterende og den faste befolkning. Den første består af lejlighedsforbryderne og de tilfældige forbrydere, en distinktion, hvis berettigelse forf. i kap. III søger at godtgøre, og som måske er teoretisk rigtig, men næppe af stort praktisk værd. Den faste befolkning består dels af legemligt og åndeligt svækkede individer, der ikke kunne klare sig i kampen for tilværelsen, samt af tiggere og vagabonder, der af dovenskab eller dog mangel

på energi stadig falde tilbage, dels af de egenlige vane-forbrydere. Blandt disse findes efter forf's iagttagelser et stort antal degenererede individer, der atter falde i forskellige grupper, som han i det følgende særligt behandler. Forf. rejser her det spørgsmål, om man hos disse individer kan konstatere en egentlig arvelighed i forbryderiskheden, men mener, at hans iagttagelser ikke berettiger til en sådan antagelse. Den forbryderiske tilbøjelighed kan måske nedarves; man finder tilsyneladende eksempler på sådan arvelighed, men forfædrenes forbryderiskhed i disse tilfælde kan også være en blot tilfældighed. Hvad der kan konstateres, er derimod hyppig nedarvelse af nervøs eller konstitutionel svækkelse, der atter betinger en moralsk mangel, en åndelig debilitet, der disponerer til forbrydelsen. Et indicium for, at denne opfattelse er den rigtige, er det, at det er langt hyppigere at finde kriminalitet hos sødskende end hos ascenderne, hos hvilke oftest kun findes den til børnene — ofte i forstærket grad — nedarvede nervøse svækkelse. Spørges der da, hvilke årsagerne til denne degeneration ere, da nævner forf. sindssygdom, hysteri, epilepsi, tuberkulose, men fremfor alt alkoholisme. Gang på gang kommer han tilbage til dette: Alkoholisme hos faderen eller forfædrene ofte tillige alkoholforgiftning hos individet selv. Det første er i 9 af 10 tilfælde den afgørende eller dog væsentlig medvirkende årsag til degenerationen. Næsten alle forf.'s observationer begynde med: »Faderen alkoholiker«. Det sidste, individets drikfældighed, er altfor ofte den årsag, der hos de i forvejen moralsk svage fjærner de sidste moralske skranker og således bliver den sidste motor til forbrydelsen. Forfatteren anslår antallet af alkoholikere til 80 à 90 pct. af samtlige forbrydere.*)

*) Det samme tal er af en anset norsk fængselsmand opgivet mig som resultat af hans erfaringer. Lægges hertil alle de tilfælde, hvor alkoholen er den fjærner årsag til den sidste (kendte) degenerationsårsag, sindssygdom etc., fremtræder dens ødelæggende virkninger i et endnu skarpere lys.

Efterat forf. har givet en skildring af tiggerne og vagabonderne, de forskellige typer og de forskellige årsager samt fremhævet det uheldige i, at disse i regelen svage sjæle i fængslerne komme i berøring med drevne forbrydere, giver han korteligt en almindelig karakteristik af de egenlige vaneforbrydere og går dernæst over til at påvise det nære slægtskab mellem de moralsk afsindige og de såkaldte fødte forbrydere, personer, hvis instinkter og moralske begreber fra først af ere ganske perverse. Derpå meddeler han som illustration meget udførligt — og, som det synes, med en noget unødigt fordybelse i smudsige detaljer — en forbryders historie, der viser, hvorledes medfødte tilbøjeligheder, opdragelsen og vanen kunne samvirke til udviklingen af en uforbederlig, forbryderisk karakter. Endelig går han over til sit hovedemne, mønstringen af de forskellige arter mere eller mindre legemligt og åndeligt defekte individer, som findes i fængslerne.

Først omtales de degenererede. Den psykiske degeneration skyldes en ophoben af cerebrospinale affektioner i ascendensen, der ved arv overføres på afkommet. Undertiden optræde de cerebrale misdannelser isolerede, men hyppigst ledsages de af fysiske mangler. Her, som i kriminaliteten er alkoholen i langt overvejende grad ondets årsag. Forf. tiltræder ganske Gladstones udtalelser: »Alkoholen anretter i vor tid langt større ødelæggelser end de tre historiske svøber: hungersnøden, pesten og krigen«. Den almindeligste form af denne degeneration er den åndelige svækkelse og afstumpethed, mangel på dømmekraft, klar forestilling og villiestyrke. Såvel de intelligente degenererede, der blot mangle åndelig ligevægt og evnen til rolig overvejelse, som de egenlig imbecile ere sjeldnere*). Anatomisk, morfo-

*) Ved omtalen af de degenererede fremsætter forf. den samme anskuelse, som bl. a. er udtalt af Pauline Tarnowsky: Etude anthropometrique sur les prostituées et les voleuses, at kriminalstatistikens mærkelige proportion mellem mandlige og kvindelige forbrydere for en stor del forklares derved, at de samme momenter,

logisk eller fysiologisk degeneration er som anført vel såre almindelig; men overfor Lombroso og hans skole benægter forf. bestemt tilstedeværelsen af specielle forbrydertegn. Misdannelserne fremtræde temmelig ligeligt ved alle de forskellige organer og i alle mulige former. De ere ikke forskellige fra dem, der findes hos utallige individer, der mangle alle abnorme eller forbryderiske tilbøjeligheder, kun ere de hyppigere og optræde oftere forenede,

Derefter omtales epileptikerne. Disse ere ret hyppige i fængslerne, fordi de enten skjule deres tilstand eller ere uvidende om den. Disse individer begå næsten altid deres »forbrydelser« under de epileptiske anfald eller de abnorme tilstande, der i reglen gå forud og følge efter disse. Vil man overhovedet straffe dem, bør de ubetinget udsøndres til ganske særlig, navnlig også medicinel behandling; ellers udsættes man ofte for at gøre dem stærk uret, navnlig ved disciplinens hævdelse. Det samme gælder om de hysteriske, hvis antal heller ikke er ringe. Fængslet i sin almindelige form virker på dem kun uheldigt. Cellen tåle de ikke, og fællesarresten virker særligt på dem fuldstændigt ødelæggende.

Sindssygdom er langt hyppigere hos forbrydere end hos andre. Ofte er den nedarvet, ofte skyldes den også den moralske rystelse, som selve forbrydelsen, pågribelsen og retsforfølgningen fremkalder særligt hos iforvejen åndeligt svækkede individer. Den medicolegale undersøgelse såvel før domfældelsen som under straffetiden er efter forf.'s påstand (i Frankrig) højest ufyldstgørende, hvorfor utallige individer hendside i strafanstalterne, som aldrig burde findes der.

Endelig omtaler forf. alkoholikerne og andre forgiftede (morphinisterne o. l.). Ikke blot er, som tidligere bemærket, det langt overvejende antal af forbryderne alkoholikere,

der drive mange mænd til forbrydelsen, drive kvinderne til prostitutionen, som da skaffer dem de existensmidler, som mændene søge at skaffe sig gennem forbrydelsen.

men enhver udpræget alkoholiker er efter forf.'s mening i højeste grad udsat for at ende som forbryder. Når det ikke sker, er det nærmest en tilfældighed og skyldes ofte kun slægts og venners årvågne påpassenhed. Forbrydelserne begås under alle alkoholforgiftningens stadier. Stærkest virker giften på de i forvejen svækkede, og hurtigst og mest ødelæggende virker atter absinthen.

Forfatteren fremsætter derefter sine iagttagelser angående morfologiske og fysiologiske ejendommeligheder. Faste ydre kendetegn lade sig her vanskeligt påvise. Hjærrens vægt frembyder intet særligt ejendommeligt; tvivlsommere stiller sagen sig med hensyn til hjærnebygningen. Særlige forbryderfysiognomier lade sig også vanskeligt påvise. Smukke harmoniske træk ere vel en sjeldenhed, deformiteter ere meget hyppige, og oftest ere ansigterne enten brutale eller gøre et listigt, upålideligt indtryk; men videre kan intet siges. Navnlig er det ganske forfejlet med Lombroso at ville antage tilstedeværelsen af en særlig mordertype, tyvetype, falsknertype osv. Herimod taler også, at de fleste mordere begynde som tyve eller bedragere. — Ligeledes hævder forf. bestemt, at Lombrosos og hans skoles lære om forbrydernes følelsesløshed overfor smerter (analgesie) og usårlighed er en ren fabel. De fleste forbrydere ere tværtimod påfaldende følsomme og fejge overfor legemlige smerter. Når det modsatte undtagelsesvis forekommer, skyldes det særlige patologiske årsager, nerveidelse, sindssygdом o. l.

Forbrydernes kønslige udvikling og tilbøjeligheder gør forf. til genstand for en udførlig og noget vel djærv fremstilling, hvorunder han særlig dvæler ved souteneurerne og ved skildringen af de perverse kønsforbindelser, for hvis udvikling fællesanstalterne danne en højst uheldig planteskole. I de følgende kapitler omtaler han dernæst forbrydernes sjæl og deres tro. I førstnævnte henseende konstaterer han, at deres intelligens som regel er under det normale, villien enten svag og slap eller overdreven impulsiv

og voldsomt instinktiv, gemyt og fantasi svagt udviklede, de almindelige karaktertræk ere dovenskab, forfængelighed, løgnagtighed og lyst til praleri, dertil ustadighed og mangel på mod. Hertil kan endnu føjes, hvad forf. i kap. XXIV udtaler om deres mangel på sociabilitet, hvad der står i forbindelse med den troløshed, som de udvise også overfor hinanden indbyrdes. — Religiøsitet hos pariserforbryderne er yderlig ringe, hvad der imidlertid kan forklares ved den almindelige religiøse indifferentisme hos pariserne.

Forfatteren omtaler endnu en række forhold, der stå i forbindelse med fangernes åndsliv, deres jargon (argot), deres håndskrift, deres literære smag og forbryderlitteraturen, kunstfrembringelserne og tatoveringen, om hvilken forf., sikkert med rette, bemærker, at det er ganske fejlagtigt, når man har villet sammenstille den med den hos mange vilde folkeslag forekommende tatovering, med hvilken den hverken i art eller årsager har noget som helst tilfælles. I forbindelse hermed omtaler forf. en af Dr. Variot opfundne fremgangsmaade til bortfjærnelse af tatoveringer, hvis anvendelse han stærkt anbefaler, da tatoveringen ofte er meget generende for dem, der ville vende tilbage til et ordenligt, arbejdsomt liv, navnlig fordi man på mange værksteder nødig antager tatoverede arbejdere.

Efter nogle korte bemærkninger om selvmord blandt forbryderne og om simulanterne udvikler forfatteren i de sidste kapitler af bogen — ret kortfattet forresten — de anskuelser om forskellige spørgsmål, som, trods hans arbejdes i det hele empiriske formål, så at sige uvilkårligt have påtrængt sig ham — spørgsmålet om de ledende motiver ved de forskellige forbrydelsesarter, om opdragelsens, undervisningens og det sociale milieus betydning, om straffens indflydelse og iværksættelse m. m. Man mærker let, at forf. her er udenfor sit egenlige område. Her, hvor han ikke kan finde svaret væsentlig gennem sine egne iagttagelser, har han ikke ført arbejdet tilbunds, men nøjes tildels med et halvvidenskabeligt causerie. Det er da ikke

heri, at værketes værd egenlig skal søges. Dog skal det ikke hermed være sagt, at der ikke i disse afsnit findes gode ting. Særligt skal fremhæves, at forf. tillægger opdragelsen i videre forstand, o: hele det sociale milieus indvirken, meget stor betydning for karakterens og tilbøjelighedernes udvikling, egenlig ikke som skabende kraft, men som modificerende. Derimod mener forf. ikke, at undervisningen, navnlig den elementære, har nogen stor betydning for kriminaliteten. Den stigende oplysning modificerer måske forbrydernes udøvelsesmåde, men modvirker ikke deres hyppighed, snarere omvendt.

Straffens nødvendighed og gavnlighed og derfor dens berettigelse hævder forf. bestemt for alle forbrydere med undtagelse af de egenlige sindssyge og de epileptikere, der under anfaldene handle efter ubevidste indskydelser. Man fejler næppe ved at fortolke hans udtalelser derhen, at straffen er berettiget overfor enhver, på hvem den kan antages at ville virke efter sit formål, uden hensyn til mulige åndelige abnormiteter. Derimod bør straffens gennemførelse (straffemidlet) rette sig efter den pågældendes åndelige tilstand — beskaffenheden af de karaktermangler, der føre ham til forbrydelsen. De svage energiløse karakterer, tigere, landstrygere, drukkenbolte osv., kræve en anden behandling (tvangsarbejde), end tyve og andre egenlige forbrydere og bør under ingen omstændigheder komme i berøring med de sidstnævnte. For disse kræver forf. i overensstemmelse med de fleste moderne fængselsmænd cellesystemets udstrakte gennemførelse. Sondringen mellem de forskellige kategorier af forbrydere og derfor valget af straffuldbyrdelsesmåden forudsætter en nøjagtig prøvelse af den dømtes karakter og åndelige tilstand. Denne klassifikation kan og bør derfor ikke foretages af fængselsdirektøren alene, allerede fordi han mangler den specielle viden, som er nødvendig hertil; den bør derimod foretages af ham, lægen og præsten i forening.

Når jeg sluttelig i al korthed skal udtale min dom

over det foreliggende værks mangler og fortrin — for så vidt en sådan dom overhovedet kan fældes, forinden man har det korrektiv, som kan søges i andres iagttagelser af beslægtede fænomener — tror jeg, at den i hovedsagen må gå ud på følgende:

Forfatteren har fortrinsvis havt berøring med de syge fanger og er vistnok derved ført til noget for stærkt at urgere det pathologiske element i forbrydernaturen, en fri-stelse, for hvilken han som ung læge måske har været så meget mere tilbøjelig til at give efter. I forbindelse hermed står, at han måske overvurderer nedarvningens betydning. Når han således deraf, at alkoholikerens o. l. personers børn ofte alle komme i konflikt med loven, slutter, at dette må præsumeres altid eller så godt som altid at have sin årsag i en fælles degenerationstilstand, tager han næppe tilstrækkeligt hensyn til, hvilken rolle fællesskabet i slet opdragelse, slet eksempel, ofte hjemmets hele opløste tilstand har spillet for samtlige søskende, at altså det fælles fald ialtfald til-dels kan have sin grund også deri.

Dernæst henstiller forfatteren noget for meget sine iagttagelser og disses resultater til antagelse på tro og love; han benytter ikke tilstrækkeligt den adgang, som hans optegnelser må give ham, til at meddele bestemte tal og forholdstal. Han har åbenbart frygtet for at trætte og bestræbt sig for at være populær; men dette er ubetinget en mangel. På hans iagttagelser alene vilde vel ingen pålidelig statistik i nogen retning kunne bygges; men sammenligningen med andres iagttagelser af lignende art vilde blive langt frugtbarere, når den kunde ledsages af, hvad jeg vilde kalde en talrevision, en sammenstilling af de forskellige fænomeners hyppighed.

Desuagtet ere værkets fortrin overvejende. Det er præget af en ærlig stræben efter en af teorier og doktriner upåvirket objektivitet i iagttagelserne, og det er et første forsøg på tilvejebringelsen af en samling »documents humains«, hvis fuldførelse kan blive af stor betydning for

besvarelsen af mange endnu uopklarede problemer. Hvis det kunde formå nogen til også for vore forhold at anstille og offentliggøre lignende iagttagelser, selv om det kun var for et mere begrænset område, f. ex. angående den store samfundsfjende alkoholens betydning for kriminaliteten — helst på et så bredt grundlag og med så bestemte tal som muligt — vil denne anmeldelses hovedformål være nået.

C. Torp.

Fængslerne i Marokko.

Pauperismen i England.

Howard Association, som i Howards spor utrættelig virker »til formindskelse af fattigdom og afværgelse af forbrydelser« ved en vidt forgrenet og gennemført kontrol med pauperisme og kriminalitet i den hele verden, har efter den i 1892 meddelte beretning udnævnt 2 af sine medlemmer, som i de sidste 2 år bl. a. have besøgt fængslerne i Marokko. De tilstande, som her forefandtes, trodse enhver beskrivelse. Skyldige sendes i almindelighed ikke i fængsel. Det er uskyldige personer, der eje formue, som sættes derind på Sultanens eller en favorits bud, og som for at blive fri nødes til at betale store summer, under form af »gæld«, som de aldrig have stiftet. Ville de ikke indlade sig herpå, kunne de komme til at blive i fængslet hele deres liv, uden nogensinde at stedes for en dommer. Selve fængslerne ere utrolig slette. I nogle erholde fangerne dog lidt vand og brød, men i de fleste få de slet intet, men må stole på de pårørendes hjælp eller tilfældig barmhjertighed, og mange dø af sult. Der er ingen inddelinger i fængslerne, alle spærres sammen i samme rum, pjaltede, uvaskede, sultne, befængte med utøj, uden senge, uden beskæftigelse og belæssede med tunge lænker. Selv

om natten beholde de deres lænker og forsynes oven i købet med en jernbøjle om halsen, så at de ikke kunne røre sig, før det bliver dag. Herfra slipper man kun ved at bestikke vogterne. — Skrækkelige pinsler høre til dagens orden overfor fangerne. En almindelig straf består i at snitte dybe sår i armene, fylde dem med kalk eller salt, og derpå binde lemmet fast til legemet i lange tider, indtil det er fuldstændig stift og ødelagt for livstid. Eller fangen hænges ved halsen i en krog på væggen, således at kun fodspidserne nå jorden, eller man spreder ulæsket kalk rundt i cellen, så at enhver bevægelse sender det op i mund og næse, eller fangen puttes i en trækiste, kun med hovedet frit, med jernpigge på alle sider, så at enhver bevægelse er en kval. — Hyppig anbringes hæderlige koner og piger i fængsel under de løseste påskud, for at gives til pris for vellystninge, der begunstiges af de lokale autoriteter eller bestukne fangevogtere.

Den eneste måde, hvorpå man nogenlunde kan sikre sig mod at blive gjort til genstand for slige rædsler, er ved at stille sig under de europæiske konsulers beskyttelse, og store summer bydes ofte disse for deres protektion, men dette leder igen til korrupsion og grusomhed, både fra evropæernes og de protegeredes side, og hjælper i ethvert fald kun sjældent de fattige indfødte.

Beretningen slutter med at opfordre den engelske regering til at gribe ind, i ethvert fald ved en international domstol som i Ægypten, men eventuelt med magt, for at dette land, der kun er få dagsrejser fjærnet fra os, kan komme ud af de skrækkelige tilstande, der lade et menneskes liv gælde mindre end en rottes eller en muldvarps.

Beretningen indeholder endvidere et uddrag af en til indenrigsministeriet indgivet rapport for 1892 fra fattigkomiteen over pauperismen i England. Der gives her en række oplysninger om antallet af fattige, der erholde understøttelse, om dennes størrelse, om det hensigtsmæssige i at lade den bestå i pekuniære bidrag eller i egenlig for-

sørgelse, om fattige børn, tilsyn med plejebørn o. l. Opsigtvækkende ere nogle notitser om det omfang, hvori barnemord foregår i England. Hundreder, ja tusinder barnemordere formenes årlig at undgå opdagelse, ja blot mistanke. Mangfoldige besørge deres børn til graven ved »tilfældig« at ligge dem ihjel, ved misbrug af medicin, eller ved langsom hungersdød, der besørgeres så behændig, at det for lægen er umuligt at bevise noget, selv om han har nok så grundet mistanke. Grundene til disse skændigheder ere dels uvillie til at bære omkostningerne ved børnenes underhold, dels også begravelseskasserne og børneassurance-selskaberne, der betale nogle pd. sterling ved ethvert sligt dødsfald og således mangfoldige gange friste forældrene. Værst af alt er dog de talrige private anstalter, som overtage børns forsørgelse mod en pengesum en gang for alle, og som hyppig ere rene henrettelsesanstalter. For nylig blev en sådan anstalt afsløret, hvor 300 børn havde fundet en for tidlig død. Det synes ufatteligt for udenfor stående, at sådanne tilstande ere mulige, og endnu mærkeligere, når beretningen kan udtale som sin overbevisning, »at denne gruelige forretning blomstrer i England i et omfang, som offentligheden intet begreb har om.« At beretningen under disse omstændigheder opfordrer parlamentet til at indføre et skærpet tilsyn med disse anstalter, med begravelseskasserne og børneforsikrings-selskaberne, er i sin orden, men besynderligt vilde det rigtignok være, om en sådan opfordring skulde være nødvendig for at fremkalde autoriteternes indgriben.

A. G.

Sindssyge forbryderes behandling i Italien.

Efterstående uddrag af »Det almindelige reglement for Italiens strafanstalter og reformatorier er velvilligt meddelt af Hr. kgl. Fuldmægtig i justitsdepartementet, And. Færden, som af den norske regering er udsendt for at søge oplysninger i forskellige lande om statens forhold til sindssyge forbrydere og forbryderiske sindssyge.

Reglementet er approberet 1 febr. 1891, med modifikationer af 1 juni 1891.

2. del, fangebehandlingen.

Cap. II. Særlige strafanstalter*).

§ 3. Særlige forskrifter for de judicielle sindssygeanstalter.

*) Disse ere følgende:

- a) Overgangsstrafanstalter (case di pena intermedie) for fanger, som i henhold til straffelovens art. 14 kunne overføres til en anstalt for landbrugs- eller håndværksarbejdere (eller tillades at arbejde for det offentlige eller for private under offentligt tilsyn). Den nævnte straffelovsart. giver adgang til sådan overførelse af fanger, dømte til indespærring (reclusione) ikke under 3 år, når de viser god opførsel og har udstået halvdelen, dog ikke under 30 måneder, af straffetiden.
- b) Revselsesanstalter (case penale di' rigore), hvortil kan overføres fanger, der har opført sig slet.
- c) Judicielle sindssygeanstalter (manicomii giudiziarii).
- d) Bevogtningsanstalter (case di custodia) for dem, der er dømte til straf i henhold til straffelovens art. 47. Denne bebynder til at nedsætte straffen og at lade den udstås i bevogtningsanstalt, når den skyldige ikke kan erklæres for fuld-

De judicielle sindssygeanstalters bestemmelse.

Art. 469. For dem, der er dømte til straf af længere varighed end et år, og som lider af sindssygdom, er bestemt særlige indretninger, judicielle sindssygeanstalter, i hvilke de indtil videre holdes fast og nyder pleje.

Til overførelse i en judiciel sindssygeanstalt udkræves en særlig forestilling fra lægen ved den strafanstalt, hvor vedkommende fange hensidder, hvorefter ministeren*) træffer afgørelse, om fornødiges efter at have indhentet en eller flere sindsygelægers betænkning.

Ufarlige sindssyge straffanger.

Art. 470. De, der udstår straf af kortere varighed end et år, og som, dog uden at være farlige, findes angrebne af sindssygdom, såsom paralytikere eller temporære deliranter, kunne forblive i de almindelige strafanstalter, med mindre de derved kommer til at mangle den fornødne pleje, eller deres ophold der er til hinder for opretholdelse af orden og disciplin.

I så fald kan de sendes til de judicielle eller også til de almindelige (provinciali) sindssygeanstalter for statens regning.

Indsættelse af sindssyge, der have forøvet strafbare handlinger, men er blevne frifundne, i judicielle sindssygeanstalter.

Art. 471. Tiltalte eller sigtede, der er straffri i

stændig utilregnelig, men hans tilregnelighed alligevel er væsentlig formindsket.

- e) Anstalter for drukkenbolte (case per gli affetti da ubriachezza abituale).
- f) Arbejdsanstalter (case di lavoro) Art. 22 i straffeloven tillader i lovbestemte tilfælde at udstå idømt arrest i arbejds- hus eller ved udførelse af arbejde i det offentliges interesse.
- g) Tvangsopdragelsesanstalter (case di correzione) for personer under 18 eller betingelsesvis 20 år, dømte til friheds- straf, i henhold til straffel. art. 54—56.

*) Indenrigsministeren.

henh. til art. 46*) i straffeloven, og som præsidenten i den civile domstol i henh. til art. 14 i den kongelige anordning af 1 decbr. 1889 nr. 6509 (serie 3) anordner indlagt i sindssygeanstalt, anbringes på forslag af det almindelige politi efter indenrigsministerens bestemmelse i judicielle sindssygeanstalter, men i særegne afdelinger.

Midlertidig anbringelse i judicielle sindssygeanstalter.

Art. 472. I de i foregående art. omhandlede afdelinger kan efter indenrigsministerens bestemmelse også anbringes de, der er frifundne på grund af sygdom, og som i henhold til kongelig anordning af 1 december 1889 nr. 6509 (serie 3), foreløbig skal indsættes i sindssygeanstalt til observation**).

Anbringelse i judicielle sindssygeanstalter af anklagede under forundersøgelsen.

Art. 473. På forlangende af vedkommende domsmyndighed kunne også personer, hvis forhold er genstand for retslig undersøgelse, anbringes til observation i særskilt afdeling af judicial sindssygeanstalt. Indlæggelsen sker efter bestemmelse af indenrigsministeren.

*) Art. 46 er sålydende: Fri for straf er den, der i det øjeblik, da han begik den strafbare handling, var i en sådan tilstand af sindssvaghed, at han var berøvet sin bevidsthed eller friheden til at bestemme sine handlinger.

Dommeren skal dog, for så vidt han anser den frifundne for farlig, anordne hans overgivelse til den myndighed, der efter lovens bestemmelser derom har at træffe afgørelse.

Dette er efter den kgl. anordning af 1 december 1889 art 14. stedets civile domstol.

**) Kongelig anordning af 1 december 1889 art. 13 foreskriver, at assicretten ved motiveret kendelse skal overgive en frifunden sindssyg til politiet, som foreløbig lader ham indsætte i en sindssygeanstalt, indtil den civile domstol kan afgive sin bestemmelse, jfr. ovenfor ang. art. 14 i samme anordning.

Den lægekyndige og den administrerende
direktør.

Art. 474. Den hensigtsmæssige behandling af dem, der er anbragte i de judicielle sindssygeanstalter, er betroet en sindssygelæge, der har titel af lægekyndig direktør (direttore sanitorio); men den administrative ledelse er altid overladt til en særlig direktør som i alle de almindelige strafanstalter.

Tremånedlige og månedlige indberetninger
angående sindssyge,
som ikke ere straffede (inquisiti dementi).

Art. 475. Direktøren for den judicielle sindssygeanstalt skal tilstille præsidenten for den civile domstol, som har anordnet indlæggelsen, en tremånedlig beretning angående de i art. 471 omhandlede sindssyges tilstand.

Lignende beretning skal månedlig tilstilles den domsmyndighed, som har anordnet indlæggelsen, for så vidt angår personer, omhandlede i art. 472 og 473, og desuden altid uden for tur, når den lægekyndige direktør antager, at en indlagt person er fuldstændig helbredet.

Direktørens beretning skal bilægges en erklæring af den lægekyndige direktør.

Udenfor stående lægers undersøgelser.

Art. 476. Den domsmyndighed, som har anordnet en sindssygs indlæggelse, har altid adgang til at lade undersøge ved andre læger dem, der ere anbragte i anstalten i henh. til art. 471, 472 og 473.

Fremgangsmåden ved løsladelse af indlagte
personer.

Art. 477. Med hensyn til løsladelse af domfældte personer, som omhandles i art. 469, kommer bestemmelserne i

art. 433*) til anvendelse, med iagttagelse af de for sindsyge fastsatte forholdsregler.

Til løsladelse af personer indlagte i henh. til art. 471, 472 og 473 udkræves blot en ordre fra den domsmyndighed, der har anordnet indlæggelsen.

Obduktion.

Art. 478. Den lægekyndige direktør skal obducere alle fanger, som afgår ved døden i anstalten, med mindre de overlades til et universitet, og skal tilstille direktøren, for at oversendes til ministeren, visum repertum og en beretning om, hvad der forøvrigt kan være af interesse ved den foretagne undersøgelse.

Den indre ledelse.

Art. 479. Med hensyn til kosthold, husorden og arbejdsdrift bestemmes forholdet mellem den administrerende og den lægekyndige direktør ved særlige instruxer, der approberes af ministeren.

Den årlige beretning.

Art. 480. Ved slutningen af finansåret (inden udløbet af juli måned) skal den lægekyndige direktør forelægge direktionen, for at oversendes til ministeren, en beretning om anstaltens virksomhed, om de opnåede resultater, og hvad han forøvrigt måtte have haft anledning til at iagttage.

And. Færden.

*) Art. 433 bestemmer, at de fanger, hvis straffetid er under 5 år, uden videre løslades af direktøren, medens han for dem, hvis straffetid er længere, skal indsende for hvert kvartal en oversigt bilagt med vedkommendes akter til fornøden verifikation.

Prygl som straf.

I et og muligt flere dagblade er der fremkommet opfordring til autoriteter og rigsdag om at tage under overvejelse at få voldelige overfald på sagesløs mand straffede, og, hvis de in casu vare straf underkastede, at få straffen skærpet. Foranledning dertil har været de en tid, fortrinsvis i København og nærmeste omegn, hyppigt forekommende overfald på fredelige borgere, uden foranledning fra disses side, og som derfor fik udseende af udslag af ubændig råhed og kåthed, af en lyst til at slå løs og en foragt for den mulige straf, der kunde blive en følge deraf. Som en passende og tillige virksom straf i sådanne tilfælde anbefaledes prygl. Hvis det kun var i dagbladsartikler, at slige opfordringer og forslag til en forandring af straffebestemmelserne vare fremkomne, vilde der måske være mindre anledning til at komme nærmere ind på sagen; men der er ikke tvivl om, at uvillien mod slige overfald og frygten for, at sådanne tilstande skulde kunne udvikle sig og blive mere almindelige, tilligemed ønsket om at blive sikret derimod er i ikke ringe omfang udbredt i publikum, og at der er en tilbøjelighed til at søge et palliativ mod slige udskejende forstyrrelser af samfundsfreden ved at give forstyrrelsen alvorlige prygl. Deri ligger der en opfordring til at tage spørgsmålet frem.

Det er ikke første gang, at det samme spørgsmål har

været oppe i samme anledning og med samme bestræbelse for at få straffeloven skærpet på det punkt. Det er nu elleve år siden, og den gang nåede sagen frem til rigsdagen. I folketingets møde 7 januar 1882 stilledes følgende forespørgsel af SCHARLING*): Agter ministeren af hensyn til den tiltagende hyppighed af voldelige overfald på sagesløse personer at søge straffelovens § 200**) således ændret, at sådanne overfald, for så vidt de foregå på offentlig gade og vej, kunne blive genstand for offentlig påtale?

Som det fremgår af forespørgslen, forekommer også den gang hyppige overfald på sagesløse personer i foruro-ligende tiltagen. Forhandlingernes gang om forespørgslen var i korthed den, at justitsministeren stillede sig imødekommende ligeoverfor en eventuel lovforandring, der måtte gå ud på, at slige overfald på offentlig gade og vej kunde blive genstand for offentlig påtale, når den overfaldne forlangte det. Under den videre forhandling nævnedes RIMESTAD »prygl« som en mulig hensigtsmæssig straf for sådanne tilfælde og henviste eksempelvis til England, hvor tamp en tid med held anvendtes mod den gang gængse overfald med røveri på offentlig gade, Goos hævdede den almindelige europæiske opinion mod pryglestrafs anvendelse som selvstændigt straffemiddel og henviste til dens afskaffelse hos os. Det egentlige resultat af forhandlingerne var, at intet blev foretaget i retning af en forandring af de påpegede straffebestemmelser, idet de omhandlede overfald atter ophørte af sig selv.

Når spørgsmålet nu kommer frem påny med samme foranledning og samme fordring på en intensiv straf for

*) Se Tidsskriftets årgang 1882, side 112 flg.

**) § 200 lyder således: Den, som overfalder en anden med hug og slag eller anden personlig vold uden dog at tilføje ham sår eller anden skade, bliver, når den fornærmede under en af ham anlagt sag derpå gør påstand, at straffe med bøder, dog at efter omstændighederne straf af fængsel kan anvendes, navnlig når volden har været overlagt.

samme, nemlig prygl, så er det en selvfølge, at en diskussion om det må komme ind i samme spor som for elleve år siden. Forholdene ere nemlig i hovedsagen i væsenlig grad de samme som den gang. De foregåede overfald på fredelige borgere have vel ikke været så talrige, men på den anden side ere de foretagne i tilfælde ved højlys dag og have muligt haft en mere fræk karakter, så at de, som naturligt er, have skræmmet befolkningen op.

Nu er der ganske vist en måde at værgе sig mod den slags overfald på, den nemlig, at de tilfældige øjenvidner tage part i sagen for den overfaldne og give ophavsmanden hans prygl tilbage med rigelige renter. Der er ingen tvivl om, at den slags afstraffelse er den virksomste ligeoverfor »bøllen«, der overfalder, og tillige vil være en advarsel for andre ligesindede, som måtte have lyst til at øve samme spørt. Men det ligger ikke således for os danske i almindelighed at skride ind på offentlig gade i en andens sag. Enkelte ville et øjeblik standse og med uvillie se på sagen, de fleste ville gå forbi uden at blande sig i forholdet. Strengt taget vilde situationen vel også falde ind under »at tage sig selv tilrette«, og i hvert tilfælde vilde resultatet af en slig velment afbankning i de fleste tilfælde medføre en anholdelse af de assisterende og mulig idømmelse af en bøde i den offentlige politiret for den udviste gode villie. Med dette for øje ville formentlig de fleste tage i betænkning at yde en medborger sin assistance i en slig situation. Den overfaldne, når han ikke personlig kan vise overfaldet tilbage, har da ikke anden udvej, hvis en politibetjent ikke tilfældig kommer ham til undsætning, end at tage mod de prygl, som den anden vil tilføje ham. Bagefter har han da kun som eneste oprejsning berettigelse til at gøre et privat søgsmål gældende mod overfalderen, som han i de fleste tilfælde ikke kender og af den grund ikke vil kunne føre sag imod.

Det kan jo ikke negtes, at dette forhold er så lidt beroligende lige overfor en tiltagende tilbøjelighed til at overfalde fredelige borgere på alfar gade, idet enhver

beskyttelse derimod fattes samfundets medlemmer. Den eneste beskyttelse, som kan tænkes, er den, at overfalden anholdes og idømmes en bøde i den offentlige ret for gadeuorden, en bøde, som han vælger at afsone med fængsel. Den, der ved, hvor ringe den slags folk, der begå slige overfald, regne en lille fængselsstraf, vil forstå, at deres straf ikke afgiver nogen beskyttelse mod overfaldet. Ganske vist kan også fængselsstraf idømmes, når overfaldet er overlagt; men det forhold vil forekomme meget sjældnere end det uoverlagte, der går ud over den første den bedste, og det er fortrinsvis mod dette, at beskyttelse skal søges.

Således er i virkeligheden forholdet i spørgsmålet om overfald på sagesløse personer på alfar vej, og det kan jo ikke negtes, at det er af en så mislig karakter, at man kan forstå, at de fredelige borgere i samfundet føle sig berettigede til at forlange en bedre beskyttelse fra lovgivningsmagtens side end den bestående.

Ligesom i 1882 har man også denne gang nævnt »prygl« som den formentlig virksomste straf lige overfor sådanne overfald.

»Ave er god, når den kommer i tide«, siger et gammelt ord. Ave til enhver tid er altså ikke god, og hvad vil »itide« sige? Det må være i god tid, i rette tid. Enhver strafs større eller mindre virkning er betinget af, at den følger så hurtigt som muligt på den strafbare gerning, og den regel gælder først og fremmest om korporlig straf. Derfor er der færre mord i de nordamerikanske stater, hvor lynchjustits finder sted, end i dem, hvor dødsstraf idømmes af domstolene, derfor vilde den afprygling, som øjensvidner til et overfald på alfar vej foretog, være mere virksom til, at overfald bortfaldt, end de prygl, som først skulle imøntes ad lovens vej. De sidstes ringe betydning er jo erkendt ved deres anvendelse efter loven på unge knegte, og denne anvendelse er jo meget almindelig, navnlig ved de københavnske domstole.

Korporlig straf var jo i fortiden en meget anvendt

straf i form af kagstrygning, og hvad var resultaterne af dens anvendelse? En så fuldstændig bevisliggøren af straffens magtesløshed, at man måtte forøge den med livstidsstraf for at væрге samfundet mod de personer, man havde kagstrøget. Et sørgeligere resultat kan man ikke opnå af nogen straf. Den derigennem indvundne erfaring vil for altid i forbindelse med opinionen have banlyst korporlig straf som selvstændig straf for begåede lovovertrædelser. Skulde dens anvendelse kunne tænkes, måtte den kun kunne blive en midlertidig foranstaltning i bestemte tilfælde, som atter måtte falde bort, når tilfældet ophørte, og den måtte tillige have en vis eftertrykkelighed. Men i så henseende overgik næppe nogen korporlig straf spidsrodsstraffen. Selv den afholdt dog ikke dem, der havde gennemgået denne »Gassen laufen«, fra at pådrage sig en eller flere gentagelser.

At råhed avler råhed, er jo også en talemåde, der har sin sandhed; men der gives på den anden side individer, hvis råhed man ikke behøver at frygte for at forøge ved at give dem en dragt prygl. Af det hensyn tror jeg derfor ikke, man skal vise nogen sær sensibilitet, hvis man i tilfælde mente at burde anvende korporlig straf.

Det synes imidlertid i det spørgsmål ikke tænkeligt, at man vil kunne komme til andet resultat, end man kom i 1882, det nemlig, at lade overfald på sagesløs mand på alfar vej blive offentlig påtale underkastet, når den overfaldne forlanger det. Om der i så tilfælde til den af loven foreskrevne straf kunde føjes et vist antal slag tamp, som indledning til den egenlige straf, får stå hen. Dog skal jeg bemærke, at noget lignende ikke var ukendt i fortiden, idet der i en periode gaves den dømte, muligt kun kvinder i tugthuset, pisk en gang om ugen, eller muligt i en anden periode, pisk, hver gang dagen for forbrydelsens udførelse eller domsdagen vendte tilbage; der var også tilfælde, hvor disse pidsk tildeltes med et slag af hver medfange.

Forskellen på forhandlingerne om spørgsmålet, som

det forelå i 1882, og de nuværende forhold vil, som det ses, kun blive den, at man muligt nu kunde komme til at bringe de forholdsregler til virkelighed, som man den gang anså for dem, der lå nærmest. Men det vilde jo også være hovedsagen.

Anvendelsen af prygl som disciplinærstraf i fængsler og strafanstalter er et spørgsmål, der ikke vedkommer det foran omhandlede.

Fr. Stuckenberg.

Fångvårdsmannaföreningen i Finland.

I det sidste numer af nærværende tidsskrifts årgang 1892 fandtes en meddelelse fra direktøren for Åbo tugthus, Werner Hjelmman, om stiftelsen af en fængselsforening, særlig omsluttende ved de forskellige strafanstalter og fængsler i Finland ansatte embedsmænd. Forfatteren angav heri foreningens formål at samle alle Finlands fængselsmænd i fælles bestræbelse for at udvikle landets fængselsvæsen, ligesom han også fremstillede de væsentligste punkter i lovene m. m. Disse love ere blevne stadfæstede af Finlands senat 6 maj f. å., og derved var Fångvårdsmannaföreningen stiftet.

Denne forening afholdt sit første årsmøde fra 19 til 21 september f. å. i Helsingfors, og i maj dette år udsendtes nr. I af foreningens meddelelser, nr. II i august næstefter. Disse meddelelser ere redigerede af direktør Werner Hjelmman, den mand, som utvivlsomt har haft en væsentlig del i foreningens tilblivelse og meddelelsernes udgivelse. Det var også ham, der åbnede mødet. Tilslutningen til foreningen har fra fængselsmændenes side været almindelig, ligesom Finlands overdirektør også er medlem af

samme. Medlemsantallet udgjorde ved mødets afholdelse 61. Formålet for foreningens virksomhed er, som det fremgår af lovene, at bringe landets fængselsmænd sammen til overvejelser og forhandlinger i praktiske fængselsspørgsmål, ligesom fremstillingen af virksomheden og arbejdet i de forskellige fængsler vil få ikke ringe praktisk betydning. Endelig ville foreningens udtalelser og ønsker i rent praktiske spørgsmål formentlig ikke blive uden interesse for fængselsvæsenets styrelse.

Under fængselsdirektøren, Assessor P. A. Brofeldts ledelse åbnedes dernæst mødets forhandlinger, hvorved først nogle almindelige bestemmelser for mødernes forretningsgang vedtoges, således, at deltagerne ved forhandlingerne kunde efter forgodtbefindende benytte det svenske eller finske sprog; at mødet skulde være offentligt, således at referenter tilstededes adgang; at i redegørelsen for forhandlingerne skulde såvel de fremsatte forslag som også de fattede beslutninger kortelig gengives: ønskede nogen sit andragende vidtløftigere fremstillet, måtte en sådan fremstilling afgives skriftlig til sekretæren.

Den første dags eftermiddag beså deltagerne i mødet tugthuset i Sörnäas. Den anden mødedag holdt Direktør Werner Hjelmmann et foredrag om fremkomsten og anvendelsen af deportationen til Siberien i Finlands kriminelle lovgivning. Efter forhandlingernes slutning fastsattes Åbo som mødested for det følgende år, dernæst valgtes Assessor Brofeldt til formand og Direktør Werner Hjelmmann til sekretær. Den sidste mødedag besås länsfængslet på Skatodden, hvorefter forhandlingerne fortsattes. I samme møde udnævnte forsamlingen Hofrättsråd Grotenfeldt til første æresmedlem.

Under den fællesmiddag, som fandt sted efter mødets slutning, takkede Assessor Brofeldt overdirektøren for den velvillie, hvormed denne havde fremmet og støttet den ny dannede forening, ligesom også for dennes deltagelse i dens første nu sluttede møde. Overdirektør Gripenberg

fremhævede i en længere tale vigtigheden af et godt samarbejde mellem fængselsmændene, ligesom også, at fængselsstyrelsen behøvede medvirken af sine underordnede for at fængselsvæsenets udvikling kunde fremmes. Mødets forhandlingsæmner vare 16, alle af lokal betydning og interesse. Foruden oplysninger om forhandlingerne, og hvad mødets tid ellers optoges af, indeholder den foran omtalte meddelelse II: Några uppgifter angående tillämpningen af den vilkorliga frigifningen i Finland, af overdirektøren Alexis Gripenberg og det ved mødet holdte foredrag af Werner Hjelmman om Siberiedeportationen i Finlands kriminella rättvärd. Desuden findes nogle mindre meddelelser samt en kort redegørelse for den internationale kriminalistiske forenings program.

Godt begyndt er halvt fuldendt, siger man, og godt begyndt må man tilstå, at denne forenings stiftelse og virken er. Den er et smukt vidnesbyrd for interessen for gerningen, således som den findes hos de finske fængselsmænd, den er et smukt vidnesbyrd om sammenholdet mellem over- og underordnet i den fælles gernings interesse, og den er et vidnesbyrd om den alvor, hvormed Finlænderen arbejder i sin gerning. Man må ønske, at de mænd, som særligt have lagt kræfter til i den sag, ikke må blive trætte, så fejler det ikke, at foreningen vil få betydning for Finlands fængselsvæsen.

Fra 21 til 23 september iår har foreningen afholdt sit andet årsmøde, som bestemmelsen var, i Åbo med følgende forhandlingsæmner:

1:o. Komitébetänkande angående åtgärder för betryggande af arvodesfunktionärernes vid fångvårdsanstalterna ekonomiska ställning, då de från tjensten afgå.

2:o. Borde icke bokföringen af räkenskaperna vid landets samtliga fångelser äfven hvad specialböckerna beträffar ställas mera likformig och huru kunde denna likformighed lämpligast uppnås? (Referent: Assessor P. A. Brofeldt).

3:o. Äro nu gällande anordningar beträffande fångtransport å jernvägarne lämpliga, eller hvilka förändringar borde i afseende å desamma vidtagas? (Referent: Sekreteraren i Fångvårdsstyrelsen Axel af Forselles).

4:o. Om söndagsverksamheten vid fängelserna. (Referent: Pastor Edvard Lundell).

5:o. Står arbetet vid de större länsfängelserna i ett sådant förhållande till arbetskrafterna att straffverkställigheten med önskvärd noggrannhet kan handhafvas. (Referent: Direktor Victor Nybergh).

6:o. Huru skall kostförbättringen för fångar vid länsfängelse anordnas med fästadt afseende å ernående af reda i räkenskaperne och lindring i bokhållarens arbeten? (Referent: Direktor Victor Nybergh).

7:o. Huru kunde ett fångvårdsmuseum fås till stånd i vårt land? (Referent: Direktor Werner Hjelmman).

8:o. Är fånge under forsling underkastad samma ordning, som åligger honom under vistelsen i fängelset? (Referent: Direktor Karl Fr. Demander).

9:o. Är fängelsedirektör skyldig eller kan han anses ens berättigad att af fångslig person, som införpassats att aftjena böter, emot dennes begifvande, uttaga bötesbeloppet ur penningemedel eller värdeföremål, som personen ifråga haft med sig vid ankomsten till fängelset? (Referent: Direktor J. W. Castrén).

10:o. Huru skall vikarie aflönas för vaktknekt, som jemlikt 12 §: 2 mom. i Nådiga Reglementet för tukthusen i landet under afvaktan på laga kraft vunnet utslag afhållas från utöfvandet af sin befattning? (Referent: Bokhållaren V. O. Juvelius).

Wuorela uppfostringsanstalt för minderåriga qvinliga förbrytare i Finland.

Anstalten, som kommer att för sitt ändamål upplåtas 1 Oktober d. å., ligger inom Wichtis socken. 4 kilometer från Nummela jernvägsstation. Dess byggnader äro synnerligen naturskönt och sundt belägna på en hög, med barrskog bevuxen sandås vid stranden af den vackra och vidsträckta Hiidenvesi sjö.

Hufvudbyggnaden är uppförd uti en tilltalande stil med fasad åt sjösidan. Den inrymmer på nedra botten tre större salar, afsedda till sofrum, arbetsrum och skolrum för eleverne, tvenne rum för föreståndarinnan, ett rymligt kök, som tillika skall begagnas såsom matsal af eleverne, rum för ett pvinligt biträde, sjukrum och karcerrum. På vinden inrymmes utom flere förvaringsrum ett större rum afsedt till gästrum, men hvilket till följd af sin storlek ämpligare kunde användas för något annat ändamål. Uti en sidobyggnad äro inrymde lokal för det manliga biträdet, bagarstuga och badstuga, hvarutom en tredje byggnad innesluter mangelbod, stall, fähus och vagnslider. Vid stranden, ungefär $\frac{1}{2}$ kilometer från inrättningen, finnes en tvättstuga jemte klapp- och båtbygga.

Anstalten är afsedd för 12 elever, men kan utan svårighet inrymma det dubbla antalet. På grund af K. Sena-

tens förordnande af den 21 sistl. Juni får dock tillsvidare i anstalten intagas endast sex flickor under 15 år, de der gjort sig skyldiga till gröfre vanart och af domstol sakfällts för brott.

Anstaltens den 17 Nov. 1890 fastställda stat uppgår till 10540 mark om året, deruti inberäknadt ersättning för 12 i enskilda hem vårdade elever. För den första uppsättningen har anslagits 4000 mark.

Anstalten förvaltas af en föreståndarinna, som biträdes af ett qvinligt och ett gift manligt biträde. Något reglemente för anstalten finnes ännu icke, utan gäller i tillämpliga delar det för Koivula uppfostringsanstalt utfärdade. Fångvårdsstyrelsen är emellertid anbefald att uppgöra förslag till reglemente äfven för Wuorela uppfostringsanstalt.

Till t. f. föreståndarinna för anstalten är af Fångvårdsstyrelsen, med Senatens begifvande, förordnad fröken Hildur Johanna Hernberg, som med understöd af allmänna medel studerat organisationen af enahända anstalter i Tyskland, Danmark och Sverige.

Meddelade (Fångvårdsmanaföreningens i Finland Meddelanden II)
af Öfverdirektör Alexis Gripenberg.

Några uppgifter angående tillämpningen af den vilkorliga frigifningen i Finland.

Den vilkorliga frigifningen är införd i Finlands lagstifning genom förordningen om verkställighet af straff af den 19. December 1889, hvilken stadfästades i sammanhang med den nya strafflagen. Då emellertid hvarken denna eller de till densamma hörande författningar, såsom känt är, ännu trädte i gällande kraft, kan den vilkorliga frigifningen, sådan den genom nämnda lagbestämmelser införts, icke heller ännu tillämpas. Innan strafflagen tillkom har den dock redan en längre tid varit i bruk i form af benådning. Årligen inlemna ett större antal straffångar af begge könen ansökningar att blifva förskonade från vidare fullgörande af dem ådömda straff. Dessa ansökningar insändas af fängelsedirektionerne till Fångvårdsstyrelsen med förord för dem bland sökandene, hvilkas uppförande under de senaste åren af deras vistelse i straffanstalten varit klanderfritt och hvilkas arbetsduglighet synes göra det sannolikt att de i friheten skola kunna ärligen försörja sig. Äfven icke fullt arbetsduglige straffångar kunna ifrågakomma, i händelse de hafva tillräckliga egna tillgångar för att lefva eller hafva släktingar eller andra pålitliga personer, som förbinda sig att sörja för deras vård och uppehälle efter frigifningen.

Sedan dessa ansökningar ytterligare undergått granskning å Fångvårdsstyrelsen, öfverlemnas de jemte denna myndighets yttrande till landets högsta domstol, Kejsarliga Senatens Justitie Departement, som hos Kejsaren-Storfursten till vilkorlig benådning föreslår dem bland de sökande, som synts sådant förtjena. Vid benådningen utfästes det vilkor, att det åligger de frigifne efter utträdet ur fängelset iakttaga ett ostraffligt lefverne vid äfventyr att de, om de med brott ånyo beträdas, kunna, efter pröfning af omständigheterna och brottets beskaffenhet, åter insättas i tukthus, för att der fortsätta det dem ådömda allmänna arbete. Härom tillkommer det den domstol, som eger om det nya brottet döma, att i sammanhang dermed förordna. De ansökningar, å hvilka bifall icke anses påkalladt, afslås af Senaten utan hemställan.

Kejsaren-Storfurstens beslut i ämnet meddelas sedan Fångvårdsstyrelsen i form af utslag, hvarefter denna härom underrättar vederbörande fängelsedirektioner äfvensom presterskap och polismyndighet i hvarje benådad fånges hemort. De benådade ställas omedelbart på fri fot af fängelsedirektionerna, hvarvid de undfå jernvägsbiljett till den station, som ligger närmast deras hemort. Derjämte utfärdas till dem ett fripass, deruti vilkoren för deras benådning finnas utsatte och de förständigas att ofördröjligen begifva sig till sin hemort eller annan i passet utsatt försörjningsort och der uppvisa sagda dokument för polismyndigheten.

Den vilkorliga benådningen har under den tid den hos oss varit i bruk visat sig vara ett utmärkt medel till upprätthållande af ordning och disciplin inom straffanstalterne, särdeles uti dem, som innesluta jemväl lifstidsfångar, hvilka eljest kunde vara svåra nog att tygla. Hoppet att en gång ånyo blifva försatt på fri fot hägrar äfven för dem, och sedan de tillbragt någon tid i fängelset och hunnit vänja sig vid lifvet derstädes, koncentreras vanligen deras bemödanden på att komma i åtnjutande af den vilkorliga benådningen.

Ehuru fångvårdstjenstemännen således från sin ståndpunkt mer än väl veta uppskatta den vilkorliga benådningens välsignelser, har det dock syntts påkalladt att undersöka, huruvida denna institution äfven i öfrigt haft sådana resultat, att det från samhällets synpunkt bör anses önskligt, att den fortfarande bibehålles i bruk i samma omfång, som under de senaste åren, eller om dess användande till äfventyrs än ytterligare kunde utsträckas.

För detta ändamål hafva här nedan sammanställts några upplysande data äfvensom beräkningar gjorts öfver antalet efter frigifningen inträffade återfall, så vidt dessa blifvit kända och föranledt recidivisternes återinmanande i fängelse. Uppgifterne omfatta t. o. m. år 1892 i allt öfrigt, utom beträffande återfallen, hvilka omnämnts såvidt de voro kända i Mars 1893.

Sedan år 1879, då den vilkorliga benådningen första gången tillämpades, hafva sålunda frigifvits 132 manliga tukthusfångar, nemligen:

År 1879.....	6	År 1886.....	9
» 1880.....	6	» 1887.....	6
» 1881.....	»	» 1888.....	5
» 1882.....	2	» 1889.....	5
» 1883.....	10	» 1890.....	11
» 1884.....	6	» 1891.....	28
» 1885.....	»	» 1892.....	38

Samtliga desse voro dömda till lifstidstukthus med undantag af 27 st., hvilka ådömts straffarbete på viss tid, deraf 1 på 12 år, 5 på 10 år, 3 på 8 år, 3 på 7 år, 4 på 6 år, 1 på 5 år, 5 på 4 år och 5 på 3 år.

Af de frigifne voro fälde:

för dråp.....	23
» rån.....	7
» misshandel.....	4
» tredje resan stöld.....	49
» fjerde d:o.....	47
» kyrkotjufnad.....	1
» stöld ur bref.....	1

Med afseende å åldern vid frigifningen voro, såvidt densamma kunnat utredas,

13 emellan 60 och 70 år	35 emellan 30 och 40 år
33 » 50 » 60 »	6 » 20 » 30 »
36 » 40 » 50 »	

Den äldsta var 69 och den yngsta 21 år gammal.

Vid tidpunkten för frigifningen hade i fängelse tillbragt:

1..... 32 år	27..... 10 år
1..... 21 »	23..... 9 »
1..... 17 »	14..... 8 »
5..... 16 »	5..... 7 »
3..... 15 »	3..... 6 »
2..... 14 »	5..... 5 »
11..... 13 »	5..... 3 »
8..... 12 »	5..... 2 ¹ / ₂ »
12..... 11 »	

En af de vilkorligen frigifne var en från Sibirien för-rymd, dit tidigare deporterad straffånge; längden af den tid han i fängelse förvarats har ej kunnat utredas.

Af dem, som dömts till lifstidstukthus hade de, som suttit kortaste tiden, benådats efter 8 års strafftid; endast uti ett fall hade en lifstidsfånge, dömd för tredje resan stöld, utsläpts efter 7 år. — De, som varit dömda på viss tid, hafva i allmänhet fått sig efterskänkt endast ett år af strafftiden, uti flere fall vida mindre; uti ett par fall har benådningen kommit så sentida, att strafftiden redan varit

tilländalupen, då Senatens utslag hunnit fängelsebefälet meddelas.

Af ofvannämnde 132 fångar, som vilkorligen benådats, hafva återfallit 17, hvilka samllige tidigare varit dömda för stöld och sedermera alla för enahanda brott ånyo insatts i tukthus med undantag af tvenne, hvilka drabbats af sagda påföljd, den ena för skogsåverkan, den andra för misshandel.

Af de återfallna voro 3 öfver 60 år, 7 emellan 50 och 60, 5 emellan 40 och 50 och 2 emellan 30 och 40 år samt voro frigifne 1 år 1879, 2 1880, 4 1883, 1 1884, 1 1886, 1 1887, 4 1891 samt 3 1892.

De återfallnes antal utgör således 12,8% af hela antalet benådade. Tages deremot i betraktande, att först sedan år 1885 fängelsedirektionerne satts i tillfälle att förord, hvilka som borde frigifvas, medan dessa derförinnan uttagits på förord af guvernörerne (landshöfdingarne) utan närmare kännedom om personerne, så ställer sig, derest de, som tidigare frigifvits, icke tagas i beräkning, procenttalet än gysammare. Sedan år 1885 hafva nemligen benådats 102 manliga tukthusfångar, af hvilka endast 9 återfallit, motsvarande 8,8%.

Qvinliga tukthusfångar hafva vilkorligen benådats till ett antal af 75, deraf

År 1881	1
» 1883	1
» 1889	1
» 1890	12
» 1891	31
» 1892	29

Af dessa hafva 65 varit dömda för barnamord, 8 för 3:dje och 4:de resorna stöld, 1 för dråp och 1 för blodskam och hor. De för tjufnadsbrott dömda voro insatta på lifstid och hade vid benådningen afsuttit 1—17 år, 2—14 år, 1—12 år, 3—11 år och 1—9 år; den för dråp dömda var insatt på 10 år, men benådades efter 8 års strafftid

samt den, som dömts för blodskam och hor och hvars dom lydde å 4 års tukthus, ställdes på fri fot efter $3\frac{1}{2}$ års straffarbete. Af barnamörderskorna åter var den, som dömts på längsta tid, insatt på 9 år och benådades efter 7 års strafftid; 11 voro dömda på 8 år och benådades efter en strafftid vexlande emellan 6 och $7\frac{3}{4}$ år; 19 voro dömda på 7 år och frigåfvos efter att i fängelset hafva tillbragt $5\frac{1}{4}$ å $6\frac{3}{4}$ år; 18 voro dömda till 6 års strafftid och benådades efter i medeltal 5 år; 1 var dömd på $5\frac{1}{2}$ och 2 på 5 år, samt frigåfvos efter resp. 5 samt 4 och $4\frac{1}{2}$ års strafftid. På 4 år voro dömda 10 och på 3 år trenne; de förra benådades efter en strafftid varierande emellan $3\frac{1}{4}$ och $3\frac{10}{12}$ år; af de senare kommo endast tvenne i åtnjutande af förkortning af strafftiden, den ena af en, den andra af två månader. I fem fall kom benådningen så sent, att de benådade derförinnan hunnit frigifvas efter tilländalupen strafftid.

Med afseende å åldern voro vid benådningen 1 62 år, 2 54 år, 13 emellan 40 och 50, 33 emellan 30 och 40 och 26 emellan 20 och 30.

Af ofvannämnda 75 vilkorligen benådade hafva återfallit tvenne, af hvilka den ena, 36 år gammal, förut dömd för tredje resan stöld, ånyo begått sådan och den andra, 33 år gammal, förut sakfäld för barnamord, ånyo gjort sig skyldig till enahanda brott; båda voro benådade år 1891.

I procenttal uttryckte stego återfallen bland vilkorligen benådade qvinliga tukthusfångar således till 2,66%.

Sammanräknas samtliga vilkorligen benådade och återfallna straffångar af begge könen, erhålles ett antal af 19 återfallna på 207 vilkorligen frigifna eller 9,17%.

Ofvananförda siffror torde gifva vid handen, att resultatet af den vilkorliga benådningen i Finland varit sådane, att de nogsamst försvara institutionens användande äfven i framtiden, måhända till och med i något utvidgadt omfång.

Alexis Gripenberg.

Sibirie-deportationens tillkomst och användning i Finlands kriminella rättsvård.

Föredrag vid Fångvårdsmannaföreningens årsmöte
i Helsingfors år 1892.

Sibirie-deportationens användning i vårt lands kriminella rättsvård icke blott under formen af deportation till tvångsarbete för grofva brott, å hvilka lifvets förlust enligt lag annars skulle utgjort straffpåföljden, utan ock såsom kolonisationsdeportation tillhör numera en förgången tid. — Om ock frågan sålunda icke vidare eger aktuel betydelse, har jag dock trott det vara icke utan intresse att i några korta drag erhålla en öfversigt öfver Sibiriedeportationens tillkomst och användning uti vårt rättsväsende.

Lagstiftarene från år 1734 voro, såsom kändt, särdeles frikostiga med fastställandet af dödsstraff för äfven ringare förseelser, hvilka med nuvarande rättsåskådning anses kunna försonas med frihetsstraff, ja till och med med endast böter. Den af Sveriges och Finlands Ständer vid riksdagen år 1734 antagna allmänna lag fastställer dödsstraff i mer eller mindre kvalificerade former för icke mindre än något öfver sjuttio särskilda i lagen uppräknade förbrytelser. — Trots detta slöseri med lagens svåraste straff torde dock, tack vare särskilda senare utkomna förordningar, främst den betydelsefulla förordningen af år

1779, som bland annat reglerade ansvarspåföljderna för de med lifsstraff belagda stöldsbroten tredje och fjerde resan äfvensom för särskilda slag af äktenskaps- och sedlighetsförbrytelser, dödsstraffet icke kommit i öfverdrifven utsträckning till användning i Finland, särdeles efter landets förening med Ryssland. — Enligt tillgängliga uppgifter sedan denna tid har dödsstraffet i Finland under åren 1809 till slutet af år 1825 ådömts i inalles 62 fall, i hvilka Hans Kejsrerliga Majestät förklarar Nåd icke ega rum, men deremot verkstälts i endast 45 fall, å 33 män och 12 qvinnor, enär i de återstående 17 fallen dödsdomen icke bragtes till verkställighet, dels i följd af de lifdömdes frånfälle innan exekutionen i 4 fall, dels ock i följd af skedd benådning efter allaredan utfärdad dödsdom i 13 fall. Sedan denna tid eller från år 1826 har något dödsstraff hos oss icke exeqverats, utan har detsamma delvis ersatts med deportation till Sibirien med åtföljande tvångsarbete.

Redan vid Borgå landtdag år 1809 väcktes frågan om Sibiriedeportationen till lifs. — På inom ståndet väckt förslag, beslöt nämligen Presterskapet vid sagde landtdag, att Ständerne ville till Hans Kejsrerliga Majestäts ompröfning i underdånighet hemställa »om icke i alla de fall tjuf, enligt landets lagar, skall dömas att på lifstid sitta på kronans fästning, han i dess ställe kunde få till arbete i Sibirien förvisas.» Förslagsställaren inom Prestaståndet ansåg tjufvar, som dömts till lifstidsfängelse och hvilka så godt som utan undantag visat sig vara ytterst vanartade och oförbätterliga, böra berölvras möjligheten att någonsin nalkas sin hemort eller ens att vidare kvarstanna i sitt fosterland, utan borde de förflyttas till en ny, för dem fremmande verld, enär de endast sålunda kunde bringas till andra tankar, till förbättring och till att blifva nya, nyttiga medborgare, åtminstone nyttigare än i sitt fosterland. — Då frågan derefter förevar i Ridderskapet och Adeln väckte densamma der en häftig opposition. Det framhölls icke blott att förslaget innefattade ändring i allmänna lagen

och utkomna författningar, hvarom Ständerna utan särskildt bemyndigande icke egde ingå i öfverläggning, ännu ock att förslaget ur kristlig synpunkt var rent af förkastligt. — Sedan Borgareståndet beslutit låta förslaget förfalla och Bondeståndet i allo förenat sig med Ridderskapet och Adeln blef i följd häraf förslaget hvilande tillsvidare.

Detsamma kom dock snart åter på dagordningen i sammanhang med frågan om svårigheterna att i landets disponibla fängelseinrättningar, »slott och fästningar,» såsom de i dåtida handlingar kallas, internera det ständigt växande antalet lifstidsfångar. — För frågans klargörande affördrades år 1814 dåvarande Prokuratorn i Regeringskanseljen Mathias Calonius yttrande derom, huruvida landets Ständers godkännande ansåges nödigt för en författning af innehåll att missgerningsmän, som af domstolarne dömts skyldige att för sin återstående lifstid hållas till allmänt arbete i landet å kronans fästningar, skulle i stället försändas till grufvorna i Sibirien. Uti det af Prokuratorn Calonius sedermera afgifna yttrande icke blott förordades lifstidsfångars deportation till Sibirien, dock med tillgodo-seende af deras behof af själavård, utan ock framhölls att Ständernas hörande i frågan icke kunde anses nödvändigt. Sedan år 1818 jemväl Kejsarliga Senatens utlåtande i frågan affördrats och Senaten instämt i Prokuratorn Calonius' yttrande dock endast såvidt det afsåg lifstidsfångar af mankön, blef efter särskilda omgångar frågan af Hans Kejsarliga Majestät, Kejsar Alexander den förste den 30 Mars 1820 afgjord sålunda »att med vidare åtgärd i ärendet finge bero till dess landtståndernas underdåniga yttranden deruti blifvit inhemtade.»

Kejsar Nikolai den förstes tronbestigning bildar sedermera epok i frågan om dödsstraffet i vårt land och i följd deraf äfven i Sibiriestraffets historia.

Efter det den ifrågasatta Sibirideportationen tidigare afsett lifstidsfångar i gemen, inskränktes frågan numera till endast sådana lifstidsfångar, hvilka benådats från dem

ådömdt dödsstraff. — Kort efter sin tronbestigning aflät nämligen Kejsar Nikolai till Finlands Generalguvernör den 24 Februari 1826 ett reskript, deri Kejsaren, bland annat, uttalar: att Han fattat den oryggliga grundsats att icke stadfästa och bekräfta någon dödsdom, derest brottet ej vore af den svårare beskaffenhet att dermed åsyftas störa statens lugn, tronens säkerhet samt Majestätets helgd och att Han således ville begagna den Monarken tillkommande benådningsrättigheten samt åläggga dem, som enligt Finlands lagar gjort sig till dödsstraff skyldiga, men för hvilka anledning till mildring icke förekommer, att i stället umgälla deras brott med, utom kroppsplikt, allmänt arbete för deras öfriga lifstid. Enär emellertid ett sådant arbete, om detsamma endast vore inskränkt inom Finland och dess fästningar, der någon betydligare skilnad i arbetets beskaffenhet icke egde rum, ej lemnade tillfälle att vid förvandlingen af dödsstraff iakttaga nödig och lämplig gradation emellan grofva förbrytare och andra missdådare, som enligt lag äfven förverkat lifvet, anbefaldes i följd häraf Kejsarliga Senaten att inkomma med utlåtande derom huruvida icke gröfre och svårare brottslingar, hvilka enligt landets lagar gjort sig till dödsstraff skyldige, men till lifvet benådades och ålades allmänt arbete för lifstiden, utan att dock hafva förtjent den mildring att i landets fästningar insättas, kunde försändas till de på andra sidan om Ural belägna Guvernementen.

Efter ett af Kejsarliga Senaten i anledning häraf afgifvet tillstyrkande utlåtande utfärdades sedermera den 21 April 1826 den i vårt lands kriminala lagstiftning märklige förordningen angående till döden dömda, men af Gunst och Nåd till lifvet förskonade brottslingars försändande till allmänt arbete i de aflägsnare Sibiriska guvernementerne. Uti denna Nådiga förordning stadgas bland annat: att då någon enligt Finlands lagar till dödsstraff skyldigkänd brottsling af mankønet af Hans Majestät till lifvet förskonas, men i anseende till brottets beskaffenhet och dervid före-

kommande omständigheter icke är förtjent af den mildring att inom landet få förrätta det allmänna arbete för dess öfriga lifstid, hvartill han utom kroppsstraffet varder dömd, skall en sådan missdådare sedan han undergått kroppsstraffet ofördröjligen och under strängaste bevakning försändas till de aflägsnare guvernementerna i Sibirien för att der till allmänna arbetens förrättande i grufvorna blifva använd. Derjemte föreskref förordningen ej mindre att de missdådare som blifva deportation underkastade, för sin öfriga lifstid äro uteslutne från det borgerliga samhälle, hvilket de förut tillhört och i följd deraf i deras fädernesland förlora alla medborgerliga rättigheter i afseende å äktenskapsförbindelser, arftägt eller hvad det i öfrigt vara må, än ock att meranämnde brottslingar å deportationsorten borde beredas nödig själavård samt tillfälle till uppbyggelse och tröst uti inhemtande af deras religions grundsatser och sanningar. — Och innehöll för öfrigt förordningen beträffande motiverna till densamma ett upprepande af innehållet i ofvannämnde Nådiga Reskript nämligen att Hans Majestät funnit det icke förenligt med Sina på inre öfvertygelse stödda grundsatser och Sin samvetspligt att stadfästa och bekräfta någon om ock i enlighet med landets lagar meddelad dödsdom, derest brottet ej vore af den svårare beskaffenhet att dermed åsyftats störande af det helas bestånd, utan vore det Kejsarens afsigt och vilja att i alla andra grofva brottmål begagna den honom i stöd af grundlagarne tillkommande benådningsrätt till brottslingars förskonande från dödsstraffets undergående.

Sedan denna tid har, såsom ofvan nämndes, något dödsstraff icke blifvit inom Finland verkställt, utan ha alla missdådare, som dömts till döden, förskonats till lifvet och i stället fått umgälla sina brott antingen med deportation till Sibirien eller med straffarbete inom landet. — Ty om ock nyssnämnde förordning af den 21 April 1826 afsåg endast missdådare af mankön begagnade sig dock Kejsar Nikolai, trogen sina grundsatser, jemväl be-

träffande dödsdömda qvinnor af den Majestätet tillkommande benådningsrätten, och Rysslands följande Regenter, vårt lands Storfurstar, ha städse följt det gifna föredömet. — De från lifsstraff benådade qvinliga förbrytarena erhöello intill år 1848, då beträffande jemväl deras deportation till Sibirien författning utfärdades, utan undantag dödsstraffet förbytt till strängare och gröfre arbete å spinnhus i landet under deras återstående lifstid, en del med föreskrift att förvaras i särskildt rum och förses med black och fotbojor. — Nyssnämnda år den 24 Februari utkom nämligen en Nådig Kungörelse, som bestämde att hvad i förordningen af den 21 April 1826 föreskrifvits angående grofva enligt Finlands lagar till döden dömda, men af Nåd från dödsstraffets undergående frikallade brottslingars af mankønet försändande till grufarbete i Sibirien jemväl komme att tillämpas å dylika, af Nåd från dödsstraffet förskonade brottslingar af qvinnokønet, likväl sålunda att nästnämnda brottslingar skulle i stället för grufarbete användas till arbete vid kronans i Sibirien befintliga fabriker.

I följd af nyssnämnda tvenne förordningar af år 1826 och 1848 hafva sålunda till döden dömd brottslingar förskonats från lifsstraffet och i stället deporterats till tvångsarbete i Sibirien. Enligt tillgängliga uppgifter ha i sådant afseende genom länsfängelset i Wiborg till Sibirien öfversändts följande antal förbrytare under hvarje af nedannämnde år, nämligen:

Under år 1826.....	19 män.
- - 1827.....	12 -
- - 1828.....	4 -
- - 1829.....	18 -
- - 1830.....	7 -
- - 1831.....	12 -
- - 1832.....	14 -
- - 1833.....	24 -
- - 1834.....	16 -

Under år 1835.....	25	män.		
- - 1836.....	13	-		
- - 1837.....	18	-		
- - 1838.....	14	-		
- - 1839.....	13	-		
- - 1840.....	16	-		
- - 1841.....	16	-		
- - 1842.....	15	-		
- - 1843.....	12	-		
- - 1844.....	7	-		
- - 1845.....	11	-		
- - 1846.....	13	-		
- - 1847.....	10	-		
- - 1848.....	19	-	1	qvinna.
- - 1849.....	15	-	1	-
- - 1850.....	21	-	2	-
- - 1851.....	13	-	4	-
- - 1852.....	17	-	5	-
- - 1853.....	25	-	3	-
- - 1854.....	15	-	4	-
- - 1855.....	18	-	3	-
- - 1856.....	23	-	2	-
- - 1857.....	14	-	1	-
- - 1858.....	15	-	2	-
- - 1859.....	11	-	*	-
- - 1860.....	12	-	1	-
- - 1861.....	18	-	6	-
- - 1862.....	21	-	3	-
- - 1863.....	17	-	2	-
- - 1864.....	10	-	5	-
- - 1865.....	13	-	5	-
- - 1866.....	18	-	1	-
- - 1867.....	7	-	1	-
- - 1868.....	23	-	1	-
- - 1869.....	8	-	2	-

Under år 1870.....	12 män,	»	qvinna. *)
- - 1871.....	5	-	3 -
- - 1872.....	8	-	2 -
- - 1873.....	4	-	3 -
- - 1874.....	13	-	» -
- - 1875.....	9	-	» -
- - 1876.....	6	-	3 -
- - 1877.....	4	-	1 -
- - 1878.....	7	-	2 -
- - 1879.....	3	-	» -
- - 1880.....	8	-	4 -
- - 1881.....	1	-	1 -
- - 1882.....	4	-	1 -
- - 1883.....	7	-	1 -
- - 1884.....	15	-	1 -
- - 1885.....	4	-	3 -
- - 1886.....	15	-	2 -
- - 1887.....	7	-	» -
- - 1888.....	4	-	» -

Under tiden från år 1826 till och med 1888 hafva sålunda icke mindre än 798 från lifsstraff benådade brottslingar af mankön försändts till tvångsarbete i Sibiriens grufvor samt 82 enahanda qvinliga missdådare till kronans fabriker i Sibirien. Om ock skyldige till grofva och uppörörande brott torde dock desse eländige, om man får tro skildringarne beträffande Sibiriens penitentiära förhållanden, gått till mötes ett straff, som mera närmat sig lifslång kroppslig marter än lemnat möjlighet till återupprättelse. —

*) Den minskning i antalet deportation underkastade grofva förbrytare, som inträdt efter år 1870, har sin grund deri, att tillämpningen af författningarne af år 1866 angående dräp, barnamord m. m. vidtog år 1870 och missdådare, som i stället för enligt derförinnan gällande lag ådömdt lifsstraff underkastats deportation, numera enligt nyssnämnda författningar kunde umgälla sina brott med tukthusstraff inom landet. —

Deportationsstraffet med åtföljande tvångsarbete i grufvorna eller fabrikerne i Sibirien har dock numera, sedan år 1888, upphört att finnas till. Enligt Statssekretariatets för Finland skrifvelse af den ^{9 Juni}_{28 Maj} sagde år har nämligen Hans Kejserliga Majestät täckts i Nåder förordna, att kungörelserne af den 21 April 1826 och den 24 Februari 1848 angående till dödsstraff enligt Finlands lagar dömde, men af Hans Kejserliga Majestät till lifvet benådade brottslingars försändande till Sibirien derefter borde tillämpas sålunda, att dylika brottslingar icke vidare skola till förrättande af allmänna arbeten i grufvor och fabriker i sistnämnde land befordras, utan för sin återstående lifstid undergå tvångsarbete i Finlands tukthus. —

Härmed äro då angifna de hufvudsakligaste momenten i den Sibiriedeportation, som under tiden mellan åren 1826 och 1888 delvis trädte i stället för det enligt landets lagar förbrytare ådömda dödsstraffet. Den användning ifrågavarande deportation erhållit i landets rättsvård framgår af ofvanstående, till största delen ur Prokurators i Kejserliga Senaten till landets Ständer afgifna berättelser, Fångvårdsstyrelsens årsberättelser, samt länsfängelsets i Wiborg diaries hemtade uppgifter angående de deporterades antal. —

Men det återstår ännu att omnämna en annan, af mig redan i början af föredraget antydd art af Sibiriedeportation, nämligen den såkallade kolonisationsdeportationen, hvilken kommit till användning uti betydligt större utsträckning än tvångsdeportationen.

Samma år kungörelsen angående till döden dömda qvinliga förbrytares försändande till tvångsarbete vid kronans fabriker i Sibirien utfärdades, eller år 1848, ansökte nämligen hos Hans Kejserliga Majestät 53 dels för begångna brott dels för lösdrifveri till allmänt arbete för lifstiden eller på vissa år dömda qvinspersoner, som höllos insatta i spinnhuset i Willmanstrand, att af Gunst och Nåd varda från det dem ådömda allmänna arbete befriade

och i stället såsom kolonister till Sibirien afsända. I April samme år 1848 biföll Hans Kejslerliga Majestät ifrågavarande ansökan såvidt beträffade 22 af supplikanterna, hvaremot vid de öfrigas, särskildt de för mord, dråp eller barnamord dömdas ansökan icke fästes något afseende. Kort härefter anhöllo 84 för stöldsbrott, till lifstidsfästningsarbete dömdes och i sådant afseende å Sveaborgs fästning insatte manspersoner hos Hans Kejslerliga Majestät likaledes att af Gunst och Nåd undfå mildring i det dem ådömda straffet sålunda att de blefve såsom kolonister till Sibirien deporterade. Uti Nådigt utslag, meddeladt i medlet af Maj månad år 1848, blef, sedan utredning vunnits derom att 50 af sökandene, dels för sjuklighet, dels för hög ålder icke kunde underkastas deportationen, dessas omförmälda anhållan afslagen, hvaremot de öfrige 34 männen af Gunst och Nåd tillätos att i stället för det dem för lifstiden ådömda fästningsarbete i Finland försändas såsom kolonister till Sibirien.

Ifrågavarande kolonisationsdeportation till Sibirien uppstod sålunda icke i följd af något öfverhetligt påbud utan på ansökan af de beträffande fängslige sjelfve. Den samma har med kortare afbrott fortgått alltsedan år 1848 till och med år 1886, då äfven denna art af Sibiriedeportation upphörde, samt småningom kommit att omfatta icke blott till tukthusstraff för lifstiden eller på vissa år dömdes såväl manliga som qvinliga förbrytare utan ock för lösdrifveri eller såsom det tidigare hette saknad laga försvar å landets arbetsinrättningar insatte likaledes såväl manliga som qvinliga korrektionister. — För de förra eller de till tukthusstraff dömdes fångarne, särdeles för dem, som ådömts tukthusstraff för lifstiden, utgjorde kolonisationsdeportationen ingenting mindre än en benådning, enär såvidt känt är kolonisterne efter framkomsten till deportationsorten erhöillo rätt till fri sysselsättning och att röra sig fritt, blott sådant skedde inom gränserne för et bestämdt område, hvilket dock ofta kunde vara större än mångt län i Fin-

land, någon gång till och med icke mindre än hela Finland. — För de senare åter eller för lösdrifvarene var deportationen egentligen intet annat än en med Regeringens tillstånd och på dennes bekostnad verkställd emigration från landet, enär begäret att undslippa den för lösdrifveriet ådömda jemförelsevis korta strafftiden, hvilken vid tiden för afsändandet i många fall synes ha varit i det närmaste, i några fall till och med helt och hållet tilländagången, svårligen kan tänkas ha utgjort enda driffjedern till den ansökta deportationen.

Emellertid har denna kolonisationsdeportation i betydlig mon inverkat på antalet af tukthus- och arbetsfångar i landets fängelseinrättningar enligt hvad framgår af nedanstående sammanställning öfver antalet från landets fängelser till Sibirien deporterade kolonister. Sålunda försändes såsom kolonister till Sibirien:

	Dömde för brott,		Dömde för lösdrifveri,		Summa
	Män.	Qvinn.	Män.	Qvinn.	
Under år 1848	34	10	»	11	55
- - 1849	»	»	»	»	»
- - 1850	70	1	»	20	91
- - 1851	15	3	»	34	52
- - 1852	1	1	1	2	5
- - 1853	1	2	6	9	18
- - 1854	25	1	2	10	38
- - 1855	33	6	91	8	138
- - 1856	36	1	62	14	113
- - 1857	»	»	65	16	81
- - 1858	23	»	117	6	146
- - 1859	»	»	28	8	36
- - 1860	11	»	47	7	65
- - 1861	25	6	34	18	83
- - 1862	15	»	64	7	86
- - 1863	»	»	»	»	»

Under år	Dömde för brott,		Dömde för lösdrifveri,		Summa
	Män.	Qvinn.	Män.	Qvinn.	
1864	»	»	1	1	2
- - 1865	20	»	1	1	22
- - 1866	43	7	35	2	87
- - 1867	36	2	20	2	60
- - 1868	81	3	48	3	135
- - 1869	8	9	15	4	36
- - 1870	30	6	6	4	46
- - 1871	31	4	28	3	66
- - 1872	16	»	28	6	50
- - 1873	49	2	13	4	68
- - 1874	40	2	22	5	69
- - 1875	25	13	25	1	64
- - 1876	54	6	7	6	73
- - 1877	31	7	1	6	45
- - 1878	43	4	14	1	62
- - 1879	62	5	32	9	108
- - 1880	55	3	27	6	91
- - 1881	10	2	»	4	16
- - 1882	11	»	21	»	32
- - 1883	56	4	16	3	79
- - 1884	22	2	13	2	39
- - 1885	39	4	17	6	66
- - 1886	24	2	5	2	33

eller sålunda 1075 män och 118 qvinnor, dömde för brott, och 912 män och 251 qvinnor, insatta för lösdrifveri, sammanlagdt 1987 män och 369 qvinnor eller inalles 2356 personer. — Jag bör emellertid härvid anmärka, att dessa sifferuppgifter, ehuru tagna från Prokuratorns och Fångvårdsstyrelsens berättelser, dock icke torde vara fullt exakta, enär icke blott uppgifterne i de skilda myndigheternes berättelser i några fall befunnits icke fullt öfverensstämmande, utan äfven i tvenne af berättelserne antagligen i

följd af misskrifning på olika ställen lemnats olika uppgifter. — Emellertid är differensen ej större än tio eller högst femton, och förestående uppgifter lemna därför en i det allra närmaste trogen bild af den utsträckning kolonisationsdeportationen till Sibirien haft i vår fångvård.

På sätt af förestående sammanställning synes, inträffade den sista försändningen af kolonister till Sibirien år 1886. Densamma upphörde nämligen enligt Hans Kejsersliga Majestäts förordnande till Kejsersliga Senaten, meddeladt i skrifvelse från Statssekretariatet af den ¹¹/₂₃ Mars 1886, derom, att Senaten icke vidare borde till Hans Kejsersliga Majestät inkomma med hemställningar om afsändande till kolonierna i Sibirien af sådana inom straff- och arbetsfångelserna i landet förvarade fångar, hvilka sjelfva derom anhålla.

Sålunda har då all deportation af förbrytare från Finland till Sibirien upphört, och på samma gång har från vårt kriminella rättsområde försvunnit en i många hänseenden märklig straffart. — Deportation såsom straffmedel förefanns redan i den romerska rätten och åtföljdes här alltid af förlust af alla medborgerliga rättigheter. Småningom har deportationsstraffet vunnit insteg i de flesta europeiska samhällens lagstiftning. Det kan dock sjelfallet realiseras endast i länder, som ega egna aflägsna och mindre bebodda kolonier, ty till deportationens begrepp hör bland annat äfven, att den med deportation bestraffade fortfarande står i beroende af den stat, hvares medlem han varit, och att denna stat eger rätt att tillgodogöra sig den deporterades arbetskraft och förmåga.

För Ryssland hafva Sibiriens vidsträckt ödemarker utgjort ett lämpligt deportationsområde alltsedan medlet af förra århundradet. Det har användts såsom förvisningsort åt förbrytare och fångar af alla slag, och i tidernas längd hafva millioner sådana personer vandrat öfver Ural till de

Sibiriska bergverken. Den ständiga tillförseln af landsförvista har haft ett högst betydligt inflytande på Sibliens befolkning. En del af dessa landsförvista har efter uttjent strafftid stannat kvar såsom förbättrade människor och laglydige medborgare, medan andra slagit sig ihop i förbrytareband, som utgjort en allmän landsplåga, der de dragit fram.

För vårt land är deportationen af finska förbrytare till tvångsarbete i Sibirien märklig i det hänseende, att densamma tillkommit och användts i sextio år utan Ständernas godkännande och ehuru deportationsområdet icke stått i något statligt beroende till Finland.

Tidigare hade såväl till tvångsarbete deporterade som kolonister från Finland förlagts i olika delar af Sibirien, men omkring år 1863 vidtogs den förändring, att de finska kolonisterna så vidt möjligt sammanfördes från de tidigare större samlingsställena i Tobolsk och Krasnojarsk till omnejden af kolonin Werchne Suetuk, och till samma trakter sändes derefter äfven till tvångsarbete dömda förbrytare. Samma år 1863 anställdes nämligen på finska statsverkets bekostnad för handhafvandet af den religiösa undervisningen och själavården bland i Sibirien koloniserade och derstädes till tvångsarbete hållne finnar af evangelisk-lutherska trosbekännelsen en lutersk prest och en katoket, hvilka till sin hufvudstation erhöilo Werchne Suetuk. Sedan denna tid har den andliga vården om de finska förbrytarene i Sibirien handhafts af finska prester. Stationsort är för närvarande staden Omsk.

Finska Regeringen har sålunda sökt skingra det andliga mörker och luttra det sedliga förderf, som helt naturligt måste ega djupa rötter i en församling, sammansatt af så förderfvade medlemmar och sammanhållen med så svaga band som den finsk-lutherska förbrytareförsamlingen i Sibirien. *)

Werner Hjelmman.

*) Fångvårdsmannaf. i Finl. Medd. II.

En kort fremstilling af
indretningerne til fuldbyrdelse af straf
på unge personer
i strafanstalten i Plötzensee ved Berlin.
(Af Direktør Dr. Wirth).

I henhold til den i slutningen af straffelovens § 57 givne forskrift*) blev der ved indretningen af strafanstalten i Plötzensee ved Berlin, hvor alle af domstolene i Berlin over mandspersoner fældede fængselsstraffe skulde fuldbyrdes, indrettet en særlig anstalt til fuldbyrdelse af frihedsstraffe (Gefängniss und Haft), som ere ikendte unge mandspersoner.

Anstalten tjener udelukkende til fuldbyrdelse af frihedsstraffe, som efter deres slags og varighed ere fældede af dommeren. Dens anvendelse til opdragelses- og forbedringsanstalt i overensstemmelse med straffelovens § 56 er derefter utilladelig.

Gennemsnitsbefolkningen i denne anstalt ansloges til 100 personer. Forøgelsen af dette gennemsnitstal vilde kun være tænkelig på grund af en ganske betydelig udvidelse af indleveringskredsen. Dette syntes ikke tilrådeligt, fordi af hensyn til den korte varighed af de unge personer ikendte straffe transportomkostningerne fra fjerntliggende egne til anstalten og derfra tilbage vilde nå op til betyde-

*) Bestemmelsen i § 57 lyder således: Frihedsstraffene skulle fuldbyrdes i særegne til afsoning af straffe for unge personer bestemte anstalter eller rum.

lige beløb, og fordi for sorgen for de unge løsladte, som på grund af mangelen på foreninger til forsorg for løsladte fortrinsvis påligger fængselsstyrelsen, vilde berede denne store vanskeligheder, når den skulde udvides til fanger fra langt bortliggende egne.

Indskrænkningen af anstalten til en gennemsnitsbefolkning på 100 gjorde det dernæst tilrådeligt ikke at give den en helt selvstændig administration, men kun i lokal henseende at adskille den fuldkomment fra afdelingen for voksne, men iøvrigt føje den som et led til forvaltningen af en større strafanstalt, straffængslet ved Berlin. Derved opnåede man væsentlige fordele ikke blot i den økonomiske ledelse af anstalten, men især i straffuldbyrdelsen i det hele taget. Dette er ved en anstalt for unge fanger af største betydning, men støder ved små anstalter, der administreres særskilt, på de største vanskeligheder. Der mangler altid det nødvendige antal højere embedsmænd, som ere deres opgave voksne og kunne ofre sig til løsningen af den; ved forbigående overfyldning opstår forelegenheder, man ikke kan råde bod på; endelig fremstår der for den hensigtsmæssige beskæftigelse af de unge vanskeligheder, som næppe ere til at komme ud over.

Da hele strafanstalten kun er bestemt til fuldbyrdelse af frihedsstraffe for mænd, var det også en selvfølge, at anstalten for unge personer også kun blev for mandspersoner.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvilket system der skulde anvendes ligeoverfor de unge, bestemte man sig til, at fuldbyrdelse i ensomhed skulde være regelen, fællesskabet skulde kun være en motiveret undtagelse. For dem, der skulde være i fællesskab om dagen, blev der fordret isolering om natten. Man regnede på 80 pct. af gennemsnitsbefolkningen i celle og 20 pct. i fællesskab. I henhold dertil indrettedes 90 celler til ophold dag og nat, nogle arbejdsale for beskæftigelse i fællesskab og en sovesal med 16 soveceller (af jernblik og ståltrådsfletning) for de fanger,

der beskæftigedes i fællesskab. Denne sal tjener tillige til opholdssted for de samme fanger i fritiden om hverdagen og om søn- og helligdagene.

Isoleringen skulde være fuldstændig, den strækker sig derfor også til kirken og skolen ved de såkaldte stals og til gårdturen ved indretningen af 16 cellegårde; desuden er det pålagt enhver fange, når han forlader sin celle og bevæger sig på gangene samtidig med andre fanger, at bedække sit ansigt med skyggen på huen. Den absolute isolering måtte fordres for straffuldbyrdelsen lige overfor de unge, når man vilde beskytte disse mod faren for at fordærves i straffetiden. De unge knægte ere med deres livlige fantasi, deres ucrfarenhed o. s. v. endnu mer modtagelige for det slette, især når det præsenteres i eventyrlig belysning, end de voxne, og erfaringen har lært, at de af unge knægte i fængslet (de sige: i ulykken) sluttede bekendt- og venskaber hyppigt have haft de uheldigste følger efter løsladelsen. Så mangan tugthusfange klager med overbevisende vemod: »Ja, havde jeg ikke lært at kende n. n. i fængslet, vilde jeg næppe være hér.« — Isoleringen måtte fordres, hvis den kun på kort tid ikendte frihedsberøvelse virkelig skulde have karakter af straf og ikke skulde dæmpes af til interessant afvexling i hverdagslivet; man måtte fordre den, hvis man ikke vilde give afskald på de fra alle sider erkendte fordele, som isoleringen frembyder til opnåelsen af formålet at forbedre, hos de unge, altså netop den klasse af personer, lige overfor hvem forbedringsmomentet i straffen ifølge sagens natur måtte tillægges størst vægt. Cellestraffen burde indføres som den planmæssige fuldbyrdelse af straf for unge, fordi de fleste overfor isoleringen nærrede betænkeligheder udelukkes ved den for største delen kun korte straffetid, fordi de på længere tid lydende domme (over 6 måneder) næsten alene træffe personer, som alt ere ældre (15—18 år), og fordi der gennem den administrationen indrømmede beføjelse, at gøre motiverede undtagelser fra isoleringen, er taget fuldstændig

hensyn til enhver i den straffedes individualitet betinget fordring til straffuldbyrdelsens orden. Regelen er, at personer med legemlige eller åndelige skævheder forud ere udelukkede fra fuldbyrdelsen i celle, og at fanger, som have udstået 9 måneder til 1 år i celle og givet beviser på forbedring, oversættes til fællesskabet på arbejdssalen. Fanger, som, selv efter længere tids ophold i celle, udøve en dårlig indflydelse på medfanger, blive i cellen endogså i hele straffetiden; fanger, som ikke opføre sig godt i fællesskabet, sættes tilbage til cellen. Erfaringen har lært, at de unge fanger tåle ensomheden lige så godt, ja bedre end de ældre, og at man derfor har gjort dem en velgerning ved at lade dem få del i ensomhedens velsignelser.

Anstalten for de unge fanger danner, som alt nævnt, en del af strafanstalten i Berlin. Den er helt omgivet af vidtstrakte gårde og haveanlæg, hvori collegårdene ere indrettede, og er ved en 5 meter høj ringmur på alle sider skilt fra samtlige andre fængselsrum og fra yderverdenen. Dens bygningsform er ikke forskellig fra den for moderne cellefængsler sædvanlige. Det panoptiske system er bragt til anvendelse. Den består af en midterbygning og to cellefløje. Midterbygningen danner en lille centralhal. I kælderen findes opvarmingsanlægget, i stuen portnerbolig, kontorlokaler og nogle celler, i første etage salen til fællesfanger og 16 soveceller, værelse for overopsynet og nogle celler, i anden etage kirken, skolen og værelser for præst og lærer samt bibliotek. Begge cellefløjene have i kælderen magasiner, 3 store rum til beskæftigelse for fællesfangerne, 2 badeceller og 2 disciplinærstrafceller, i stue, første og anden etage findes 84 celler. Disse sidste have et rumfang på 25—26 kbm.; i salen til fællesskab kommer der 11 kbm. på hver person. Vinduerne i cellerne ere 1 kbm. store, af smedejern, 4 luftventiler muliggør en åbning af noget mere end en trediedel af den samlede vinduesoverflade. Kost, vadsk, gas, vand, ophedningsmateriale leveres anstalten fra hovedanstalten; en forbindelse mellem unge

og voxne fanger finder således ikke sted, hvorved indretningen af et særligt køkken og vadskeri og andre husholdningsanlæg er bleven overflødig.

Syge fanger blive i lettere tilfælde behandlede i deres celler. I sværere tilfælde, som kun sjældent indtræffe, bringes de unge fanger til strafanstaltens almindelige lazareth. Der kunne de, når deres tilstand tillader det, ligeledes holdes isolerede og adskilte fra de voxne fanger.

Indtræder undtagelsesvis en overfyldning af anstalten, blive de overtallige fanger, fortrinsvis dem med de ganske korte straffetider, anbragte i hovedanstaltens isoleringslokaler og holdte adskilte fra de voxne fanger.

Bestyrelsen af anstalten er overdraget direktøren for anstalten ved Berlin. Han administrerer den overensstemmende med forskrifterne i justitsforordningens fængselsreglementer af 1881 med bistand af en særlig for anstalten ansat fængselsinspektør, en overopsynsmand og 9 opsynsmænd. Inspektøren sørger for dagsordenens overholdelse, for fangernes fordeling i de forskellige rum og til passende arbejde, våger over disciplinen og gangen i beskæftigelsen og afgiver daglig de befalede mundtlige og skriftlige rapporter til direktøren. Overopsynsmanden våger over opsynspersonalets tjeneste. Af de 9 opsynsmænd besørger 1 portneritjenesten, 1 nattjenesten, 3 polititjenesten og 4 ledelsen af arbejdet (skræder, skomager, snedker og bogbinder). Som præst for de evangeliske fanger, som udgøre 90 pct. af anstaltens befolkning, fungerer en af de tre ved strafanstalten ansatte evangeliske præster. Han holder hver søn- og helligdag en gudstjeneste i anstalten for de unge og giver ugenlig to timers religionsundervisning i kirken. Den særlige sjælesorg hos de unge udøver han lejlighedsvis ved cellebesøget, som han er forpligtet til at foretage regelmæssigt.

De i ringe antal for hånden værende katholske fanger tage, når de have over 14 dages fængsel, del i den gudstjeneste, som en gang ugenlig holdes med de voxne fanger.

Desuden få de en gang om ugen religionsundervisning af den katholske præst ved strafanstalten i deres skolelokale. Sjælesorgen ydes i cellen. De kun enkeltvis forekommende fanger af den jødiske tro tage ligeledes del i gudstjenesten for de voxne jødiske fanger, og sjælesorgen varetages af den ved strafanstalten ansatte jødiske rabbiner. Ved gudstjenesten for katolikere og jøder er der sørget for en fuldstændig adskillelse mellem voxne og unge fanger.

Den evangeliske gejstlige bestyrer anstaltens særlige bibliotek, han bestemmer, hvilken bog der skal gives hver enkelt fange til læsning.

Skoleundervisningen, som omfatter de fag, der læres i enhver almueskole, har hos de unge fået en større udstrækning end hos de voxne, fordi straffetiden for hine hyppigt falder i den periode af deres liv, hvor de endnu ere skolepligtige eller kunde besøge en fortsættelses- eller søndags-skole, og fordi de unge have mere anledning til nyttig beskæftigelse i fritiden i cellen end de voxne. Skoleundervisningen gives af en ved anstalten ansat lærer, som tillige er organist. Fangerne ere delte i 3 skoleklasser. Enhver får ugenlig 5 timers undervisning og desuden en time i sang ugenlig, som er fælles for alle. Der lægges stor vægt på sangen, ikke blot fordi kendskabet til gode salmer og folkeviser er af stor ethisk betydning for drengene, men også fordi sangen selv befordrer sundheden.

Enhver fange har i sin celle en tavle, en skrivebog, en læsebog, et nyt testamente, en katekismus, et regnehefte og en sangbog. Enkelte duelige fanger underviser læreren i tegning i cellen. Han skal en gang hver fjortende dag besøge enhver fange i hans celle.

Omsorgen for anstalten i sanitær henseende, undersøgelsen af fangernes legemlige og åndelige sundhed, deres dygtighed til arbejde og til at udholde ensomheden, at våge over fangernes sundhedstilstand er overdraget strafanstaltens overlæge. For ham fremstilles ved hans regelmæssige besøg i anstalten enhver ny indkommen fange for

at undersøges. En gang om måneden skal han besøge enhver fange i hans celle.

Behandlingen af de unge fanger på straffestedet retter sig efter reglementet for justitsforvaltningens fængsler. For hver fange føres personalia. I disse søges fangens personlige forhold, navnlig med hensyn til familie, hjemsted, tidligere straffe, de nærmere og fjærnere årsager til hans strafskyld konstaterede. Den straffedes forbindelse med forældre, sødskende, formynder o. s. v. søges, så vidt som det anses for rådeligt, opnået ved korrespondance og besøg, hvor dette ikke lader sig gøre, søges de knyttede på ny gennem personalet. De tilladte disciplinærstraffe ere aldrig blevne udførte i deres fulde strengthed; strenge straffe forekomme yderst sjældent, den korporlige revselse kunde man uden beklagelse undvære. De unge fanger få de samme kostrationer som de voxne, de spise dem gerne og fordøje dem godt, kun af brødrationen (500 gram daglig) give enkelte noget tilbage. Man har ikke villet holde drengene for knapt, fordi de for største delen ere i slet ernæringsstand ved afleveringen, fordi de befinde sig i den periode, hvori de voxe stærkest, og fordi de kun sjældent ere således stillede, at de kunne af deres overfortjeneste skaffe sig noget tillæg til den normerede kost. For ordningens hensigtsmæssighed taler det, at sundhedstilstanden hos de unge fanger er meget god (højeste sygebestand 1,5 pct.) Under fritiden i cellegårdene have fangerne lejlighed til at foretage turnøvelser, undertiden gøre de også de såkaldte friøvelser, som opsynet eller læreren leder fra opsigstårnet. På friøvelserne som også på øvelse i at ånde dybt får den enkelte anvisning i sin celle af opsynet og funktionærer, som gøre besøg.

For de unge fanger med længere straffetid (over 6 måneder) er beskæftigelsen på straffestedet af største betydning. De udgøre omtrent 25 pct. af den samlede befolkning. Deres straffetid falder i den periode af deres liv, hvor de i frihed ville træffe valget af en beskæftigelse,

oplæres i et håndværk. Have de nu ingen lejlighed i fængslet til at gøre dette, vil dette blive dem til irreparabel skade for hele livet; thi en lærling, som er 16, 17 eller endog 18 år gammel og allerede har været i fængsel, antager en mester ikke let. Efter løsladelsen har den unge i regelen kun lidet at vælge imellem. Han griber da den første lejlighed, som tilbyder sig til en beskæftigelse, men finder efter en kortere eller længere tid, at han ingen lyst har dertil, han opgiver den så igen og kommer derved i de alvorligste forlegenheder, som ofte føre til tilbagefald i forbrydelsen. Ganske anderledes bliver hans stilling, når han allerede i straffetiden kan vælge sig en beskæftigelse, udanne sig deri, prøve sine evner dertil. Han er da allerede kommen over begyndelsen, som altid er den sværeste, og det vil være let at finde en mester til ham, hos hvem han kan gøre sig nyttig ved den færdighed, han har erhvervet sig. Der må derfor drives og læres håndværk og beskæftigelser i fængslet, som fangen kan gøre til sit fremtidige livserhverv. Der gøres derved ikke blot fangen en stor velgerning, men han bliver også bevaret for en skade. Vanskeligheden ved at indføre og drive sådanne beskæftigelser er altså stor, men til at komme udover. I regelen må beskæftigelsen drives for statens regning, ikke for entreprenørers, for at der ikke mellem fangen og administrationen skal komme en interesse, som ifølge sagens natur kun har egen fordel for øje, og kun tvungen tager hensyn til straffens formål og fangens fremtidige vel. I anstalten er et skrædderi, skomageri og snedkeri indrettet, som anstalten driver for egen regning ved hjælp af håndværkskyndige opsynsmænd, der fungere samme sted. Det er blevet muligt at drive disse håndværk med unge fanger derved, at de tilfredsstille behovet i anstalten selv og til dels i retsfængslerne i provinsen Brandenburg, hvad angår linned, sengetøj, beklædning, skotøj, borde, stole, skamler og andre inventariegenstande. De fremskridt, som drengene gøre ved denne slags beskæftigelse, ere særdeles tilfreds-

stillende. Anbringelse af de unge fanger som skræddere, skomagere og snedkere hos dygtige mestre ved løsladelsen skaffer nu langt færre vanskeligheder end før. Et bogtrykkeri er blevet drevet i et årstid for en entreprenørs regning, om hvem man vidste, at han gjorde det for anstaltens skyld; fangerne lære at sætte og trykke, nogle have gjort overraskende fremskridt ved denne beskæftigelse og ville vistnok en gang kunne ernære sig godt derved. Fangerne med kortere straffetid (under 6 måneder) blive beskæftigede ved al slags arbejde også af det, som drives af hovedanstalten; også de lære at arbejde og føle velsignelsen af en regelmæssig beskæftigelse. Ved deres beskæftigelse er der ikke taget så meget hensyn til at lære dem et bestemt arbejde, som til at bevare dem for lediggang og dens følger.

Endelig gør administrationen de største anstrengelser for at sørge for de unge efter løsladelsen, fordi der hos de unge er mest at frelse. Forsorgen har også den største betydning for dem, som løslades efter en ganske kort straffetid. Kunne de løsladte vende tilbage til aldeles pålidelige slægtninge, bliver der draget omsorg for, at de komme sikkert under deres opsig. Ellers bliver der med bistand af stadsmissionen og foreningen til forbedring af løsladte straffanger, i Berlin, fra administrationens og de enkelte funktionærers side opbudt alt for at skaffe den løsladte et udkomme, som kan være ham til gavn. Efter omstændighederne bliver han også anbragt i en opdragelsesanstalt eller sat i lære hos en udenfor Berlin boende mester. Den, som bliver i Berlin, bliver der, når han behøver støtte, givet en patron ud af et af foreningens medlemmer. Til anskaffelse af ikke tilstedeværende klædningsstykker, linned, sko m. m. ydes midlerne af en understøttelsesfond. Dermed burde alt være gjort, som anstalten kan gøre ifølge den bestående lovgivning til opnåelse af straffens formål ved fuldbyrdelsen på unge personer.

Forfatteren tilføjer, at anstalten er bleven udvidet til at modtage 130 personer, fordi den skulde danne central-

anstalten for unge med ikke ganske kort straffetid (2 måneder) også for de øvrige til kammerrettens kreds hørende retsfængsler, og i mange tilfælde også modtage unge fanger, som vare dømt til lange straffe (indtil 15 år) fra hele monarkiet, da de forhånden værende fængsler ikke synes egnede til straffuldbyrkelse for sådanne personer. Desuden er også antallet af de ved berlinerdomstolene dømt unge personer voxet ganske betydeligt, så at det ikke længere var muligt selv med den foretagne udvidelse at modtage dem alle. Der er derfor blevet truffet den ordning, at de dømt unge berlinere, når deres straffetid kun er 3 måneder og derunder, afsone deres straffe i Berlins arrester, hvor de kunne holdes i celle og kunne få gudstjeneste, religions- og skoleundervisning og beskæftiges med simple arbejder.

At modtage 130 fanger i anstalten, som ikke lod sig udvide, blev muligt derved, at der i en barakke i gården blev indrettet en sovesal med 24 soveceller, hvor 24 i fællesskab arbejdende fanger om dagen tilbringe fritiden og sove om natten.

Bogtrykkeriet er desværre atter gået ind, efterat det en tid lang havde gjort god fremgang, fordi entreprenøren manglede kapital til at drive forretningen. Derimod er arbejdet ved fængselsinventar udvidet. Af ny beskæftigelser er der forfærdigelsen af patenterede avisholdere, som fordrer snedker- og drejerarbejde, pilning og sorteren af kaffe, et arbejde, som fordrer omhu og opmærksomhed og er ganske acceptabelt i nødsfald, især da det også indbringer noget og snart er lært (Bl. f. G. 27 B. s. 17).

Strafanstalterne i Danmark.

Beretning for 1891-92.

For enhver, som har interesse for fængselsvæsenet, vil det være velkomment at modtage en beretning om strafanstalterne i Danmark, efter at der i en årrække ingen sådan har foreligget, i hvert tilfælde ikke offentligt. Ganske vist mangler den offentliggjorte beretning for 1891-92 tilslutning til forholdene de forudgående år, hvorm endnu ingen oplysninger foreligge, men den nærværende er et løfte ikke blot om, at det uoplyste tidsrum vil blive taget under behandling og resultaterne deraf forelagte offentligheden, men også om fremtidige årlige beretninger om strafanstalterne i Danmark. Der er således grund til at lykønske den konstituerede overinspektør Hr. AMMITZBØLL til den gjorte begyndelse.

Det første afsnit af beretningen, som indeholder mere almindelige oplysninger, der omfatte alle strafanstalterne tilsammen, meddeles i det følgende in extenso:

Fra 1849 til 1857 inkl. afgav overinspektøren for fængselsvæsenet årlige beretninger til justitsministeriet om de civile strafanstalters tilstand, hvilke beretninger offentliggjordes i departementstidenden.

Efter at overbestyrelsen af de civile strafanstalter ved lov af 19 februar 1861 om lønninger for embeds- og be-

stillingsmænd under ministerierne var bleven henlagt umiddelbart under justitsministeriet, oprettedes der ved kongelig resolution af 4 mai s. å. under justitsministeriets 1 departement et særligt kontor for sager vedrørende fængselsvæsenet, derunder navnlig overbestyrelsen af de civile straffanstalter. Bestyreren af fængselskontoret afgav derpaa 5-årige beretninger om straffanstaltnes tilstand, nemlig for tidsrummene 1 januar 1858 til 31 marts 1863, 1 april 1863 til 31 marts 1868, 1 april 1868 til 31 marts 1873, 1 april 1873 til 31 marts 1878 og 1 april 1878 til 31 marts 1883. Disse beretninger bleve trykte særskilt og omdelte til forskellige myndigheder m. fl.

Ved kgl. resolution af 18 juli 1884 ophævedes den ovennævnte resolution af 4 mai 1861, og overbestyrelsen af fængselsvæsenet henlagdes på den ved kgl. resolution af 27 november 1848 post 2 fastsatte måde under en af justitsministeriet udnævnt overinspektør for fængselsvæsenet. Siden den sidstnævnte beretning for femåret 1878—83 er ingen femårsberetning afgivet, hvorimod overinspektionen i 1887 har udgivet et sammendrag af de vigtigste statistiske oplysninger om de danske straffanstalter i de 25 år fra 1 april 1861 til 31 marts 1886. I dette sammendrag, som er optaget i Ministerialtidende B. for 1877 side 1193—1283, er altså indarbejdet det statistiske stof for indberetningerne fra de enkelte straffanstalter for finansårene 1883—84, 1884—85 og 1885—86. Da de 5-årige beretninger, uagtet det derpå anvendte meget betydelige arbejde, ikke på grund af tidsrummets korthed kunne give så gode statistiske oplysninger som ønskeligt, hvorfor de — som sket — må suppleres med sammendragninger og bearbejdelser, omfattende længere tidsrum, og desuden frembyde den ulempe, at der hengår flere år, inden der foreligger offentlig beretning om enkelte år, har justitsministeriet bifaldet, at der fremtidig, som indtil 1857, afgives årlig beretning om straffanstaltnes tilstand i det foregående år, indholdende efterretninger vedrørende fængselsvæsenet i almindelighed,

uddrag af de fra de enkelte strafanstalter indkomne beretninger og en kortfattet statistisk sammenstilling af materialet, og at femårsberetningerne ophøre, hvorimod årsberetningerne hvert 10 år gøres til genstand for en mere omfattende statistisk bearbejdelse.

For de 8 år fra 1 april 1883 til 31 marts 1891 ere beretninger under arbejde. De første 3 år, der allerede ere bearbejdede i statistisk henseende i det ovennævnte 25-års sammendrag, ville blive behandlere i en beretning, som væsenlig indskrænker sig til oplysninger af mere almindeligt indhold, medens de sidste 5 år, ligeledes i en beretning, ville blive behandlere i lighed med de tidligere femårsberetninger.

For finansåret 1891—92 er nu en beretning udgivet af overinspektionen for fængselsvæsenet, og uddrag af den findes offentliggjorte i »Ministerialtidende«.

Her meddeles først forskellige efterretninger vedrørende fængselsvæsenet i almindelighed, hvoraf vi, skønt de i og for sig ikke indeholde noget nyt, skulle gengive følgende:

Strafanstalterne ere de samme som i finansåret 1890—91, nemlig:

1. Strafanstalten på Kristianshavn for kvinder. Begge arter af strafarbejde afsones her. Anstalten har plads til 300 fanger. Enkeltcellernes tal er i årets løb forøget med 18, så at der nu haves 102 celler til afsoning af forbedringshusarbejde i celle. Til tugthusfanger og forbedringshusfanger på fællesskab haves 10 arbejdssale og 200 natceller. Anstalten er et ældre mandsfængsel, som blev indrettet til sin nuværende bestemmelse i 1870.

2. Strafanstalten ved Horsens for mænd. Også her afsones begge arter af strafarbejde. Anstalten har plads til 450 fanger. Den har en særskilt celleafdeling på 48 celler til afsoning af forbedringshusarbejde i celle. Til tugthusfanger og forbedringshusfanger på fællesskab haves 14 enkeltceller, 20 arbejdssale, 16 mindre arbejdsrum, 368 natceller og et fælles soveloft, som kan

rumme 20 fanger af overgangsstadiet, men som for tiden ikke bruges. Anstalten er tagen i brug i april 1853 og oprindelig bygget udelukkende for fællesfanger. I decbr. 1875 toges den nævnte celleafdeling til 48 fanger i brug.

3. Strafanstalten på Vridsløselille mark for mænd. I denne anstalt afsønes kun forbedringshusarbejde. Hovedmassen af fanger hensidder dag og nat i enkeltceller, hvoraf haves 400 foruden en i 1889 indrettet receptionsafdeling på 7 celler. Nogle enkelte forbedringshusfanger arbejde i fællesskab, men sove i enkeltceller. Anstalten er tagen i brug i december 1859.

Til hver strafanstalt hører en særskilt sygeafdeling og tjenesteboliger for en del af personalet.

Strafanstalterne i Horsens og på Vridsløselille mark have jordtilliggende, den første ca. 14 tdr. land, som er bortforpagtet, og den sidste ca. 12 tdr. land, hvorpå der ligger en lille avlsgård, som drives af anstalten selv og producerer det flæsk, der forbruges i anstalten.

Strafarbejdet i fællesskab fuldbyrdes med en enkelt undtagelse overensstemmende med den kgl. anordning af 13 februar 1873 angående fuldbyrdelsen af strafarbejde i fællesskab, og strafarbejdet i celle efter straffelovens § 13.

Om fordelingen af mandsfanger til de 2 strafanstalter for mænd gælder justitsministeriets cirkulære af 20 oktbr. 1875.

For hjemsendelse af fanger efter endt straf er der fra 1 januar 1892 trådt nye regler i kraft, nemlig de i § 56 1 stykke i lov af 9 april 1891 om det offentlige fattigvæsen givne, og justitsministeriet har i regulativ af 30 december 1891 givet nærmere regler om de herhen hørende forhold.

I overbestyrelsen er der i årets løb foregået den forandring, at overinspektøren for fængselsvæsenet, professor, dr. juris Goos, som tillige var direktør for strafanstalterne på Christianshavn og Vridsløselille mark, den 10 juli 1891 udnævntes til minister for kirke- og undervisningsvæsenet. I hans sted er inspektør ved Vridsløselille forbedringshus

F. AMMITZBØLL ved justitsministeriets skrivelse af 21 juli indtil videre konstitueret i stillingerne som overinspektør og direktør for Vridsløselille forbedringshus, og inspektør ved Christianshavns strafanstalt S. FROM konstitueret som direktør ved samme strafanstalt.

Direktørforretningerne ved Horsens strafanstalt varetages som hidtil af stiftamtmand REGENBURG.

Ved hver strafanstalt er ansat 1 inspektør og 1 præst. Inspektørerne lønnes med 2,800 kr. årlig, hvorhos der for hver 5 års tjeneste tilstås dem et tillæg af 400 kr.; dog kan lønningen ikke overstige 4000 kr. Derhos tillægges der dem embedsbolig.

Præsterne lønnes med 2400 kr. årlig, hvorhos der for hver 5 års tjeneste tilstås dem et tillæg af 400 kr., dog kan lønningen ikke overstige 3200 kr. Præsterne ved Vridsløselille og Horsens strafanstalter have derhos embedsbolig, og præsten ved Christianshavns strafanstalt får i stedet for embedsbolig en huslejegodtgørelse af 600 kr.

De oprindelig ved lov 25 marts 1871 fastsatte lønninger m. m. for disse embedsmænd ere ved senere finanslove efter nedlæggelsen af Viborg strafanstalt forandrede på den angivne måde.

Med hensyn til disse embeder er ingen forandring foregået i 1891—92.

Det øvrige personale lønnes af den for strafanstalterne årligt bevilgede medhjælpssum.

Til hver strafanstalt er knyttet et fængselselskab, som tager sig af fanger, der løslades af anstalten. Fra ældre tid eksisterer der endvidere fængselselskaber i Odense og Viborg, som foruden løsladte arrestanter også antage sig løsladte strafanger henholdsvis fra Fyen og Jylland. I 1889 er endvidere oprettet et fængselselskab for Sjælland, som navnlig støtter yngre personer, der løslades fra arresterne, men også kan tage sig af løsladte straffanger. Den 28 og 29 september 1891 afholdt fængselselskaberne et fællesmøde i København. Som resultater af dette møde kan

her nævnes, at der besluttedes: 1) Organisationen af en fællesbestyrelse bl. a. til på selskabernes vegne at træde i forhold til den lovgivende og administrerende magt og 2) Oprettelsen af et kontor i København med en dertil knyttet fast bestyrer.

På finansloven for 1891—92 bevilgedes der et tilskud til fængselselskaberne af 2500 kr., som af overinspektøren for fængselsvæsenet er fordelt således: Fællesbestyrelsen 500 kr., Københavns 750 kr., Horsens 300 kr., Vridsløselille 500 kr., Fyens 100, Viborg 200 kr., sjællandske 150 kr.

Desuden ere de overskydende renter af fangernes i statskassen indestående overarbejdspenge 519 kr. 42 øre som sædvanligt af overinspektøren blevne fordelt til de 3 førstnævnte selskaber med henholdsvis 110 kr., 110 kr. og 299 kr. 42 øre, ved hvilken fordeling er taget hensyn til antallet af løsladelser fra de respektive strafanstalter. —

En oversigt over fængselselskabernes virksomhed i 1891—92 anføres i det følgende i mere sammentrukken form af hensyn til tidsskriftets plads (se omstående tabel).

Til de i oversigten anførte tal skal bemærkes:

At medlemstallet kun omfatter de private medlemmer, medens desuden 36 amts- og 391 sognekommuner yde bidrag til de forskellige fængselselskaber.

At andre understøttede personer må omfatte sådanne, som have været anholdte eller straffede med ringere straf end strafarbejde.

At Københavns fængselselskab foruden udgifter til understøttelser har udredet 1850 kr. til optagelseshuset.

At selskabernes samlede formue 31 marts 1892 udgjorde 69069,44 kr.

Efter et sammendrag, som beretningen meddeler, af de statistiske oplysninger fra de forskellige anstalter, hensat der i disse 31 marts 1891 i alt 579 mænd og 157 kvinder. Årets tilgang udgjorde 512 m. og 128 kv. Årets samlede fangeantal var således 1091 mænd og 285 kvinder, ialt 1376 fanger. Afgangen i årets løb var 490 mænd og 129 kv.,

Fængselselskaber	Medlemsantal	Indtægt 1891—92		Udgift 1891—92	Understøttede straffanger	Andre understøttede personer	Det til di- rekte un- derstøttelse anvendte beløb	Admini- stration
		Gaver og medlems- bidrag	Renter af formue					
København	206	Kr. Ø. 5778.00	Kr. Ø. 355.66	Kr. Ø. 5897.95	82	149	Kr. Ø. 3418.03	Kr. Ø. 629.92
Horsens	396	3062.00	920.08	2988.77	71	»	2172.05	816.72
Vridsløse	281	5888.55	527.11	5035.95	236	»	3975.10	844.18
Fyen	107	2059.00	174.89	1673.72	15	20	1081.76	488.81
Viborg	293	2958.00	506.46	6003.21	70	27	2593.80	967.28
Sjælland	223	1467.00	44.93	689.39	»	12	534.65	154.74
Tilsammen . . .	1506	21212.55	2529.13	22288.99	474	208	13775.39	3901.65

ialt 619; altså var tilgangen 21 større end afgang. I afgang findes 73 benådede mænd og 4 kvinder, samt 8 døde mænd og 3 kvinder. Antallet af døde giver for mænd 1,36 og for kvinder 1,89 af det daglige gennemsnitstal af fanger. Dette var for mænd 588 og for kvinder 159. Ligesom dødsprocenten for kvinder er større end for mænd, således også hvad sygeprocenten angår. Denne er af det daglige gennemsnitstal for mænd 2,39 og for kvinder 5,51.

Forbedringshusfangerne udgjorde 858 mænd og 236 kvinder, den 31 marts 1892 531 mænd og kvinder.

Tugthusfangernes antal var 233 mænd og 49 kvinder, 31 marts 1892 226 mænd og kvinder.

Det samlede fangetal 31 marts 1892 var således 757, 601 mænd og 156 kvinder. Af disse afsonede 344 mænd og 83 kvinder, ialt 427, straffen i celle, 257 mænd og 73 kvinder, ialt 330, i fællesskab. For kvindernes vedkommende er, som det ses, tallet for celledfanger og fællesfanger omtrent lige.

Af de for de i 1891—92 indsatte fangers vedkommende givne oplysninger om forbrydelserne, hvorfor de ere dømt, skal bemærkes, at for ejendomsindgreb ere ialt straffede 330 mænd og 65 kvinder, deraf for simpelt tyveri 175 mænd og 51 kvinder, for falsk og bedrageri 61 mænd og 22 kvinder, for brandstiftelse 32 mænd og 12 kvinder, for sædelighedsforbrydelser 51 mænd og 5 kvinder, for vold 10 mænd og for manddrab 6 mænd og 2 kvinder.

Det er ikke uden interesse af det anførte at se, at, medens forholdet mellem mænd og kvinder af de indsatte overhovedet er omtrent 4 mænd mod 1 kvinde, er det for ejendomsindgreb 5 à 6 mænd mod 1 kvinde, derimod for falsk og brandstiftelse kun 2 à 3 mænd mod 1 kvinde.

Straffetiden var fra 2 år og derunder for 430 mænd og 108 kvinder, altså for det langt overvejende antal fanger; over 2 år var den for 77 mænd og 20 kvinder, deraf livstid for 2 mænd.

Alderen var under 15 år for 3 piger, 15—18 år for

16 mænd og 9 kvinder, 18—20 år for 37 mænd og 8 kv. eller fra under 15 år til 20 vare 53 mænd og 20 kvinder indsatte, over en tiendedel af de indsatte mænd og mellem en sjette- og en syvendedel af de indsatte kvinder. I det hele taget stiller således forholdet sig ugunstigt for kvinderne i den aldersperiode i forhold til mændene. Endnu uheldigere bliver forholdet, når man kun går til 18 års alder, idet der da af den aldersklasse er indsat 16 mænd og 12 kvinder. Kvindernes antal er højest i 20—25 års klassen, nemlig 33, medens det højeste tal på indsatte mænd er 128 i 30—40 års alder.

Med hensyn til hjemstavn er der for København indsat flere end fra hele landet.

Regner man til de gifte dem, som leve i enkestand, som separerede eller skilte, udgøre de halvdelen mod antallet af ugifte, et forhold, som jeg tror er større end almindeligt, men her, som ved flere af disse oplysninger, savner man mangelen af materiale til sammenligning.

Uægte fødsel står i forhold til ægte omtrent som 1 til 6.

Med hensyn til tilbagefaldet viser det sig, at 28 pct. af de i 1891—92 indsatte ikke have været straffede før, for mændene er det 25 pct., for kvinderne derimod 39 pct. Med fængsel på vand og brød eller mindre straffe har af mændene 35 pct. været straffet før, af kvinderne derimod 27 pct., med strafarbejde 39 pct. af de indsatte mænd og 25 pct. af de indsatte kvinder. Tilbagefaldet har altså været større blandt mændene end blandt kvinderne. Det samme gælder også for dem, der have haft strafarbejde 1 gang før, disse udgør 17 pct. af mændene og 15 pct. af kvinderne; de, der have haft strafarbejde 2 til 6 gange før, udgøre 20 pct. af de indsatte mænd og 18 pct. af de indsatte kvinder. Igennem hele forholdet stiller således procenten sig gunstigere blandt kvinderne end blandt mændene. Endnu, når der bliver spørgsmål om tiden for tilbagefaldet, bevares dette forhold mellem mænd og kvin-

der. Inden 1 år efter foregående, afsonet strafarbejde er 35 pct. af de påny til strafarbejde indsatte mænd, af kvinderne 33 pct. faldne. Men efter 5 års forløb efter endt straffetid er procenten af de faldne kvinder 24, for mændene derimod kun 17.

De til strafarbejde tilbagefaldnes forbrydelser ere væsenligst ejendomsindgreb, for kvindernes vedkommende næsten udelukkende, nemlig 93 pct., for mændene er forholdstallet 89.

Foranstående oplysninger galdt kun tilbagefaldet hos de i beretningsåret indsatte, men beretningerne for de enkelte strafanstalter give desuden nogle meddelelser om tilbagefaldet hos de fanger, som i et længere tidsrum ere løsladte fra hver enkelt anstalt.

Herefter er tilbagefaldsprocenten for løsladte kvindefanger, der ere behandlede efter det progressive system, fra 1 april 1873 til 21 marts 92 37,17.

For løsladte mandsfanger behandlede efter samme system i det samme tidsrum, som foran anført, i Horsens er tilbagefaldsprocenten 43,22.

For løsladte kvindefanger, der have afsonet straffen i celle fra 1 novbr. 1864 til 31 marts 1892, udgør tilbagefaldet 18 pct.

For mandsfanger løsladte fra Vridsløselille cellefængsel fra 5 decbr. 1859 til 31 marts 1892 er procenten 33,69.

Et interessant moment til bedømmelsen af de to systemer, cellen og det progressive system, om hvis fortrin og mangler så megen strid er ført, kunde man se i de anførte tal. Men at tage disse tal således uden videre for gode varer kan man ikke. Dertil ere de givne oplysninger allfor få. De spænde ikke over det samme tidsrum. Der er selvfølgelig recidivister, og det endogså gentagne gange, i de anførte oplysninger. Dette gælder særligt for de mandlige cellefangers vedkommende, der for en stor del ere unge personer, iblandt hvilke tilbagefaldet fortrinsvis

kan ventes. Kun for de kvindelige cellefangers vedkommende kan der muligvis drages et pålideligere resultat af de anførte oplysninger. Procenten af tilbagefaldne er angivet til 18. Ses hen til, at det gælder for et tidsrum af c. 28 år, og at der må påregnes flere gange recidivister derimellem, er det et smukt resultat for cellestraffen, og det så meget mere, som udslaget i forholdstallet for de sidste 10 år kun er ringe, nemlig:

Fra	$\frac{1}{11}$	1864 til	$\frac{31}{3}$	1878 tilbagefaldne	15,37	pct.
—	—	—	—	1883	13,99	-
—	—	—	—	1886	16,84	-
—	—	—	—	1891	17,34	-
—	—	—	—	1892	18,00	-

Det samme gælder iøvrigt også for de mandlige cellefangers vedkommende. Fra 1859 til 31 marts 1883 er nemlig tilbagefaldsprocenten 32,71 og til 1892 33,69.

Tages tilbagefaldet, som det viser sig for de fangers vedkommende, der løslodes 1 april 1888 til 31 marts 1889, udgjorde dette indtil 31 marts 1892:

for løsladte kvindefanger efter det progressive system.....	54,16	pct.
for løsladte kvindefanger efter cellestraffen.....	20,55	-
— mandsfanger efter det progressive system.....	32,67	-
for løsladte mandsfanger efter cellestraffen.....	28,85	-

I dette kortere tidsrum efter løsladelsen står kvindefangerne efter det progressive system med en langt højere tilbagefaldsprocent end de tilsvarende mandsfangers, medens hines tilbagefaldsprocent efter afsonet cellestraf, ligesom for det foran meddelte længere tidsrum, er adskilligt lavere end for mandsfangerens vedkommende. Men, som før sagt, beretningen bringer ikke oplysninger nok for at få noget til-

strækkeligt klart blik over tilbagefaldet efter de forskellige straffesystemer.

De disciplinære forseelser omfatte 297 mænd og 37 kvinder. Disse tal angive tilfældene af forseelser; de disciplinært straffede personers antal udgør for Christianshavn 31, Vridsløselille 53 og Horsens 101. Forseelserne have i Horsens i langt overvejende grad bestået i dovenskab og andre misligheder ved arbejdet, nemlig i et antal af 183 af ialt 228 forseelser, i Vridsløselille derimod indtager indbyrdes meddelelse det største antal, nemlig 53 af ialt 69 forseelser, for Christianshavn har den samme forseelse det højeste tal, 15, af 37 forseelser. Når, som foran anført, de 228 forseelser i Horsens strafanstalt falder på 101 personer, må altså flere være straffede gentagne gange. Dette er også tilfældet med over halvdelen af de disciplinært straffede, nemlig med 54, af disse er endogså 1 straffet 21 gange. Af de sammesteds anvendte 228 straffe bestå de 184 i berøvelse af tilståede begunstigelser, 20 i nedsettelse i klasse og 26 i mørkt og ensomt fængsel. Hvis man af disse tal sammenholdt med de øvrige anførte om disciplinen skulde mene at turde slutte, at de 181 berøvelser af begunstigelser have været mindre virksomme som straffemiddel på samme tid, som kun 1 er straffet korporlig, må det imidlertid bemærkes, at det for udenforstående i mange tilfælde ikke lader sig gøre at drage bestemte slutninger af talangivelserne, og dertil kommer, at Horsens tugthus er en fællesanstalt. I denne henseende har inspektøren i sin beretning gjort forskellige uomstødelige bemærkninger om fællesskabets moralske smitte, om de ny bekendtskaber, som oprykningen i klasser efter det i anstalten anvendte progressive system medfører. For at formindske samkvemmet mellem fangerne fremhæver inspektøren ønskeligheden af, at forberedelsesstadiet obligatorisk afsones i enkeltcelle, ligeledes tvangsstadiets 1 klasse, at tilsynet på de højere klasser skærpes eventuelt ved sammendragning af 2, 3 og 4 klasse til en klasse og overgangsstadiets inddra-

dragelse. Endelig anbefaler han at lade alle fangerne isoleres udenfor arbejdstiden som i Sveriges fællesanstalter.

De anførte henstillinger eller forslag fra inspektøren vise bedre end andet, hvor uheldigt det er, at der i så lang tid ingen beretning har foreligget om fængselsvæsenets tilstand. Det er nemlig meget indgående forandringer, disse anførte forslag vilde medføre i det i anstalten anvendte system, for ikke at sige, at deres realisering vilde slå systemet helt ihjel. På den anden side har inspektøren styret anstalten siden katastrofen 1883, på hans skuldre lagde man den gang med tillidsfuldhed ansvaret for at bringe ro og orden i anstaltens forrykkede forhold. At det lykkedes ham må anses for givet. Han står altså nu med 10 års erfaring, så nogen opmærksomhed kån man ikke undgå at skænke hans henstillinger. Således synes navnlig det, at lade forberedelsesstadiet afsone i celle, at være i høj grad plausibelt. Hvorvidt cellen også er at foretrække for 1 classes fanger, må ad erfaringsmæssig vej godtgøres. Hvad sammendragningen af de tre følgende klasser angår, må det jo være givet, at man derved ikke formindsker adgangen til ny bekendtskaber, som oprykningen fra den ene til den anden klasse medfører, men tvertimod forøger den. At borttage overgangsstadiet måtte der ikke kunne blive tale om, det er jo prøvekluden for systemet, og det kunde for den sags skyld også føjes til den rene cellestraf såvelsom betinget løsladelse. At isolere fællesfangerne i fritiden er ligeledes en foranstaltning, der kun kan anbefales.

For Christianshavns vedkommende, hvor det samme system som i Horsens også anvendes på fællesfanger, findes ingen udtalelse af inspektøren anført om systemets betydning. Vistnok er det kvinder, det anvendes på på Christianshavn, og deres antal er kun ringe i forhold til fangerne i Horsens, men det vilde dog have haft ikke ringe interesse at høre, hvilken opfattelse en, i det mindste i kontorverdenen, så gammel fængselsmand som Christianshavns strafanstalts inspektør var kommen til i så henseende.

For de disciplinære straffes vedkommende i de andre strafanstalter er i Vridsløselille korporlig straf anvendt i 10 tilfælde, 35 nedsat i klasse og 15 i mørk celle, 8 ere udelukkede fra kirke eller skole, på Christianshavn er 10 sat i mørk fængsel, 5 på vand og brød, 1 berøvet arbejdet og 21 nedsat i klasse. Ingen kvindefange er straffet korporligt, et forhold, som faktisk har bestået i en lang årrække, legalt er anvendelsen af korporlig straf på kvinder ikke forbudt. Som årsag til denne ikke-anvendelse af korporlig straf på kvindefanger har i sin tid daværende fængselsdirektør Bruun til mig udtalt, at efter de gjorte erfaringer var dens fuldbyrdelse en sansepirrende tilfredsstillelse, som kvindefangerne af den grund søgte at gøre sig fortjente til, idet straffen selvfølgelig fuldbyrdes af en mand.

Af de noget sparsomme finansielle oplysninger, som beretningen meddeler, skal anføres, at udgifterne til fangernes underhold i tidsrummet udgjorde 165081,79 kr., til arbejdsvirksomhed 6939,40 kr. Den samlede årsudgift til strafanstalterne var 464210,08 kr. Hovedindtægten fremkom gennem fangernes arbejdsvirksomhed, nemlig 61919,27 kr.

Gennemsnitsudgiften pr. fange var 621,44 kr.

Deraf udredede statskassen 529,04 kr.

For Vridsløselille strafanstalts vedkommende oplyses, at nettofortjenesten pr. fange har for året været 65,36 kr. og for dagen 21,79 Øre. Men tages kun hensyn til de fanger, hvis arbejde har givet direkte indtægt, bliver udbyttet for året 78,58 kr., og for dagen 26,18 øre pr. dag. For Horsens strafanstalt bliver den direkte indtægt pr. fange og dag 31,99 øre, for Christianshavns strafanstalt 31,49 øre.

Ved at afslutte disse meddelelser kan jeg ikke andet end gentage det tilfredsstillende og interessante, der er ved at gense en beretning for strafanstalterne i Danmark. Når der i flere år ingen har foreligget, ligger det i sagens natur, at der savnes lejlighed til at gøre sammenligninger med tidligere år, men dette savn vil allerede den følgende årsberetning formindske. Den form, der er givet denne årsberet-

ning, gør imidlertid dens benyttelse på flere punkter vanskeligere, end det synes nødvendigt. Således findes ingen samlet oversigt over arbejdsvirksomheden og over forplejningen, to af de vigtigste sider i fængselsvæsenet som institution. Skulle de oplysninger, som findes i så henseende ved hver anstalts beretning, benyttes, skulle de først sammenarbejdes. Det samme gælder tilbagefaldet, og dertil kommer for dettes vedkommende, at oplysningerne ikke ere omstændelige nok, hvad der fremgår af det foran meddelte. En klar oversigt i så henseende må dog betragtes som en strafanstaltsberetnings kerne. Tilbagefaldet er prøvestenen for straffesystemerne, for straffuldbyrdelsen (deri også de disciplinære straffes anvendelse). Endelig vil det sikkert være ønskeligt, om benyttelsen af procentvise angivelser fik en større anvendelse. Først og sidst dog en tak for beretningen.

Fr. Stuckenberg.

Den betingede straffedom i Italien.

(Efter Zeitschrift für die g. Strafrechtswissenschaft XIV 1 hefte).

Den 2. marts 1893 har minister *Bonaci* forelagt det italienske deputeretkammer forslag til en lov om den betingede straffedom. I modsætning til andre lande, hvor den betingede straffedom har fremkaldt en litteratur men endnu intet forsøg på dens gennemførelse, har spørgsmålet således i Italien hidført et lovforslag, uagtet institutet dér kun er bleven såre lidet drøftet af videnskaben. Anledningen til det fremkomne forslag er da, som man herefter kunde vente, heller ikke så meget ønsket om en strafferetlig reform som finansielle grunde. Den ny straffelov af 30 juni 1889,

der har afskaffet bagnarstraffen og indført et kompliceret system af fængselsstraffe, har nemlig medført saa stærkt forøgede krav på nye og hensigtsmæssige straffeanstalter, at Italiens finansielle status for tiden ikke tillader tilnærmelsesvis at gennemføre dem. De dømtes antal er derfor langt større, end de disponible rum i straffeanstalterne kunne rumme. Disse må således forbeholdes for de langvarige straffe, medens distriktsfængslerne må opbevare alle til kortere straffetid dømte forbrydere. Herved overfyldes imidlertid distriktsfængslerne og nødes til stik imod de mest elementære penitentiære grundsætninger at optage en broget samling af lovovertrædere, varetægtsarrestanter, fanger, der ere dømte for grove forbrydelser, og personer, der hen sættes for ubetydelige politiforseelser. For at hjælpe på denne uheldige tilstand, formindske fangernes antal i fængslerne og derved muliggøre en mere gennemført separation samt endelig undgå det overhåndtagende antal benådningssøgninger, der i Italien er bleven så at sige et almindeligt retsmiddel mod en domfældelse, antages det hensigtsmæssigt at indføre den betingede straffedom.

At der nu herved kan opnaas en betydelig finansiell besparelse, er indlysende, naar man ser, at i 1888 er af 145,583 til frihedsstraffe dømte 91,92 % ikendt fængselsstraffe under 6 måneder, i 1889 af 148,924 92,49 %, i 1890 af 167,814 87,82 %, i 1891 af 188,223 88,97 %. Og om disse korte frihedsstraffe, der fremtræde i et så uhyre antal, erklærer motiverne, at de, efter en snart enstemmig erkendelse, ere ganske utilstrækkelige til at hidføre en forbedring, uagtet de bebyrde finanserne i højere grad end de langvarige. Naar forbrydelsen er et udslag af den hele karakter, er en saadan straf uden al betydning, fordi nogle faa dages eller ugers fængsel næppe føles som en lidelse. For dem, som endnu besidde æresfølelse, er indog udtrædelsen af fængslet som skammen ved det kaudinske åg, men deres tal er kun ringe: for de fleste er de

tilmaalte dage eller uger i fængslet kun en behagelig afveksling.«

I henhold til disse og lignende betragtninger foreslår lovgiveren at tillade udsættelse af straffen ved domme, hvorved *reclusione*, *detenzione* og *arresto**) ikendes, for så vidt straffetiden ikke overskrider 6 måneder. For kvinder og mindreårige kan en betinget dom afsiges, om end straffen når 1 års frihedsberøvelse. Den i stedet for en ikke betalt pengebøde indtrædende *detenzione* og *arresto* kan ligeledes udsættes. Udsættelsen forordnes af dommeren og prøven varer fra 6 måneder til 5 år, indenfor hvilke grænser dommeren bestemmer tiden. Recidivister ere udelukkede fra loven, ligeledes dagdrivere, vagabonder og tiggere samt sådanne, som efter deres forbrydelses natur og deres *vita ante acta* ikke give noget grundet haab om forbedring. I forbindelse med dekretet kan dommeren alt efter de foreliggende omstændigheder anordne særlige forpligtelser, f. ex. at den dømte holder sig borte fra bestemte steder eller vælger et bestemt domicil, som han da ikke maa forlade uden rettens samtykke. Fremdeles pålægges det den dømte inden en vis af retten fastsat termin at betale sagsomkostningerne og give den fornærmede part erstafning. Betales beløbene ikke inden

*) Samtlige disse straffe ere efter den italienske straffelov forbundne med arbejdstvang; *reclusione* er den strængeste, idømmes fra 3 dage til 24 år og skal anvendes på farlige forbrydere; den udstås i celle, såfremt straffetiden ikke overskrider 6 måneder; er den længere, udstås en sjettedel, dog ikke under 6 måneder og ikke over 3 år, i celle, den øvrige tid om dagen i fællesskab med andre fanger under tavshed, og om natten i celle.

Detenzione idømmes ligeledes fra 3 dage til 24 år, men er bestemt for mindre farlige forbrydere; fangen holdes kun i celle om natten og har ret til blandt strafanstaltens arbejder at udvælge det, som bedst stemmer med hans lyst eller foregående sysselsættelser.

Arresto idømmes fra 1 dag til 2 år og er beregnet for mindre lovbrud og politiforseelser, med arbejde om dagen, om natten i celle. Ogsaa her kan gerningsmanden selv udvælge sin sysselsættelse indenfor fængslets arbejder, hvorhos kvinder og mindreårige, som ikke ere recidivister, af dommeren kunne få tilladelse til at udstå straffen i deres egen bolig.

den fastsatte frist, indtræder straffen, med mindre den dømte godtgør at have været ude af stand til at præstere sin skyld.*) Udsættelsen bortfalder ligeledes, såfremt den dømte opfører sig slet i prøvetiden, ikke overholder de ham pålagte særlige pligter eller begår et nyt delikt. Det er statsanklageren, som for den dommer, der i sin tid har afsagt dekretet, andrager paa straffens execution, undtagen hvis domfældte har begået et nyt delikt, i hvilket tilfælde det er den for dette kompetente dommer, til hvem begæringen rettes, og som træffer afgørelsen. Når statsanklageren stiller begæringen på grund af slet opførsel eller brud på de særlige pligter, meddeles det den dømte, og der gives ham lejlighed til skriftlig at forsvare sig. Ved en ny forbrydelse lægges den ny straf til den tidligere og begge udstås, den strængeste først. Bortfalder straffeudsættelsen ikke indenfor den bestemte prøvetid, gælder straffen for udstået. Straffeudsættelsen har ingen indflydelse på dommens almindelige retsvirkninger, men hvis straffen efter suspensivfristens udløb betragtes som udstået, ophører de retlige indskrænkninger, som dommen har bevirket. De processuelle vanskeligheder, spørgsmålet fremkalder, berøres ikke i udkastet. —

Et forslag som det foreliggende er i og for sig ikke egnet til en theoretisk undersøgelse. Den basis, hvorpå det hviler, fritager det for en sådan. Ere landets finansielle vanskeligheder så store, at de nøde samfundet til at erklære sig fallit overfor de krav, retshåndhævelsen stiller til det — og det er jo i virkeligheden på denne erkendelse, forslaget hviler —, så foreligger en nødtilstand, for hvilken man må bøje sig og lade nødvendigheden råde. En løsning af de vanskeligheder, institutet volder teorien, kan under sådanne forhold ikke ventes af forslaget, og herom vil man selv ved en flygtig undersøgelse hurtigt blive overbevist.

*) Jfr. herved § 1, 2. st. i det norske udkast af 21 april d. å. (se nærv. tidsskrift p. 95).

Når således den betingede straffedom tilstedes for alle frihedsstraffe, der ikke overskrider 6 måneder, er dette en mere vidt dreven anvendelse, end man noget sted har tænkt sig og med rette bør tænke sig. Reclusionen og detenzione vare bestemte, den ene for forbrydere, hvis gerninger røbede et lavt og æreløst sindelag, den anden oprindelig for politiske, presse- og affektforbrydelser. Der kan med rette tvistes, om den betingede straffedom er på sin plads ved de sidste forbrydere, der må nødvendigvis være enighed om, at den er ganske malplaceret overfor de første. Netop overfor disse subjektivt grove forbrydere tiltrænger samfundet de aller kraftigste forholdsregler. At indføre den betingede dom for dem betegner en delvis prisgivelse af samfundets interesser, en fornægtelse af strafferettens grundprincipper og en indrømmelse til vilkårligheden. Ganske vist vilde udelukkelse af institutet ved reclusionen komme til at indeholde en uretfærdighed, når dette nemlig skulde være tilladt ved detenzione indtil 6 måneder, men være udelukket ved den korresponderende straf, reclusionen, selv om denne kun lød på nogle få dage. Denne betragtning beviser imidlertid kun, at forslaget overhovedet gaar meget for vidt, og fører snarere til institutets udelukkelse også for detenzione, end til dets udvidelse til reclusionen. Den dybere årsag er rimeligvis kun den, at pladsmangelen i fængslerne gør sig lige stærkt gældende ved begge strafarter! Fremdeles er udkastet blevet stående ved den ulogiske konsekvens, at institutet ikke finder anvendelse ved bødestrafte og *confino* *), uagtet der ikke er ringeste grund til at udelukke den ved disse små straffe, der dog netop kræver fortrinlig hensyntagen. Man mærker klart, at nødtilstanden i fængslerne ikke gør sig gældende ved disse straffe. Men endnu værre bliver det, når udkastet foreskriver,

*) En straf, bestående i et pålæg til den domfældte, om i en tid fra 1 måned til 3 år ikke at tage ophold udenfor en bestemt kommune.

at den betingede domfældelse kan indtræde, når bødeløbet ikke erholdes, og straffen derfor forvandles til *detenzione* eller *arresto*. Den betalingsudygtige kommer *beneficiet* indirekte til gode, den betalingsdygtige må derimod lide straffen! Den dybere grund til denne højst uretfærdige forskel må søges i det ved den subsidiære strafs indtræden genopvågnede hensyn til manglen på fængsler. — Uheldig forekommer også det overordentlige hensyn, som vises kvinder og mindreårige, idet disse nyde godt af *beneficiet*, når straffen blot ikke overskrider 1 års frihedsberøvelse. For kvinders vedkommende er en sådan privilegeret stilling i sammenligning med mændenes et brud på retsligheden, der ikke har noget sidestykke i moderne strafferet. Hvad mindreårige angår, er det klart, at det må være en meget stor forbrydelse, der skal skaffe den skyldige så streng en straf, når hensyn tages til alle de strafnedsættelsesgrunde, som allerede på forhånd indrømmes sådanne. Yderligere at give dem en så stor begunstiging, som udkastet foreslår, synes at gå over alle grænser. Forklaringen må formodentlig søges i, at manglerne på fængselsvæsenets område ere endnu føleligere for disse forbryder-kategoriens vedkommende end for voksne mænds!

Udkastet indholder som bemærket ingen oplysning om de processuelle spørgsmål, f. ex. om adgangen til appel; heller ikke findes nogen norm for fremgangsmåden, når flere forbrydelser støde sammen, af hvilke ingen når højere straf end 6 måneder. Tidligere domfældelser for andre forbrydelser end den nu begåede synes ikke at udelukke institutet. Ingen regel findes om det tilfælde, at et tidligere delikt oplyses under strafsuspensionen.

I hvor høj grad man end må ønske den betingede domfældelse anerkendelse og udbredelse, synes det dog, alt vel overvejet, at det italienske udkast må undergå en meget gennemgribende forandring, før det kan akcepteres som en akquisition for den betingede straffedom.

A. G.

Lifvet i ett svenskt straffängelse under 1860-talet

*jemte några tankar om medlen till
förekommendet af den öfverhandtagande stora brottsligheten
i samhället och till lifstidsfånges förbättring och
upprättelse samt*

Ett samhällets olycksbarn.

Af H. F. A. Lönegren, f. d. Fångpredikant, n. m. Regementspastor vid Kgl. 1:a Göta Art. reg:te.

Åren 1867—1871 tjenstgjorde pastor Lönegren som predikant vid dåvarande straffängelset för lifstidsfångar i Varberg. Det är på de iakttagelser han derunder gjort, som föreliggande arbete hufvudsakligen grundar sig. Arbetet inledes med ett förord, som består af yttranden af justitierådet Olivecrona öfver uppsatsen: Ett samhällets olycksbarn och af generaldirektören Almqvist öfver: Några tankar om medlen till lifstidsfånges förbättring. Som sjelfva titeln angifver, sönderfaller boken sedan i tvänne afdelningar. Den förra af dessa, som afhandlar Lifvet i ett svenskt straffängelse jemte tankar om medlen till förekommande af den öfverhandtagande brottsligheten och till lifstidsfånges upprättelse, innehåller följande kapitel:

- I. Varbergs f. d. Slott och Fästning.
- II. Varbergs Fästning på 1860-talet.

- III. Fängelsets styrelse.
- IV. De olika fängelsesystemerna.
- V. Fångens uppfostran och lif före inträdet i fängelset.
- VI. Fångens ankomst till fängelset och hans der reglerade lif.
- VII. Predikantens första samtal med ankommen fånge.
- VIII. Fångstatistik- (Befolknings- dödlighets- och brottmåls-).

I detta kapitel karakteriseras fängelsets invånare under rubrikerna: tjufvar, armodstjufvar, yrkestjufvar, rånaren, mordbrännaren, dråparen, mördaren, blodskändaren, subordinationsbrott.

- IX. Några drag ur kriminalantropologien till förklaring af den stora brottsligheten.

Härvid redogöres för inflytandet af anlagen och drifterna, lidelserna (passionerna), efterhärmningsdriften och fantasien.

- X. Det religiösa tillståndet inom fängelset.

Sedan detta i allmänhet afhandlats, framställas i utförligare teckningar som särskilda typer häraf: den förhärdade brottslingen, den bibelkunnige fången samt — i detta sammanhang högst oegentligt — matematikern, hvilken bland annat försökte sig på lösningen af problemet att dela en vinkel i tre lika delar, och fängelsets tillfällige poet, som fått fyra af sina poem införda i arbetet likasom matematikern sin problemlösning.

- XI. Fångens enskilda lif bland kamraterna.
- XII. Samhällets pligt att söka förekomma brotten och hvad det i detta afseende har att göra (den preventiva fängvården).

Detta kapitel, som upptager en stor del af boken, visar hvilka åligganden som härvidlag tillkomma a) den kristliga staten, b) kyrkan, c) pastor och kyrkoråd, d) skolan, e) kommunen och fattigvården

samt f) hemmet och föräldrarne. Det innehåller visserligen många behjertansvärda sanningar, men då dessa till stor del meddelas i en temligen bred och docerande predikoform, kommer det i sjelfva verket att blifva nästan mindre intresseväckande än de öfriga partierna i författarens arbete.

XIII. Förslag om medlen till lifstidsfänges förbättring, ingifvet till generaldirektör G. F. Almqvist 1869.

Åtskilligt i detta förslag har sedan genomförts. Sålunda hafva särskilda skollärare blifvit anställda vid de större fängelserna och predikanternas derstädes löneförmåner förbättrats genom ålderstillägg. Och sedan nattceller numera inrättats på de allra fleste af dessa fängelser, kan det väsentligaste af författarens öfriga förslag dermed anses hafva förfallit.

Bokens andra hufvudafdelning handlar om: Ett samhällets olycksbarn, en lifsbild af C. O. Andersson, hvilken afrättades i Landskrona den 6 mars 1872.

Fabriksarbetaren C. O. Andersson från Norrköping begick derstädes vid bortåt tjugo års ålder dråp å en arbetskamrat, af hvilken han ansåg sig hafva blifvit förolämpad. Härför dömdes han till lifstids straffarbete och insattes på Varbergs straffängelset, der författaren vid sitt tillträde till predikantssysslan strax gjorde hans bekantskap. Han fann i denne fånge en inbunden, trotsig och hämndgirig natur, öfver hvilken han dock lyckades tillvinna sig ett stort inflytande. På detta sätt blef det honom gifvet att förmå Andersson att afstå från ett planlagdt dråp å en medfånge samt motverka hans mordiska hämndeplaner mot fångelsets direktör. Emellertid ansåg sig predikanten omsider nödsakad att på grund af sistnämnda planer hos fångvårdsstyrelsen föreslå mannens förflyttning till annat fångelse. Till följd häraf förflyttades han först till Landskrona och sedermera till Landskrona. På straffängelset i Landskrona ihjelskar han snart nog efter sin ditkomst en

underofficer, som anmält honom till extra bestraffning för uppstudsighet och opassande uppförande. Nu blef Andersson dömd till döden. Då Kgl. Majt. stadfäst dödsdomen, började man i pressen uttala ett lifligt deltagande för dödsstraffets afskaffande i allmänhet och särskildt uppå ifrågasvarande brottsling och ville, rent ut sagdt, påbörda fängelserna, att det var de som uppfostrade till brott m. m. I anledning häraf affordrades pastor Lönegren genom en ledamot af fängvårdsstyrelsen ett utlåtande rörande Anderssons sinnesbeskaffenhet och behandling å Varbergs straffängelse, hvilket sedan offentliggjordes i pressen och bidrog att framställa förhållandet i sin rätta dager. Dessa skrivelser och utdrag af tidningsartiklar i ämnet har författaren här infört i sin bok. Likaledes har han der återgifvit ett längre bref från ett fruntimmer i Stockholm, som anmodade honom att hos Kgl. Majt. söka nåd för den lifdömde, något som han likväl på anförda skäl icke ansåg sig böra efterkomma. Och så föll Carl Otto Anderssons hufvud för bilan.

Detta är i korthet hvad som meddelas i uppsatsen: Ett samhällets olycksbarn.

Som man af ofvanstående finner, är herr Lönegrens bok af ett rikhaltigt innehåll. Och hon vittnar mycket fördelaktigt om författarens nit och allvar i sitt ansvarsfulla värf som fängelsepredikant, om hans omfattande studier i till fängvården hörande ämnen samt om hans sunda omdöme, beroende icke minst på en påtaglig psykologisk begåfning. Också torde detta arbete böra tillmätas ett icke ringa värde, hvilket bland annat vill synes deraf, att fängvårdsstyrelsen inköpt ett större antal exemplar af det samma och aflemnat till rikets fängelser för att tillhandahållas bevakningen derstädes.

Norges strafarbejdsanstalter.

1. juli 1889 til 30. juni 1890.

Beretningen om ovennævnte strafanstalter meddeler nogle udtalelser om de i de forskellige anstalter anvendte systemer for straffuldbyrdelsen, der ere uddragne af de vedkommende direktørers og præsters indberetninger. Således har præsten ved bødsefængslet udtalt følgende med hensyn til cellestraffen:

Således som cellestraffen hersteds praktiseres med adgang til passende arbejde, arbejdsfortjeneste og successiv lettelse ved klasseoplytning, anser jeg den som et fortrinligt straffemiddel både for unge og for gamle i moralsk henseende. Cellen har upåtvivelig en ganske egen magt til at bringe mennesket til eftertanke. Den tvinger ham eftertrykkelig til at stå stille ligeoverfor den guddommelige og menneskelige rets fordringer og til med rolighed at prøve sit forhold til den. Den samler det adspredte sind og hjælper mennesket at komme til sig selv, og således også at kende sig selv, fordi det er henvist kun til sig selv. Cellen har derfor stor indflydelse i retning af at føre til vækkelse og omvendelse, når den kun får den dertil fornødne tid. Men dette hensyn må der i almindelighed også lægges vægt på. En altfor kort tid vil i bedste

fald kun frembringe en overfladisk og forbigående virkning, fordi ensomhedens tryk da ikke bliver stærkt nok til at frembringe nogen sønderknuselse. At den korteste straf er forlænget fra 4 til 6 måneder må derfor ganske vist bifaldes; men jeg tror, at også 6 måneder meget sjelden frembringer nogen dybere erkendelse, medens denne ofte synes at vise sig, når en sådan fange får en ny dom. Så trist det derfor end er i mange tilfælde at modtage recidivisterne, så ligger der også ofte en forhåbning deri, når fangen efter en kort straf kommer igen.

Men medens cellen således synes at kræve en ikke for kort tid for at kunne virke moralsk heldbringende, så synes den på den anden side også at kræve, at tiden ikke er for lang, for at den ikke skal virke skadeligt. Jeg har fået et stærkt indtryk af, at hvad der af moralsk forbedring ikke er opnået efter 2 à 2½ års straf, aldeles ikke opnås ved en længere hensiddende, men at man snarere udsætter sig for, at det, som er indvundet, tabes. Hertil bidrager det vistnok ikke lidet, at sådanne lange afstraffelser nu ere så meget sjældnere end før; så længe den lange straf var en calamitas communis, tåltes den vistnok bedre, fordi man i publikum lagde mindre mærke til den, og fordi den fælles ulykke overhovedet er lettere at bære. Men også i og for sig må det siges, at 2 og 2½ års cellestraf er en svær straf; thi en lang ensomhed er unægtelig unaturlig for et menneske. Sålænge imidlertid sådan ensomhed kun føles som en trykkende byrde, kan den have sin nytte; men bliver den i sin virkning sjælelig og legemlig svækkende, vil den kun virke skadeligt. Det er en misforståelse at mene, at svækkelsen af den sjælelig-legemlige energi skal vække fromhed og moralsk forbedring; den frembringer i bedste fald kun vanskeligheder af disse tilstande. Dette er også psykologisk naturligt. Ligeså rimeligt som det er, at cellen virker hensigtsmæssigt til frembringelse af selverkendelsens anger og omvendelsens ny forsæt, ligeså rimeligt er det, at den

virker hæmmende for troslivets sunde og naturlige udvikling i kærlighed til Gud og næsten. Kærligheden til Gud øves og styrkes gennem kærligheden til næsten; derfor sløves den også, hvor den sidste ikke kan få rum. Det er i længden ikke nok for en fange, som er kommen til et nyt syn på livet, at få skrive derom eller en enkelt gang få tale med præsten derom; kærligheden kræver alle disse tusinde små anledninger i det daglige samliv og omgængelse med menneskene, både de gode og de slette, for at udvikles og styrkes. Hertil kommer, at det ny liv altid medfører, at der i sjælen rejser sig en mængde spørgsmål om »hvorfors og hvorledes« under dens stræben efter at komme over fra mørket til lyset, spørgsmål, som netop avles rigelig i cellen, og som i længden trænger en anden tilgang af samråd og selskab, end cellen kan tilstede. Jeg er derfor bleven bange for en længere cellestraf end $2\frac{1}{2}$ år.

Til disse bemærkninger har bordsfængslets direktør knyttet følgende udtalelse:

Til præstens bemærkninger, om at $2\frac{1}{2}$ års cellestraf i moralsk henseende bør anses for maximum, skal jeg tillade mig at ytre følgende: Jeg har aldrig været bange for en cellestraf af indtil 4 år, og jeg har aldrig kunnet gøre den slutning, at den moralske indflydelse skulde ophøre, når et så langt tidsrum som $2\frac{1}{2}$ år var hengået. Men jeg har også altid sagt, at det ikke går af sig selv at gennemføre cellestraffen for lang tid, men at den må indrettes med forsigtighed og med omtanke, når straffetiderne ere lange eller over 2 år. Ligesom det nu er så kendeligt, at lang cellestraf bæres med mindre tålmodighed end i tidligere år, da 4 års cellestraf ingen sjældenhed var og en straffetid af 2 år og 8 måneder og opover hørte til dagens orden, ligeså almindeligt er det, at funktionærerne nu tale om 2 år og 2 år og 6 måneder som en forfærdelig lang straffetid, som skulde kræve ganske særegen opmærksomhed. Denne opfatning virker uvilkårligt tilbage på

fangerne, som virkelig tro, at der er pålagt dem et kors som man må lette for dem på alle mulige måder. Samtidig blive de kede af straffen, og når de begynde at kede sig, kan man nok forstå, at den moralske påvirkning begynder at blive slappere. Jeg tror, man kan sige, at straffen kan bæres således, som de overordnede tro, den kan og bør bæres. Men det er ikke så godt at få alle til at tro det samme som en selv. Den ting er jeg vis på, at hvis man sætter cellestraffens ordinære maximum til 1 år og kun ekstraordinært til 2 år, så vil man snart høre, at hvad der er over 1 år, det er uudholdeligt, og at der ikke kan påvirkes i moralsk henseende udover denne termin. Det må heller ikke glemmes, at de nuværende tilfælde af lang cellestraf ere så få, at det af dem er vanskeligt at konstruere en regel.

I den af præsten ved Trondhjems strafanstalt afgivne beretning indeholdes efterstående udtalelse:

Angående straffens moralske virkning skal jeg bemærke, at der med hensyn til straffens fuldbyrdelse ikke er indtrådt nogen forandring i de tidligere gældende bestemmelser, og at det næppe kan antages, at der er indtrådt nogen væsentlig forandring i fangernes moralske habitus i den ene eller anden retning. Fællesanstaltens fangebelæg består ligesom tidligere hovedsagelig af recidivister, der allerede have gennemgået diverse straffekurser i fængslerne, bodsfængslet og fællesanstalterne. Håbet om deres forbedring formindskes ganske naturlig med hver gang de vende tilbage til anstalten, ikke blot fordi det gentagne tilbagefald i og for sig er moralsk slappende, men også fordi vore fællesanstalter ere således indrettede, af fangernes indbyrdes påvirkning lettest virker nedbrydende. I det samliv, fangerne føre i vore fællesanstalter, er det i regelen de dårligste elementer, som føre ordet og give eksempel for de øvrige, medens den brave eller mindre forærvede fange nøjer sig med, såvidt omstændighederne tillade det, at føre sit fangeliv i stilhed og under iagt-

tagelse af de ham påhvilende pligter. Jeg har tidligere udtalt, og tillader mig at gentage det, at en strengere afsondring end den, anstalten for tiden tillader, fremdeles er det krav, som stiller sig i forgrunden, både når det gælder straffens fuldbyrdelse i almindelighed og specielt fangens forbedring. Navnlig bør fremhæves, at det ikke er hensigtsmæssigt, næppe heller retfærdigt, at første gangs forbrydere overhovedet sættes sammen med recidivister, og fremfor alt gælder dette unge forbrydere.

Direktøren for Trondhjems strafanstalt har erklæret sig fuldt enig i disse bemærkninger. I en anden forbindelse har han udtalt, at han må gentage sine besværligheder over fangernes samvær på sovelokalerne, hvor gamle, drevne, brutale forbrydere have rigelig anledning til på skadelig måde at påvirke noviceerne.

Fangetallet var i beretningsåret ialt 1118, 868 mænd og 250 kvinder, mod 1111 det foregående år; tilgangen var 418, 344 mænd, 74 kvinder, mod 405 foreg. år. Det daglige gennemsnitlige belæg var 707,03 mod 695,24 i 88—89 og 716,96 i 87—88. Det daglige gennemsnitlige fangeantal forholder sig til folkemængden 31 decbr. 1890 som 1 til 2829. Ved udgangen af beretningsåret hensad 678 fanger, 521 mænd og 157 kvinder, imod 700 foreg. år. Tages hensyn til, at der i det samlede fangetal 1118 fandtes personer, som i beretningsåret havde været straffede gentagne gange, var det virkelig samlede personantal 1092. Dette tal forholder sig til landets folkemængde 31. decbr. 1890 som 1 til 1832, for mandsfangerne alene er forholdet som 1 til 1143 mandlige indvånere, og for kvindefangerne som 1 til 4189 kvindelige indvånere. Fangedagenes antal var 258065 mod 253763 foreg. år. For de til fængselsstraf i distriktsfængslerne i 1889 indsatte fanger udgjorde fangedagene 31872 eller gennemsnitlig daglig 87,32. Lægges dette tal til gennemsnitstallet for strafanstalterne, bliver det daglige gennemsnitstal af dem, som i 1889 have hensiddet til afsoning af idømt fri-

hedsstraf 791,19. I forhold til folkemængden bliver dette kun 1 til 2528 indvånere, eller omtrent 0,04 pct. af folkemængden, hvilket er det samme forhold som det foreg. år.

Benådede blev i beretningsåret 51 fanger, 31 mænd og 20 kvinder.

Efter forbrydelsens slags vare i det omhandlede tidsrum 2 mænd indsatte for mord, 4 for drab, 22 kvinder, eller 30,1 pct. af de indsatte kvinder, for barnemord, fødsel i dølgsmål, fosterfordrivelse m. fl. (ialt hensad 126 kvinder og 2 mænd for disse forbrydelser), 30 mænd og 28 kvinder (omtr. de samme tal som foreg. år) for forskellige sædelighedsforbrydelser, 238 mænd og 20 kvinder for tyvsforbrydelser, 20 mænd for falsk, 10 mænd for mordbrand.

Straffetiden er 6 måneder til 1 år for 50,1 pct. af de indsatte mænd og for 63 pct. af de indsatte kvinder.

Alderen var 10—15 år for 1 dreng indsat i Thronhjems strafanstalt, 15—18 år for 12 drenge og 1 pige mod i alt 9 fanger foreg. år; 18—20 år gl. vare 27 mænd og 2 kvinder, og 20—25 år gl. 77 mænd og 15 kvinder. De mellem 15 og 25 års alder indsatte mandsfanger udgør næsten 34 pct. af de indsatte mod over 35 pct. foreg. år, og kvindefangerne omtr. 24 pct. mod 27 pct. foreg. år. I øvrigt kulminerer tallet for de indsatte i 20—25 års alder for mænd, i 30—40 års alder for kvinder ligesom foreg. år.

Som hjemsted står Kristiania øverst med 29,2 pct. indsatte mandsfanger og 30,1 pct. indsatte kvindefanger, for disse sidstes vedkommende er forholdstallet næsten dobbelt så stort som foreg. år. Af de indsatte vare 52,4 pct. fra byerne og 41,4 pct. fra landet.

Uægte fødte vare 12,5 pct. mænd og 13,7 pct. kvinder af de indsatte mod 10,7 og 25,5 pct. foreg. år.

Tilbagefaldsprocenten omfatter kun dem til strafarbejde dømte. Af de i løbet af beretningsåret til strafarbejde indsatte fanger vare 32,4 pct. mænd og 45,2 pct. kvinder ikke tidligere straffede. De tidligere straffede vare

altså 67,6 pct. mænd og 54,8 pct. kvinder, et lavere forhold end de foreg. år. Og af disse tidligere straffede var atter 42,8 pct. mænd og 20,6 pct. kvinder tidligere straffet med strafarbejde, eller omtr. det samme forhold som foreg. år. Hvad tilbagefaldet angår af de fanger, der løslodes 1. juli 1886 til 30. juni 1887, udgjorde det 23,16 pct. mænd og 8,14 pct. kvinder, eller i alt 20,23 pct. mod 23,16 og 26,02 de to foreg. år. Særligt for kvindernes vedkommende er nedgangen i tilbagefaldsprocenten betydelig, 8,14 mod 13,76 og 20,63 de foreg. år.

For Bodsfængslets vedkommende oplyses særligt, at de tilbagefaldnes antal for det foran nævnte år 86—87 var 51 eller 24,64 pct. af de løsladte. Inden 1 år efter løsladelsen faldt 64,70 pct., inden 2 år 19,61 og inden 3 år 15,69. Af de 42 tilbagefaldne, der forhen vare dømte for tyveri, faldt de 41 for samme forbrydelse og ligeledes 6 af dem, der tidligere ikke vare dømte for tyveri. Af de tilbagefaldne vare 12 eller 23,53 pct. før tilbagefaldne fra bodsfængslet.

Brud på disciplinen af grovere art have to forsøg på undvigelse været, nemlig i Akershus og Trondhjems strafanstalter. Desuden har i Bodsfængslet som også i Trondhjems strafanstalt ildspåsættelse af fanger i celle været forsøgt. Ialt have 7 fanger været belagte med jern, 3 i Akershus og 4 i Trondhjems strafanstalter. I øvrigt have de begåede brud på disciplinen været af sædvanlig karakter. De dikterede disciplinære straffe have været de tidligere anvendte. I Bodsfængslet er vand og brød anvendt på 31 af de 41 overtrædelser; 5 ere legemlig revsede, 2 i Akershus, 3 i Trondhjems strafanstalt. Ialt ere 112 fanger, 97 mænd og 15 kvinder, straffede arbitrært eller 9,91 af det samlede fangebelæg, 15,84 af det daglige gennemsnitlige fangetal. Den samstemmende udtalelse fra anstalternes direktører går ud på, at fangernes opførsel i det hele må siges at have været tilfredsstillende.

Sundhedstilstanden. Antallet af behandlede syg-

domstiltfælde har været 340, dødsfald 6, 4 mænd og 2 kvinder. Sindssygdommenes antal var 13, 11 hos mænd og 2 hos kvinder. Sygeprocenten af de i sygecelle eller på sygeafdeling behandlede var for samtlige fanger 30,17 mod 18,93 og 12,64 de to foreg. år. Dødsprocenten var 0,53 mod 0,78 og 0,93 de to foreg. år.

Arbejdsvirksomheden er væsentlig dreven som tidligere. Beskæftiget ved indtægtgivende arbejde var 77 pct., ved anstaltens egen tjeneste 16 og arbejdsudygtige var 7 pct. Af samtlige fangedage 258065 hengik 199847 med arbejde, eller af 100 fangedage 77,44. Den rene indtægt af fangearbejdet var 130267,36 kr. Fordelt på det gennemsnitlige daglige fangetal var udbyttet for året pr. fange 184,25 kr., for dagen 0,50 kr. Fordelt på virkelige arbejdsdage er det pr. fange 0,65 kr. mod 0,57 kr. foreg. år.

Fangerens arbejdspenge udgjorde 9173,90 kr. fordelte på 818 fanger, i gennemsnit på hver fange årlig 11,22 kr. og daglig 0,04 kr.

Forplejningen har medført en årlig udgift pr. fange af 113,58 kr, daglig 0,31 kr. mod 0,27 og 0,28 de to foreg. år.

Udgifterne ved samtlige strafanstalter vare 654789,58 kr., deraf var statskassens tilskud 341075,31 kr. Den samlede virkelige udgift pr. fange har, når udgifter til materiale til arbejdet samt af ekstraordinær natur fradrages, for året været 656,19 kr. og for dagen 1,80 kr. mod 1,84 kr. foreg. år. Af foranstående udgift pr. fange er der ved udbyttet af arbejdsdriften dækket 184,25 kr. eller 0,50 daglig.

Fængselselskaberne ere efter den i beretningen meddelte liste over fordelingen af det af stortinget bevilgede årsbidrag, til beløb 3600 kr., 5, nemlig foruden de tidligere nævnte Kristiania fængselselskab og Frederiks-stads forening til omsorg for løsladte forbrydere.

Dødsstraffen i Schaffhausen.

Under indtrykket af et begået mord stillede 1625 borgere i Schaffhausen forslag om dødsstraffens genindførelse. Denne straf var nemlig afskaffet ved straffeloven af 9 novbr. 1891. Efter at et lovudkast om indførelsen var forfattet og vedtaget af det store råd, bifaldtes det af befolkningen med overvejende majoritet 9 april 1893.

Efter denne lov er enhver, som på retsstridig måde med forsæt berøver en anden livet, enten beslutningen dertil er fattet efter forudgået overvejelse eller forbrydelsen udført med overlæg, skyldig i mord. Mord straffes med døden.

Dødsstraffen fuldbyrdes med faldøxe i et afsondret rum. Foruden de personer, hvem fuldbyrdelsen og dens udførelse er pålagt, skulle mindst 20 andre efter øvrighedens valg være tilstede som vidner.

For at dødsdommen skal anses for retskraftig, skulle mindst to trediedele af de stemmende medlemmer af det store råd bifalde den tagne bestemmelse. Er et så stort flertal ikke for fuldbyrdelsen, bliver straffen forandret til livsvarigt tugthus.

I denne sidste bestemmelse ligger der sandsynligvis en forudsætning for, at dødsstraf ikke let vil blive fuldbyrdet i Schaffhausen. Thi ved det store råds afstemning over lovudkastet om dødsstraffens genindførelse stemte 33 for den, men 31 imod den. (Zeitschr. f. Schw. Strafr. 1893, h. 3).

Toivola asyl för frigifne fångar i Finland.

Den 4 Augusti 1892 har Hans Kejsrerliga Majestät beviljat Friherre Henrik Wrede för vidmakthållande och utvidgning af en utaf honom under benämning Toivola asyl eller förbättringsanstalt inrättad arbetskoloni för frigifne fångar i Anjala socken ett anslag ur allmänna medel till belopp af femtontusen mark, att af Friherre Wrede åtnjutas under följande vilkor:

att han förbinder sig att med anstaltens verksamhet fortfara under åtta års tid, räknadt från och med innevarande år, vid äfventyr att han, ifall anstalten derförinnan nedlägges, är skyldig till kronan åter bära ett belopp beräknadt efter ettusen mark för hvarje år, som härvid brister;

att Friherre Wrede öfver asylens verksamhet åligger årligen afgifva berättelse till Fångvårdsstyrelsen samt underkastar sig denna styrelses inspektion och kontroll äfvensom ställer sig till efterrättelse hvad i afseende å inrättningens förvaltning kan honom af Fångvårdsstyrelsen skäligen föreskrifvas; och

att friherre Wrede åligger i asylen samtidigt emottaga ända till tio frigifna fångar samt härvid främst sådana vilkorligt frigifne, som icke annorledes kunna sig försörja och honom af Fångvårdsstyrelsen anvisas.

(Fångvårdsmf. i Finland. Meddelanden. I.)